

मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य

राष्ट्रिय कार्ययोजना - २०७९

नेपाल सरकार

गृह मन्त्रालय

राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण
सिंहदरबार, काठमाडौं

मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य राष्ट्रिय कार्ययोजना-२०७९

कार्यकारी सारांश

नेपाल दक्षिण एशियाली मनसुनी हावापानीको क्षेत्रमा अवस्थित छ । मनसुनी वायु प्रणाली हिन्द महासागरबाट विकास भई बङ्गालको खाडी हुँदै दक्षिण पूर्वी दिशाबाट नेपालमा प्रवेश गर्दछ । यो वायु समुद्रबाट जमिनतर्फ बहने भएकाले यसमा प्रशस्त जलवाष्प हुन्छ । यो वायु प्रणाली ज्येष्ठ (जुन) बाट सुरु भएर आश्विन (सेप्टेम्बर) सम्म रहने हुँदा यो अवधिमा नेपालमा निरन्तर वर्षा हुने गर्दछ । नेपालमा हुने कुल वार्षिक वर्षाको लगभग ८० प्रतिशत मनसुनी वर्षाको रूपमा ज्येष्ठदेखि आश्विनसम्मको चार महिनाको अवधिमा हुने गर्दछ । यसरी छोटो अवधिमा निरन्तर र ठूलो मात्रामा वर्षा हुँदा यसले विपद्को रूप लिने गर्दछ । मनसुनजन्य प्रकोपबाट सिर्जित विपद्का घटनाहरूका कारण नेपालमा वर्षेनि ठूलो मात्रामा जनधनको क्षति हुने गरेको छ । त्यसैले मनसुन जस्ता विशिष्ट प्रकृतिका प्रकोपका घटनाहरूसँग जुध्न छुट्टै कार्ययोजना निर्माण गरी कार्यान्वयनमा लैजाने गरिएको छ ।

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना (२०१८-२०३०) ले विपद् न्यूनीकरण र व्यवस्थापनका रणनीतिक क्रियाकलापहरू समेटेको छ भने राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्य कार्यढाँचा २०७० संशोधन सहितले विपद् प्रतिकार्यको राष्ट्रिय प्रारूप तय गरेको छ । नेपालमा मनसुनी विपद्को रोकथाम, न्यूनीकरण तथा योजनाबद्ध ढंगले प्रतिकार्यको प्रयास भने दुई दशक अघिदेखि थालिएको देखिन्छ । वि. सं. २०६० सालमा गृह मन्त्रालयबाट जारी मनसुनी बाढी पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण निर्देशन (२६ बुँदे) बाट सुरु भएको योजना सहित पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य गर्ने पद्धतीलाई विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति, २०६६ ले व्यवस्थित बनाउन दिशानिर्देश गरेको थियो । जस अनुसार विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य मार्गदर्शन, २०६७ जारी भई कार्यान्वयनमा रहेको छ । पछिल्लो शासकीय रचना तथा प्रतिबद्धताहरू अनुरूप उक्त मार्गदर्शनलाई, २०७६ सालमा संशोधन गरी अद्यावधिक गरिएको थियो । यो मार्गदर्शनले मनसुनजन्य विपद्को पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माणमा विशेष गरी प्रदेश, जिल्ला तथा स्थानीय तहलाई सहयोग गर्दछ ।

मनसुनजन्य विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनका कार्यमा राष्ट्रिय स्तरदेखि स्थानीय तहसम्म काम गर्ने सबै मन्त्रालयहरू, सुरक्षानिकायहरू, विषयगत क्षेत्रहरू, विकास साझेदारहरू तथा मानवीय सहायताका क्षेत्रमा कार्यरत संस्थाहरूलाई मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गर्न आवश्यक समन्वय गरी ती निकायबाट तयार गरिएका कार्ययोजनालाई समेटेर यो मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७९ तयार गरिएको हो । यस कार्ययोजना तयारीका क्रममा प्रदेश र सङ्घीय सरकारले गत वर्ष गरेको मनसुन प्रतिकार्यको समीक्षा गरिएको छ भने सङ्घीय तहमा मन्त्रालय सम्बन्धित निकायहरू र विषयगत क्षेत्रसँग छलफल र परामर्श गरिएको छ ।

यस कार्ययोजनामा तीन खण्डहरू छन् । पहिलो खण्डमा जोखिमको अवस्था विश्लेषण तथा प्रभाव आँकलन, बिगतको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यको समीक्षा र मन्त्रालय तथा विषयगत क्षेत्रको जिम्मेवारी समेटिएको छ भने दोस्रो खण्डमा सङ्घीय मन्त्रालय तथा निकायहरू र विषयगत क्षेत्रको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना राखिएको छ । कोभिड-१९ को प्रभाव रहरहेको अवस्थामा कोभिड-१९ को जोखिमलाई समेत मद्देनजर गरी कार्ययोजना तयार गरिएको छ । त्यसैगरी समावेशी विपद् जोखिम व्यवस्थापनका आयामलाई आवश्यकता अनुसार सम्बोधन गरिएको छ ।

नेपालमा बाढी पहिरो र भारी वर्षा प्रमुख मनसुनजन्य विपद् हुन् । मनसुनको अवधिमा झाडापखाला जस्ता पानीजन्य र डुङ् मलेरिया र सर्पदंश जस्ता किटजन्य प्रकोप पनि बढ्ने गर्दछन् । मनसुनजन्य विपद् जोखिमको अवस्था विश्लेषण गर्दा बाढी,

पहिरो, भारी वर्षा लगायत पानीजन्य अन्य जोखिमहरू र कोभिड-१९ को जोखिमलाई समेट्ने प्रयास गरिएको छ । यसमा मनसुन पूर्वानुमान तथा यो वर्ष मनसुनजन्य विपद्बाट प्रभावित हुनसक्ने सम्भावित जनसङ्ख्या र घरधुरी समेत अनुमान गरिएको छ । जल तथा मौसम विज्ञान विभागका अनुसार यो वर्ष सरदरभन्दा भन्दा बढी पानी पर्ने पूर्वानुमान गरिएको र त्यही अनुसार मनसुनजन्य विपद्का घटना पनि बढ्ने र यसबाट अनुमानित २० लाख जनसङ्ख्या प्रभावित हुनसक्ने आँकलन गरिएको छ । यही आधारमा प्रदेश तथा जिल्लागत रूपमा प्रभावित हुनसक्ने जनसङ्ख्याको अनुमान गरिएको छ । मनसुनजन्य विपद् न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनमा संलग्न मन्त्रालयहरू केन्द्रीय निकायहरू तथा विषयगत क्षेत्रको मुख्य जिम्मेवारी तथा प्रदेश विपद् व्यवस्थापन समिति, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति तथा सीमावर्ती जिल्लाका जिल्ला प्रशासन कार्यालयले खेलुपर्ने भूमिका संक्षेपमा उल्लेख गरिएको छ ।

यसको प्रभावकारी प्रतिकार्य तथा राहत व्यवस्थापन एवं वितरणका लागि सबै निकायहरू तयारी अवस्थामा रहेका छन् । जसमा विभिन्न सुरक्षानिकाय अन्तर्गतका खोज उद्धार जनशक्ति तैनाथीमा अवस्थामा रहेका छन् भने विभिन्न निकाय अन्तर्गत रहेका विपद् उद्धार तथा राहतसँग सम्बन्धित स्रोत साधन, यन्त्र, उपकरणहरू देशका सातवटै प्रदेशमा तयारी अवस्थामा राखिएको छ । संघ, प्रदेश र जिल्ला विपद् व्यवस्थापन कोषमा जम्मा ६ अर्ब ८० करोड ३६ लाख २० हजार रूपैयाँ मौज्दात रहेको छ ।

क्र.सं.	विभिन्न विपद् व्यवस्थापन कोष	रकम
१.	प्रधानमन्त्री प्राकृतिक प्रकोप उद्धार कोष	३ अर्ब ५ करोड ९१ लाख रूपैयाँ
२.	राष्ट्रिय विपद् व्यवस्थापन कोष	२ अर्ब ६ करोड रूपैयाँ
३.	प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कोष (प्रदेश ७)	५९ करोड ४४ लाख ९० हजार रूपैयाँ
४.	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन कोष (जिल्ला ७७)	१ अर्ब ९ करोड ३० हजार रूपैयाँ
जम्मा		६ अर्ब ८० करोड ३६ लाख २० हजार रूपैयाँ

यस कार्ययोजनाको दोस्रो खण्डमा केन्द्रीय विषयगत क्षेत्र (Central Clusters), जिम्मेवार मन्त्रालय तथा विभागहरू र सुरक्षानिकायहरूको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना राखिएको छ । यो खण्डमा विषयगत क्षेत्रका सहयोगी निकायहरू (Cluster Co-Leads) का कार्ययोजनालाई पनि एकीकृत रूपमा समावेश गरिएको छ । यस कार्ययोजनाको तेस्रो खण्डमा अनुसूचीहरू रहेका छन् । अनुसूचीमा विगतको विपद्सम्बन्धी विवरण, आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रहरूको सम्पर्क विवरण र विभिन्न स्थानमा विभिन्न निकाय मातहत रहेका स्रोत सामग्रीको उपलब्धताको विवरण राखी यो मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना तयार गरिएको छ ।

विषयसूची

खण्ड एक: मनसुनजन्य विपद् जोखिम तथा प्रभाव आँकलन

१. परिचय

१.१	पृष्ठभूमि	१
१.२	कार्ययोजनाको उद्देश्य	२
१.३	कार्ययोजना निर्माण प्रक्रिया	२
१.४	कार्ययोजनाको कार्यान्वयन	३

२. मनसुनजन्य विपद् जोखिमको अवस्था विश्लेषण

२.१	मनसुनजन्य विपद् जोखिम विश्लेषण	४
२.२	वि.सं. २०७९ सालको मनसुन पूर्वानुमान	१२
२.३	वि.सं. २०७९ सालको सम्भावित मनसुनजन्य विपद् जोखिम आँकलन	१२
२.४	पानीजन्य अन्य जोखिम	१३
२.५	यौन शोषण र दुर्व्यवहारको जोखिम र त्यसबाट संरक्षण	१४

३. मनसुनजन्य विपद् २०७८ समीक्षा र सिकाइ

३.१	वि.सं. २०७८ को मनसुन सुरूवात र अन्त्य	१५
३.२	२०७८ को मनसुनबाट भएको क्षति	१५
३.३	२०७८ सालको मनसुन पूर्वतयारी र प्रतिकार्य प्रभावकारिता	१७
३.४	उत्कृष्ट अभ्यास र सिकाइ	१९
३.५	आपत्कालीन प्रतिकार्य कोष तथा सामग्रीहरूको मौज्दाती	२२

४. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धी मुख्य जिम्मेवारी

४.१	संघीय मन्त्रालय तथा निकायहरूको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धी मुख्य जिम्मेवारी	२३
४.२	विषयगत क्षेत्रहरूको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धी मुख्य जिम्मेवारी	३२
४.३	अन्य निकायहरूको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धी जिम्मेवारी	३९
४.४	प्रदेशको मनसुन विपद्को अवस्था र पूर्वतयारी	४०

खण्ड दुई : विषयगत क्षेत्रको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना

५. विषयगत क्षेत्रको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना

५.१	बन्दोबस्ती विषयगत क्षेत्र (Logistic Cluster) को मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना	४७
५.२	नेपाल प्रहरीको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना	४८
५.३	सशस्त्र प्रहरी बल नेपालको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना	५३
५.४	नेपाली सेनाको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना	५८
५.५	जल तथा मौसम विज्ञान विभागको मनसुन आपत्कालीन कार्ययोजना	६०

५.६	सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना	६३
५.७	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना	६४
५.८	जलस्रोत तथा सिंचाई बिभाग, जलउत्पन्न प्रकोप व्यवस्थापन महाशाखाको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना	६६
५.९	स्वास्थ्य विषयगत क्षेत्रको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना	६६
५.१०	पोषण विषयगत क्षेत्रको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना	७१
५.११	खानेपानी तथा सरसफाइ विषयगत क्षेत्रको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना	७४
५.१२	खाद्य सुरक्षा विषयगत क्षेत्रको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना	७८
५.१३	आपत्कालीन आश्रयस्थल र शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्रको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना	८२
५.१४	संरक्षण विषयगत क्षेत्रको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना	८५
५.१५	शिक्षा विषयगत क्षेत्रको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना	८८
५.१६	शीघ्र पुनर्लाभ विषयगत क्षेत्रको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना	९१

खण्ड ३: अनुसूचीहरू

अनुसूची १:	विगतमा मनसुनजन्य विपद्बाट भएको क्षतिको विवरण	९२
अनुसूची २:	विषयगत क्षेत्रको सम्पर्क विवरण	९४
अनुसूची ३:	आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रहरूको सम्पर्क विवरण	९६
अनुसूची ४:	खोज उद्धार तथा राहत सामग्रीहरूको मौज्जाती विवरण	
४.१	नेपाल प्रहरीसँग रहेको जनशक्ति तथा सामग्रीहरूको विवरण	९८
४.२	सशस्त्र प्रहरी बलसँग रहेको जनशक्ति तथा सामग्रीहरूको विवरण	१०२
४.३	नेपाली सेनाको विपद् प्रतिकार्यसँग सम्बन्धित जनशक्ति सम्बन्धी विवरण	१०५
४.४	बन्दोबस्ती विषयगत क्षेत्र अन्तर्गत रहेको स्रोत, साधन, सामग्री तथा जनशक्तिको विवरण	१०६
४.५	स्वास्थ्य विषयगत क्षेत्र अन्तर्गत रहेका स्रोत साधन सामग्री तथा जनशक्तिको विवरण	१०९
४.६	पोषण विषयगत क्षेत्र अन्तर्गत रहेका स्रोत, साधन, सामग्री तथा जनशक्तिको विवरण	११०
४.७	खानेपानी तथा सरसफाइ विषयक्षेत्र अन्तर्गत रहेको स्रोत, साधन, सामग्री तथा जनशक्तिको विवरण	१११
४.८	शिक्षा विषयगतक्षेत्र अन्तर्गत रहेको स्रोत, साधन, सामग्री तथा जनशक्तिको विवरण	११२
४.९	नेपाल रेडक्रस सोसाइटीसँग उपलब्ध रहेको जनशक्ति तथा सामग्रीहरूको विवरण	११३
४.१०	जलस्रोत तथा सिंचाई विभाग र मातहतमा रहेका मेसिनरी औजारहरूको विवरण	११४
४.११	सडक विभाग मातहत रहेका हेभी उपकरणहरूको विवरण	११६

खण्ड : एक

मनसुनजन्य विपद् जोखिम तथा प्रभाव आँकलन

१. परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

नेपाल दक्षिण एशियाली मनसुनी हावापानीको क्षेत्रमा अवस्थित छ । मनसुन दक्षिण एशियाको महत्त्वपूर्ण वायु प्रणाली हो । यो वायु प्रणाली हिन्द महासागरमा विकास भई बङ्गालको खाडी हुँदै दक्षिण पूर्वी दिशाबाट नेपालमा प्रवेश गर्दछ । मनसुनी वायु समुद्रबाट जमिनतर्फ बहने भएकाले यसमा प्रशस्त जलवाष्प हुन्छ । यो वायु प्रणाली जुनबाट सुरू भएर सेप्टेम्बरसम्म रहने हुँदा मनसुनी वायु प्रणालीका कारण नेपालमा ज्येष्ठ (जुन) देखि आश्विन (सेप्टेम्बर) सम्म निरन्तर वर्षा हुने गर्दछ । नेपालमा हुने कुल वार्षिक वर्षाको लगभग असी प्रतिशत मनसुनी वर्षाको रूपमा ज्येष्ठदेखि आश्विनसम्मको चार महिनाको अवधिमा हुने गर्दछ भने बाँकी बीस प्रतिशत वर्षा हिउँदको आठ महिनामा पश्चिमी वायु र स्थानीय वायु प्रणालीका कारण हुने गर्दछ । यसरी छोटो अवधिमा निरन्तर र ठूलो मात्रामा वर्षा हुँदा यसले विपद्को रूप लिने गर्दछ । प्राकृतिक रूपमै कमजोर भौगोलिक बनावट, उच्च भिरालोपन, हजारौं नदीनालाको सञ्जालका कारण नेपाल मनसुनजन्य प्रकोपको संकटासन्न अवस्थामा रहेको छ । त्यसमाथि जलवायु परिवर्तनको प्रभाव तथा विकास निर्माणका गलत अभ्यासले मनसुनजन्य विपद् जोखिम अझ बढ्दो छ । नेपालमा मनसुनको समयमा बाढी, पहिरो, डुबान, कटान जस्ता जलोत्पन्न विपद्बाट ठूलो जनधनको क्षति हुने गरेको छ । पहाडका फेदी र तराईमा जलाधार क्षेत्रबाट बगेर आएको बालुवा र ग्रेनान थुप्रिनाले बस्ती तथा खेती योग्य जमिन नष्ट भइरहेको छ । पहाडका बेंसी, भित्री मधेश तथा तराई क्षेत्रमा नदी किनारामा कटान तथा डुबानको जोखिम छ । नदीका जल प्रवाह मार्गमा अतिक्रमण र बाढी प्रभावित तथा जलाधार क्षेत्रमा भूमिको अव्यवस्थित प्रयोगले गर्दा यस्तो समस्या अझ जटिल बन्दै गएका छन् । खोला, खहरे, नदीनालाको बहाव क्षेत्रको अतिक्रमण, अव्यवस्थित ढल निकास, शहरी क्षेत्रमा बिनायोजनाका सडक निर्माण, उत्खनन र बस्ती विकासका कारण पनि बाढीको जोखिम बढिरहेको छ । सडक अवरोध तथा दुर्घटना, झाडापखाला र सर्पदंश वर्षायाममा हुनसक्ने थप प्रकोपहरू हुन् ।

सामान्यतया नेपालमा असारदेखि आश्विनसम्मको झण्डै सय दिन मनसुन सक्रिय हुन्छ । यस मनसुनको अवधिमा पहिरो, बाढी, कटान, डुबान, चट्याङ, सर्पदंश, झाडापखाला जस्ता पानीजन्य प्रकोपहरूको कारण मानवीय क्षतिका साथै ठूलो भौतिक क्षति हुने गरेको छ । बाढी पहिरो लगायतका विपद्बाट संवेदनशील पूर्वाधार तथा सेवा अवरूद्ध हुने, आवतजावत बन्द हुने र जनजीवन प्रभावित हुने गरेको छ । नेपालमा वार्षिक रूपमा विपद्बाट प्रभावित हुने जनसङ्ख्या तथा आर्थिक क्षतिको ठूलो हिस्सा मनसुनजन्य विपद्को रहेको छ ।

नेपाल सरकारले विभिन्न पहलहरू मार्फत मनसुनजन्य विपद्बाट हुने क्षतिको न्यूनीकरण र रोकथामको प्रयास गर्दै आएको छ । यसका कामका लागि तीनै तहका सरकार, राष्ट्रिय, अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरू, विकास साझेदार

एवं निजी क्षेत्र र समुदायलाई एकीकृत योजनामार्फत परिचालन गर्दै आएको छ । विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समितिबाट स्वीकृत भई लागू गरिएको “मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य राष्ट्रिय कार्ययोजना, २०७९” मा नेपालको मनसुनी विपद् जोखिम विश्लेषण, २०७९ को मनसुनको अवधिमा हुनसक्ने वर्षाको अनुमान, यो वर्षको मनसुनबाट हुनसक्ने प्रभावको आँकलन गरिएको छ । यस विश्लेषण र आँकलनको आधारमा केन्द्रीय विषयगत क्षेत्र तथा निकायहरूको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, विभिन्न निकायहरूसँग उपलब्ध मनसुन प्रतिकार्य सामग्री र जनशक्तिको विवरण जस्ता आधारभूत विषय समेटिएको छ ।

कोभिड-१९ महामारीको जोखिम बाँकी रहेको अवस्थामा मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यमा कोभिडको जोखिमबाट सुरक्षित तथा वर्षातको अवधिमा फैलिन सक्ने अन्य प्रकोपलाई समेत मद्देनजर गरी यो कार्ययोजना तयार गरिएको छ । मनसुनको पर्याप्त पूर्वतयारी तथा मनसुनजन्य विपद्को प्रतिकार्य प्रभावकारी बनाई धनजनको क्षति कम गर्न सङ्घीय सरकारका मन्त्रालय, विभाग, विषयगत क्षेत्रहरू, सुरक्षानिकायहरू, प्रदेश विपद् व्यवस्थापन समिति, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति तथा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिहरूले यो कार्ययोजना अनुसार कार्य सम्पादन कार्यसम्पादन गर्नुपर्नेछ ।

१.२ कार्ययोजनाको उद्देश्य

यस कार्ययोजनाका मुख्य उद्देश्य निम्नानुसार रहेका छन्:

- विगतका विपद् जोखिमको तथ्याङ्कका आधारमा यो वर्षको मनसुनजन्य विपद्को सम्भावित जोखिम पूर्वानुमान गर्ने,
- विपद् जोखिम आँकलनको आधारमा यो वर्ष मनसुनजन्य विपद्बाट प्रभावित हुनसक्ने जनसङ्ख्याको आँकलन गर्ने,
- विपद् व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित विषयगत क्षेत्र तथा सरोकारवाला निकायको मनसुन पूर्वतयारी र प्रतिकार्य कार्ययोजना एकीकरण गर्ने,
- मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यमा समन्वयात्मक र एकीकृत क्रियाकलाप तय गरी मनसुन प्रतिकार्यलाई प्रभावकारी बनाउने,
- प्रदेश र स्थानीय तहको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना बनाउन आधार प्रदान गर्ने ।

१.३ कार्ययोजना निर्माण प्रक्रिया

यस मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना निर्माणको क्रममा नेपालको संविधान, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन (२०७४), विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना (२०१८-२०३०), राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्य कार्यढाँचा (प्रथम संशोधन २०७५) लगायत विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित कानून, नीति तथा योजनाको पुनरावलोकन गरिएको छ । वि. सं २०७८ को सातवटै प्रदेश र सङ्घीय तहको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यको पुनरावलोकन गरी राम्रा अभ्यास कमी कमजोरी र सिकाइको समीक्षा गरिएको छ । जल तथा मौसम विज्ञान विभागले २०७९ को मनसुनका लागि तयार गरेको हावापानी आँकलन र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय आवासीय प्रतिनिधिको कार्यालयको सहयोगमा गरिएको सन् २०२२ को मनसुनबाट प्रभावित हुनसक्ने जनसङ्ख्याको अनुमानको पुनरावलोकन गरिएको छ ।

नेपाल सरकारका विषयगत मन्त्रालयहरू, राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्य कार्यढाँचा बमोजिम तोकिएका विषयगत क्षेत्र (Cluster) का नेतृत्वदायी सरकारी निकाय, सहयोगी विकास साझेदार निकाय, सुरक्षानिकाय र मानवीय सहायताका क्षेत्रमा कार्यरत संस्थाहरू, सम्बन्धित राष्ट्रसङ्घीय निकायहरूसँग छलफल र अन्तरसंवाद गरी पृष्ठपोषण लिइएको थियो। यी सबै क्षेत्रबाट प्राप्त सुझाव तथा सम्बन्धित निकाय तथा विषयगत क्षेत्रका कार्ययोजना समावेश गरी यो राष्ट्रिय कार्ययोजना तयार गरिएको हो।

१.४ कार्ययोजनाको कार्यान्वयन

- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४, र नियमावली, २०७६ बमोजिम केन्द्रदेखि स्थानीय तहसम्मका विपद् व्यवस्थापनका लागि संरचना तयार भएको छ। प्रदेश र जिल्ला तहसम्म विषयगत क्षेत्रहरू सक्रिय रहेको र मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना अद्यावधिक गरी तयारी अवस्थामा रहेको छ।
- राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्य कार्यढाँचा, २०७० (संशोधनसहित) बमोजिम विपद् प्रतिकार्य संयन्त्र र प्रकृया तयारी अवस्थामा रहेको। तीनवटै सुरक्षा विकायका १४८४ जना तालिम प्राप्त खोज उद्धार जनशक्ति तैनाथी अवस्थामा रहेको र आवश्यक परेमा खोज उद्धारको लागि थप जनशक्ति परिचालनको प्रवन्ध गरिएको छ। तीनवटै सुरक्षानिकायहरूको प्रतिकार्य योजना तयार भएको छ। सातवटै प्रदेशमा रहेका खोज उद्धार जनशक्ति, उपकरण तथा सामग्रीको विवरण अद्यावधिक गरिएको छ।
- बाढी पहिरोको कारण सडक अवरूद्ध भएमा तत्काल खुलाउनको लागि सुरक्षानिकाय, सडक विभाग तथा सिंचाई विभाग मातहत रहेका हेभी उपकरणहरू देशका विभिन्न स्थानमा तैनाथी अवस्थामा रहेका छन्। काठमाडौं र सात वटै प्रदेशका प्रादेशिक मानवीय सहायता केन्द्र (HSA) हरूमा बन्दोबस्तीका सामग्रीहरूको प्रवन्ध गरिएको छ। केन्द्रीय गोदामघर मानवीय सहायता स्थलबाट क्षेत्रिय गोदामघर र मोबाईल मानवीय सहायता स्थलमा खोज उद्धार तथा राहत सामग्रीहरू आवश्यकता अनुसार पठाउने प्रवन्ध गरिएको छ।
- यस वर्ष २० लाख जनसङ्ख्या मनसुजन्य विपद्बाट प्रभावित हुसक्ने आँकलन गरिएको छ। विगतको विपद्को अनुभव समेतको आधारमा प्रभावित हुनसक्ने जनसङ्ख्याको एक तिहाई (५,७०,००० जनसङ्ख्या र १,१४,००० घरधुरी) लाई खाद्यान्न तगायत मानवीय सहायताको आवश्यकता पर्ने अनुमान गरी सोही बमोजिम विषयगत क्षेत्रको कार्ययोजना तयार गरिएको छ। आवश्यक राहत सामग्रीहरूको आँकलन गरी प्रदेश तथा जिल्लाहरूमा विभिन्न विषयगत क्षेत्रका राहत सामग्रीहरूको भण्डारण गरिएको छ।
- मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य राष्ट्रिय कार्ययोजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन तथा प्रभावकारी समन्वय र सहकार्य गर्न गृह मन्त्रालयको विपद् व्यवस्थापन महाशाखा प्रमुखको संयोजकत्वमा सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय, राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण, तीनवटै सुरक्षानिकाय, जल तथा मौसम विज्ञान बिभाग, सडक बिभाग र जलस्रोत तथा सिंचाई बिभागका प्रतिनिधिहरू समेत रहने गरी राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रमा मनसुन अवधिभरका लागि मनसुन प्रतिकार्य कमाण्ड टोली खटाउने प्रवन्ध गरिएको छ।

२. मनसुनजन्य विपद् जोखिमको अवस्था विश्लेषण

२.१ मनसुनजन्य विपद् जोखिम विश्लेषण

नेपालको भौगर्भिक, भौगोलिक तथा जलवायुको अवस्था, वर्षातको प्रकृति एवं प्रवृत्ति, जलवायु परिवर्तन, प्राकृतिक स्रोतको दोहन, जथाभावी हुने विकासका कार्यहरू र प्रकृतिमा मानवको अतिक्रमणका कारण बाढी, पहिरो, हिमताल विस्फोट, हिमपहिरो जस्ता जलवायु तथा मनसुनजन्य प्रकोपका घटना हुने र ठूलो जनसङ्ख्यालाई प्रभावित गर्ने क्रम बढिरहेको छ । मौसमजन्य प्रकोपमा पनि बाढी, डुबान, कटान पहिरो र भारी वर्षा प्रमुख रहेका छन् । राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रको निर्माण भएपछि विसं २०६८ बाट नेपालमा विपद्का घटनाको व्यवस्थित रूपमा अभिलेखीकरण गर्न थालियो । तत्पश्चात हालसम्म ११ वर्ष (२०६८ वैशाखदेखि २०७८ चैतसम्म) को अवधिमा ५,८२५ वटा पहिरो र भारी वर्षाका घटना भए । यसबाट २,३६२ जनाको मृत्यु भयो, ८८० जना बेपत्ता भए भने ६१,४३२ घरमा क्षति भयो र १९ अर्बभन्दा बढी आर्थिक क्षति हुन पुग्यो । मनसुनजन्य विपद्मा पनि बाढी पहिरो र भारी वर्षाका घटनाबाट बढी क्षति तथा नोक्सानी हुँदै आएको देखिन्छ ।

तालिका १: मनसुनजन्य विपद्बाट भएको क्षतिको विगत ११ वर्षको तथ्याङ्क
(२०६८/०१/०१ देखि २०७८/१२/३१ सम्म)

घटना	घटना संख्या	मृत्यु	बेपत्ता	घाइते	प्रभावित परिवार	घर क्षति		गोठ क्षति	पशु चौपाया क्षति	अनुमानित क्षति (रुपैयाँ हजारमा)
						आंशिक	पूर्ण			
बाढी	१७५६	८५७	५४८	१९२	६५१५४	४२०४७	११७३२	३५१	५५१	१६८०७३६०
पहिरो	२४६५	१३८७	३३०	११३६	८१८०	२६३९	३०३०	४६२	१०५९	१७५२६५०
भारी वर्षा	१६०४	११८	२	३१८	५४७७	७०७	१२७७	२३६	७९६	५२३७८६
जम्मा	५८२५	२३६२	८८०	१६४६	७८८११	४५३९३	१६०३९	१०४९	२४०६	१९०८३७९७

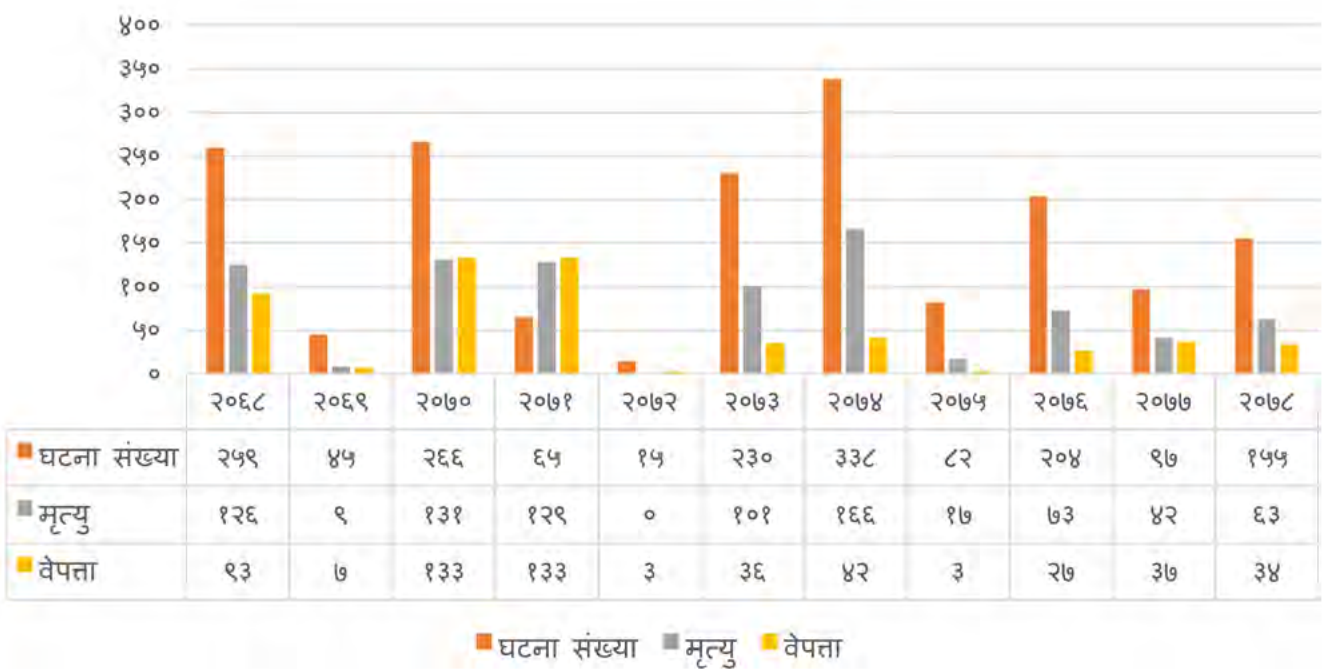
तथ्याङ्क स्रोत: विपद् पोर्टल (bipadportal.gov.np)

• बाढी

वि.सं. २०६८ देखि २०७८ सालसम्म ११ वर्षको अवधिमा १,७५६ वटा बाढीका घटना भएको, यसबाट ८७५ जनाको मृत्यु र ५४८ जना बेपत्ता भए । ५३,७७९ घरमा क्षति पुगेको र ६५,१५४ परिवार प्रभावित भएको देखिन्छ भने १६ अर्ब ८० करोडभन्दा बढी आर्थिक नोक्सानी भएको थियो । यो अवधिमा मनसुनजन्य विपद्मध्ये पनि बाढीबाट सबैभन्दा बढी घरमा क्षति पुगेको, धेरै परिवार प्रभावित भएको र सबैभन्दा बढी आर्थिक क्षति समेत भएको देखिन्छ ।

चित्र १: विगत ११ वर्ष (२०६८ देखि २०७८) मा भएका बाढीका घटना र यसबाट भएको मानवीय क्षति

नेपालमा भारी तथा धेरै दिनसम्म लगातार हुने वर्षा, हिमताल विस्फोटन र पहिरो सिर्जित बाँधहरू विस्फोटन हुँदा सामान्यता: बाढी आउने गर्छ । मुख्य नदी बेसिनहरूमा अत्यधिक वर्षा हुँदा ती नदीले बगाएर ल्याएको थिग्रान तराईको समतल भूमिमा थुप्रिनाले पानीको सतह बढ्न गई बाढीको रूप लिने गर्दछ । नदीमा मानव अतिक्रमणका कारण बहाव क्षेत्र साँघुरिँदै जाँदा वर्षातको समयमा तटबन्ध फुट्न गई बाढीको रूप लिने गरेको छ । महाभारत पर्वत श्रृङ्खला तथा चुरे क्षेत्रमा अत्यधिक वर्षा हुँदा भावर तथा तराई क्षेत्र र तटवर्ती क्षेत्रमा बाढी आउने गर्दछ । अव्यवस्थित संरचना निर्माण, नदीको बहाव क्षेत्रमा हुने अतिक्रमण तथा ढल निकासको अभावका कारण शहरी क्षेत्रमा पनि बाढीको प्रकोप बढ्दै गएको छ । नेपालको तराई र भित्री मधेशमा पर्ने तेईस जिल्लाहरू बाढीको उच्च जोखिममा छन् । काठमाडौं उपत्यकामा अवस्थित शहरहरू (काठमाडौं, भक्तपुर, ललितपुर), हेटौडा, चितवन, तुलसीपुर, घोराही एवं वीरेन्द्रनगर शहरी बाढीको दृष्टिबाट उच्च प्रकोपयुक्त मानिन्छन् ।

बढ्दो तापक्रम तथा जलवायु परिवर्तनका असरहरूका कारण हिमनदीहरू द्रुत गतिमा पग्लने क्रमसँगै हिमतालहरूको क्षेत्रफलमा तीव्र वृद्धि हुँदै जाँदा हिमतालहरूको विस्फोटनबाट उत्पन्न हुनेसक्ने बाढी तथा हिमपहिरोको जोखिम पनि नेपालमा बढी रहेको छ । कोशी, गण्डकी, कर्णाली र महाकाली नदी बेसिनमा गरी नेपालमा कुल १,४६६ हिमताल रहेको पाइएको छ । यीमध्ये एक्काईसवटा हिमताललाई खतरायुक्त तालको वर्गमा राखिएको छ । यी तालको विस्फोटनबाट हिमनदीले बनाएका उपत्यका तथा तल्लो तटीय क्षेत्रमा विनाशकारी बाढी आउने र उल्लेख्य भौतिक एवं मानवीय क्षति हुने सम्भावना रहेको देखिन्छ ।

बाढीका साथै नेपालमा डुबानको प्रकोप पनि वर्षेनि हुने गरेको छ । नेपाल भारत सीमा भएर बग्ने नदीहरूमा विशेषगरी भारतको उत्तर प्रदेश र विहारमा नेपालको सीमा नजिकै निर्माण गरिएका तटबन्धहरू तथा अग्ला राजमार्गले ती नदीहरूको प्राकृतिक बहाव एवं निकासलाई अवरोध पुऱ्याएका कारण तराईको जमिन वर्षेनि डुबानमा पर्ने गरेको छ ।

चित्र २: बाढी प्रकोपको उच्च जोखिममा रहेका जिल्लाहरूको नक्शा

• पहिरो

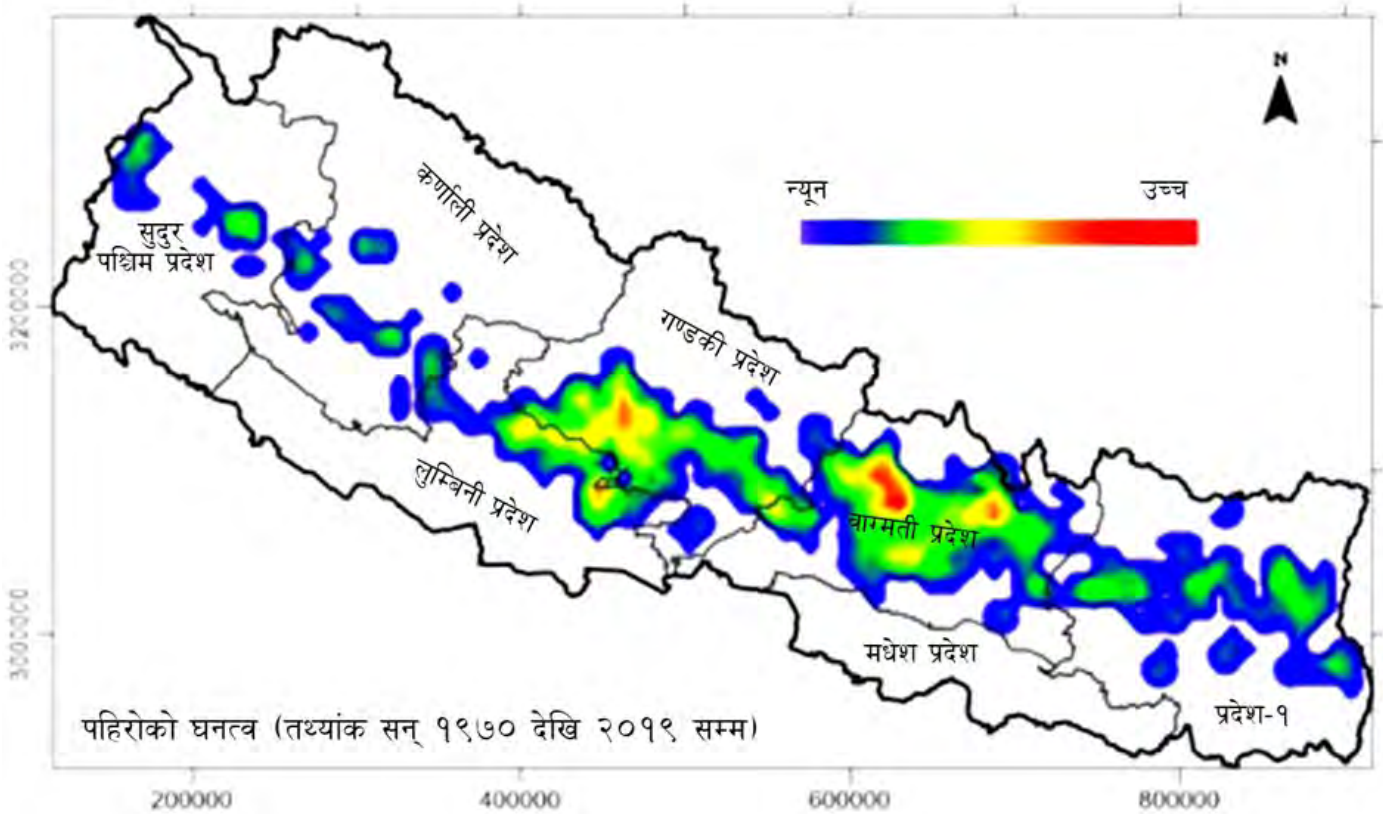
वि. सं. २०६८ देखि २०७८ सालसम्म विगत ११ वर्षको अवधिमा मनसुनजन्य विपद्का सबैभन्दा बढी पहिरोका घटना भए र मानवीय क्षति पनि पहिरोबाट धेरै भएको देखिन्छ । यस अवधिमा २,४६५ वटा पहिरोका घटना भए । यसबाट १,३८७ जनाको ज्यान गयो भने ३३० जना बेपत्ता भए । त्यसैगरी ५,६६९ घरहरूमा क्षति पुग्यो भने ८,१८० परिवार प्रभावित हुन पुगे । यो अवधिमा पहिरोबाट १ अर्ब ७५ करोडभन्दा बढी आर्थिक क्षति भएको देखिन्छ ।

चित्र ३: विगत ११ वर्ष (२०६८ देखि २०७८) मा भएका पहिरोका घटना र मानवीय क्षति

तराईका उत्राईस जिल्ला बाहेकका जिल्लाहरू भौगोलिक रूपमा हिमाली तथा पहाडी भू-भागमा अवस्थित छन् । यी जिल्लाका भिराला भू-भाग, राजमार्ग तथा अन्य सडक खण्डका भिराला भित्ताहरू र नदीहरूले कटान गरी बनाएका भिराला भू-खण्ड पहिरो जान सक्ने क्षेत्रमा पर्दछन् । अव्यवस्थित शहरीकरण, जथाभावी सडक निर्माण कार्य तथा अवैज्ञानिक भू-उपयोग, प्राकृतिक स्रोत (रोडा, बालुवा, ढुङ्गा) हरूको अनियन्त्रित दोहन लगायतका कारण नेपालका पहाडी भू-भाग पहिरोजन्य प्रकोपका हिसाबले जोखिमयुक्त छ । छोटो समयमा हुने भारी वर्षा तथा बेला बेलामा आउने भूकम्पका कारण पुराना तथा निष्क्रिय भइसकेका पहिरोहरू पुनः सक्रिय हुने गर्दछन् । वि.सं. २०२६ देखि वि.सं. २०७५ सम्म गएका पहिरोहरूको तथ्याङ्कलाई विश्लेषण गर्दा नेपालको महाभारत श्रृङ्खलादेखि उच्च हिमाली क्षेत्रबीचको भू-खण्डमा बढी मात्रामा पहिरो गएको पाइन्छ । पहिरोको घनत्वको हिसाबले बागमती तथा गण्डकी प्रदेश उच्च जोखिममा रहेको पाइन्छ । त्यसैगरी लुम्बिनी तथा मधेश प्रदेश भने सापेक्षित रूपमा पहिरोको कम जोखिममा रहेको पाइन्छ ।

चित्र ४: नेपालमा गएका पहिरोहरूको घनत्वको वितरण नक्सा

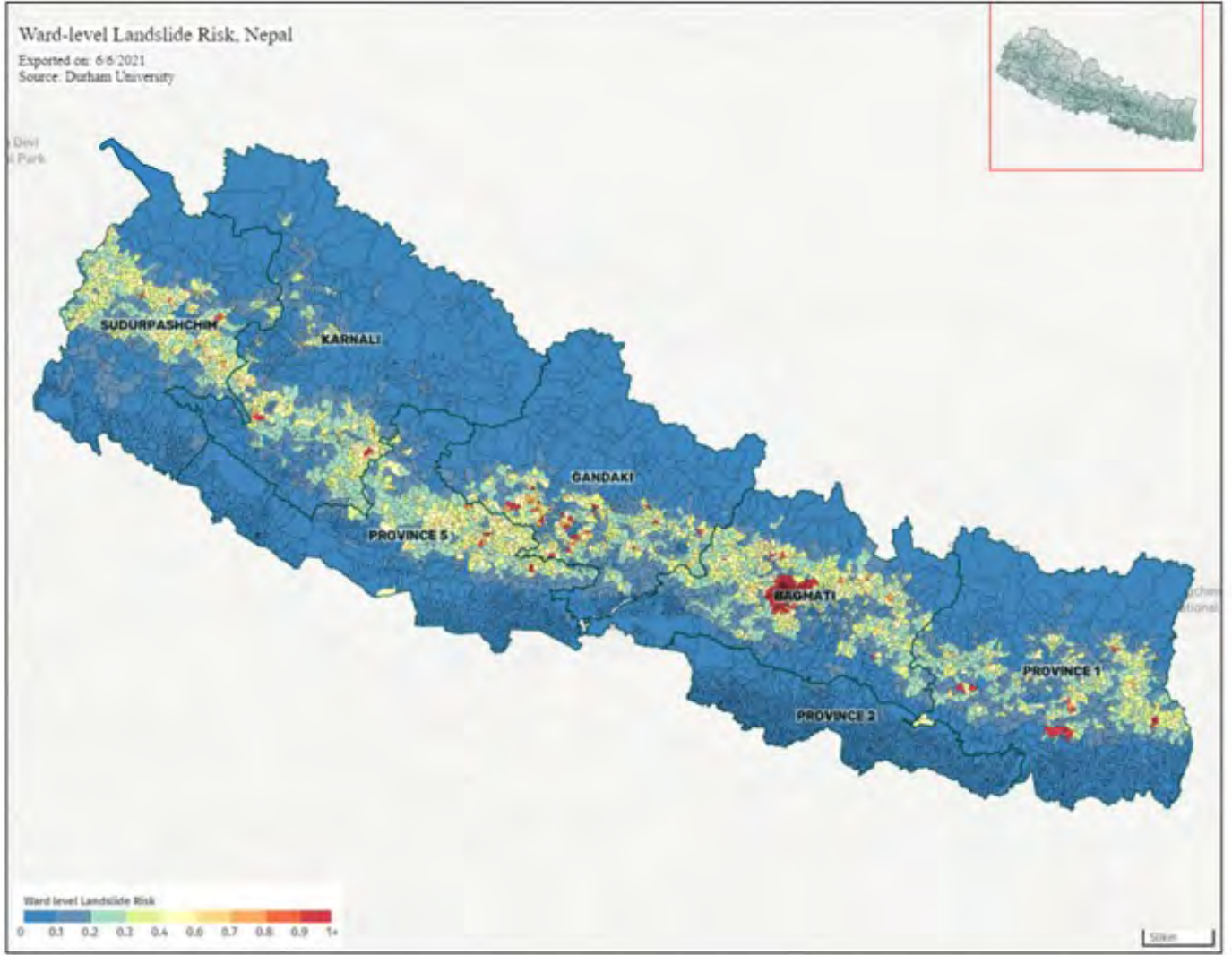

स्रोत: Pradhan et al. 2020

नेपालको पर्वतीय भूसतह ज्यादै कमजोर छ । वनजङ्गलको विनाश, अत्यन्तै भिरालो पहाड/पर्वत, खोरिया फडानी, अवैज्ञानिक खेती प्रणाली, मनसुनको समयमा हुने वर्षा र त्यस पछिको बढ्दो तापक्रमका कारण पहाड र चुरे क्षेत्रमा बारम्बार पहिरो जाने गरेको छ । यसअतिरिक्त सडक, ठूला भवन, सिँचाइ कुलो लगायत पूर्वाधार विकास गर्दा सम्भावित विपद् जोखिमलाई बेवास्ता गर्ने परिपाटीले पनि पहिरोको जोखिम अझ बढ्दै गएको छ । ढुंगा, गिट्टी, बालुवा खानी सञ्चालन गर्दा वातावरणीय तथा विपद् प्रभाव मूल्याङ्कन कडाईका साथ लागु हुन नसक्नु, आवासीय जग्गा विकास तथा निर्माण कार्यमा मेसिन प्रयोग गरी भूबनोट तथा भूआकृतिलाई परिवर्तन गर्नाले र सडक बनाउँदा डोजरको मनपरी प्रयोगले गर्दा पहिरोको सङ्ख्या र आयतन बढाएको छ ।

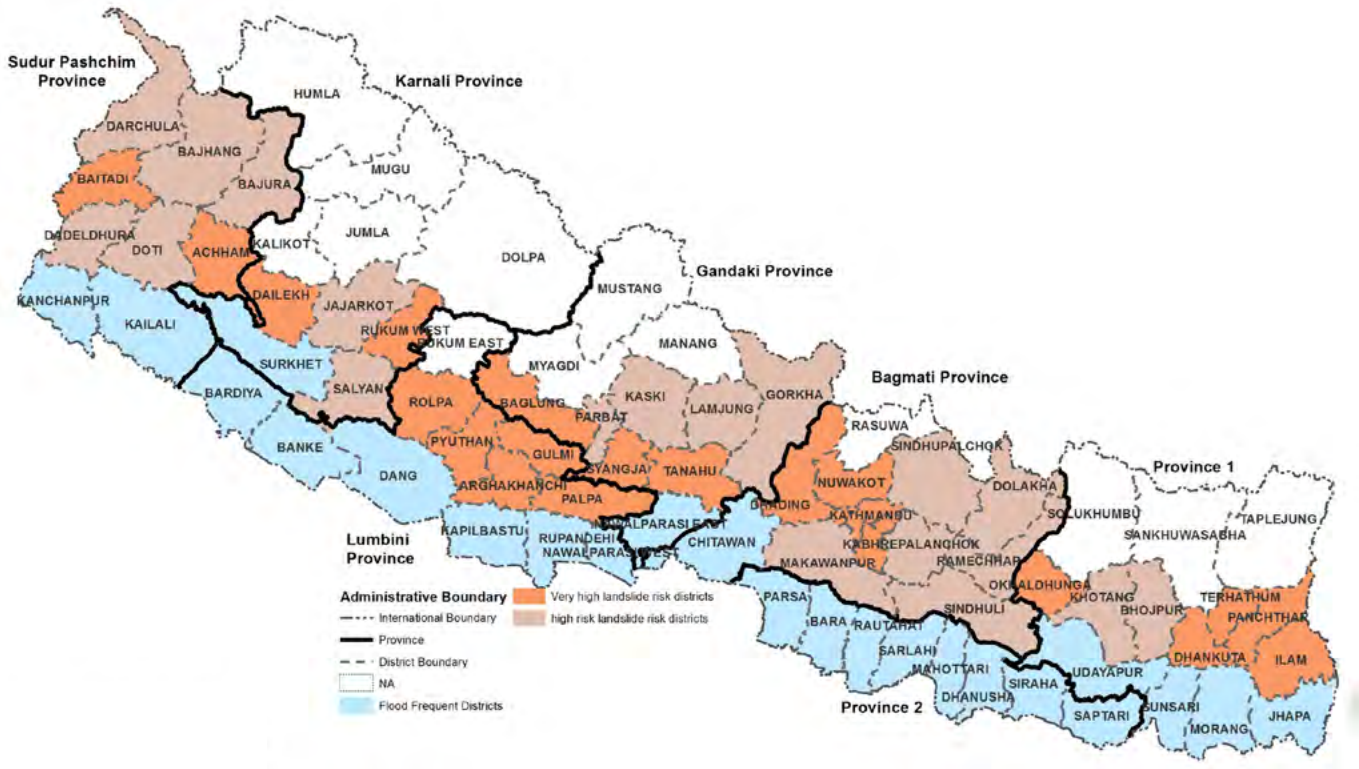

चित्र ५: वडास्तरीय पहिरो जोखिम नक्सा

स्रोत: Durham University/विपद् पोर्टल (bipadportal.gov.np)

चित्र ६: बाढी तथा पहिरो जोखिम नक्सा

स्रोत: विपद् पोर्टल (bipadportal.gov.np) / (DesInventar/DRR portal)

पहिरोको जोखिममा रहेका ३२ जिल्लाहरू: ताप्लेजुङ, संखुवासभा, भोजपुर, खोटाङ, सोलुखुम्बु, सिन्धुली, रामेछाप, दोलखा, काठमाडौं, काभ्रेपलाञ्चोक, मकवानपुर, रसुवा, गोरखा, लमजुङ, कास्की, पर्वत, मनाङ, मुस्ताङ, म्याग्दी, पूर्वी रूकुम, डोल्पा, जुम्ला, मुगु, कालीकोट, हुम्ला, सल्यान, जाजरकोट, डोटी, डडेलधुरा, बाजुरा, बझाङ र दार्चुला ।

पहिरोको उच्च जोखिममा रहेका २२ जिल्लाहरू: इलाम, पाँचथर, धनकुटा, तेह्रथुम, ओखलढुंगा, सिन्धुपाल्चोक, ललितपुर, भक्तपुर, नुवाकोट, धादिङ, तनहुँ, स्याङ्जा, पाल्पा, गुल्मी, अर्घाखाँची, बाग्लुङ, प्यूठान, रोल्पा, रूकुम पश्चिम, दैलेख, अछाम र बैतडी ।

बाढीको उच्च जोखिममा रहेका २३ जिल्लाहरू: झापा, मोरङ, सुनसरी, उदयपुर, सप्तरी, सिरहा, धनुषा, महोत्तरी, सर्लाही, रौतहट, बारा, पर्सा, चितवन, नवलपरासी पूर्व, नवलपरासी पश्चिम, रूपन्देही, कपिलवस्तु, दाङ, बाँके, बर्दिया, सुर्खेत, कैलाली र कञ्चनपुर ।

• भारी वर्षा

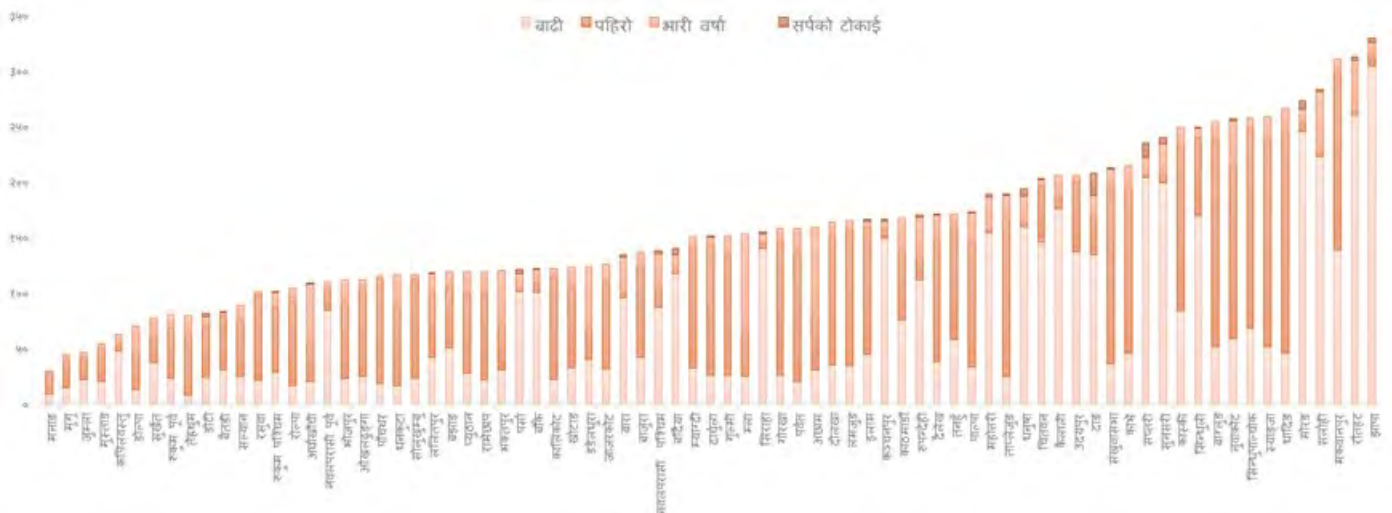
ठूलो पानी परेपछि बाढी पहिरो वा डुबानका घटना नभईकन पनि जमिन गलेर घरगोठ र अन्य भौतिक संरचनामा क्षति पुग्ने गर्दछ । जगमा पानी पसेर, छानो चुहिएर वा अरू कुनै कारणले घरगोठ भत्कने हुन्छ । यस्तो विपद्लाई भारी वर्षा भनी अभिलेख राख्ने गरिएको छ । मनसुनमा हुने भारी वर्षाका कारण पनि जनधनको क्षति भोग्नु परिरहेको छ । विगत ११ वर्षको तथ्याङ्क विश्लेषण गर्दा १,६०४ वटा भारी वर्षाका घटना भएका थिए । यसबाट १,९८४ घरमा क्षति पुग्यो, ५,४७७ परिवार प्रभावित भए, ११८ जनाको मृत्यु भयो र ५२ करोडभन्दा बढी आर्थिक क्षति हुन पुग्यो । भौगोलिक रूपमा मध्य पहाडी क्षेत्रका जिल्लाहरूमा नै भारी वर्षाका धेरै घटना र क्षति हुने गरेको देखिन्छ ।

चित्र ७: विगत ११ वर्ष (२०६८ देखि २०७८) मा भएका भारी वर्षाका घटना र यसबाट भएको मानवीय क्षति

चित्र ८ मा जिल्ला अनुसार बारम्बार घटने मनसुनी प्रकोपको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ । यिनै तथ्याङ्कको विश्लेषण र सरोकारवाला निकायहरूको विषयगत विश्लेषण र अनुभवका आधारमा यो वर्षको मनसुनमा विपद्का घटनामा उल्लेख्य वृद्धि हुने आँकलन गरिएको छ ।

चित्र ८: जिल्ला स्तरमा बारम्बार (Frequently) भइरहेका मनसुन सम्बन्धी प्रकोपहरू (१९७१-२०२०)

तालिका २ मा विगत १२ वर्षको मनसुनको पूर्वानुमान र वास्तविक प्रवृत्ति तथा मनसुनजन्य विपद्का घटनाहरूबाट प्रभावित परिवार सङ्ख्या प्रस्तुत गरिएको छ । त्यसैगरी चित्र ९ मा २०६७ देखि २०७८ सम्म बाह्र वर्षको मनसुनको प्रवृत्ति (आगमन, उत्कर्ष र अन्त्य) प्रस्तुत गरिएको छ ।

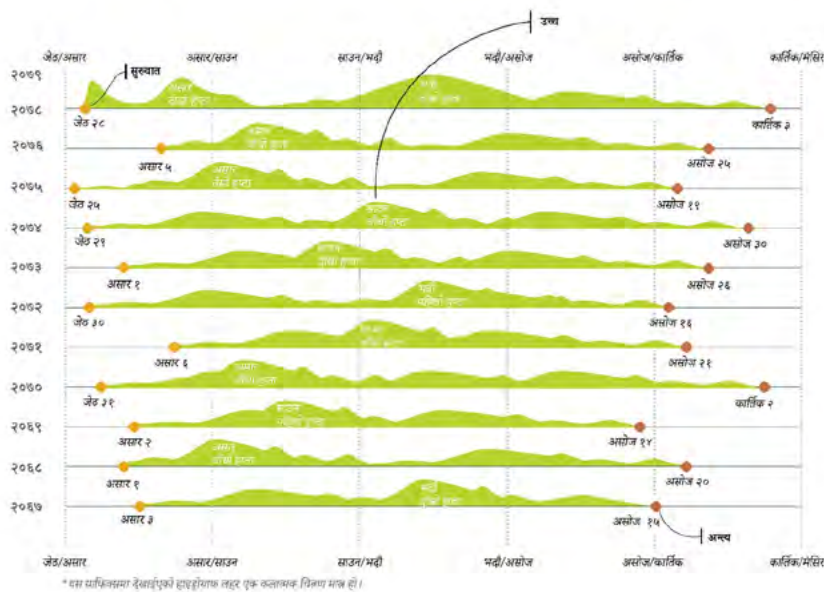
तालिका २: विगत १२ वर्ष (सन् २०१० देखि २०२१) को मनसुनको पूर्वानुमान र वास्तविक प्रवृत्ति

वर्ष	पूर्वानुमान	वास्तविक विपद्का घटना सङ्ख्या	प्रभावित घरपरिवार	
			बाढी	पहिरो
२०६७	सामान्य	सामान्य	१,३४,६८६	२१,८१८
२०६८	सामान्य	सामान्य	२,८५,५३७	१६,८६२
२०७९	सामान्यभन्दा माथि (सुदूरपश्चिम र दक्षिण पश्चिममा सामान्यभन्दा तल)	सामान्य (पश्चिममा सामान्यभन्दा तल)	४,५२,५६७	१३,८७७
२०७०	सामान्य भन्दा माथि	सामान्य	४८,९८४	२५६
२०७१	सामान्य	सामान्य	३६,५१४	४९१
२०७२	सामान्यभन्दा तल (उत्तर पश्चिममा सामान्य)	सामान्यभन्दा तल	४३	४००
२०७३	सामान्य	सामान्य	७,६०८	१,४४७
२०७४	सामान्य (मध्य र सुदूरपश्चिममा सामान्यभन्दा तल)	सामान्य (मध्य र सुदूरपश्चिममा सामान्यभन्दा तल)	१५,२०८	२९८
२०७५	सामान्य	सामान्य	१,४०९	६९६
२०७६	पश्चिममा सामान्य (पूर्वी आधा भागमा सामान्यभन्दा आधा तल)	पश्चिममा सामान्य (पूर्वी आधा भागमा सामान्यभन्दा आधा तल)	३,११७	२,९५२
२०७७	सामान्य	सामान्य	१,३१२	७५५
२०७८	सामान्यभन्दा बढी वर्षा हुने	सामान्यभन्दा बढी वर्षा भएको	६५६	६१५

स्रोत: जल तथा मौसम विज्ञान विभाग

चित्र ९: विगत १२ वर्षको नेपालको मनसुनको स्थिति (आगमन, उत्कर्ष र अन्त्य)

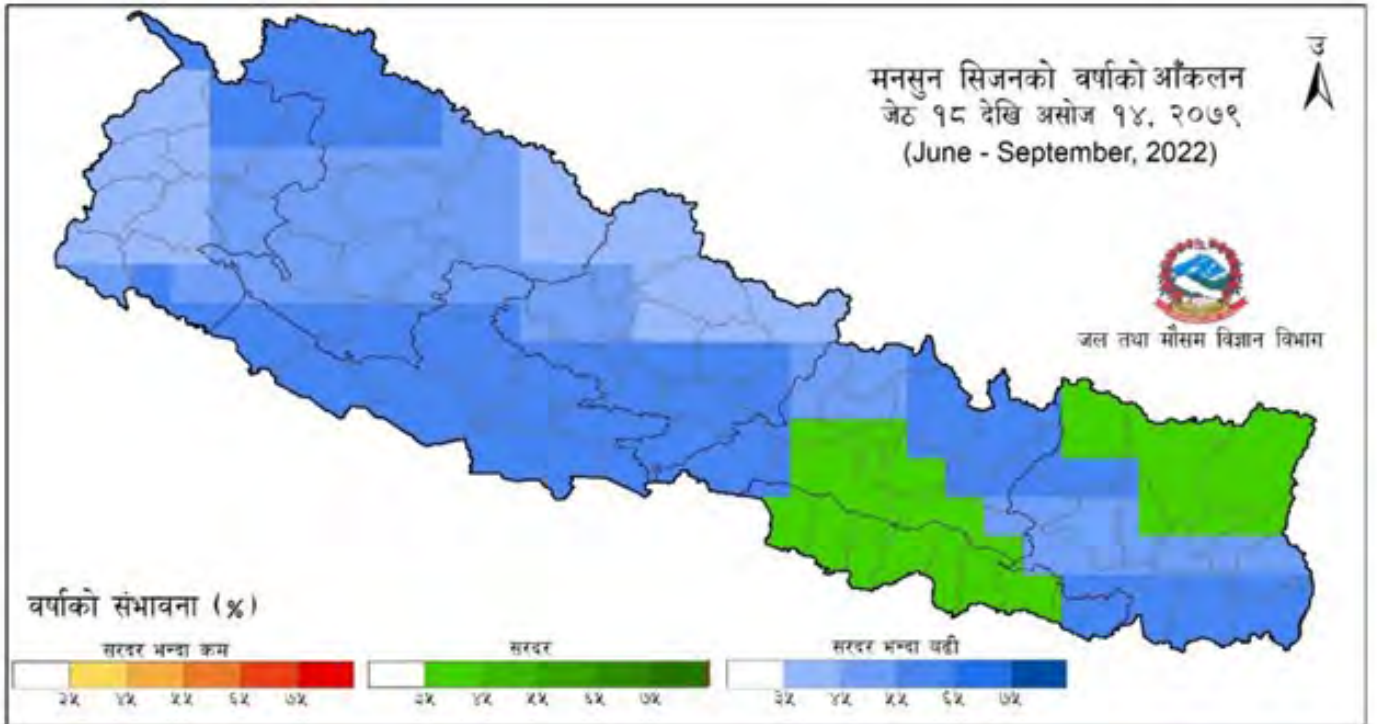
नेपालमा मनसुनको स्थिति: मनसुनको सुरुवात, उच्च र अन्त्य भएको मिति

२.२ वि. सं. २०७९ सालको मनसुन पूर्वानुमान

वि सं २०७९ सालको मनसुन ज्येष्ठ १८ गतेबाट सुरु भई आश्विन १४ गतेसम्म रहने जल तथा मौसम विज्ञान विभागले अनुमान गरेको छ । यस चार महिनाको मनसुनको अवधिमा देशका अधिकांश स्थानमा सरदरभन्दा बढी वर्षा हुने सम्भावना रहेको छ । प्रदेश नं. १ का तराईका भूभागहरू, बागमती प्रदेशका उत्तर पूर्वी भूभाग, गण्डकी प्रदेशका दक्षिणी भूभाग, लुम्बिनी प्रदेश, कर्णाली प्रदेशका उत्तर पश्चिमी भूभाग तथा सुदूरपश्चिम प्रदेशका उत्तरी भूभागहरूमा सरदरभन्दा बढी वर्षा हुने सम्भावना ५५ देखि ६५ प्रतिशत रहेको छ । सुदूरपश्चिम प्रदेशका पूर्वी भूभाग कर्णाली प्रदेशका मध्य भूभाग गण्डकी प्रदेशका मध्य भूभाग र प्रदेश नं. १ को मध्य भूभागहरूमा सरदरभन्दा बढी वर्षा हुने सम्भावना ४५ देखि ५५ प्रतिशत रहेको छ । गण्डकी प्रदेशका उत्तरी भूभाग र सुदूरपश्चिम प्रदेशका मध्य तथा पश्चिमी भूभागहरूमा सरदरभन्दा बढी वर्षा हुने सम्भावना ४५ देखि ५५ प्रतिशत रहेको छ । गण्डकी प्रदेशका उत्तरी भूभाग र सुदूरपश्चिम प्रदेशका मध्य तथा पश्चिमी भूभागहरूमा सरदरभन्दा बढी वर्षा हुने सम्भावना ३५ देखि ४५ प्रतिशत रहेको छ । प्रदेश नं. १ का उत्तरी भूभाग बागमती प्रदेशका दक्षिणी भूभाग र मधेश प्रदेशका अधिकांश भूभागहरूमा सरदर वर्षा हुने ३५ देखि ४५ प्रतिशत सम्भावना रहेको छ ।

चित्र १०: सन् २०७९ को मनसुन सिजनमा वर्षा (सरदरभन्दा कम वा सरदर वा सरदरभन्दा बढी) को अत्यधिक सम्भावना (High probability) (%)

स्रोत: जल तथा मौसम विज्ञान विभाग

त्यसैगरी यो वर्षको मनसुनको समयमा देशका अधिकांश भूभागमा अधिकतम तापक्रम औसत र औसतभन्दा कम हुने र अधिकांश भागमा न्यूनतम तापक्रम औसत तथा औसतभन्दा बढी हुने अनुमान गरिएको छ ।

२.३ वि.सं. २०७९ सालको सम्भावित मनसुनजन्य विपद् जोखिम आँकलन

विभिन्न तथ्याङ्कका आधारमा वैज्ञानिक विधिबाट विश्लेषण गरी निश्चित अवधिमा विपद्बाट प्रभावित हुनसक्ने

जनसङ्ख्याको पूर्वानुमान गरिन्छ । यसरी निकालिएको सङ्ख्यालाई नै केसलोड भन्ने गरिन्छ । सन् २०१० देखि २०२० सम्म गृह मन्त्रालयको डिआरआर पोर्टल, विपद् पोर्टल तथा जलोत्पन्न प्रकोप विभाग र विश्व खाद्य कार्यक्रमबाट उपलब्ध तथ्याङ्कको आधारमा संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय आवासीय प्रतिनिधिको कार्यालयको सहयोगमा २०७९ सालको मनसुनमा प्रभावित हुनसक्ने जनसङ्ख्याको आँकलन गरिएको छ । प्रारम्भिक रूपमा यस वर्ष मनसुनजन्य विपद्बाट १७ लाख जनसङ्ख्या प्रभावित हुने अनुमान गरिएकोमा मनसुन नजिकिँदै जाँदा जिल्लागत र प्रदेशगत रूपमा गरिएको अध्ययन अनुसार लगभग २० लाख जनसङ्ख्या र ४ लाख २१ अजार घरधुरी प्रभावित हुनसक्ने अनुमान गरिएको छ । यस वर्षको मनसुनबाट प्रभावित हुनसक्ने अनुमानित २० लाख जनसङ्ख्यामध्ये प्रदेशगत रूपमा सबैभन्दा बढी प्रदेश नं. १ मा ५ लाख ७० हजार र सबैभन्दा कम कर्णाली प्रदेशमा लगभग ५५ हजार जनसङ्ख्या प्रभावित हुनसक्ने अनुमान गरिएको छ ।

तालिका ३: प्रभावित हुनसक्ने जनसङ्ख्याको प्रदेशगत विवरण (केसलोड)

क्र.सं	प्रदेश	प्रभावित हुनसक्ने (केसलोड) जनसङ्ख्या	घरधुरी
१	प्रदेश नं. १	५,७०,२८४	१,२०,०६०
२	मधेश प्रदेश	४,६५,४९५	९७,९९९
३	बागमती प्रदेश	१,४६,८२८	३०,९११
४	गण्डकी प्रदेश	१,१९,१९८	२५,०९४
५	लुम्बिनी प्रदेश	३,७९,९०२	७९,९७९
६	कर्णाली प्रदेश	५४,९५५	११,५७०
७	सुदूरपश्चिम प्रदेश	२,६३,३१३	५५,४३४
जम्मा		१९,९९,९७५	४,२१,०४७

२.४ पानीजन्य अन्य जोखिम

मनसुनको समयमा पानी र जीवाणुबाट संक्रमण हुने रोगका कारण वर्षेनि धेरैको ज्यान जाने गरेको छ । झाडापखाला, हैजा, कमलपित्त, श्वासप्रश्वास सम्बन्धी रोगबाट वर्षेनि हजारौ मानिस र विशेष गरी बालबालिकाको मृत्यु हुने गरेको देखिन्छ । विगतमा झाडापखाला, कालाज्वर, हैजा, प्लेग, डेङ्गु, इन्फ्लुएन्जा, फ्लु, लगायत प्रमुख महामारीका रूपमा रहेका थिए । मनसुनको समयमा डेङ्गु, कालाज्वर, झाडापखाला जस्ता पानीबाट हुने रोगहरू तथा सर्पदंशका कारण वर्षेनि करिब ५ सय जनाको ज्यान जाने गरेको छ । दूषित पानीको प्रयोग, जीवाणुहरूको संक्रमण, खाद्य असुरक्षा, सचेतनाको कमी, लगायतका कारण महामारीका घटना दोहोरिएका छन् । पर्याप्त जनचेतनाको कमी र खानेपानीका स्रोतमा बाढी पसेर पानी प्रदूषित भई यस्ता घटना हुने गरेका छन् ।

विगतको तथ्याङ्क हेर्दा अरू प्रकोपको तुलनामा महामारीले धेरै जनाको ज्यान गएको देखिन्छ । उदाहरणका लागि २०६५ साल चैतदेखि भदौसम्म नेपालको मध्य तथा सुदूरपश्चिमी क्षेत्र झाडापखालाको महामारीबाट प्रभावित भयो, २८२ जनाले ज्यान गुमाए । जाजरकोट जिल्लामा मात्र करिब १२,५०० व्यक्ति प्रभावित भए भने १२८ जनाले ज्यान गुमाए । रूकुममा मात्र ४६ जनाले ज्यान गुमाए । गर्मी र वर्षासँगै सर्पदंशका घटना पनि बढ्छन् । गत वर्ष सर्पले टोकेर ३३ जनाको ज्यान गएको तथ्याङ्क छ । यो वर्ष पनि विभिन्न पानीजन्य रोग र विपद्का घटना बढ्ने अनुमान गरिएको छ । त्यसैले बाढी, पहिरो डुबान जस्ता प्रमुख विपद्का घटनाहरूसँगै मनसुनको समयमा फैलिन सक्ने डेङ्गु, कालाज्वर, झाडापखाला र सर्पदंशजस्ता रोग तथा प्रकोपहरूको लागि पनि तयारी रहनु जरूरी छ ।

२.५ यौन शोषण र दुर्व्यवहारको जोखिम र त्यसबाट संरक्षण

मनसुनका बेलामा प्रभावित समुदायमा आपत्कालीन सहायता प्रदान गर्ने कार्यमा संलग्न व्यक्तिले आफ्नो पद, शक्ति र सहायताको दुरुपयोग गरी प्रभावित व्यक्तिमाथि यौन शोषण र दुर्व्यवहार गर्नसक्ने जोखिमलाई बेवास्ता गर्न सकिँदैन । विगतमा मनसुन प्रतिकार्य र कोभिड-१९ महामारीका बेला काराइन्टाइनमा रहेका प्रभावित समुदायका सदस्यमाथि सहायता व्यवस्थामा संलग्न व्यक्तिले यौन शोषण र दुर्व्यवहार गरेका केही घटनाहरू घटेका छन् । सेवा प्रदायक संस्था तथा निकायमा प्रयाप्त रूपमा यौन शोषण र दुर्व्यवहारबाट संरक्षण गर्ने नीति, नियम, व्यवस्था तथा कार्यान्वयन प्रणालीको अभावमा यस्ता जोखिमहरूको सम्भावना उच्च रहन्छ । सहायतामा संलग्न व्यक्तिबाट हुने यौन शोषण र दुर्व्यवहार गम्भीर सुरक्षाको विषय हो किनकी यस्ता घटनाले आपत्कालीन सहायता प्रक्रियामा संलग्न सबैमाथि प्रभावित जनसङ्ख्याको विश्वास र भरोसालाई खतरामा पार्छ ।

प्रभावित समुदायलाई सम्मान र मर्यादापूर्वक व्यवहार गर्ने र उनीहरूको अधिकारलाई सधैं सुरक्षित राख्ने सेवामा संलग्न व्यक्तिहरूको कर्तव्य हो । यौन शोषण र दुर्व्यवहारबाट संरक्षणको मुख्य उद्देश्य महिला तथा बालबालिका लगायत सबै उमेर समूह, लिङ्ग, संस्कृति, जातजाती, धार्मिक आस्था, यौन अल्पसंख्यक, अपाङ्गताको स्थितिमा रहेका वा अन्य व्यक्तिहरूको सुरक्षाको समान अधिकार सुनिश्चित गर्नु हो । आकस्मिक तयारी र प्रतिकार्य चरणहरूमा, "हानी नगरौं" सिद्धान्तको अवधारणामा सामूहिक कार्यलाई बढावा दिनु महत्वपूर्ण छ । आकस्मिक प्रतिकार्यमा संलग्न सम्पूर्ण निकाय तथा सङ्घ संस्थाहरूले यौन शोषण तथा दुर्व्यवहार कम गर्न पर्याप्त र प्रभावकारी रोकथाम तथा प्रतिकार्य प्रणालीहरू छन् कि छैनन् पक्का गर्नुपर्छ । कार्यक्रमको योजना निर्माण, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कनमा निरन्तर यौन शोषण र दुर्व्यवहारबाट संरक्षणका विषयलाई मद्देनजर गरी सुरक्षा प्रत्याभूति गरिनु आवश्यक हुन्छ ।

मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यमा संलग्न हरेक निकाय तथा संस्थाहरूले आफ्ना योजना अथवा गतिविधिभित्र सम्भावित यौन शोषण र दुर्व्यवहारको जोखिम पहिचान गरी जोखिम कम गर्ने रणनीति निर्माण गर्ने; सेवामा खटिने प्रत्येक कर्मचारी स्वयंसेवक सदस्य नियुक्ति गर्दा सुरक्षित भर्ती प्रक्रियाहरूको पालन सुनिश्चित गर्ने; सबै कर्मचारी स्वयंसेवाक सदस्यले यौन शोषण र दुर्व्यवहारबाट संरक्षण विषयमा तालिम प्राप्त गरी आचार संहिता अवलम्बन गरिएको सुनिश्चितता गर्ने; घटना उजुरी गर्ने प्रणालीको व्यवस्था गर्ने; मनसुन प्रभावित समुदायलाई यौन शोषण र दुर्व्यवहारका विषयमा जानकारी र सुरक्षित उजुरी प्रक्रियाहरूका बारेमा जनचेतनामुलक सन्देश प्रवाह गर्ने आदि क्रियाकलापहरू सेवा प्रदान गर्ने निकाय तथा संस्थाले गर्नुपर्दछ । साथै अनुगमन र मूल्याङ्कनको चरणमा यौन शोषण र दुर्व्यवहारबाट संरक्षणका विषयस्तुलाई समेट्ने प्रश्नहरू अनुगमनको प्रश्नावलीमा समावेश गरी आगामी मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सञ्चालनका लागि सिकाइका रूपमा समावेश गर्दै प्रभावित समूहको सुरक्षा तथा संरक्षणको प्रत्याभूति गर्नु सबै निकाय तथा सङ्घ संस्थाको दायित्व हुन्छ ।

३. मनसुनजन्य विपद् २०७८ समीक्षा र सिकाइ

३.१ वि.सं. २०७८ सालको मनसुन सुरूवात र अन्त्य

साधारणतया नेपालमा ज्येष्ठको अन्त्य (३०/३१गते) बाट दक्षिणपूर्वी सीमारेखा हुँदै प्रवेश गर्ने मनसुन २०७८ सालमा दुई दिनअगावै ज्येष्ठ २८ गते (जुन ११ तारिख) नै भित्रियो । विगतको अनुभवमा करिब एक हप्ताको समय अवधिमा सुदूरपश्चिम पुग्ने मनसुन यो वर्ष दुई दिनमै देशभर फैलियो । औसत ११२ दिन सक्रिय रहने मनसुन २०७८ सालमा भने न्यूनचापीय क्षेत्र र मनसुन न्यूनचापीय रेखाको प्रभावमा थप १२ दिन सक्रिय रह्यो । ज्येष्ठ २८ गतेबाट आश्विन २५ गतेसम्म सक्रिय रहेको मनसुनको अवधिमा गत वर्ष औसतभन्दा १८.४% बढी वर्षा भयो । सरदर ३० वर्षको आँकडाको आधारमा मनसुनको अवधिमा वार्षिक औसत १,३५८.५ मि.मि. वर्षा हुने गरेकोमा गत वर्ष १,६०९ मि.मि. वर्षा भयो । उक्त मनसुन अवधिमा भारी वर्षा हुन्छ भन्ने पूर्वानुमान जल तथा मौसम विज्ञान विभागले मनसुनपूर्व नै गरेको थियो । ज्येष्ठको अन्तिमबाट सुरू भएको मनसुन असार २ गतेको भारी वर्षासँगै केही मत्थर भई पुनः असारको तेस्रो हप्ता सक्रिय रह्यो । असार १८ गते कास्की जिल्लामा २५८.२ मि.मि. र नवलपुर जिल्लामा २०० मि.मि. सम्म वर्षा भयो । तत्पश्चात् सामान्य वर्षा रही पुनः भदौको दोस्रो सातामा उच्च विन्दुमा पुग्यो । भदौ १० गते लुम्बिनी प्रदेशका रूपन्देही र नवलपरासी; र गण्डकी प्रदेशको नवलपुर जिल्लामा ३५० मि.मि. सम्म वर्षा भयो ।

जल तथा मौसम विज्ञान विभागले आश्विन २५ गतेबाट मनसुन बाहिरिएको दाबी गरिरहँदा मनसुनपश्चात्को वर्षा हुने क्रम पुनः सुरू भयो । यो वर्षा कार्तिकको पहिलो सातासम्म रह्यो । उक्त अवधिमा प्रदेश नं. १ र सुदूरपश्चिम प्रदेशमा भारी वर्षा भयो । कार्तिक २ गते डोटी जिल्लामा १८७.५ मि.मि. र डडेल्धुरा जिल्लामा २२० मि.मि. वर्षा मापन गरिएको थियो । त्यस्तै कार्तिक ३ गते मोरङ जिल्लामा सबैभन्दा उच्च ३२३ मि.मि. र सुनसरी जिल्लामा २६९.९ मि.मि. वर्षा भएको थियो ।

३.२ २०७८ सालको मनसुनबाट भएको क्षति

ज्येष्ठको अन्तिम साताबाट सुरू भएको अविरल वर्षाका कारण असारको सुरूवातबाट नै देशभर विपद्का घटना व्यापक हुन थाले । उक्त सुरूवाती विपद्का घटनाहरूको चपेटामा मुख्य गरी सिन्धुपाल्चोक, मनाङ र गोरखा जिल्ला परे । ज्येष्ठको पहिलो र दोस्रो साता आएको चक्रवात 'ताउ ते' र चक्रवात 'यासले' ल्याएको मनसुनपूर्वको वर्षाले जमिन भिजेर गलेको कारणले गर्दा पहिरो र बाढीका घटना बढे ।

बागमती प्रदेशमा सिन्धुपाल्चोक जिल्ला नराम्प्री प्रभावित भयो । अघिल्लो तीनचार दिनको लगातार वर्षाका कारण असार १ गते सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको मेलम्ची नदीले अकल्पनीय क्षति निम्त्यायो । उक्त दिनको मध्याह्नबाट खोलाको पानीको सतह बढ्दै गएर लगभग मध्यरातमा अचानक माटो र बालुवाको लेदो सहितको बाढी आउँदा हेलम्बु र मेलम्ची बजार तहसनहस भयो । पानीको सतहले खतराको सङ्केत नाघ्दै गर्दा प्रहरी, स्थानीय प्रशासन र स्थानीय एफ.एम. रेडियोले सूचना जारी गरी नदी छेउका बस्ती र बजार इलाकाका बासिन्दालाई सुसूचित गराइएकाले मानवीय क्षति भने त्यति धेरै हुन पाएन । यति हुँदाहुँदै पनि उक्त बाढीले सिनो हाइड्रो कम्पनीमा कार्यरत दुई चिनियाँ र एक भारतीय नागरिक सहित पाँचजनाको ज्यान लिनुका साथै २० जना बेपत्ता बनायो । उक्त घटनामा ६ जना घाइते भए । उक्त बाढीको घटनामा ३२ वटा सरकारी भवन, ६ वटा पक्की पुल, १३ वटा झोलुङ्गे पुल सहित २२५ घर र १० वटा माछा फार्म क्षतिग्रस्त हुनुका साथै ५५५ परिवार विस्थापित भए ।

गण्डकी प्रदेशमा सोही दिन मनाङ जिल्लामा विपद्को अर्को शृङ्खला सुरु भयो । मनसुनपूर्व ज्येष्ठ १४ गतेको वर्षा र त्यसले ल्याएको बाढीले एक तहको क्षति व्यहोरिसकेको मनाङ जिल्लाले मर्स्याङदी नदी, दुध खोला र तिनका सहायक खोलाहरूमा बाढी आउँदा नासो गा.पा.को तालबजार, सिरान ताल, खोत्रो, धारापानी, थोचे, बगरछाप र दानक्यू, चामे गा.पा.को तिमाङ, थान्चोक, कातो, चामे बजार र निस्याङ गा.पा.को भात्राङसम्मका गाउँबस्ती र बजारमा क्षति पुग्यो । मनाङ जिल्लाकै लाइफ लाइनको रूपमा रहेको बेशिशहर चामे सडकखण्डमध्ये लगभग ४० कि. मी. तथा चामेदेखि खाङ्सार सडकखण्ड ठाउँ ठाउँमा क्षतविक्षत हुन पुग्यो । पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा स्थानीय स्तरमा नै विकास गर्दै लिएको तालबजार केही घण्टाको अन्तरालमा बगरमा परिणत भयो । सदरमुकाममा रहेका दुईवटा ठाडो खोला र मर्स्याङदी नदीमा रहेका करिब एक दर्जन पुलपुलेसा बगाउँदा चामे सदरमुकाम चार खण्डमा विभाजित भयो । जसले गर्दा स्थानीय बासिन्दा एक ठाउँबाट अर्को ठाउँ जान सक्ने सम्भावना समेत रहेन ।

सुदूरपश्चिम प्रदेशमा यस वर्षको मनसुनमा बझाङ जिल्ला अत्यन्तै प्रभावित बन्यो । लगातारको वर्षापश्चात् कार्तिक २ गते बझाङ जिल्ला थलरा गा.पा. डिख्लामा पहिरो गई ७ घर बगाउँदा एकै घरका १८ जनाको मृत्यु भयो । उक्त पहिरोमा छिमेकबाट आश्रय लिन आएका अन्य ५ जनाको समेत एकै साथ ज्यान गयो । नौ, दश दिनको अथक प्रयासपछि सुरक्षाकर्मीहरूले ९ जनाको मात्र शव फेला पार्न सके । सोही दिन बझाङ जिल्लाकै अन्य स्थानमा पहिरो गई ३ घर पुरिँदा ५ जनाको मृत्यु भयो । सदरमुकाम जयपृथ्वी न.पा. नजिकै डुङ्ग्री खोलाको बाढीले ५ वटा पक्की घर बगायो । उक्त दिन डोटी जिल्लामा ५ घर पहिरोले पुरिँदा १२ जनाको मृत्यु हुनुका साथै बाजुरा जिल्लामा ७ वटा घरमा क्षति पुग्दा ४ जनाले ज्यान गुमाए ।

उता प्रदेश नं. १ मा पाँचथर जिल्लाको सदरमुकाम फिदिम न.पा. लगायत, मिक्लाजुङ गा.पा. र फाल्गुनन्द गा.पा. तथा इलाम जिल्लाको सूर्योदय न.पा., माङ्सेबुङ गा.पा. र फाकफोकथुम गा.पा. बाढी र पहिरोका घटनाले धेरै प्रभावित बने । कार्तिक २ गते मिक्लाजुङ गा.पा.को वडा नं. ५ मा पहिरो जाँदा एउटै घरमा जम्मा भएका ११ जना र अन्य ११ जना गरी २२ जनाले ज्यान गुमाउनुका साथै ३ जना बेपत्ता र १० जना घाइते भए । उक्त घटनामा परी ५७९ घर पूर्ण क्षति भए । त्यस्तै इलाम जिल्लामा पनि उक्त अवधिमा पहिरोको कारण १५ जनाले ज्यान गुमाए । झापाको चारआलीदेखि ताप्लेजुङको सुकेटारसम्मको मेची राजमार्गका सयौं ठाउँमा पहिरो जाँदा ३ दिनसम्म सडक अवरूद्ध हुन पुग्यो ।

समग्रमा गत वर्षको मनसुन र मनसुनपश्चात्का विपद्जन्य घटनाहरूले कुल २५८ जनाको ज्यान जानुका साथै ६५ जना बेपत्ता र १९२ जना घाइते भए । १,०२२ घरधुरीमा पूर्ण र ६३० घरधुरीमा आंशिक क्षति पुग्यो । ६७८ वटा खानेपानी संरचना ५२ वटा जलविद्युत ४५ वटा पक्की पुल ३ वटा बेली ब्रिज र ८७ वटा झोलुङ्गे पुलमा क्षति पुग्यो । ५८ वटा सरकारी भवन र ९३ वटा शिक्षण संस्थाका भवनमा क्षति पुग्यो ।

चित्र ११: २०७८ सालको मनसुनको अवधिमा भएको भौतिक क्षति

३.३ २०७८ सालको मनसुन पूर्वतयारी र प्रतिकार्य प्रभावकारिता

विपद्को प्रतिकार्यको सफलता मूलतः विपद्पूर्व गरिने तयारीमा निर्भर रहन्छ । देशमा मनसुन नजिकिँदै गर्दा सिङ्गे राष्ट्र नै कोभिड १९ को महामारीको दोस्रो लहरको चपेटामा परिरहेका वेला राज्यका सबै अंग, तह र तप्कालाई समेटी मनसुनजन्य विपद्को प्रतिकार्यको पूर्वतयारीमा जुट्नु पक्कै पनि सहज थिएन । तर उक्त चुनौतीका बाबजुद राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको नेतृत्वमा तहगत रूपमा मनसुन पूर्वतयारीका चरणहरू मनसुन अगावै सम्पन्न भए । विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४ (संशोधन सहित), राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्य ढाँचा, २०७० (संशोधन २०७५), विपद् पूर्वतयारी तथा योजना तर्जुमा मार्गनिर्देशन, २०६७ (संशोधन २०७६) र विगतको भोगाइ र सिकाइलाई आधार मान्दै सम्बन्धित विषयगत केन्द्रीय मन्त्रालय, सम्बन्धित निकाय तथा सहयोगी निकायहरूको भूमिका र जिम्मेवारी सुनिश्चित गर्ने गरी असार २ गते विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समितिको बैठकबाट “मनसुन पूर्वतयारी र प्रतिकार्य राष्ट्रिय कार्ययोजना, २०७८” जारी गरियो । उक्त योजना सम्पूर्ण मनसुन विपद् प्रतिकार्यको तयारीका लागि मुख्य कानुनी आधार थियो । यसका बाबजुद केन्द्रीय स्तरमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिषद्, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समिति, विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय कार्यमञ्च, विषयगत क्षेत्र र विपद् सम्पर्क व्यक्तिका बैठकहरू समेत सम्पन्न गरी तयारीलाई थप व्यवस्थित बनाउँदै लगियो । केन्द्रीय भूमिकामा रहेको राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको समन्वय र सहजीकरणमा प्रदेश, जिल्ला तथा स्थानीय तहहरूले पनि आफ्नो क्षमता, साधन र स्रोतले भ्याएसम्म तयारीका क्रियाकलाप पूरा गरे । आफ्नो कानुनी दायराभित्र रही प्रतिकार्य योजना तयार गर्ने र पूर्वयोजनाहरू अद्यावधिक गर्ने, आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रलाई अझ बढी सक्रिय र क्रियाशील तुल्याउने, प्रतिकार्यका लागि आवश्यक साधन स्रोत जुटाउने, स्थानीय गाउँ समाजलाई चनाखो र चेतनशील बनाउने र सम्भव भएसम्म कृत्रिम अभ्यास र तालिमहरू समेत गराउनेसम्मका क्रियाकलापहरू सम्बन्धित प्रदेश, जिल्ला तथा स्थानीय तहमा सम्पन्न भए ।

अर्कोतर्फ सुरक्षानिकाय (नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल र नेपाल प्रहरी) ले पनि आफ्नो प्रतिकार्यको भूमिकालाई आत्मसात गर्दै रक्षा मन्त्रालय, गृह मन्त्रालय र राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको नेतृत्व र समन्वयमा आवश्यक तयारी पूरा गरे । नेपाली सेनाले आफ्ना हवाई साधनलाई Prepositioning गर्ने, Engineering Equipment, प्रतिकार्य फौज तथा उपकरणहरू रूजु हालतमा राख्ने, सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल र नेपाल प्रहरीले पनि आफ्ना साधन, स्रोत र खोज तथा उद्धार कार्य गर्ने जनशक्तिलाई तयारी हालतमा राख्ने र Prepositioning गर्ने कार्यहरू चरणबद्ध रूपमा सम्पन्न गरे । यसरी केन्द्रदेखि प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय तहसम्मको

सम्बन्धित निकायहरूको मनसुन पूर्वतयारीका चरणहरू हरसम्भव पूरा गरिए ।

असार महिनाको सुरूवातबाटै देशभर विपद्का घटनाले तीव्र रूप लिन थाले लगत्तै राज्यका विपद् प्रतिकार्यका संयन्त्रहरू स्फूर्तरूपमा क्रियाशील भए । केन्द्रीय तहमा राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको नेतृत्व र राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र (NEOC) को अगुवाइमा प्रदेश आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र (PEOC), जिल्ला आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र (DEOC) र केही स्थानीय आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र (LEOC) हरू आ-आफ्नो उपलब्ध साधन स्रोतसहित प्रतिकार्यमा जुटे । सम्बन्धित जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति (DDMC) को नेतृत्वमा तीनवटै सुरक्षानिकायका सुरक्षाकर्मी खोज तथा उद्धार कार्यका लागि विपद् प्रभावित क्षेत्रमा तत्काल खटिए । मनसुनको पहिलो दुई हप्ता विपद् प्रतिकार्यको हिसाबले निकै चुनौतीपूर्ण रह्यो । उक्त अवधिमा सिन्धुपाल्चोक, मनाङ, लमजुङ, कास्की, बाजुरा, पाल्पा लगायतका पच्चीस जिल्लाहरूमा विपद्मा फसेका करिब २,००० जनाको सकुशल उद्धार गरियो । नेपाली सेनाका साना ठूला गरी बीसवटा हेलिकप्टर, सिम्रिक एयरको हेलिकप्टर र विश्व खाद्य कार्यक्रम (WFP) को हेलिकप्टरबाट समेत पीडितहरूको उद्धारमा सहयोग पुग्यो । मानवीय सहायतास्थल काठमाडौँ, नेपालगञ्ज, धनगढी र सुर्खेत तथा प्रादेशिक गोदामघर सुनसरी, मकवानपुर, कास्की र रूपन्देहीबाट आवश्यकता अनुसार गैर खाद्य राहत सामग्री विपद् प्रभावित क्षेत्रहरूमा पुऱ्याइयो । तर प्रायजसो विपद्का घटनाहरूमा प्रभावितहरूका लागि लत्ताकपडा, भाँडाबर्तन, ओढ्ने ओछ्याउने, दालचामल जस्ता राहत सामग्री स्थानीयस्तरमै व्यवस्था भयो । जसले गर्दा मानवीय सहायतामा क्रियाशील अन्तर्राष्ट्रिय सङ्घ संस्थाले भण्डारण गरी राखेको भने खासै परिचालन गरिएन । त्यसका बाबजुद प्रदेश सरकारको नेतृत्व र मापदण्डमा आधारित रही आफ्नो क्षमता र साधन स्रोतले भ्याएसम्म जिल्ला तथा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिहरूले नगद तथा अन्य खाद्य र गैरखाद्य राहत सामग्रीहरू समेत विपद् प्रभावितहरूलाई उपलब्ध गराए । राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी सङ्घ संस्थाका साथसाथै, संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय निकायहरू, रेडक्रस सोसाइटी लगायत अन्य निजी तथा सामाजिक संघ संस्थाको समेत विषय क्षेत्रगत (Cluster Approach) दायरामा रही प्रतिकार्यमा सहयोग रह्यो । संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय विकास कार्यक्रम (UNDP) को सहयोगमा दार्चुलाको उत्तरी भेगमा क्षतिग्रस्त ७ वटा काठे पुल पुनर्निर्माण गरियो । विश्व खाद्य कार्यक्रम (WFP) द्वारा मेलम्ची लगायत विभिन्न विपद् प्रभावित क्षेत्रहरूमा राहत लगायत अस्थायी आवासका सामग्री ढुवानी गरियो । नेपाल रेडक्रस सोसाइटीद्वारा विभिन्न जिल्लामा १,२४५ प्रभावित घरपरिवारलाई १३,५०० रूपैयाँका दरले निशर्त (Unconditional Cash Grant) वितरण गरियो । संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय जनसङ्ख्या कोष (UNFPA) द्वारा मेलम्ची र हेलम्बु क्षेत्रमा कुल २२ स्थानीय महिला नेत्रीहरूलाई पाँचदिने मनोसामाजिक परामर्श तालिम सञ्चालन गर्नुका साथै २८ जिल्लामा निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवा सञ्चालन र प्रदेश नं. १, मधेश प्रदेश, गण्डकी प्रदेश र सुदूरपश्चिम प्रदेशमा कुल ३,३९४ थान डिग्रीटी किशोरी किट, १,०२६ सौर्यबत्ती, ४५२ थान त्रिपाल र ६५० थान झुल वितरण गरियो । त्यस्तै संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय बालकोष (UNICEF) द्वारा बर्दिबास, जनकपुर, काठमाडौँ, नेपालगञ्ज र धनगढीमा २०,०७१ थान आपत्कालीन शिक्षा सामग्री भण्डारण गरिएकोमा आवश्यकता अनुसार वितरण गरियो । मनसुन सुरूवातको डेढ महिनाको अवधिसम्म आइपुग्दा देशभर करिब ४,७२४ जनालाई सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गरियो ।

कुल १२३ दिनको मनसुन र पाँच दिनको मनसुनपश्चातको विपद्को समयावधिमा विपद् प्रभावित क्षेत्रमा खोज तथा उद्धारका साथसाथै सडक विभाग, सुरक्षानिकाय र स्थानीय सरकारको पहलमा बाढी पहिरोबाट क्षतिग्रस्त २५ कि.मि. सडकखण्ड र ३० वटा पुल पुलसामध्ये अधिकांश सुचारू गरियो । उक्त कार्यका लागि सडक विभाग

अन्तर्गत मात्र १८१ वटा हेभी इक्विपमेन्ट परिचालन गरिएको थियो । हेलम्बु, मेलम्ची र मनाङ लगायत अन्य विपद्ग्रस्त क्षेत्रमा खानेपानी, विद्युत्, स्वास्थ्य लगायतका सेवा अवरूद्ध भएकोमा लामो प्रयासपछि कतिपय पुनः सुचारू गरियो । समष्टिगत रूपमा गत वर्षको मनसुन अवधिभर ३,९५० जनाको उद्धार गरियो । त्यसका बाबजुद १,१८२ जना घाइते बिरामीको उपचार र करिब २,४११ घरपरिवारलाई सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गरियो । नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्ले श्रावण ६ गते सिन्धुपाल्चोक र मनाङ जिल्लालाई र मंसिर २० गते बझाङ, बाजुरा, बैतडी, डडेल्धुरा, डोटी, दार्चुला, रूपन्देही, इलाम, पाँचथर र धनकुटा जिल्लाका ३३ वटा स्थानीय तहहरूलाई विपद् सङ्कटग्रस्त क्षेत्र घोषणा गर्‍यो । उक्त घोषणाले त्यस क्षेत्रको समग्र पुनर्लाभ र पुनर्निर्माण कार्यहरूलाई छिटो, छरितो र अझ प्रभावकारी तवरले सम्पादन गर्न सहयोग पुऱ्यायो ।

३.४ उत्कृष्ट अभ्यास र सिकाइ

समग्रमा गत वर्षको मनसुनजन्य विपद् प्रतिकार्य चुनौतीपूर्ण रहे पनि धेरै हदसम्म सफल रह्यो । त्यसको मुख्य श्रेय २०७२ सालको भूकम्पपश्चात् राज्यले विपद् व्यवस्थापनमा लिएको गम्भीरता, साधन र स्रोतमा लगानी र राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको नेतृत्वमा भएका प्रयास र उपलब्धिहरूलाई जान्छ । सीमित साधन स्रोतका बाबजुद सुरक्षाकर्मीहरूले प्रतिकार्यमा देखाएको बहादुरी, मेहनत र जिम्मेवारी बोध, सरकारी तथा गैरसरकारी राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सङ्घ संस्थाहरूको हातेमालो र स्थानीय जनसमुदायको साथ र सहयोग पनि यस मनसुन विपद् प्रतिकार्यलाई उपलब्धिमूलक बनाउने मुख्य आधारको रूपमा रह्यो । तर त्यसका बाबजुद गत मनसुनको विपद्ले चुनौतीका थुप्रै पाठ पनि सिकाएको छ । विगतको तुलनामा विपद्को प्रकृति र प्रवृत्तिका साथै क्षतिको दायरा समेत फराकिलो बन्दै गएको छ, जसको प्रतिकार्य विगतकै अभ्यास र अनुसरणले मात्र सम्भव रहँदैन । नयाँ प्रणाली, नयाँ सोच, थप तथा आधुनिक साधन स्रोतको व्यवस्था, सर्वपक्षीय जिम्मेवारी वहन र सहभागिताका साथै आवश्यकतामा आधारित प्रतिकार्य पद्धतिको विकास अपरिहार्य छ । तसर्थ आगामी दिनमा मनसुनजन्य विपद् प्रतिकार्यलाई थप प्रभावकारी र नतिजामुखी बनाउँदै लैजान निम्न विषयहरूलाई राम्रा अभ्यास तथा सिकाइको रूपमा लिन सकिन्छ ।

१. विपद्का घटनाको खबर सङ्कलन गर्न ड्रोनको प्रयोग

मेलम्ची र इन्द्रावती नदीले असार २ गते हेलम्बु र मेलम्ची क्षेत्रमा विध्वंस मच्चाएपछि मेलम्ची खानेपानी आयोजनाको हेडवेमा भएको क्षतिको आँकलन गर्न मौसमको खराबीका कारण हेलिकप्टर जान नसक्ने अवस्था आयो । तत्पश्चात् Geovation Nepal नामक संस्थाको अगुवाइमा ड्रोनको माध्यमबाट उक्त क्षतिको वस्तुस्थितिको विस्तृत अध्ययन गरियो । कम लगानीमा प्रतिकूल मौसमका बाबजुद घटनास्थलबाट ३० देखि ७० मिटरको उचाइमा रहेर हाइ रिजोलुशनका स्टिल फोटो तथा भिडियो ड्रोनले उतार्दा त्यहाँको क्षति र वास्तविक अवस्थाबारे थाहा पाउन एकदम सजिलो भयो ।

२. नेपाली सेनाको हेलिकप्टरद्वारा Sling Operation मार्फत उद्धार

कञ्चनपुर जिल्लाको भीमदत्त नगरपालिकामा १ पुरूष, २ महिला र २ बालबालिका सहित ५ जना असार १ गतेबाट महाकाली नदीमा आएको बाढीका कारण बीच टापुमा फसेपछि २ गते नेपाली सेनाको हेलिकप्टरबाट Sling Operation मार्फत सकुशल उद्धार गरियो । त्यस्तै मेलम्ची र इन्द्रावती नदीहरूले मेलम्ची बजार डुबाएपछि बजारको रोज होटलमा फसेका २ र अन्य २ गरी ४ जनालाई नेपाली सेनाको हेलिकप्टरमार्फत बकेटको सहायताले सकुशल उद्धार गरिएको थियो ।

३. कर्णाली प्रदेशमा विपद् जोखिम बीमासम्बन्धी व्यवस्था

कर्णाली प्रदेश सरकारले विपद् जोखिम न्यूनीकरण गर्न र नागरिकहरूलाई बीमामार्फत जोखिम सुरक्षाको प्रत्याभूति दिन विपद् जोखिम बीमासम्बन्धी कार्यविधि, २०७६ लागू गरी प्रदेशका १७ लाख बासिन्दाको विपद् जोखिम जीवन बीमाको सुरूवात गरेको छ । उक्त कार्यक्रमअन्तर्गत सम्पूर्ण नागरिकहरूको विपद् र आकस्मिक घटनाबाट हुने मृत्युको जोखिमका लागि दुई लाख बराबरको सामूहिक जीवन बीमा गरिएको छ । जोखिम हस्तान्तरणका दृष्टिकोणले यसलाई महत्वपूर्ण सुरूवात मान्न सकिन्छ ।

४. स्टार्ट फण्ड नेपाल (START FUND NEPAL)

विपद्का घटनापश्चात् कतिपय अवस्थामा प्रभावितहरूको आवश्यकता तत्काल पूर्ति गर्नका लागि आर्थिक स्रोतको अभाव रहने गर्दछ । छिटो र छरितो ढंगबाट रकम जुटाउन र खर्च गर्न कानुनी प्रकृया र स्रोतको अभावको अवस्थामा विपद्का घटना घटेलगत्तै ७२ घण्टाभित्र प्रभावितहरूका आवश्यकता तत्काल पूर्ति गर्न रकम खर्च गर्न सकिने गरी UK's Foreign, Commonwealth Development Office (FCDO) को नेतृत्वमा नेपालमा पाइलट प्रोजेक्टको रूपमा START FUND NEPAL को व्यवस्था गरिएको छ । गत सालको मनसुनको दौरान बाढीका चार प्रतिकार्यमा उक्त फण्डको सफल र प्रभावकारी प्रयोग गरियो । उक्त प्रयोगमार्फत सुनसरी, सिन्धुपाल्चोक, नवलपुर, नवलपरासी पश्चिम, बर्दिया, कैलाली र कञ्चनपुर जिल्लाका ४,६९२ घरधुरीका २६,५५८ जना स्थानीय बासिन्दा यस कार्यक्रमबाट लाभान्वित भए ।

सिकाइ

१. विपद् व्यवस्थापनमा संलग्न निकायका कर्मचारी तथा राज्यका विभिन्न तहमा चुनिएका जनप्रतिनिधिहरूको क्षमता विकासमा राज्यले थप लगानी गर्नुका साथै विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम, अभ्यास, छलफल तथा सेमिनार आदिलाई नियमित बनाउन जरूरी देखिन्छ । उक्त क्षमता विकासको आयामलाई वृत्ति विकाससँग जोडी नीतिगत व्यवस्था गर्नसके विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यको संस्थागत क्षमता सुदृढ हुने देखिन्छ ।

२. मन्त्रालय तथा अन्य सरकारी निकायहरूमा विपद् व्यवस्थापनमा कार्य गर्ने कर्मचारीहरूको छोटो समयमा हुने सरूवा तथा फेरबदलका कारण विपद् व्यवस्थापनमा भइरहेको कार्य प्रगतिमा असर पर्ने गरेको छ । तसर्थ यसरी सरूवा, पदोन्नति वा अन्य कारणबाट पुराना कर्मचारी अन्यत्र सरूवा भई नयाँ कर्मचारी त्यस नियुक्तिमा आउँदा आफूले गरेका काम र त्यसबारेका कागजात बुझ्नुभन्दा रथ गर्ने परिपाटी बसाल्नु अत्यावश्यक देखिन्छ ।

३. विपद्का कारण हाल बेहोरिरहेको सामाजिक तथा आर्थिक क्षति र भविष्यमा आउन सक्ने चुनौती सामना गर्न विपद् व्यवस्थापनलाई राज्यले विशेष महत्त्व दिनुको विकल्प रहँदैन । तसर्थ विपद् व्यवस्थापनलाई निजामती सेवा तथा सुरक्षानिकायहरूमा छुट्टै विषयगत क्षेत्र निर्धारण गरी राज्यका चारवटै (केन्द्र, प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय) तहमा छुट्टै प्रशासनिक संयन्त्रको विकास गरी कर्मचारीको व्यवस्थापन, वृत्ति विकास गर्नसके आगामी दिनमा यस क्षेत्रले अझ फड्को मार्ने देखिन्छ ।

४. तीनवटै सुरक्षानिकायका सुरक्षाकर्मीलाई विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिममा अझै बढी सक्रिय बनाई आधुनिक उपकरण र साधन स्रोतले सुसज्जित बनाउन अत्यावश्यक छ । राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्य कार्यढाँचा, २०७० प्रथम संशोधन, २०७५ ले निर्दिष्ट गरेअनुसार INSARAG बाट मान्यता प्राप्त खोज तथा उद्धार टोली निर्माण गर्न सके आगामी दिनमा खोज तथा उद्धार अझ प्रभावकारी बन्ने सम्भावना रहन्छ ।

५. विपद् व्यवस्थापनको क्षेत्रमा प्रभावकारी खबर तथा सूचना व्यवस्थापन एक महत्त्वपूर्ण चुनौतीको रूपमा रहेको छ । व्यवस्थित प्रतिवेदन र सूचना व्यवस्थापन प्रणालीको अभावमा विपद्का घटना लगायत प्रभावकारी प्रतिकार्य त्यसको समीक्षा र अभिलेखीकरण सधैं प्रभावित बन्दै आएको छ । तसर्थ खबर तथा सूचना व्यवस्थापनको आयामभित्र पर्ने तथ्याङ्क सङ्कलनदेखि लिएर प्रतिवेदन, अभिलेखीकरण, भण्डारण, समीक्षा, निगरानी र वितरणसम्मका क्षेत्रलाई समावेश गर्ने गरी एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणालीको व्यवस्थापन गर्न एकदमै जरूरी देखिन्छ ।
६. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यमा आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रहरूको भूमिका महत्त्वपूर्ण हुन्छ । त्यसका बाबजुद हालसम्म स्थापना भएका केन्द्र, प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय तहका आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रहरूबीच आपसी समन्वय र सहकार्यका निम्ति निश्चित माध्यम र संयन्त्रको अभावमा पूर्ण दक्षता हासिल गर्न सकिएको छैन । तसर्थ केन्द्रीय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रदेखि स्थानीय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रसम्मलाई जोड्ने डिजिटल माध्यमको विकास गरी एउटै कार्यगत प्रणाली र रिपोर्टिङ सिस्टमको व्यवस्था गर्नुपर्ने देखिन्छ ।
७. विपद्को समयमा स्थानीय समाज र छरछिमेक प्रतिकार्यको पहिलो तह (First responder) रहने हुँदा उनीहरूको प्रतिकार्य क्षमता विकासमा राज्यले विशेष जोड दिनु पर्दछ । त्यसका लागि स्थानीय तहमा स्वयंसेवक व्यवस्थापन एउटा विकल्प हुन सक्छ । स्थानीय तथा समुदाय तहमा स्वयंसेवकहरूको सँगठित रूपमा क्षमता विकास गरी परिचालन गर्नुका साथै आवश्यक न्यूनतम प्रतिकार्य सामग्रीहरू समेत उपलब्ध गराई तयारी अवस्थामा राख्न सकेको खण्डमा समुदाय तहमा विपद् प्रतिकार्य क्षमता आगामी दिनमा अझ प्रभावकारी बन्ने देखिन्छ ।

३.५ आपत्कालीन प्रतिकार्य कोष तथा सामग्रीहरूको मौज्दाती

केन्द्र प्रदेश तथा जिल्ला तहमा रहेका विभिन्न विपद् व्यवस्थापन कोषमा देहाय बमोजिमको रकम मौज्दात रहेको छ

प्रधानमन्त्री प्राकृतिक प्रकोप उद्धार कोष ३ अर्ब ५ करोड ९१ लाख रूपैयाँ						
केन्द्रीय विपद् व्यवस्थापन कोष २ अर्ब ६ करोड रूपैयाँ						
प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कोष (७ वटै) (रूपैयाँ हजारमा) ५९ करोड ४४ लाख ९० हजार रूपैयाँ						
प्रदेश नं. १ ४,००,००	मधेश प्रदेश २,८०,८४	बागमती प्रदेश ८,००,००	गण्डकी प्रदेश ६,००,००	लुम्बिनी प्रदेश ९,५०,००	कर्णाली प्रदेश ३,१४,०६	सुदूरपश्चिम प्रदेश २६,००,००
जिल्ला विपद् व्यवस्थापन कोष (७७ वटै) (रूपैयाँ हजारमा) १ अर्ब ९ करोड ३० हजार रूपैयाँ						
ताप्लेजुङ २०,००	सप्तरी ८,६०,००	दोलखा २,४२,८१	गोरखा ८८,०५	नवलपरासी २३४	सुर्खेत १,२८,२३	कैलाली ४,३१,८२
पाँचथर ६,२०	सिराहा ७९,३६	रामेछाप १०,८६	लमजुङ ९,५६	रूपन्देही २२,५६	सल्यान ३५,९८	कंचनपुर ४८,४५
इलाम ३८,५१	धनुषा ३३,७६	सिन्धुली १२,२७	तनहुँ ८,४५	कपिलवस्तु १४,९९	रूकुम पश्चिम १२,९२	डडेलधुरा २६,६०
झापा १,४९,४१	महोत्तरी २,८१,९५	रसुवा १०,४७	नवलपुर १७,३४	पाल्पा ४४,६३	जाजरकोट १५,१६	डोटी १८,४७
मोरङ १,२२,९६	सर्लाही ४,०३,७०	नुवाकोट ४,५३	स्याङ्जा ९,७१	गुल्मी -	दैलेख २२,११	बैतडी १८,८५
सुनसरी ६३,२०	रौतहट १७,००,००	सिन्धुपाल्चोक २१,३०	कास्की १५,४८	अर्घाखाँची ५७,७६	कालिकोट ४,४०,४१	अछाम ५७,७२
धनकुटा २,५३,५५	बारा ६३,७०	काभ्रेपलाञ्चोक १,९९,१९	मनाङ १२,६०	दाङ १,६४,५०	जुम्ला १५,००	बझाङ ५९,६६
तेह्रथुम ३,७४	पर्सा १,०६,१८	भक्तपुर १८,११	पर्वत ९,७४	बाँके ११,५७,५६	डोल्पा ३,००	बाजुरा १,००
संखुवासभा ६,४६		काठमाडौं १,४९,१३	बाग्लुङ ५,६४,३२	बर्दिया ३,४१,७०	मुगु २६,३२	दार्चुला १०,३१
भोजपुर ६,५२		ललितपुर ५,०६,०५	म्याग्दी १२,२०	प्यूठान ८,३५	हुम्ला ५२,६१	
उदयपुर १७,००		मकवानपुर ३,१८	मुस्ताङ २५,९५	रोल्पा ३५		
खोटाङ १६,८१		चितवन ७७,००		रूकुम पूर्व १२,९४		
सोलुखुम्बु १४,००		धादिङ १२,९९,९६				
ओखलढुंगा ७३,००						

सातवटै प्रदेशमा रहेका मानवीय सहायता केन्द्रमा मौज्दात बन्दोबस्ती तथा खोज उद्धार सामग्रीहरू, विभिन्न मन्त्रालय अन्तर्गत रहेका यन्त्र उपकरण तथा सामग्रीहरू तथा सुरक्षानिकायहरूसँग रहेका खोज उद्धार जनशक्ति, यन्त्र उपकरण तथा सामग्रीहरू र विषयगत क्षेत्र अन्तर्गत रहेका राहत सामग्रीहरूको विवरण अनुसूचीमा राखिएको छ ।

४. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धी मुख्य जिम्मेवारी

४.१ सङ्घीय मन्त्रालय तथा निकायहरूको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धी मुख्य जिम्मेवारी

गृह मन्त्रालय र मातहतका निकायहरू

पूर्वतयारी र प्रतिकार्यका मुख्य क्रियाकलापहरू

- मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि गृह मन्त्रालय विपद् व्यवस्थापन महाशाखा प्रमुखको संयोजकत्वमा अन्य मन्त्रालयहरूका समेत प्रतिनिधि रहने गरी मनसुन अवधिभरका लागि राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्यञ्चालन केन्द्रमा मनसुन प्रतिकार्य कमाण्ड टोली खटाउने ।
- जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिहरूलाई जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना अद्यावधिक गर्न निर्देशित गर्ने ।
- जिल्ला विपद् व्यवस्थापन कोषमा आवश्यक रकम निकासा गर्ने ।
- विपद् प्रतिकार्य तथा राहत सामग्रीहरूको मौज्जात अध्यावधिक गर्ने ।
- विपद् प्रतिकार्य तथा राहत सामग्रीहरूलाई सम्भावित आवश्यकताका स्थान (Strategic Location) मा भण्डारण गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
- मानवीय सहायता स्थल, प्रदेश गोदामघर तथा अन्य निकायहरूसँग रहेका प्रतिकार्य तथा राहत सामग्रीहरूको आवश्यकताका आधारमा परिचालन गर्ने/गराउने ।
- बन्दोबस्ती विषयगत क्षेत्र (Logistics Cluster) को नेतृत्व गर्दै सहयोगी संस्थाहरू समेतको सहयोगमा यस क्षेत्रलाई क्रियाशील गरी आपत्कालीन सामग्रीको ढुवानी सुचारू राख्ने ।
- जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरी आपत्कालीन सामग्रीको खरिद तथा व्यवस्थापन गर्ने ।
- विपद् प्रभावितको खोजी, उद्धार तथा आवश्यक औषधि उपचारको निःशुल्क व्यवस्था गर्ने ।

द्रष्टव्यः गृह मन्त्रालय बन्दोबस्ती विषयगत क्षेत्रको विस्तृत कार्ययोजना खण्ड २ मा र बन्दोबस्तीका सामग्रीहरूको विवरण अनुसूचीमा राखिएको छ ।

गृह मन्त्रालय, राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण

पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरू

- राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र (National Emergency Operation Centre - NEOC) लाई २४ सै घण्टा सञ्चालनमा राख्ने । प्रदेश आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र (Provincial Emergency Operations Centre), जिल्ला आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र (District Emergency Operations Centre) र स्थानीय आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र (Local Emergency Operations Centre) हरूलाई पूर्वतयारीको अवस्थामा राख्न समन्वय गर्ने ।
- आवश्यकता अनुसार अन्तर्राष्ट्रिय र राष्ट्रिय आपत्कालीन कोषहरू परिचालन गर्न समन्वय गर्ने ।
- सबै आपत्कालीन विषयगत क्षेत्र (Emergency Cluster) हरूलाई समयमै क्रियाशील गर्ने ।

- जल तथा मौसम विज्ञान विभाग, खानी तथा भूगर्भ विभाग र सिँचाइ विभागसँग सहकार्य गरी पहिरो, बाढी र डुबानको पूर्व सूचना प्रणालीलाई थप चुस्त तथा व्यवहारिक बनाउने र यसको निरन्तर समन्वय गर्ने ।
- सबै जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिहरूलाई कृत्रिम घटना अभ्यास गर्ने, गर्न लगाउने।
- स्थानीय तहका प्रत्येक वडाहरूमा विपद् प्रतिकार्यका न्यूनतम सामग्रीको आवश्यक सेट तयार गरी उपलब्धताको सुनिश्चितता गर्ने ।
- आकस्मिक भूस्खलन क्षेत्र, पहिरो प्रभावित क्षेत्र, गल्छी क्षेत्रहरूको जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी कार्य, प्रतिकार्यका लागि चाहिने उद्धार सामग्रीको व्यवस्था तथा समन्वय गर्ने, गर्न लगाउने तथा कटान प्रभावित तराईका जिल्लामा आश्रय स्थल निर्माण गर्ने, गर्न लगाउने ।
- कटान प्रभावित तराईका जिल्लामा आश्रय स्थल निर्माण गर्ने, गर्न लगाउने ।
- जोखिम क्षेत्रको प्रभावमा आधारित पूर्वानुमान प्रणालीको प्रवर्धन र विस्तार गर्ने ।
- गृह मन्त्रालयसँग समन्वय गरी बाढी र डुबानको क्षतिको लेखाजोखा गर्न ड्रोनको प्रयोगमा सहजीकरण गर्ने ।
- सूचना संकलन, व्यवस्थापन, विश्लेषण र प्रवाहलाई व्यवस्थित बनाउने ।
- खुला स्थान, हेलीप्याड, सर्पदंश उपचार केन्द्रको विवरणहरू अध्यावधिक गर्ने ।
- सबै प्रकारका विपद्बाट जोगिन र जोगाउन के गर्ने भन्ने बारे सञ्चार सामग्री निर्माण गरी प्रचार गर्ने
- मनसुनको समयमा हप्तामा एकपटक मिडिया ब्रिफिङ कार्यक्रम गर्ने र कार्यालयमा मिडिया डेस्क स्थापना गरी नियमित सूचना प्रवाह गर्ने ।
- राष्ट्रिय विपद् व्यवस्थापन परिषद् र कार्यकारी समितिको बैठकका निर्देशनहरू कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।

प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू

- खोज, उद्धार तथा राहत कार्यमा समन्वय र सहजीकरण गर्ने ।
- राहत वितरण कार्यमा एकद्वार नीति अवलम्बन गर्न सहयोग गर्ने ।
- बाढी तथा पहिरोबाट क्षति भएका निजी आवासको पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापनालाई निरन्तरता दिने ।
- मनसुनबाट प्रभावित समुदायमा पुनर्लाभका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।

प्रदेश आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र (Provincial Emergency Operation Centers)

- प्रतिकार्यको लागि चाहिने सामग्री साथै राहत सामग्रीहरूको प्रबन्ध गर्ने ।
- प्रतिकार्य तथा राहत सामग्रीहरूको उचित भण्डारणको अनुगमन गर्ने र जिल्ला एवं स्थानीय स्तरसम्म भण्डारणको व्यवस्था मिलाउने ।
- प्रतिकार्य तथा राहत सामग्री भण्डारणका लागि सञ्चालित गोदामघरहरूबाट जिल्ला तथा स्थानीय तहलाई सामग्री उपलब्ध गराउने ।
- राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र र जिल्ला आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रहरूसँग समन्वय गर्ने ।

जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरू

- जिल्लाको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गर्ने ।

- कम्तीमा ५० जना उद्धारकर्मी परिचालन गर्न आवश्यक पर्ने खोज तथा उद्धार सामग्री तयारी अवस्थामा राख्ने ।
- आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्यान्न, पोषण, लैङ्गिक संवेदनशीलता जस्ता विषयहरू समेत ख्याल गरी पूर्वतयारी गर्ने ।
- आवश्यकता अनुसार पर्याप्त मात्रामा गैर खाद्य सामग्रीको सेट तयार गरी मौज्जात राख्ने ।
- राहत मापदण्डले तोकेको न्यूनतम रकम जिल्ला विपद् व्यवस्थापन कोषमा प्रबन्ध गर्ने ।
- सबै विषयगत क्षेत्रका नेतृत्व र सहनेतृत्व (Cluster Lead & Co-Lead) लाई तयारी अवस्थामा रहन लगाउने ।
- विपद्को घटना हुने बित्तिकै खोज उद्धारका लागि उद्धारकर्मी परिचालन गर्ने र एक दिनभित्रै प्रभावितहरूलाई राहत उपलब्ध गराउने प्रबन्ध गर्ने ।
- विपद्को समयमा हुने कृत्रिम अभाव कालाबजारी तथा आपराधिक गतिविधि नियन्त्रणमा राख्ने ।
- तथ्याङ्क संकलन तथा यकिन गर्ने कार्यमा ध्यान दिने र शुद्धता ल्याउने।
- जिल्ला आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रहरूलाई जनशक्ति र स्रोत साधन सहित चौबीसै घण्टा सञ्चालनमा ल्याउने।
- चीनसँग सीमा जोडिएका र संयुक्त जलाधार क्षेत्र भएका जिल्लाहरूले चीनको भूभागमा हुनसक्ने ताल विस्फोटन, नदी थुनिने जस्ता समस्याहरूको र यसबाट उत्पन्न हुने जोखिम न्यूनीकरण गर्न समन्वय गर्ने।

दक्षिण सीमावर्ती जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरू

- नेपालको दक्षिणी सीमावर्ती क्षेत्रमा विभिन्न संरचना निर्माणका कारणले मनसुनको पानीको बहाव निकास अवरूद्ध हुन सक्ने स्थान पहिचान गर्ने ।
- भारतीय समकक्षी संस्थाको समन्वयमा निकास खोल्ने, अवरोधहरू हटाउने काम गर्ने ।
- ठूलो बाढी आएमा जलमार्ग तथा ब्यारेजका ढोका खुला राख्ने काम प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने।
- थप समस्या समाधानका उपायहरूका बारेमा माथिल्लो निकायमा समन्वय गर्ने ।

रक्षा मन्त्रालयको जिम्मेवारी

पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरू

- मनसुनजन्य विपद्का कारण तत्काल गर्नुपर्ने खोज, उद्धार, र राहतका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न नेपाली सेनालाई तयारी अवस्थामा राख्ने ।

प्रतिकार्यका मुख्य क्रियाकलापहरू

- मनसुनजन्य विपद्का कारण तत्काल गर्नुपर्ने खोज, उद्धार, र राहतका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न विपद्को घटना हुनासाथ नेपाली सेना परिचालन गरी नागरिकको जीउधनको रक्षा गर्ने ।

मनसुनजन्य विपद्को पूर्वतयारी र प्रतिकार्यमा सुरक्षानिकायको जिम्मेवारी

नेपाली सेना

पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरू

- नेपाली सेना मातहत जिल्लामा तैनाथ युनिटमा, सिनियर अधिकृतलाई विपद् सम्पर्क व्यक्ति (Disaster Focal Person) तोक्ने ।
- विपद् पूर्वतयारीका लागि आवश्यक सामग्री तथा औजार उपकरणको व्यवस्था मिलाउने ।
- सम्भावित विपद्को प्रकृति अनुरूप तयारी अवस्थामा राखिएको फौजलाई स्रोतसाधन र सीपयुक्त बनाउने ।
- प्राकृतिक विपद् जोखिमको अनुगमन विश्लेषण गरी सर्वसाधारण प्रयोगकर्ताका लागि उपयुक्त हुने खालका जानकारीमूलक विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी सूचना सामाजिक सञ्जालमा राख्ने ।
- विपद्का घटनाबाट हुन सक्ने सम्भावित क्षति न्यूनीकरणका लागि प्रदेश विपद् व्यवस्थापन समिति, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति तथा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिहरूसँग समन्वय गरी पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सञ्चालन गर्ने ।
- खोज तथा उद्धार कार्यको लागि आवश्यक दक्ष जनशक्ति स्वास्थ्यकर्मी तथा सामग्रीहरू तयारी अवस्थामा राख्ने ।

कोभिड १९ महामारीको आवश्यक तयारी

- बाढी तथा डुबानबाट उच्च जोखिममा रहेका क्षेत्रको पहिचान गरी मनसुनअगावै स्थानीय बासिन्दालाई सुरक्षित स्थानमा कम सङ्ख्यामा स्थानान्तरण सुरु गर्नुपर्ने ।
- उद्धार टोलीहरू अत्यावश्यक र थोरै नफ्रीमा खटाउने ।
- उद्धार टोलीहरूले प्रयोग गर्ने Rescue PPE Sharing गर्दा अझ जोखिम हुने हुँदा आवश्यक मात्रामा Rescue PPE हरू तयारी राख्ने ।
- पीडितको उद्धार गर्दा प्रयोग हुने PPE/Rubber Boat तथा उपकरणहरू निःसंक्रमित गर्न आवश्यक पर्ने सामग्रीहरू तयारी राख्ने ।
- पीडितका लागि आवश्यक मास्क तथा व्यक्तिगत सुरक्षा सामग्री (PPE) आवश्यकता अनुसार तयारी राख्ने ।
- उद्धार गर्दा शरीर छुनुपर्ने हुँदा आवश्यक व्यक्तिगत सुरक्षा सामग्री (PPE) जम्मा गर्ने र तयारी अवस्थामा राख्ने ।
- कोभिड-१९ बाट संक्रमण रहिरहेका जिल्लाहरूको विवरण संकलन गर्ने र जोखिममा रहेका जिल्लाहरूमा उद्धार गर्दा पूर्णरूपमा सुरक्षित हुन व्यक्तिगत सुरक्षा सामग्री (PPE) को प्रयोग गर्ने र स्वास्थ्य सामग्री तथा औषधिहरूको उचित व्यवस्थापन गर्ने ।
- कोभिड-१९ शंकास्पद बिरामीहरूको उद्धारका लागि एम्बुलेन्स तथा अन्य आवश्यक उपकरण सहित उद्धार कार्यमा खटिँदा प्रयोग गरिएका Disposal गर्नु पर्ने सामग्रीहरू सुरक्षित Disposal को लागि आवश्यक तयारी गर्ने ।
- सामाजिक दूरी कायम गर्ने ।
- उद्धार कार्यका लागि सामान्य स्ट्रेचरको साटो कोभिड-१९ बाट दूषित नहुने किसिमको स्ट्रेचर व्यवस्था गर्ने ।

- यदि पीडित व्यक्ति कोभिड-१९ को बिरामी भन्ने पुष्टि भएमा निःसंक्रमणको को तालिम प्राप्त व्यक्तिले पीडित र पीडित रहेको घर वरिपरि निःसंक्रमित गर्ने तथा आवश्यक सतर्कताका साथ उद्धार गर्ने ।

द्रष्टव्यः नेपाली सेनाको विस्तृत कार्ययोजना खण्ड २ मा र नेपाली सेनासँग रहेको उद्धार सामग्री तथा जनशक्तिको विवरण अनुसूचीमा राखिएको छ ।

नेपाल प्रहरी

पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरू

- प्रकोपजन्य घटनाहरूको सूचना संकलनका लागि सम्पर्क व्यक्ति (Focal Person) तोक्ने र आवश्यक दक्ष जनशक्ति तयारी अवस्थामा राख्ने ।
- जनशक्तिलाई उपलब्ध उद्धार सामग्रीहरू तथा व्यक्तिगत सुरक्षा सामग्री (PPE) को प्रयोग आदि सम्बन्धी प्रशिक्षण दिने ।
- प्रदेशभित्र रहेका सरकारी/गैरसरकारी निकायहरूको विवरण र स्थानीय तहमा वडा स्तरम्म जनप्रतिनिधि लगायत सम्बन्धित व्यक्तिहरूको नाम, सम्पर्क नम्बर संकलन तथा अद्यावधिक गर्ने ।
- सम्भावित क्षति न्यूनीकरण गर्न आवश्यक सवारीसाधन औजार, उपकरण तथा उद्धार सामग्री सहितको दक्ष (तालिम प्राप्त) जनशक्ति तयारी अवस्थामा राख्ने ।
- सरोकारवाला निकायहरूसँगको समन्वयमा पूर्वसूचना प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउने प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिसँग निरन्तर सञ्चार र समन्वय गर्ने ।
- आपत्कालीन योजना तयार गरी उद्धार टोलीलाई समय समयमा Dry Practice गराउने ।

द्रष्टव्यः नेपाल प्रहरीको विस्तृत कार्ययोजना खण्ड २ मा र उपलब्ध जनशक्ति तथा सामग्रीहरूको विवरण अनुसूचीमा राखिएको छ ।

सशस्त्र प्रहरी बल

पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरू

- विपद् व्यवस्थापन तालिम निरन्तर रूपमा सञ्चालन गर्ने ।
- सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका सबै कार्यालयहरूमा खोज तथा उद्धारका आधारभूत उपकरणहरू सहित उद्धार टोली तैनाथी अवस्थामा (Stand By) राख्ने ।
- उपलब्ध विपद् उद्धारका आधुनिक सामग्रीहरूको प्रदेशगत रूपमा प्रदेश स्तरीय विपद् उद्धार टिमले प्रयोग गर्ने गरी तयारी हालतमा राख्ने ।
- सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका विभिन्न इकाईहरूमा गैर खाद्य राहत सामग्रीहरू (लत्ताकपडा, पाल, त्रिपाल ब्लाङ्केट, जस्तापाता आदि) भण्डारण गर्ने ।
- विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम प्राप्त नगरेका सशस्त्र प्रहरीका कर्मचारीहरूलाई समय समयमा खोज तथा उद्धार सम्बन्धी अनुशिक्षण तालिम कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- मनसुनको समयमा हुन सक्ने सम्भावित विपद्मा प्रभावकारी कार्यसम्पादनका लागि सरोकारवाला

निकायहरूबीच समन्वय गर्ने ।

- प्रादेशिक आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रहरू तथा जिल्ला आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रहरूमा आवश्यकता अनुसार सञ्चार तालिम प्राप्त जनशक्तिहरू परिचालन गर्ने ।
- नेपाल सशस्त्र प्रहरी अस्पतालमा विपद्को समयमा घाईतेहरूको प्रभावकारी उपचारको व्यवस्था मिलाउन विभिन्न पूर्वतयारीका कार्यक्रमहरू सहित आवश्यक तयारी गर्ने ।
- विपद् उद्धार टोली लगायत सम्पूर्ण सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका ईकाइहरूले मनसुन सुरु हुनुपूर्व आफ्नो जिम्मेवारी इलाकामा स्थानीय प्रशासन लगायत विभिन्न सरोकारवाला निकायसँग समन्वय गरी कार्य गर्ने ।
- सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका विभिन्न युनिटहरूमा रहेका हेभी इक्विपमेन्टहरू तयारी हालतमा राख्ने ।
- उद्धार सामग्रीहरूको खरिद गरी आवश्यक स्थानहरूमा पठाउन तयार गर्ने ।
- प्रत्येक युनिटमा विपद् उद्धार टोलीलाई उपलब्ध उद्धार सामग्रीहरू सहित तैनाथी अवस्थामा (Stand By) राख्ने ।
- जल तथा मौसम विज्ञान विभाग, जल विज्ञान महाशाखा/बाढी पूर्वानुमान शाखाबाट प्रकाशित हुने बाढी सम्बन्धी बुलेटिन सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका सम्पूर्ण युनिटहरूमा सर्कुलर गर्ने ।

द्रष्टव्यः सशस्त्र प्रहरी बलको विस्तृत कार्ययोजना खण्ड २ मा र उपलब्ध जनशक्ति एवं सामग्रीहरूको विवरण खण्ड अनुसूचीमा राखिएको छ ।

उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय

पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरू

- बाढी, डुबान, पहिरो तथा अन्य पानीजन्य विपद्का साथै कोभिड -१९ सँग जुध्न अत्यावश्यक वस्तुहरूको सूची तयार गरी अतिरिक्त मौज्जात व्यवस्थापन गर्ने तथा आवश्यकता अनुसार अक्सिजन उत्पादन गर्ने उद्योगको क्षमता विस्तारमा सहयोग गर्ने ।
- पेट्रोलियम पदार्थहरू एल. पी. ग्यास, नुन तथा खाद्य पदार्थको अतिरिक्त मौज्जात व्यवस्थापन गर्ने ।
- दैनिक उपभोग्य वस्तु तथा सेवाको उचित मूल्यमा आपूर्ति व्यवस्था मिलाउने ।
- औषधिजन्य सामग्री तथा खाद्य वस्तुको नियमित आपूर्तिको व्यवस्था मिलाउने ।
- कृत्रिम अभाव तथा कालाबजारी हुन नदिन नियमित अनुगमन गर्ने ।
- प्राधिकरण र खानी तथा भूगर्भ विभागसँगको सहकार्यमा पहिरोको पूर्वसूचना प्रणालीको सम्भाव्यताको खोजी गर्ने ।

प्रतिकार्यका मुख्य क्रियाकलापहरू

- विपद्को अवस्थामा उपभोग्य वस्तु तथा सेवाको सहज आपूर्ति हुने गरी आम उपभोक्ताले उचित मूल्यमा गुणस्तरीय वस्तु तथा सेवाको उपभोग गर्न पाउने व्यवस्था मिलाउने ।

ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाइ मन्त्रालय

पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरू

- तटबन्ध, लगायतका प्रभावकारी उपाय अपनाई बाढी र डुबानको जोखिम न्यूनीकरण गर्ने ।
- सीमावर्ती क्षेत्रमा बनेका तटबन्ध र अरू संरचनाले मुख्य गरी तराई मधेसमा डुबानको समस्या आउन नदिन आवश्यक समन्वय गरी पूर्वतयारी गर्ने ।
- जल तथा मौसम विज्ञान विभागसँगको समन्वयमा राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणसँगको सहकार्यमा बाढीजन्य प्रकोपको असरमा आधारित पूर्वानुमान गर्ने ।

जल तथा मौसम विज्ञान विभाग

- तीन दिनअगावै मौसमको पूर्वानुमान बिहान र बेलुका ६ बजे बुलेटिन दैनिक रूपमा अपडेट गर्ने ।
- बाढीको पूर्वानुमान तथा पूर्वसूचना बुलेटिन दैनिक रूपमा बिहान ७ बजे अपडेट गर्ने । विषम अवस्थामा आवश्यकता अनुसार बुलेटिन जारी गर्ने ।
- बाढी तथा मौसम बुलेटिन जारी गरेपछि पहिलो जानकारी गृह मन्त्रालय (राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रलाई गराउने)।
- जारी भएको बुलेटिन तत्कालै यस विभागको आधिकारिक वेबसाइट: www.hydrology.gov.np र www.mfd.gov.np मा राख्ने ।
- तत्कालै सबै मन्त्रालय तथा विभागका साथै रेडक्रस लगायत अन्य विपद्को क्षेत्रमा कार्य गर्ने संघ संस्थाहरूका विपद् सम्पर्क व्यक्तिहरूलाई इमेलमार्फत बुलेटिन पठाउने ।
- जारी भएको बाढी बुलेटिन यस विभागको आधिकारिक Twitter Page: Nepal Flood Alert (नेपाल बाढी सूचना) र Facebook Page: Nepal Flood Alert (नेपाल बाढी सूचना) मा राख्ने तथा मौसम बुलेटिन Twitter Page: Nepal Weather Forecast र Facebook page: Meteorological Forecasting Division मा राख्ने ।
- बाढी सतर्कता तह नजिक पुग्न लागेमा, सतर्कता तह पार गरेमा, खतरा तह पार गरेमा वा अन्य विषम अवस्थामा देशका मुख्य नदी जलाधारहरूमा नेपाल टेलिकम र एनसेल मार्फत बाढीबाट प्रभावित हुने मुख्य नदी जलाधारका सर्वसाधारणलाई मोवाइलमा एस एम एस पठाउने।
- देशैभरका सर्वसाधारणका लागि ११५५ नम्बरको टोल फ्री सेवा बाढी पूर्वसूचना प्रदान गर्ने उद्देश्यले मनसुन अवधिभर सञ्चालन गर्ने।
- मौसम पूर्वानुमानको हकमा सर्वसाधारण लगायतका लागि सम्पर्क टेलिफोन ०१-४११३१९१ र ०१-४४८६८६९ चौबीसै घण्टा खुला राखिनेछ ।

द्रष्टव्य: ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाइ मन्त्रालय, जल तथा मौसम विज्ञान विभागको विस्तृत कार्ययोजना खण्ड २ मा राखिएको छ।

परराष्ट्र मन्त्रालय

पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरू

- विपद्को समययमा आवश्यक भएमा मित्रराष्ट्रहरूको सहयोग जुटाउने ।

- विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि अन्तरदेशीय समन्वय गर्ने ।
- राहत एवं उद्धार सामग्री ल्याउने वायुसेवालाई उडान अवतरण अनुमति, भन्सारमा सहजीकरण र उद्धारकर्तालाई परराष्ट्र मन्त्रालयले तत्काल भीसा प्रदान गर्ने ।
- मित्रराष्ट्र वा नेपालस्थित विदेशी नियोगबाट प्राप्त राहत सामग्रीमा महसुल छूटका लागि भन्सार विभागलाई सिफारिस गर्ने ।
- विदेशमा सङ्कलित राहत सामग्री र रकम नेपाल ल्याउन सहजीकरण गर्ने ।
- विपद्मा परेका विदेशी नागरिकको अवस्था, घाइते वा मृत्युको जानकारी सम्बन्धित मुलुकलाई दिने ।
- तराईका क्षेत्रमा भारतीय बाँधले हुने डुबानको समस्या समाधानमा कूटनीतिक पहल गर्ने ।

भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय

पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरू

- वर्षायाममा देशभरका कतिपय सडक बाढी, पहिरोले भत्किन्छन् वा पुरिन्छन्, यस्तो अवस्थामा जतिसक्दो चाँडो अवरोध पन्छाएर सडक सुचारू गराउने कार्यलाई सडक विभागले मुख्य प्राथमिकतामा राख्ने ।
- डोजर एस्काभेटर लगायत हेभी इक्विपमेन्टको विवरण अद्यावधिक राख्ने ।
- आपूर्तिको मुख्य मार्गहरू र रणनीतिक मार्गहरूमा बेलीब्रिज लगायतका सामग्री सहित तैनाथी गर्ने र तुरुन्त सञ्चालनमा ल्याउने व्यवस्था मिलाउने ।
- सडकहरू चालु रहे नरहेको सम्बन्धमा विवरण अद्यावधिक गरी सूचना प्रवाहको व्यवस्था मिलाउने ।
- सडक विभागमार्फत ८७ वटा रणनीतिक स्थानमा तथा ११८ वटा कार्यालयमा अत्यावश्यक मेसिन सामग्री तथा जनशक्ति तैनाथी अवस्थामा (Stand By) राख्ने ।
- जहाँसुकै सडक अवरूद्ध भए पनि ३० मिनेटभित्र खुलाउन सुरु गर्ने गरी उपकरण तथा जनशक्ति तैनाथी अवस्थामा राख्ने ।

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरू

- गल्छी, पहिरो नियन्त्रण, संरक्षण पोखरी, पहिरो रोकथाम, सिंचाइ कुलो सुधार, खोला किनारा संरक्षण, पानी मुहान संरक्षण, भूक्षय नियन्त्रणका कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्ने ।
- विपद् जोखिमबारे विभिन्न कार्यक्रम मार्फत भू तथा जलाधार संरक्षण सम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

संस्कृति पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय

पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरू

- मनसुनको समयमा हुन सक्ने कोभिड-१९ को संक्रमणमा वृद्धि, देशका भूभागहरूमा बाढी, डुबान, पहिरो, हिमपहिरो लगायतका सम्भावित विपद्को अवस्थामा तत्काल उद्धार गर्न नेपाल वायुसेवा निगम

तथा निजी कम्पनीका जहाज तथा हेलिकप्टर परिचालन गर्न सकिने गरी तयारी अवस्थामा राख्ने ।

- मनसुनको समयमा समेत आवश्यकता अनुसार जहाज तथा हेलिकोप्टर उडान र अवतरण गर्न सकिने गरी विमानस्थलहरू सञ्चालनको प्रबन्ध गर्ने ।
- पदमार्गमा रहेका पर्यटकहरूलाई पूर्व सूचना उपलब्ध गराउने, उद्धार, राहतका कार्यहरू गर्ने गराउने।

४.२ विषयगत क्षेत्रहरूको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धी मुख्य जिम्मेवारी

विषयगत क्षेत्र: आपत्कालीन आश्रय स्थल र शिविर समन्वय तथा व्यवस्थापन
(Emergency Shelter and CCCM)

नेतृत्व (Lead): शहरी विकास मन्त्रालय

सहयोगी निकाय (Co-Lead): IFRC/UN HABITAT र IOM

पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरू

- विपद् जोखिमयुक्त बस्तीको पहिचान गरी अभिलेख तयार गर्ने र जानकारी गराउने ।
- जोखिमयुक्त बस्ती स्थानान्तरणमा सुरक्षित क्षेत्र यकिन गर्ने र एकीकृत बस्ती विकास गर्ने ।
- आवश्यकता अनुसार अस्थायी आश्रयस्थल निर्माण सामग्रीहरूको व्यवस्थापनमा सहकार्य गर्ने ।
- आवश्यकता र उपलब्ध स्रोत तथा क्षमताको पहिचान तथा अन्तरहरू पहिचान गर्ने ।
- लाभान्वितप्रति जवाफदेहिता तथा निगरानी संयन्त्रको स्थापना गर्न सहयोग गर्ने ।
- विपद् लगत्तै प्रारम्भिक द्रुत सर्वेक्षणका लागि तयारी अवस्थामा रहने ।
- अस्थायी आश्रयस्थल सम्बन्धी अभिमुखीकरण तथा तालिम गर्ने/गराउने ।

प्रतिकार्यका मुख्य क्रियाकलापहरू

- प्रभावित क्षेत्रहरू तथा कोभिड प्रतिकार्यका लागि स्थापित कारेन्टिनहरूमा आवश्यकता अनुसार आवासका लागि गैरखाद्य राहत (NFR) सामग्रीको प्रबन्ध गर्ने ।
- राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण (NRA) ले विगतमा तयार गरेका आपत्कालीन आश्रयस्थललाई उपयोगमा ल्याउने ।
- संक्रमणकालीन तथा दीर्घकालीन आवास समाधानका लागि आवश्यक पहल गर्ने ।
- खुला क्षेत्रको रूपमा घोषित वा पहिचान गरिएका स्थानहरूको विवरण अद्यावधिक राख्ने र राख्न लगाउने ।
- विभिन्न जिल्ला तथा स्थानीय तहमा बनाइएका सामुदायिक भवन वा आश्रयस्थलको (अस्थायी बासस्थानहरू) मापन गरी अद्यावधिक विवरण उपलब्ध गराउने ।
- विभिन्न बाढी प्रभावित क्षेत्रहरूमा लेखाजोखा सञ्चालन गरिरहेका विभिन्न पक्षबाट शिविर वा आश्रयस्थलहरूको स्थितिका बारेमा सूचना सङ्कलन गर्ने ।
- आश्रयस्थल वा शिविरमा रहेका प्रभावित व्यक्तिहरूको संरक्षण, खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (WASH), खाद्यान्न, पोषण, आश्रयस्थल/गैरखाद्य सामग्री सम्बन्धी सूचना व्यवस्थापनका निम्ति विस्थापन ट्रायकिङ म्याट्रिक्स (DTM) अद्यावधिक गराउने ।
- शिविर वा आश्रयस्थलमा रहेका प्रभावित जनसङ्ख्यालाई जीवन रक्षार्थ सेवाहरू समयमै सुनिश्चित गर्ने । प्रदान गरिएको सेवा सम्बन्धी सूचना व्यवस्थापन गर्ने ।
- विस्थापन ट्रायकिङ म्याट्रिक्सको (DTM) कार्यान्वयन गरी आवश्यकता वा सेवा पहिचानका लागि सूचना सङ्कलन गर्ने, प्रभावित क्षेत्रहरूमा रहेका प्रावधान र अन्तरहरू (Provision and Gaps) सम्बन्धी जानकारी सङ्कलन गर्न नियमित रूपमा Remote Assessment/Field Visit विधिमा र्फत सूचना, नक्सा र तथ्याङ्क अद्यावधिक गरी विभिन्न क्लस्टरहरू वा निकायहरूलाई सूचना प्रदान गर्ने ।

- खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता विषयगत क्षेत्र (WASH Cluster), स्वास्थ्य विषयगत क्षेत्र (Health Cluster), आपत्कालीन आश्रयस्थल (Shelter Cluster) र अन्य विषयगत क्षेत्रसँगको समन्वयमा शिविर वा आश्रयस्थलमा भीडभाड कम गराउने र सामाजिक दूरी कायम राख्न योजना उपलब्ध गराउने।
- शिविरस्थल र आश्रयस्थलहरूमा गुनासो सुनुवाइ गर्ने संयन्त्रहरूको स्थापना सुनिश्चित गर्ने।
- अरू विषयगत क्षेत्रहरूको समन्वयमा शिविर तथा आश्रयस्थलहरूमा निरन्तर स्वास्थ्य सेवा, मनोवैज्ञानिक/मानसिक परामर्श, सिफारिसको प्रभावकारी कार्यपद्धति (Referral Mechanism) स्थापना गराउने।
- अस्थायी आश्रयस्थल तथा अन्य विषयगत क्षेत्रहरूसँगको समन्वयमा फिर्ता सहयोगको (यातायात, संकलित फिर्ता प्याकेज मार्फत नगद र सामानको सुविधा) बन्दोबस्त गर्ने।
- शिविरहरू वा आश्रयस्थलहरू बन्द गर्ने (Decommission), निसंक्रमण (Disinfection) गर्ने र शिविरहरू बन्द गर्दा यथाशक्य ती स्थानको आफ्नो मौलिक प्रयोगमा फिर्ता लाने।

द्रष्टव्यः आपत्कालीन आश्रय स्थल र शिविर समन्वय तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी विस्तृत कार्ययोजना खण्ड २ मा राखिएको छ।

विषयगत क्षेत्र: स्वास्थ्य र पोषण (Health and Nutrition)

नेतृत्व (Lead): स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय

सहयोगी निकाय (Co-Lead): विश्व स्वास्थ्य सँगठन (WHO) र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय बालकोष (UNICEF)

स्वास्थ्य सम्बन्धी पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरू

- स्वास्थ्य आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र (HEOC) र प्रादेशिक स्वास्थ्य आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र (PHEOC) लाई क्रियाशील गराई समन्वयात्मक रूपमा कार्य गर्ने गराउने।
- सबै अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाको आपत्कालीन योजना अद्यावधिक गर्ने गराउने।
- स्वास्थ्य सम्बद्ध निकायको बैठक बसी पानीजन्य प्रकोप न्यूनीकरणको रणनीति तयार गर्ने।
- बाढीपहिरोबाट प्रभावित, पानीजन्य रोगका विरामी एवं कोभिड-१९ का संक्रमित पहिचान गर्ने।
- अस्पतालहरूमा कोभिड बाहेक अन्य विपद् प्रभावितलाई सम्बोधन गर्ने संयन्त्र सुदृढ बनाउने।
- औषधि तथा औषधिजन्य सामग्री समयमै खरिद गरी मौज्जात राख्ने।
- एम्बुलेन्सको लागत तयार गर्ने।
- सम्भावित रोग हुने स्थान र व्यक्तिको निगरानी गर्ने।
- मनसुन एवं कोभिड-१९को सन्दर्भलाई मद्देनजर राखी अत्यावश्यक अवस्था बाहेक स्वास्थ्यकर्मीले बिदा बस्न नपाउने निर्देशन जारी गर्ने।

पोषण सम्बन्धी पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरू

- पोषण विषयगत क्षेत्रको बैठक आयोजना गरी बाढीपहिरो एवं पानीजन्य विपद्को जोखिम न्यूनीकरण योजना तयार गर्ने।

- विशेषगरी बालबालिका, गर्भवती तथा स्तनपान गराउने महिलाहरूलाई बाढीको जोखिमबाट बचाउन तथा कुपोषणको रोकथाम तथा उपचारका लागि आवश्यक पोषण सामग्रीहरूको पर्याप्त मौज्दात राख्ने । जस्तै: कडा शीघ्र कुपोषणको उपचारका लागि उपचारात्मक खाना - Ready to Use Therapeutic Food (RUTF) F१००, F७५ and rehydration solution (ReSoMal), कुपोषणको रोकथामका लागि परिपूरक खाना (Supplementary Foods (WSB+)),MNP, Vitamin A, Deworming and IFA Tablets.
- सङ्घ तथा प्रदेश तहका पोषण विषयगत क्षेत्रका सदस्य संस्था तथा व्यक्तिहरूको क्षमता वृद्धि गर्ने ।
- गुनासो सुनुवाइको संयन्त्र निर्माण गर्ने ।
- विभिन्न विषयगत क्षेत्रहरू: खाद्य सुरक्षा, स्वास्थ्य, संरक्षण, खानेपानी तथा सरसफाइसँग समन्वय गरी कार्य गर्ने ।

स्वास्थ्य सम्बन्धी प्रतिकार्यका मुख्य क्रियाकलापहरू

- रेडियो, टिभी मार्फत सन्देशमूलक सूचना प्रवाह गर्ने ।
- केन्द्रदेखि स्थानीय तहसम्मका सबै स्वास्थ्य संस्थाबाट सुरक्षित तवरले विश्व स्वास्थ्य सँगठनको मापदण्ड अनुसरण हुने गरी कोभिड-१९ का विरामीलाई आइसोलेशनमा राखी उपचार गर्ने ।
- बाढीपहिरो, डुबान पानीजन्य रोग एवं कोभिड-१९ को जोखिमयुक्त ठाउँमा औषधि पुऱ्याई उपचार गर्ने ।
- विपद्ग्रस्त क्षेत्रमा तुरुन्त स्वास्थ्यकर्मी परिचालन गर्ने र औषधि पठाउने व्यवस्था मिलाउने ।
- सम्भावित स्थानमा स्वास्थ्यकर्मीको परिचालन एवं औषधिको पर्याप्त व्यवस्था गर्ने ।
- जोखिमयुक्त स्थानमा स्वास्थ्यकर्मी र औषधिको अभाव हुन नदिने ।

पोषण सम्बन्धी प्रतिकार्यका मुख्य क्रियाकलापहरू

- खाद्य, स्वास्थ्य, संरक्षण, खानेपानी तथा सरसफाइ जस्ता विभिन्न विषयगत क्षेत्रहरूसँग समन्वय गरी काम गर्ने ।
- वर्षाका बेला तथा कोभिड-१९ महामारीसँग जुद्ध साबुनपानीको प्रयोग गरी सही तरिकाले हात धुने व्यवस्था मिलाउने ।
- जनचेतनामूलक सामग्रीको प्रचार प्रसार बढाउने ।
- सातवटै प्रदेशका पोषण विषयगत क्षेत्रहरूलाई स्थानीय तह, स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाहरू तथा महिला स्वास्थ्य स्वयंसेवकहरूलाई सरलीकृत तरिकाले ६-५९ महिनासम्मका बालबालिकाहरूको पोषणको लेखाजोखा गरी कडा तथा मध्यम शीघ्र कुपोषणको उपचारका लागि बहिरङ्ग पोषण सेवा लिन स्वास्थ्य संस्थामा पठाउने वा पोषण पुनर्स्थापना गृहमा भर्ना गरी उपचार गर्ने ।
- बाढी प्रभावित क्षेत्रका ६-२३ महिनाका १००,००० जना बालबालिकाहरू र ८५,००० जना गर्भवती तथा स्तनपान गराउने महिलाहरूलाई थप पोषिलो खानेकुराको वितरण गर्ने ।
- पोषण सम्बन्धी अवरूद्ध संरचनालाई अद्यावधिक राख्न आवश्यक सामग्रीहरूको सुनिश्चितता गर्ने ।
- बाढी प्रभावित क्षेत्रका ६-५९ महिनाका ११५,००० जना बालबालिकाहरूलाई भिटामिन ए खुवाउने । सोही क्षेत्रका १२-५९ महिनासम्मका बालबालिकाहरूलाई जुकाको औषधि खुवाउने ।

- बाढी प्रभावित क्षेत्रका गर्भवती (Antenatal) तथा उत्तर प्रसूति (Postnatal) महिलाहरूलाई स्वास्थ्य परीक्षण, पोषण परामर्शका साथै नीति अनुसार आइरन तथा फोलिक एसिड वितरण गर्ने ।

द्रष्टव्य: स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्रको विस्तृत कार्ययोजना खण्ड २ राखिएको छ र यस विषयगत क्षेत्रको मौज्जात सामग्रीहरूको विवरण अनुसूचीमा राखिएको छ ।

विषयगत क्षेत्र: शीघ्र पुनर्लाभ (Early Recovery)

नेतृत्व (Lead): सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय

सहयोगी निकाय (Co-Lead): संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय विकास कार्यक्रम (UNDP)

पूर्वतयारी र प्रतिकार्यका मुख्य क्रियाकलापहरू

- मनसुनजन्य विपद्को जोखिममा भएका स्थानीय तहहरूलाई मनसुनअगावै यस सम्बन्धी पूर्वतयारी, जोखिम न्यूनीकरण तथा प्रतिकार्यको सम्बन्धमा स्थानीय सरकारको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गर्न लगाई अद्यावधिक गर्ने गराउने।
- मनसुनजन्य जोखिमका सम्बन्धमा स्थानीय समुदायमा जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- स्थानीय तहमा भएका बाढी, डुबान र पहिरो सम्बन्धी पूर्वसूचना प्रणाली चुस्त रूपमा सञ्चालन गर्न स्थानीय तहहरूलाई निर्देशन गर्ने ।
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण, पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यको सन्दर्भमा स्थानीय समुदायमा क्रियाशील विकास साझेदार संघ-संस्था, गैर-सरकारी संघ-संस्थाहरूलाई तयारी अवस्थामा रहन तथा सम्बन्धित स्थानीय तहहरूसँग समन्वय र सहकार्यमा आवश्यक क्रियाकलाप अगाडि बढाउने।
- स्थानीय समुदायमा मानवीय सहायताको क्षेत्रमा क्रियाशील संघ-संस्थालाई तयारी अवस्थामा रहन अनुरोध गर्ने ।
- विपद्का कारण विस्थापितका लागि तुरुन्त खाद्यान्न, सरसफाइ र अस्थायी आवास तथा औषधोपचारको व्यवस्था मिलाउने।
- स्थानीय रोजगार/स्वरोजगार र कामका लागि नगद/खाद्यान्न कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने (जीविकोपार्जन र आयआर्जनका अवसर सृजना गर्ने)।
- स्थानीय तहमा खोला, नाला, ढल विकास आदिको सरसफाइ मर्मत सम्भार कार्य गर्ने गराउने।
- कोभिड-१९ को प्रभाव रहुन्जेलसम्म अवलम्बन गर्नुपर्ने सबै व्यक्तिगत, सामुदायिक, स्वास्थ्य सुरक्षा सम्बन्धी मापदण्डको पालना गरी मनसुन पूर्वतयारी, प्रतिकार्य र पुनर्लाभका क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने ।
- विपद्बाट क्षति भएका सामुदायिक, आर्थिक, सामाजिक पूर्वाधारहरूको पुनर्स्थापना गर्ने ।
- स्थानीय समुदायलाई विपद्प्रति जागरूक बनाउन, विपद्सँग सम्बन्धित योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्न तथा विपद्को घटना हुनासाथ प्रतिकार्यका लागि परिचालित हुन वडा वा समुदाय स्तरमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य समिति गठन गर्ने र समितिको क्रियाशीलताका लागि जिम्मेवारी बाँडफाँड र नियमित बैठक बस्ने व्यवस्था गर्ने ।

- विपद् प्रतिकार्यका लागि आपत्कालीन नमुना अभ्यास गर्ने/गराउने ।
- विपद् प्रभावित क्षेत्रमा उद्धार तथा राहतका लागि स्थानीय विपद् कोष स्थापना र कोषको वृद्धि गर्ने ।
- विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धमा सामाजिक संस्था तथा व्यावसायिक प्रतिष्ठानले तोके बमोजिमको कार्य गर्ने गरेको, नगरेको अनुगमन गर्ने ।
- स्थानीय स्तरमा आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रको स्थापना भएमा कार्य सञ्चालन गर्ने र नियमित रूपमा रिपोर्टिङ एवं रेकर्ड गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
- विपद्को समयमा प्रयोग गर्नुपर्ने सामग्रीहरू जस्तै: लाइफ भेट, डुङ्गा, आपत्कालीन स्वास्थ्य सामग्री, वारूणयन्त्र लगायतका अन्य उपकरणहरू तयारी हालतमा राख्ने ।
- मनसुन प्रणाली निष्क्रिय भएपछि यस वर्षका विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यसँग सम्बन्धित भए गरेका कार्यहरूको समीक्षा, अनुकरणीय कार्य मूल्याङ्कन (Best practice) र आवश्यक पृष्ठपोषण (Feedback) सहितको प्रतिवेदन तयार गरी स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिमा पेश गरी अभिलेख राख्ने ।
- विपद्मा परी हराएका, बिग्रेका वा नष्ट भएका कागजातहरूको यकिन तथ्याङ्क अद्यावधिक गरी राख्न लगाउने ।

द्रष्टव्य: सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय तथा शीघ्र पुनर्लाभ विषयगत क्षेत्रको विस्तृत कार्ययोजना खण्ड २ मा राखिएको छ ।

विषयगत क्षेत्र: खाद्य सुरक्षा (Food Security)

नेतृत्व (Lead): कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय

सहयोगी निकाय (Co-Lead): खाद्य तथा कृषि सँगठन (FAO) र विश्व खाद्य कार्यक्रम (WFP)

पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरू

- प्रतिकार्य कार्यान्वयन गर्ने साझेदार संस्थाहरू, खाद्य आपूर्तिकर्ताहरू र कृषि बीउविजन र पशु आहारा आपूर्तिकर्तासँग समझौता, समझदारी, वार्तालाप र खरिद सम्बन्धी पूर्वतयारीका कार्यहरू गर्ने ।
- बजार क्रियाशीलता, बजार मूल्य, स्थानीय बजारमा खाद्यान्नको उपलब्धता र आपूर्ति श्रृंखला सम्बन्धी अध्ययन, सर्वेक्षण गरी सूचना तथा जानकारी अद्यावधिक गर्ने ।
- खाद्य सुरक्षा विषयगत क्षेत्रमा आबद्ध विकास साझेदार सङ्घ संस्थासँगको बैठकबाट कार्ययोजना स्वीकृत गर्ने र पूर्वतयारीका लागि बैठक गर्ने ।
- विपद्पश्चात तुरून्त खान मिल्ने खानेकुरा (RTE) को प्रबन्ध गर्न मानवीय सहायताका लागि काम गर्ने संस्थाहरू र निजी क्षेत्रसँग समन्वय र सहजीकरण गर्ने ।
- द्रूत आपत्कालीन खाद्य सुरक्षा तथा संकटासन्नता लेखाजोखा र द्रूत प्रारम्भिक लेखाजोखाको कार्यविधि तयार एवं अद्यावधिक गर्ने ।

प्रतिकार्यका मुख्य क्रियाकलापहरू

- पहिलो चरण: पहिलो महिना, यदि बाढीपछि बजारहरू सञ्चालनमा रहेको भए १ महिनाका लागि लक्षित जनसङ्ख्याको लागि सरकारले तोकेको विधिबाट नगद सहायता र यदि बजारहरू क्रियाशील/

सञ्चालनमा नरहेको भएमा सुरूवाती १० दिनका लागि खाद्यान्न सहायता र २० दिनका लागि नगद सहायता (बहुउद्देश्यीय नगदको रूपमा सहायता वितरण)।

- दोस्रो चरण: एक महिनापछि: खाद्य सुरक्षा, जीविकोपार्जन र कृषि पुनः प्राप्तिका लागि कामका लागि नगद गतिविधिहरू, बालीको मौसम अनुसार बाली बीउ वितरण (धान, तरकारी, मकै, आदि) र खाद्यान्न र बालीको सुरक्षित भण्डारणमा सहयोग र पशु तथा माछा स्वास्थ्य उपचार र मृत पशुपन्छीको व्यवस्थापन गर्ने ।

द्रष्टव्यः खाद्य सुरक्षा विषयगत क्षेत्रको विस्तृत कार्ययोजना खण्ड २ मा राखिएको छ ।

विषयगत क्षेत्रः खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वास्थ्य प्रवर्धन (WASH)

नेतृत्व (Lead): खानेपानी मन्त्रालय

सहयोगी निकाय (Co-Lead): संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय बालकोष (UNICEF)

पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरू

- खानेपानी तथा सरसफाइ विषयगत क्षेत्रको बैठक आयोजना गरी बाढी, पहिरो एवं पानीजन्य विपद् जोखिम नक्साङ्कन गर्ने ।
- सरसफाइ र शुद्ध पानी पिउनका लागि जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने ।
- बाढी र पहिरोको जोखिमबाट ल्याण्ड फिल्ड साइट सुरक्षित गर्न आवश्यक तयारी गर्ने ।
- बाढी र पहिरोको जोखिमबाट क्षतिग्रस्त हुने सम्भावनालाई मद्देनजर गरी वैकल्पिक ल्याण्ड फिल्ड साइट पहिचान गर्ने ।
- खानेपानीका लागि अत्यावश्यक पाइप लगायतका फिटिङ सामग्रीको पर्याप्त मौज्जात राख्ने ।
- महिनावारी स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित आवश्यक सामग्रीको प्रबन्ध गर्ने ।
- गुनासो सुनुवाइको संयन्त्र निर्माण गर्ने ।
- स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय र सम्बद्ध क्षेत्रसँग समन्वय गरी कार्य गर्ने ।

प्रतिकार्यका मुख्य क्रियाकलापहरू

- वर्षाको बेला तथा कोभिड-१९ महामारीसँग जुध्न साबुनपानी प्रयोग गरी सही तरिकाले हात धुने व्यवस्था मिलाउने ।
- जनचेतनामूलक सामग्रीको प्रचार प्रसार बढाउने ।
- बाढी, डुबान र पहिरो जोखिम बस्तीहरूमा चुन छर्कने र निःसंक्रमित गर्ने ।
- Evacuation Shelter हरूमा सरसफाइ, खानेपानी, चर्पी र हातधुने व्यवस्था गर्ने ।
- खानेपानी तथा सर-सफाई व्यवस्थापनलाई चुस्त राख्न आवश्यक मर्मत सम्भार गर्ने ।
- बाढी र पहिरो प्रभावित क्षेत्रमा पानी शुद्धीकरण गर्नको लागि क्लोरिन वितरण गर्ने ।
- डुबानको बेला पानीलाई कसरी पिउन योग्य बनाउने भन्ने सीप विकासमा जोड दिने ।
- खानेपानी तथा सरसफाइका अवरूद्ध संरचनाहरूलाई अद्यावधिक राख्न आवश्यक सामग्रीहरूको सुनिश्चितता गर्ने ।
- महिनावारीमा प्रयोग हुने स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित सामग्रीहरूको सुनिश्चितता गर्ने ।

विषयगत क्षेत्र: शिक्षा (Education)

नेतृत्व (Lead): शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय

सहयोगी निकाय (Co-Lead): सेभ द चिल्ड्रेन/ यूनिसेफ

पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरू

- सङ्घ, प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय स्तरका शिक्षा विषयगत क्षेत्र (Education Cluster) का सदस्यहरूसँग प्रभावकारी समन्वय, जिम्मेवारी निर्धारण र बाँडफाँड गर्ने ।
- बाढी पूर्वतयारी बारे सचेतना जगाउने सामग्रीहरूको तयारी गर्ने ।
- शिक्षा समूह सदस्यहरूले आपत्कालीन अवस्थामा शिक्षा (EiE) आपूर्तिहरूको न्यूनतम पूर्वस्थिति (Minimum prepositioning) कायम राखे/नराखेको वा भण्डारण र वितरण योजनाहरू विकास गरे/नगरेको सुनिश्चित गर्ने ।
- शिक्षा समूह सदस्यहरूले आपत्कालीन तयारी, प्रतिक्रिया र रिपोर्टिङ्ग बारे क्षमता विकास प्रशिक्षणहरू सञ्चालन गर्ने ।
- सुरक्षित ठाउँहरूको पहिचान र अभ्यास (drill) सिमुलेशन सञ्चालन गर्ने जस्ता तयारी र विद्यालय सुरक्षा गतिविधिहरूमा योगदान दिन स्थानीय स्तरमा सामुदाय (वि. व्य. स., अ. शि. सं., युवा क्लबहरू आदि) परिचालन गर्ने ।
- प्रभावकारी समन्वयका लागि सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको आपत्कालीन सम्पर्क विवरणहरूको अद्यावधिक गर्ने ।
- बाढी तथा पहिरोबाट विद्यालयहरूको क्षतिको जानकारी सङ्कलन गर्न मानक सञ्चालन प्रक्रिया (Standard operating procedure) कार्यान्वयन गर्ने ।
- संयुक्त तयारी र प्रतिकार्यको लागि संघ, प्रदेश, जिल्ला, स्थानीय तह र अन्तर समूह (inter-cluster) बीच समन्वय गर्ने ।

द्रष्टव्य: शिक्षा विषयगत क्षेत्रको विस्तृत कार्ययोजना खण्ड २ मा र सामग्रीहरूको विवरण अनुसूचीमा राखिएको छ ।

विषयगत क्षेत्र: आपत्कालीन सञ्चार (Emergency Communication)

नेतृत्व (Lead): सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय

सहयोगी निकाय (Co-Lead): विश्व खाद्य कार्यक्रम (WFP)

पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरू

- बाढी, पहिरो तथा पानीजन्य अन्य विपद् सम्बन्धी सचेतनाका लागि सञ्चार सामग्री विभिन्न भाषामा तयार गरी विभिन्न सञ्चारमाध्यममार्फत प्रचार प्रसार गर्ने ।
- बाढी, डुबान, पहिरो (सम्भव भएसम्म) को पूर्वसूचना प्रणालीका लागि दुरसञ्चार सेवा प्रदायक संस्था मार्फत कोभिड-१९ लगायत बाढी पहिरो सम्बन्धी सचेतना एसएमएस (SMS) सम्प्रेषण गर्ने ।
- बाढी, डुबान पहिरो लगायत विपद्को सूचना 'Caller Back Ringtone' मार्फत जानकारी गराउने

प्रबन्ध गर्ने ।

प्रतिकार्यका मुख्य क्रियाकलापहरू

- विभिन्न विपद्बारे विभिन्न माध्यमबाट जीवन बचाउन र जीवन निर्वाहका लागि उपयोगी सूचनाहरू प्रचार प्रसार गर्ने ।
- बाढी वा डुबानको कुनै ठाउँको सञ्चार सम्पर्क विच्छेद भएमा यथाशीघ्र पुनः सञ्चालनको व्यवस्था गर्ने ।

नेपाल दुरसञ्चार प्राधिकरण

पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरू

- बाढी, पहिरोका कारण टेलिफोन टावरहरूमा क्षति पुगेमा सञ्चार व्यवस्थाका लागि मोबाइल टावरको व्यवस्था गर्ने ।

४.३ अन्य निकायहरूको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धी जिम्मेवारी

नेपाल रेडक्रस सोसाइटी

पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरू

- विपद् प्रतिकार्य पूर्वतयारीका लागि नेपाल रेडक्रस सोसाइटीका ७७ वटै जिल्ला शाखाहरूलाई सचेत (अलर्ट) पत्र पठाउने ।
- नेपाल रेडक्रस सोसाइटीका जिल्ला शाखाहरूमा रहेका विषयगत दक्ष जनशक्तिहरूको विवरण अद्यावधिक गरी आवश्यकता अनुसार जिल्लाहरूमा घट्ने विपद्का घटनामा परिचालन गर्न सक्ने गरी तयारी अवस्थामा रहन सहजीकरण गर्ने ।
- द्रुत-विस्तृत (IRA/Detail Assessment) लेखाजोखा, लाभग्राही छनौट, प्रतिकार्य विश्लेषण र राहत व्यवस्थापन गर्ने ।
- उपलब्ध स्रोत साधन (आवास, खानेपानी-सरसफाइ, गैरखाद्य, स्वास्थ्य, सामग्री) हरू गोदामघरमा पूर्वतयारी अवस्थामा भण्डारण गर्ने ।
- आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रहरूलाई मनसुन तथा कोभिड-१९ पूर्वतयारी र प्रतिकार्यको समन्वयका लागि सञ्चालनमा ल्याउने ।
- स्रोत व्यवस्थापनमा सहजीकरणका लागि रेडक्रस अभियानका अंगहरू (रेडक्रस महासंघ, रेडक्रसको अन्तर्राष्ट्रिय समिति र राष्ट्रिय सोसाइटीहरू) सँग समन्वय एवं अनुरोध गर्ने ।
- सोसाइटीका प्रदेश तथा जिल्ला शाखाहरूको अगुवाइमा स्थानीय सरकारी तथा सुरक्षानिकायहरूमा प्रभावकारी समन्वयका लागि केन्द्रबाट सहजिकरण गर्ने ।
- जल तथा मौसम विज्ञान बिभाग तथा प्राधिकरणबाट प्राप्त सूचना, सन्देश तथा श्रव्यदृश्य सामग्रीहरू रेडक्रसका अंग तथा सञ्चालनमा सम्प्रेषण गर्ने ।
- मनसुनबाट भएको क्षतिको विवरण, प्रभाव र आवश्यकता समेटिएको दैनिक तथ्यांकीय प्रतिवेदन तथा बुलेटिन तयारी, प्रकाशन र प्रसारण गर्ने ।

नेपाल रेडक्रस सोसाइटीले मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य विस्तृत कार्ययोजना तयार गरेको छ । नेपाल रेडक्रस सोसाइटीसँग रहेको जनशक्ति तथा सामग्रीहरूको विवरण अनुसूचीमा राखिएको छ ।

४.४ प्रदेशको मनसुन विपद्को अवस्था र पूर्वतयारी

प्रदेश नं. १

प्रदेश नं. १ विपद् जोखिमका दृष्टिकोणले बहुप्रकोपको उच्च जोखिममा पर्दछ । यस प्रदेशका १४ जिल्लामध्ये सोलुखुम्बु, भोजपुर, खोटाङ, धनकुटा, उदयपुर, संखुवासभा, पाँचथर र ओखलढुङ्गा गरी आठ जिल्ला पहिरोको उच्च जोखिम रहेका छन् । केही पुराना निष्क्रिय पहिरो पुनः सक्रिय भइरहेको अवस्थामा यस प्रदेशमा सञ्चालित अव्यवस्थित विकास निर्माणका कार्यहरूले भिरालो पहाडी भेगमा पहिरोको जोखिम अझ उच्च बनाएको छ । विगत १० वर्षको विपद्को तथ्याङ्क हेर्दा ४९१ वटा पहिरोका घटना यस प्रदेशमा घटेका छन् जसबाट १४५ जनाको मृत्यु, भएको तथ्याङ्क छ । यस प्रदेशमा भएका साना तथा ठूला नदीको तल्लो तटीय क्षेत्रका बेसी, उपत्यका र तराईका फाँटहरू बाढीको उच्च जोखिममा पर्दछन् । पहाडबाट बग्ने नदीनालाहरूले मनसुनको समयमा बाढीसँगै बगाएर ल्याउने रूखका मुढा, माटो, ढुङ्गा र बालुवाले तल्लो तटीय क्षेत्रमा नदीको सतह अधिक वृद्धि गर्नुका साथै नदीमा तटबन्धको व्यवस्था नहुनु र खोला किनारमा बस्तीहरू विकास गरिनुले विपद्को जोखिम निकै बढाएको छ । त्यसका साथै यस प्रदेशमा पर्ने कोशी जलाधारक्षेत्र भित्र रहेका तल्लो वरूण, लुमदिङ, च्छो रोल्पा, लगायतका करिब ४२ वटा हिमतालहरू विस्फोटनको उच्च जोखिममा समेत रहेका छन् ।

प्रदेश नं. १ मा गत वर्ष जम्मा २० वटा बाढीका घटना भएका र क्रमशः झापा, मोरङ, सुनसरी र पाँचथर जिल्लामा बढी घटना घटेको देखिन्छ । संखुवासभा, ताप्लेजुङ, तेह्रथुम, धनकुटा, पाँचथर, भोजपुरमा पहिरोको धेरै घटना भएको देखियो । गत साल मात्र यस प्रदेशका १४ जिल्ला मध्ये १३ जिल्लामा ८३ वटा पहिरोको घटना भएको भए र ५२ वटा भारी वर्षाका घटनले १२ वटा जिल्ला प्रभावित भएका थिए ।

यस वर्ष प्रदेश नं. १ को दक्षिणी भाग झापा, मोरङ, सुनसरी र उदयपुरको दक्षिणी भागमा सरदरभन्दा निकै बढी वर्षा हुने अनुमान गरिएको छ । त्यसैगरी यस प्रदेशको मध्य पहाडी भाग इलाम, धनकुटा, पाँचथरको दक्षिणी भाग, भोजपुरको दक्षिणी भाग, उदयपुर जिल्लाको उत्तरी भाग, सोलुखुम्बुको दक्षिणी भाग तथा खोटाङ र ओखलढुङ्गा जिल्लाका अधिकांश भागमा सरदरभन्दा बढी वर्षा हुने अनुमान जल तथा मौसम विज्ञान विभागले गरेको छ

। प्रदेश नं. १ को ताप्लेजुङ र संखुवासभा जिल्लाको सबै भाग तथा पाँचथर, तेह्रथुम र संखुवासभा जिल्लाको उत्तरी भागमा सरदर वर्षा हुने अनुमान गरिएको छ । सरदरभन्दा बढी वर्षासँगै प्रदेश नं. १ का तराईका चारवटा जिल्लामा बाढी र बाँकी दशवटा पहाडी जिल्लामा पहिरो लगायतका विपद्का घटनाहरू पनि बढ्न सक्ने देखिन्छ । बाढी र

प्रदेश नं. १ मा मनसुनजन्य विपद्बाट प्रभावित हुनसक्ने जनसंख्याको आँकलन			
क्र.सं.	जिल्ला	प्रमुख मनसुनी विपद्	प्रभावित हुनसक्ने जनसङ्ख्या (केसलोड)
१	संखुवासभा	पहिरो	८३७९
२	भोजपुर	पहिरो	८५६७
३	तेह्रथुम	पहिरो	५८९३
४	खोटाङ	पहिरो	५१७३
५	ओखलढुङ्गा	पहिरो	६१४९
६	धनकुटा	पहिरो	४०३२
७	सोलुखुम्बु	पहिरो	३३१४
८	ताप्लेजुङ	पहिरो	१०१८
९	पाँचथर	पहिरो	२०२९
१०	इलाम	पहिरो	११०२
११	झापा	बाढी	५६६८६
१२	मोरङ	बाढी	३१९५३
१३	सुनसरी	बाढी	४१२७३०
१४	उदयपुर	बाढी	२३३४७
जम्मा जनसङ्ख्या			५७०१८४
जम्मा घरधुरी			१२००६०

पहिरोबाट यस वर्ष प्रदेश नं. १ मा १ लाख २० हजार परिवार र पाँच लाखभन्दा बढी जनसङ्ख्या प्रभावित हुनसक्ने आँकलन गरिएको छ ।

मधेश प्रदेश

पूर्वमा सप्तरी जिल्लादेखि पश्चिममा पर्सा जिल्लासम्म फैलिएको मधेश प्रदेश मनसुनको समयमा प्रायः बाढी, डुबान र कटानबाट प्रभावित हुने गर्दछ । लगभग सम्पूर्ण धरातल समतल रहेको यस प्रदेशमा हिमाली क्षेत्रबाट बग्दै आउने नदीदेखि लिएर वर्षामा मात्र चुरे क्षेत्रको आसपासबाट उर्लिने खहरे गरी ५० भन्दा बढी नदीनाला रहेका छन् । मनसुनको ४ महिनाको अवधिमा वार्षिक वर्षाको ८०% पानी पर्ने हुँदा व्यवस्थित तटबन्धको अभाव, जथाभावी खोलानालाबाट गिटी बालुवा जस्ता प्राकृतिक स्रोतको दोहन, खोलानाला मिचेर भौतिक संरचना निर्माण, बढ्दो अव्यवस्थित शहरीकरण, मासिँदो चुरे तथा तराईका वन जङ्गल तथा दक्षिणको सीमावर्ती क्षेत्रमा पानीको बहाव रोक्ने गरी बनेका सडक तथा बाँध निर्माणले पानीको बहाव अबरूद्ध भई मधेश तराईको भूभाग वर्षेनि बाढी तथा डुबानको चपेटामा पर्ने गर्दछ । मधेशका आठवटै जिल्लाहरू बाढी डुबान तथा कटानको उच्च जोखिममा रहेका छन् ।

मधेश प्रदेशमा मनसुनजन्य विपद्बाट प्रभावित हुनसक्ने जनसंख्याको आँकलन			
क्र.सं.	जिल्ला	प्रमुख मनसुनी विपद्	प्रभावित हुनसक्ने जनसङ्ख्या (केसलोड)
१	बारा	बाढी	११४०
२	धनुषा	बाढी	२१८८०
३	महोत्तरी	बाढी	४९६४७
४	पर्सा	बाढी	८२२०
५	रौतहट	बाढी	१६३७३२
६	सप्तरी	बाढी	२०३७९
७	सर्लाही	बाढी	१०१४६३
८	सिरहा	बाढी	९९०४२
जम्मा जनसङ्ख्या			४६५४९५
जम्मा घरधुरी			९७९९९

यस वर्ष मधेश प्रदेशका सप्तरी बाहेक सातवटा जिल्लामा सरदर वर्षा हुने तथा सप्तरीमा भने सरदरभन्दा निकै बढी वर्षा हुनसक्ने अनुमान गरिएको छ । यद्यपि मधेशका जिल्लाहरूमा सरदर मात्र वर्षा भएपनि पहाडी तथा हिमाली क्षेत्रबाट बगेर आउने नदीहरूमा बाढी आउन सक्ने हुँदा बाढी जोखिमको सम्भावना भने रहि नै रहन्छ । यस वर्षको मनसुनमा मधेश प्रदेशमा लगभग ९८ हजार घरधुरी र ४ लाख ६५ हजारभन्दा बढी जनसङ्ख्या प्रभावित हुनसक्ने आँकलन गरिएको छ ।

बागमती प्रदेश

बागमती प्रदेश विपद् जोखिमको दृष्टिकोणले बहुप्रकोपको उच्च जोखिममा रहेको छ । यो प्रदेशका १३ जिल्लाहरूमध्ये ९ जिल्ला पहिरोको उच्च जोखिममा रहेका छन् । हिमाली जिल्लाहरू हिमताल विस्फोटन र बाढीको समेत जोखिममा छन् । प्रदेशभर बढ्दो भौतिक विकास निर्माणका कार्यहरूका साथसाथै जलवायु परिवर्तनका प्रतिकूल असरहरूका कारण मनसुनजन्य विपद्को घटना बढ्न सक्ने जोखिम उच्च रहेको छ ।

गत सालको मनसुन अवधिभर बागमती प्रदेशभर पहिरोका ४७ वटा, बाढीका ३० वटा र भारी वर्षाका २७ वटा घटना हुँदा ३० जनाले ज्यान गुमाउनुका साथै २५ जना बेपत्ता र ६३ जना घाइते भए । उक्त विपद्का घटनाका कारण ३९८

वटा निजी घर पूर्ण क्षति, ७५ वटा घरहरूमा आंशिक क्षति हुन पुग्यो । १० वटा पक्की पुल, १६ वटा झोलुङ्गे पुल, एउटा बेलीब्रिज र कुल ५ किलोमिटर सडक खण्ड, २ वटा जलविद्युत आयोजना, ३२ वटा सरकारी भवन, ६ वटा सिंचाइ योजना लगायतका मेलम्ची खानेपानी आयोजनाको पौने दुई अर्ब मूल्य बराबरको भौतिक संरचनामा क्षति पुग्यो। मनसुन अवधिपछि निरन्तर भएको वर्षाबाट प्रदेशभरका जिल्लाहरूमा लगाइएको धानबालीमा क्षति पुग्यो ।

यो वर्ष पनि बागमती प्रदेशको उत्तरपूर्वी भाग रामेछाप दोलखा र सिन्धुपाल्चोक र चितवन जिल्लामा सरदरभन्दा निकै बढी वर्षा हुने अनुमान गरिएको छ । धादिङ, नुवाकोट र रसुवा जिल्लाका

अधिकांश भागमा सरदरभन्दा केही बढी वर्षा हुने, काठमाडौं उपत्यका मकवानपुर र सिन्धुली जिल्लामा यो वर्षको मनसुनमा सरदर वर्षा हुने अनुमान जल तथा मौसम विज्ञान विभागले गरेको छ । वर्षातको समयमा काठमाडौं उपत्यकामा शहरी बाढीको प्रकोप बढ्दै गएको छ । बागमती प्रदेशको चितवन जिल्ला बाढीको जोखिममा छ भने बाँकी नौवटा जिल्ला पहिरोको जोखिममा छन् । यो वर्षको मनसुनमा बागमती प्रदेशमा बाढी तथा पहिरोबाट लगभग ३१ हजार घरधुरी र १ लाख ४६ हजारभन्दा बढी जनसङ्ख्या प्रभावित हुनसक्ने आँकलन गरिएको छ ।

गण्डकी प्रदेश

गण्डकी प्रदेशमा गत वर्षको मनसुन सुरु भएको एक सातामै बाढी पहिरोले मनाङ र मुस्ताङमा धेरै क्षति गऱ्यो । मौसमवद्दहरूले यो वर्षको मनसुनमा देशका अधिकांश भागमा सरदरभन्दा धेरै पानी पर्ने प्रक्षेपण मनसुन सुरु नहुँदै सार्वजनिक गरेका थिए। मनसुन सक्रियतासँगै गण्डकी प्रदेशमा रहेका ठूला तथा मझौला नदीहरूमा जल प्रवाह उल्लेख्य बढ्ने, साना नदीनाला तथा खहरे खोलाहरूमा आकस्मिक बहाव भई केही क्षेत्रमा डुबानसमेत हुनसक्ने अत्यधिक सम्भावना रहेको छ ।

गत वर्ष मनसुनी विपद्का कारण गण्डकी प्रदेशमा समग्रमा ५ वटा सरकारी कार्यालय, ७ वटा विद्यालय, ७ वटा सामुदायिक भवन, २५ वटा जलविद्युत आयोजना, १७६ वटा सडक, ३६ वटा पुल (पक्की ५, बेलीब्रिज १, झोलुङ्गे २१, काठे तथा अन्य ९) तथा १५३ वटा खानेपानीका पूर्वाधारमा क्षति पुगेको थियो । मनसुन अवधिभर गण्डकी प्रदेशमा बाढी तथा पहिरोबाट कुल ३९ जनाले ज्यान गुमाए । गत वर्षको मनसुनमा गण्डकी प्रदेश मानवीय क्षतिभन्दा पनि भौतिक क्षति धेरै भएको देखियो।

यो वर्ष पनि गण्डकी प्रदेशको दक्षिणी भागमा सरदरभन्दा भन्दा निकै बढी र उत्तरी भागमा सरदरभन्दा केही बढी

बागमती प्रदेशमा मनसुनजन्य विपद्बाट प्रभावित हुनसक्ने जनसंख्याको आँकलन			
क्र.सं.	जिल्ला	प्रमुख मनसुनी विपद्	प्रभावित हुनसक्ने जनसङ्ख्या (केसलोड)
१	दोलखा	पहिरो	१६७१९
२	सिन्धुपाल्चोक	पहिरो	१३३२५
३	धादिङ	पहिरो	८५८४
४	रामेछाप	पहिरो	८८७६
५	नुवाकोट	पहिरो	६०४७
६	काभ्रेपलाञ्चोक	पहिरो	४३४३
७	सिन्धुली	पहिरो	५२८७
८	मकवानपुर	पहिरो	४५२८
९	रसुवा	पहिरो	१६४८
१०	चितवन	बाढी	७७४६१
जम्मा जनसङ्ख्या			१४६८२८
जम्मा घरधुरी			३०९११

वर्षा हुने अनुमान गरिएको छ । यसका आधारमा यो वर्ष गण्डकी प्रदेशमा बाढी तथा पहिरोबाट २५ हजार घरधुरी र १ लाख १९ हजारभन्दा बढी जनसङ्ख्या प्रभावित हुनसक्ने आँकलन गरिएको छ ।

लुम्बिनी प्रदेश

लुम्बिनी प्रदेशमा पनि बहुप्रकोपीय विपद् जोखिमको अवस्था रहेको छ । तराईका जिल्लाहरूमा बाढी, डुबान तथा कटान र पहाडी जिल्लाहरूमा पहिरो र अकस्मात् आउने बाढी मुख्य समस्याको रूपमा रहेका छन् । विगत १० वर्षको तथ्याङ्क केलाउँदा प्रदेशभित्र मनसुन अवधिमा औसतमा पहिरो, बाढी र भारी वर्षाका ८० वटा घटनाबाट ३९ जनाको मृत्यु हुने गरेको देखिन्छ । गत वर्ष लुम्बिनी प्रदेशमा मनसुन ज्येष्ठको २९ गते सुरु भई आश्विनको २५ गतेसम्म सक्रिय रह्यो । उक्त अवधिमा भाद्र ११ गते नवलपरासी र कपिलवस्तु जिल्लामा ३०० मि. मि. भन्दा बढी वर्षा भयो । यो वर्ष मनसुन र मनसुनपश्चात्को वर्षाको दौरान विपद्का कुल १७० वटा घटना घटे जसबाट ६० जनाले ज्यान गुमाउनुका साथै ७ जना बेपत्ता र ८५२ (७७६ कपिलवस्तुमा हैजाबाट प्रभावित) जना घाइते भए । ती विपद्का घटनाहरूबाट ६ वटा सरकारी भवन, ८ वटा शिक्षण संस्था, ३०६ वटा खानेपानीका पूर्वाधार, ५ वटा पक्की पुल, कुल २ किलोमिटर सडक खण्ड र एक विद्त् आयोजना लगायतका अन्य अत्यावश्यक सेवामा समेत क्षति पुग्यो । मनसुनपश्चात्को वर्षाले प्रदेशमा लगाइएको ४५ लाख रूपैयाँ बराबरको धानबाली समेत नष्ट भयो । यो वर्ष पनि लुम्बिनी प्रदेशका सबै जिल्लामा सरदरभन्दा निकै बढी वर्षा हुने अनुमान गरिएको छ । यो प्रदेशका पहाडी जिल्लाहरू पहिरोको उच्च जोखिम तथा तराईका जिल्लाहरू बाढीको उच्च जोखिम रहेका छन् । यो वर्ष मनसुनको समयमा लुम्बिनी प्रदेशमा लगभग ८० हजार घरधुरी र ३ लाख ८० हजार जनसङ्ख्या प्रभावित हुने आँकलन गरिएको छ ।

गण्डकी प्रदेशमा मनसुनजन्य विपद्बाट प्रभावित हुनसक्ने जनसंख्याको आँकलन			
क्र.सं.	जिल्ला	प्रमुख मनसुनी विपद्	प्रभावित हुनसक्ने जनसङ्ख्या (केसलोड)
१	तनहुँ	पहिरो	१०५२६
२	कास्की	पहिरो	४६४३
३	गोरखा	पहिरो	४९२८
४	स्याङ्जा	पहिरो	७२३४
५	म्याग्दी	पहिरो	३७७२
६	बागलुङ	पहिरो	४१२८
७	लमजुङ	पहिरो	१९०७
८	पर्वत	पहिरो	१४८३
९	मुस्ताङ	पहिरो	१५४
१०	मनाङ	पहिरो	१४७
११	नवलपरासी पूर्व	बाढी	८०२८६
जम्मा जनसङ्ख्या			११९१९८
जम्मा घरधुरी			२५०९४

लुम्बिनी प्रदेशमा मनसुनजन्य विपद्बाट प्रभावित हुनसक्ने जनसंख्याको आँकलन			
क्र.सं.	जिल्ला	प्रमुख मनसुनी विपद्	प्रभावित हुनसक्ने जनसङ्ख्या (केसलोड)
१	प्यूठान	पहिरो	१३७६०
२	पाल्पा	पहिरो	१११०३
३	गुल्मी	पहिरो	७२०५
४	रोल्पा	पहिरो	४४३६
५	अर्घाखाँची	पहिरो	४०६७
६	रूकुम पूर्व	पहिरो	६१०
७	बाँके	बाढी	५२०५७
८	बर्दिया	बाढी	८४९९४
९	दाङ	बाढी	६१४२०
१०	कपिलवस्तु	बाढी	४१६३८
११	नवलपरासी पश्चिम	बाढी	४४१२६
१२	रूपन्देही	बाढी	५४८८५
जम्मा जनसङ्ख्या			३७९९०२
जम्मा घरधुरी			७९९७९

कर्णाली प्रदेश

कर्णाली प्रदेश बाढी, पहिरो, चट्याङ्ग, आगलागी, सडक दुर्घटना, महामारी र भूकम्पजस्ता विपद्को उच्च जोखिममा रहेको छ । भीषण वर्षा, हिमआँधी, हिमपहिरो, हावाहुरी, असिना, शीतलहर, खडेरी, लु, डढेलो, डुंगा दुर्घटना, हवाई दुर्घटना, संरचना भत्किने र जनावर आतंक यो प्रदेशमा दोहोरिरहने अन्य प्रमुख विपद् हुन् । विगत दश वर्षको तथ्याङ्कलाई मनन गर्दा यो प्रदेशमा मनसुनजन्य विपद्का कारण ३४६ जनाको मृत्यु हुनुका साथै १८२ जना बेपत्ता भएको देखिन्छ । उक्त अवधिमा ३,११,६७५ परिवार प्रभावित र १० अर्ब ४० करोड बराबरको आर्थिक क्षति भएको थियो ।

कर्णाली प्रदेशमा गत वर्षको मनसुन र मनसुनपछिको अवधिमा बाढीका ७ र पहिरोका २१ सहित कुल ७२ वटा विपद्का घटना घटे । तीमध्ये सबैभन्दा धेरै १७ वटा सुर्खेत जिल्लामा घटे । उक्त घटनामा २६ जनाको ज्यान जानुका साथै ३ जना बेपत्ता र ४६ जना घाइते भए । घटना केलाउँदा पहिरोबाट सबैभन्दा धेरै १० जना र बाढीबाट ४ जनाको मृत्यु भएको पाइन्छ । जिल्लागत हिसाबले सबैभन्दा बढी हुम्लामा ७ जनाको र जुम्लामा ६ जनाको मृत्यु भयो । ती ३३ जनामध्ये ८ जनाको मृत्यु कार्तिकमा गएको बाढीपहिरोको कारण भएको थियो । यस वर्ष पनि कर्णाली प्रदेशका अधिकांश जिल्लामा सरदरभन्दा बढी वर्षा हुने अनुमान गरिएको छ । यसबाट १ लाख १५ हजार घरधुरी र ५ लाख ५० हजार जनसङ्ख्या प्रभावित हुनसक्ने आँकलन गरिएको छ ।

कर्णाली प्रदेशमा मनसुनजन्य विपद्बाट प्रभावित हुनसक्ने जनसंख्याको आँकलन			
क्र.सं.	जिल्ला	प्रमुख मनसुनी विपद्	प्रभावित हुनसक्ने जनसङ्ख्या (केसलोड)
१	सल्यान	पहिरो	७१२८
२	रूकुम पश्चिम	पहिरो	६४०९
३	दैलेख	पहिरो	६३०४
४	जाजरकोट	पहिरो	४७३१
५	जुम्ला	पहिरो	२७४९
६	कालिकोट	पहिरो	१०३५
७	डोल्पा	पहिरो	९२३
८	मुगु	पहिरो	३९८
९	हुम्ला	पहिरो	२४२
१०	सुर्खेत	बाढी	२५०३७
जम्मा जनसङ्ख्या			५४९५५
जम्मा घरधुरी			११५७०

सुदूरपश्चिम प्रदेश

सुदूरपश्चिम प्रदेश तराईका २ जिल्ला तथा पहाडी र उच्च हिमाली ७ जिल्ला मिलेर बनेको छ । यो प्रदेश विपद्को हिसाबले उच्च जोखिममा रहेको छ । कमजोर भौगर्भिक बनावटका कारणबाट मनसुनको समयमा बाढी, पहिरो लगायत अन्य पानीजन्य विपद्का कारण यस प्रदेशले ठूलो जनधनको क्षति व्यहोर्ने गरेको छ । नेपाल सरकारको विपद् पोर्टलको विगत १० वर्षको तथ्याङ्क विश्लेषण गर्दा भूकम्पपछिको क्रमशः बाढी, पहिरो, डुबान, चट्याङ्ग, असिना, हिमपहिरो, अतिवृष्टि, अनावृष्टि, हुरीबतास, शीतलहर आदि विपद्को चपेटामा प्रदेश परेको देखिन्छ । उक्त अवधिमा ९९८ जनाको मृत्यु हुनुका साथै, १७१ जना बेपत्ता र ७८५ जना घाइते भएका थिए । यो अवधिमा १,३७८ निजी घरहरूमा पूर्ण क्षति र ६,९४१ घरहरूमा आंशिक क्षति हुनुका साथै ५०,९६८ घरपरिवार प्रभावित भएका थिए ।

गत वर्ष मनसुनजन्य विपद्का कारण सुदूरपश्चिम प्रदेशमा ठूलो मानवीय तथा भौतिक क्षति भयो । घटना सङ्ख्याको आधारमा मनसुन अवधिमा जम्मा १७२ र मनसुनपछिको अवधिमा जम्मा ५७ वटा विपद्जन्य घटना घटे । मनसुन र

मनसुनपछिको अवधिमा गरी ६२ जनाको मृत्यु, ६० जना घाइते तथा २६ जना बेपत्ता हुन पुगे । मनसुन अवधिमा दार्चुला जिल्लामा बढी क्षति हुनुका साथै मनसुनपछिको अवधिमा बझाङ, डोटी र कैलाली जिल्लामा मानवीय र भौतिक क्षति अधिक भयो ।

यो वर्ष पनि सुदूरपश्चिम प्रदेशमा सरदरभन्दा केही बढी नै वर्षा हुने र बाढी पहिरोबाट ५५ हजार घरधुरी र २ लाख ६३ हजारभन्दा बढी जनसङ्ख्या प्रभावित हुन सक्ने आँकलन गरिएको छ ।

सुदूरपश्चिम प्रदेशमा मनसुनजन्य विपद्बाट प्रभावित हुनसक्ने जनसंख्याको आँकलन			
क्र.सं.	जिल्ला	प्रमुख मनसुनी विपद्	प्रभावित हुनसक्ने जनसङ्ख्या (केसलोड)
१	बाजुरा	पहिरो	११२८४
२	डोटी	पहिरो	१४४६१
३	बैतडी	पहिरो	१००८५
४	डडेलधुरा	पहिरो	९३२५
५	बझाङ	पहिरो	५२७१
६	अछाम	पहिरो	४८०१
७	दार्चुला	पहिरो	४३९३
८	कैलाली	बाढी	९३८७७
९	कञ्चनपुर	बाढी	१०९८१८
जम्मा जनसङ्ख्या			२६३३१३
जम्मा घरधुरी			५५४३४

खण्ड : दुई

विषयगत क्षेत्रको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना

५. विषयगत क्षेत्रको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना

५.१ बन्दोबस्ती विषयगत क्षेत्रको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना

नेतृत्व: गृह मन्त्रालय

सहनेतृत्व: विश्व खाद्य कार्यक्रम

पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य क्रियाकलापहरू

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	कैफियत
१	राष्ट्रिय र प्रादेशिक लजिस्टिक समन्वय र सूचना व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने <ul style="list-style-type: none"> स्थानीय यातायात र भण्डारण क्षमता, लजिस्टिक सेवाका लागि स्रोतहरू, भन्सार क्लियरन्स प्रक्रियाहरू जस्ता अद्यावधिक परिचालन जानकारी प्रदान गर्न सहयोग गर्ने, मानवीय समुदायका लागि सडक पहुँच बाधा नक्सा (Access Constraint Map) तयार गर्ने, समन्वय बैठकका माइन्ट, सम्पर्क सूची र अन्य जानकारी उत्पादन गरी उपलब्ध गराउने 	गृह मन्त्रालय	विश्व खाद्य कार्यक्रम	
२	लजिस्टिक क्लस्टरले सूचना उपलब्ध गराउन एउटा प्लेटफर्म कायम राख्ने	गृह मन्त्रालय	विश्व खाद्य कार्यक्रम	
३	मानवीय समुदायलाई लजिस्टिक साझा सेवाहरू, जस्तै आठवटा पूरा भएका मानवीय सहायता स्थलहरूमा (HSA) साझा भण्डारण र राहत समान ढुवानी सेवाहरू, र आवश्यक भएमा मोबाइल भण्डारण एकाइहरूको प्रावधान राख्ने	गृह मन्त्रालय	विश्व खाद्य कार्यक्रम	
४	आपत्कालीन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य परियोजना अन्तर्गत, गृह मन्त्रालय र जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूलाई खोज र उद्धारका लागि २३ इन्फ्लेटेबल र पाँचवटा आल्मुनियम डुङ्गा (आउटबोर्ड इन्जिन सहित), रणनीतिक रूपमा बाढीको जोखिममा रहेका ११ जिल्लामा पूर्वभण्डारण गर्ने	गृह मन्त्रालय	विश्व खाद्य कार्यक्रम	कपिलवस्तु (२ इन्फ्लेटेबल डुङ्गा) नवलपरासी (२ इन्फ्लेटेबल डुङ्गा) बारा (२ इन्फ्लेटेबल डुङ्गा) सप्तरी (२ इन्फ्लेटेबल डुङ्गा) सिराहा (२ इन्फ्लेटेबल डुङ्गा) रौतहट (२ इन्फ्लेटेबल डुङ्गा) बर्दिया (२ इन्फ्लेटेबल डुङ्गा) बाँके (३ इन्फ्लेटेबल र १ आल्मुनियम डुङ्गा) कैलाली (३ इन्फ्लेटेबल र १ आल्मुनियम डुङ्गा) कास्की (१ इन्फ्लेटेबल डुङ्गा)

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	कैफियत
४	आपत्कालीन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य परियोजना अन्तर्गत, गृह मन्त्रालय र जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूलाई खोज र उद्धारका लागि २३ इन्फ्लेटेबल र पाँच वटा आल्मुनियम डुङ्गा (आउटबोर्ड इन्जिन सहित), रणनीतिक रूपमा बाढीको जोखिममा रहेको ११ जिल्लामा पूर्वभण्डारण गर्ने	गृह मन्त्रालय	विश्व खाद्य कार्यक्रम	पर्सा (१ आल्मुनियम डुङ्गा) रूपन्देही (१ आल्मुनियम डुङ्गा) मोरङ (१ आल्मुनियम डुङ्गा) गृह मन्त्रालयले डुङ्गा पूर्वभण्डारण गरिएका जिल्लाहरूका जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरूसँग समन्वय गरी डुङ्गाहरू तयारी अवस्थामा रहेको सुनिश्चित गर्ने
५	आपत्कालीन लजिस्टिक प्रशिक्षण र आउटबोर्ड मोटरबोट प्रशिक्षणका प्रशिक्षित सुरक्षाकर्मीहरूको अद्यावधिक सूची गृह मन्त्रालयलाई उपलब्ध गराउने	गृह मन्त्रालय	विश्व खाद्य कार्यक्रम	

५.२ नेपाल प्रहरीको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना

पूर्वतयारी प्राथमिकता

- विपद्सँग सम्बन्धित सरोकारवाला निकायहरूसँग समन्वयात्मक बैठक गर्ने ।
- केन्द्रदेखि स्थानीय तहसम्मका विपद् व्यवस्थापन समितिहरूसँग समन्वय गरी जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- केन्द्रदेखि स्थानीय तहसम्मका विपद् व्यवस्थापन समितिहरूको सहकार्यमा मनसुनजन्य विपद् खोज तथा उद्धारसँग सम्बन्धित पूर्वतयारी कार्यशाला गोष्ठी सञ्चालन गर्ने ।
- विपद् पूर्वतयारी सम्बन्धी अभिमुखीकरण गर्ने ।
- संकटापन्न क्षेत्रको नक्सांकन गर्ने ।
- स्थानीय रेडियो तथा एफ.एम. हरूबाट जनचेतनामूलक सामग्रीहरू प्रसारण गर्ने ।
- मनसुनजन्य खोज तथा उद्धारसँग सम्बन्धित स्रोतसाधनहरूको व्यवस्थापन गर्ने ।

मनसुन पूर्वतयारी कार्ययोजना

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय	कैफियत
१	सातवटै प्रदेश प्रहरी तथा काठमाडौं उपत्यका प्रहरी कार्यालय मातहत जिल्ला प्रहरी कार्यालयहरूमा विपद् सम्पर्क व्यक्ति (Disaster Focal Person) को रूपमा सिनियर प्रहरी अधिकृत तोक्ने ।	नेपाल प्रहरी विपद् व्यवस्थापन कार्यालय, काठमाडौं उपत्यका प्रहरी कार्यालय, सातवटै प्रदेश प्रहरी कार्यालय, जिल्ला प्रहरी परिसरहरू, जिल्ला प्रहरी कार्यालयहरू सबै, गणहरू	नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालय, कार्य विभाग	मनसुन सुरु हुनुपूर्व	
२	मनसुनबाट उत्पन्न हुन सक्ने बाढी, पहिरो, डुबान जस्ता विपद्लाई मद्देनजर गरी आफ्नो कार्यक्षेत्रभित्र पर्ने सम्भावित जोखिमयुक्त स्थानका पूर्वघटनाहरूको विश्लेषण एवं पहिचान गरी सोही अनुसार जनशक्ति तथा आवश्यक उद्धार उपकरणहरू तयारी हालतमा राख्न सम्पूर्ण मातहत प्रहरी कार्यालयलाई निर्देशन गर्ने ।	नेपाल प्रहरी विपद् व्यवस्थापन कार्यालय, काठमाडौं उपत्यका प्रहरी कार्यालय, सातवटै प्रदेश प्रहरी कार्यालय, जिल्ला प्रहरी परिसरहरू, सबै जिल्ला प्रहरी कार्यालयहरू	नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालय, कार्य विभाग, नेपाल प्रहरी विपद् व्यवस्थापन कार्यालय, सरोकारवाला अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरू	मनसुन सुरु हुनुपूर्व	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय	कैफियत
३	प्रकोपजन्य घटनाहरूको सूचना संकलन तथा उद्धार प्रतिकार्यलाई छिटो छरितो बनाउनका लागि प्रदेश भित्र रहेका स्थानीय तहमा वडा स्तरसम्म निर्वाचित जनप्रतिनिधि लगायत सम्बन्धित व्यक्तिहरूको नाम, सम्पर्क नम्बर संकलन तथा अद्यावधिक गर्ने ।	सबै परिसर, जि.प्र.का., व.प्र.का., इ.प्र.का.	ने.प्र.प्र.का विपद् व्यवस्थापन कार्यालय, काठमाडौं उपत्यका प्रहरी कार्यालय, सातवटै प्रदेश प्रहरी कार्यालय ।	मनसुन सुरू हुनुपूर्व	
४	विपद्को समयमा विस्थापितहरूलाई सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्न सकिने स्थानहरूको पहिचान गरी त्यस्ता स्थानहरूको अभिलेख र स्थानको क्षमता अद्यावधिक गर्ने ।	सबै परिसर, जि.प्र.का.हरू	काठमाडौं उपत्यका प्रहरी कार्यालय, सातवटै प्रदेश प्रहरी कार्यालय, ने.प्र.प्र.का विपद् व्यवस्थापन कार्यालय, प्रदेश विपद् व्यवस्थापन गुल्महरू, जिल्लास्थित अन्य सरकारी निकायहरू र कार्यालयहरू	मनसुन सुरू हुनुपूर्व	
५	विपद्को समयमा गरिने खोज तथा उद्धार पुनःस्थापना एवं व्यवस्थापन कार्यलाई सहज तथा प्रभावकारी बनाउन जिल्लास्थित विपद् प्रतिकार्यसँग सम्बन्धित सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरू र सम्पर्क व्यक्तिको विवरण अद्यावधिक गर्ने ।	सबै परिसर, जि.प्र.का.हरू	काठमाडौं उपत्यका प्रहरी कार्यालय, सातवटै प्रदेश प्रहरी कार्यालय, ने.प्र.प्र.का विपद् व्यवस्थापन कार्यालय, प्रदेश विपद् व्यवस्थापन गुल्महरू, जिल्लास्थित अन्य सरकारी निकायहरू र कार्यालयहरू ।	मनसुन सुरू हुनुपूर्व	
६	प्रदेश अन्तर्गत यातायत तथा सञ्चारसाधनको सहज पहुँच, भौगोलिक दृष्टिकोणले सुरक्षित र विपद् प्रभावित इलाकाको नजिक हुने गरी विपद् उद्धार तथा राहत सामग्री भण्डार गृह (Ware House) पहिचान तथा नयाँ स्थापना गर्न पहल र समन्वय गर्ने ।	काठमाडौं उपत्यका प्रहरी कार्यालय, सबै प्रदेश प्रहरी कार्यालय, सबै परिसर, सबै जि.प्र.का.हरू	नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालय, कार्य विभाग, प्रदेश विपद् व्यवस्थापन समिति, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, जिल्लास्थित अन्य सरकारी/ गैरसरकारी निकायहरू	मनसुन सुरू हुनुपूर्व	
७	प्रदेश अन्तर्गतका प्रहरी कार्यालय तथा अन्य निकायहरूमा विपद् प्रतिकार्यमा प्रयोग हुने चालु अवस्थामा रहेका डुङ्गा (Boat, Raft Boat) हरू लगायतको अभिलेख अद्यावधिक गर्ने ।	काठमाडौं उपत्यका प्रहरी कार्यालय, सातवटै प्रदेश प्रहरी कार्यालय, सबै परिसर, सबै जि.प्र.का.हरू	नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालय, कार्य विभाग	मनसुन सुरू हुनुपूर्व	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय	कैफियत
८	नेपाल प्रहरी विपद् व्यवस्थापन कार्यालयको तयारी				
८.१	विपद्को समयमा उद्धारका लागि खटिने नेपाल प्रहरी विपद् व्यवस्थापन कार्यालय तथा प्रदेश प्रहरी कार्यालय अन्तर्गत विपद् व्यवस्थापन गुल्ममा कार्यरत तालिम प्राप्त जनशक्तिलाई उपलब्ध उद्धार सामग्रीहरू तथा व्यक्तिगत सुरक्षा सामग्री (PPE) को समुचित प्रयोग र विपद्पश्चात शव व्यवस्थापन सम्बन्धी पुनर्ताजगी अनुशिक्षण प्रदान गर्ने ।				
८.२	केन्द्रमा खोज तथा उद्धार प्रतिकार्यका लागि पहिलो चरणमा खट्ने गरी सि.प्र.अ.को कमाण्डमा दैनिक २५ जनाको QRT टोली आवश्यक विपद् खोज तथा उद्धार सामग्रीहरू सहित तत्काल परिचालन हुनसक्ने गरी चौबीसै घण्टा सातै दिन तयारी अवस्थामा राखिने । आवश्यकता अनुसार थप जनशक्ति परिचालन हुने ।	नेपाल प्रहरी विपद् व्यवस्थापन कार्यालय	नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालय कार्य विभाग	मनसुन पूर्व तथा मनसुन अवधिभर	Water Induced Rescue Tools Equipment & Accessories, Personal Protective Equipment तयारी अवस्थामा राख्ने ।
८.३	नेपाल प्रहरी विपद् व्यवस्थापन कार्यालय, सामाखुसीमा रहेका डुंगा चलाउन सक्ने तालिमप्राप्त ८ जना र पौडि खेल जात्रे दक्ष प्र.क. ३७ गरी जम्मा ४५ जना जनशक्तिलाई मनसुनबाट हुनसक्ने सम्भावित घटनामा उद्धार सामग्रीहरू सहित तत्काल परिचालन हुने गरी तयारी अवस्थामा राख्ने ।				
८.४	मनसुनजन्य विपद्को प्रतिकार्यमा प्रयोगमा ल्याउन सकिने सवारीसाधन, उपकरण तथा उद्धार सामग्रीहरूको विवरण (रहेको स्थान, सम्पर्क व्यक्ति, सम्पर्क नं.) र पौडीमा दक्ष अन्य प्र.क.हरूको सङ्ख्या अद्यावधिक गर्ने ।				
८.५	नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालय र अन्य निकायहरूसँग समन्वय गरी उद्धारमा खटिँदा आवश्यक व्यक्तिगत सुरक्षाका सामग्री (PPE) को व्यवस्था गर्ने ।	नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालय, प्रदेश प्रहरी कार्यालय, जिल्ला प्रहरी कार्यालयहरू	नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालय कार्य विभाग		Water Induced Rescue Tools Equipment & Accessories, Personal Protective Equipment तयारी अवस्थामा राख्ने ।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय	कैफियत
९	काठमाडौं उपत्यका, सातवटै प्रदेश प्रहरी कार्यालयहरू तथा मातहत समेतको तयारी				
९.१	काठमाडौं उपत्यका प्रहरी कार्यालय र सातवटै प्रदेश प्रहरी कार्यालयहरू तथा मातहत इकाईहरू समेतले सम्भावित विपद्लाई मद्देनजर गरी मनसुनबाट हुन सक्ने क्षति न्यूनीकरण गर्न निम्नानुसार कार्य गर्ने ।				
९.२	काठमाडौं उपत्यका प्रहरी कार्यालय र सातवटा प्रदेश प्रहरी कार्यालय तथा सो मातहत पौडी तालिम प्राप्त दक्ष १६५ जना प्र.क.हरू तथा पौडिन सक्ने १९३० जना प्र.क. हरूलाई मनसुनबाट हुनसक्ने सम्भावित घटनामा स्थानीय स्तरमा उपलब्ध उद्धार सामग्री सहित तत्काल परिचालन हुने गरी तयारी हालतमा राख्ने ।				
९.३	सरोकारवाला निकायहरूसँग समन्वय गरी मुख्य नदीहरूमा बढ्न सक्ने बाढीको अनुगमन गरी पूर्व सूचना प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउने र सोको जानकारी जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिलाई दिने ।	काठमाडौं उपत्यका प्रहरी कार्यालय, सातवटै प्रदेश प्रहरी कार्यालय	नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालय कार्य विभाग, नेपाल प्रहरी विपद् व्यवस्थापन कार्यालय, प्रदेश विपद् व्यवस्थापन समिति, सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालय. नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालय कार्य विभाग, नेपाल प्रहरी विपद् व्यवस्थापन कार्यालय, प्रदेश विपद् व्यवस्थापन समिति, सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सम्बन्धित जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी बल तथा सरोकारवाला अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरू	मनसुनपूर्व तथा मनसुन अवधिभर ।	Water Induced Rescue Tools Equipment & Accessories, Personal Protective Equipment तयारी हालतमा राख्ने ।
९.४	जोखिममा रहेका बस्तीहरूको पहिचान गरी सोही अनुसार सूचना सम्प्रेषण गर्न स्थानीय सञ्चारमाध्यम प्रयोग गर्ने।				
९.५	विपद् प्रतिकार्य समूहलाई विपद्का समय तत्काल परिचालन गर्न जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति लगायत अन्य सरोकारवाला निकायसँग समन्वय गर्ने ।				
९.६	प्रदेश प्रहरी कार्यालय अन्तर्गतका सातवटै विपद् व्यवस्थापन गुल्महरूमा आधुनिक उपकरणहरू एवं औजारहरू सहित तत्काल खटिन सक्ने गरी तैनाथी अवस्थामा रहने ।				
९.७	प्रदेश प्रहरी कार्यालय अन्तर्गत विपद् व्यवस्थापन गुल्महरूमा कार्यरत रहेका प्र.क. हरू मध्ये मनसुनजन्य उद्धारका (Water Induced Rescue) लागि कम्तिमा १० जनाको टोली बनाई यथासम्भव न्याफ्ट बोट, मोटर बोट सहित अभ्यस्त बनाई राख्ने ।				

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय	कैफियत
१०	कोभिड-१९ संक्रमणको जोखिम हालसम्म विद्यमान रहेको वर्तमान अवस्थामा मनसुनजन्य प्रकोप बाढी, पहिरो, डुबान आदिमा खोज तथा उद्धार कार्यमा खटिँदा नेपाल सरकारले निर्धारण गरेको स्वास्थ्य मापदण्डको पूर्णरूपमा पालना गर्ने र गर्न लगाउन प्रयत्न गरी खोज तथा उद्धार कार्य गर्ने ।	नेपाल प्रहरी प्रदेश कार्यालय, काठमाडौं उपत्यका प्रहरी कार्यालय, जिल्ला प्रहरी परिसर तथा जिल्ला प्रहरी कार्यालय, विपद् व्यवस्थापन कार्यालय, प्रदेश विपद् व्यवस्थापन गुल्महरू	नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालय, कार्य विभाग, नेपाल प्रहरी विपद् व्यवस्थापन कार्यालय, नेपाल प्रहरी अस्पताल	मनसुनपूर्व तथा प्रतिकार्यको समयमा	
११	उद्धार तथा पुनःस्थापना कार्यमा खटिँदा जोखिममा रहेका समूह (महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, फरक क्षमता भएका व्यक्ति) हरूको विशेष संरक्षणको सुनिश्चितता गर्ने ।	नेपाल प्रहरी विपद् व्यवस्थापन कार्यालय, प्रदेश विपद् व्यवस्थापन गुल्म सबै, प्रहरी परिसर तथा जिल्ला प्रहरी कार्यालय सबै	नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालय, कार्य विभाग	प्रतिकार्यको अवस्थामा	
१२	विपद् व्यवस्थापन कार्यालय र सातवटै प्रदेश अन्तर्गतका विपद् व्यवस्थापन गुल्महरूले Contingency Plan तयार गरी उद्धार टोलीलाई समय समयमा Water Rescue सम्बन्धी अभ्यास गराउने साथै प्रभावित इलाकालाई लक्षित गरी सरोकारवाला निकायहरूसँगको समन्वयमा अभ्यास समेत गराउने ।	नेपाल प्रहरी विपद् व्यवस्थापन कार्यालय, विपद् व्यवस्थापन गुल्महरू सबै	नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालय, कार्य विभाग, नेपाल प्रहरी प्रदेश कार्यालय सबै	मनसुनपूर्व	
१३	प्रत्येक प्रहरी इकाईहरूले (Emergency Response Plan) निर्माण तथा अद्यावधिक गरी आफ्नो जिम्मेवारी क्षेत्रमा प्रभावकारी पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यको आवश्यक व्यवस्था मिलाउने ।	प्रहरी परिसर तथा जिल्ला प्रहरी कार्यालय सबै	काठमाडौं उपत्यका प्रहरी कार्यालय, प्रदेश प्रहरी कार्यालय सबै	मनसुनपूर्व र प्रतिकार्यको समयमा	
Reserve प्रकृतिका प्रहरी युनिटहरूको सम्वन्धमा					
१४	केन्द्रमा रहेका केन्द्रीय स्तरका केन्द्रीय प्रहरी विशेष कार्यदल, नेपाल प्रहरी युक्ति तालिम महाविद्यालय, नेपाल प्रहरी सशस्त्र प्रहरी गण नं.१, काठमाडौं उपत्यका सशस्त्र प्रहरी गण नं. २, नेपाल प्रहरी विशेष सुरक्षा गण, प्रदेश प्रहरी गण अन्तर्गतका गुल्महरू लगायत अन्य कार्यालयहरूलाई समेत मनसुनका समयमा प्रतिकार्यका लागि तयारी हालतमा राख्ने ।	ने.प्र.प्र.का. कार्य विभाग, प्रदेश प्रहरी कार्यालय	नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालय	मनसुनपूर्व र प्रतिकार्यको समयमा	

५.३ सशस्त्र प्रहरी बल नेपालको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

क्र.सं.	क्रियाकलाप	अपेक्षित परिणाम	कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय		समय
			जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	
१	विपद् व्यवस्थापन तालिम शिक्षालय कुरिनटारमा विपद् व्यवस्थापन तालिम निरन्तर रूपमा सञ्चालन भईरहेको जस अनुरूप हालसम्म २,०३४ जना सशस्त्र प्रहरी कर्मचारीलाई विशिष्टीकृत विपद् व्यवस्थापन तालिम प्रदान गरिएको।	दक्ष जनशक्ति उत्पादन गरी खोज तथा उद्धार कार्यका लागि परिचालन गरिने।	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल	मानवस्रोत विभाग, तालिम निर्देशनालय सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल प्रधान कार्यालय/विपद् व्यवस्थापन तालिम शिक्षालय कुरिनटार	निरन्तर
२	विपद् व्यवस्थापन तालिम प्राप्त जनशक्तिहरूलाई काठमाडौं उपत्यकाभित्र २ स्थान सहित ७ वटै प्रदेशमा से.मु. स्तरमा प्रदेश स्तरीय विपद् उद्धार टिम र विपद् व्यवस्थापन तालिम शिक्षालय कुरिनटार गरी जम्मा १० स्थानमा दक्ष तालिम प्राप्त जनशक्ति परिचालन गरी तयारी हालतमा राखिएको।	सम्बन्धित क्षेत्रहरूमा हुनसक्ने घटनाहरूमा तुरुन्तै खोज तथा उद्धार कार्यमा परिचालन हुने।	स.प्र. बल, नेपाल विपद् व्यवस्थापन तालिम शिक्षालय, नं. २० (विपद् उद्धार) गण २ प्रदेश स्तरीय विपद् उद्धार टिमहरू।	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल विपद् व्यवस्थापन तथा केन्द्रीय परिचालन महाशाखा, मानवस्रोत विभाग, सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल प्रधान कार्यालय।	निरन्तर
३	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका सबै कार्यालयहरूमा खोज तथा उद्धारका आधारभूत उपकरणहरू सहित उद्धार टोली तैनाथी (Stand By) रहने व्यवस्था गरिएको।	स्थानीय स्तरमा तत्काल विपद् प्रतिकार्य गर्न प्रभावकारी हुने।	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका सम्पूर्ण कार्यालयहरू।	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल प्रधान कार्यालय।	१० मिनेट
४	विपद् उद्धारका आधुनिक सामग्रीहरूको उपत्यका तथा प्रदेशगत रूपमा प्रदेश स्तरीय विपद् उद्धार टिमले प्रयोग गर्ने गरी तयारी हालतमा राखिएको साथै काठमाडौं उपत्यकालाई मद्देनजर गरी सिनमंगलस्थित नं. २० गण हे.का. (विपद् उद्धार) लाई तयारी हालतमा राखिएको।	सम्बन्धित प्रदेशहरूमा हुनसक्ने घटनाहरूमा उचित स्रोत साधन सहित तुरुन्तै प्रतिकार्य गर्न सकिने।	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका वाहिनी मुख्यालयहरू।	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल विपद् व्यवस्थापन तथा केन्द्रीय परिचालन महाशाखा, सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल नेपाल प्रधान कार्यालय।	निरन्तर
५	विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी विशिष्टीकृत तालिम प्राप्त नगरेका सशस्त्र प्रहरी कर्मचारीहरूलाई समेत मनसुनलाई मद्देनजर गरि बाढी, पहिरो, डुबान तथा अन्य जलोत्पन्न प्रकोप सम्बन्धी आवश्यक ज्ञान र प्रतिकार्यका लागि समय समयमा खोज तथा उद्धार लगायत समसामयिक विषय वस्तुहरूमा अनुशिक्षण तालिम सञ्चालन गरिरहेको।	दक्ष जनशक्तिका साथ साथै अन्य सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका कर्मचारीहरूलाई समेत विपद् सम्बन्धी कुनै पनि घटनामा परिचालन गर्दा काम कारबाहीमा सहज हुने।	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल प्रधान कार्यालय, वाहिनीहरू तथा सबै युनिटहरू।	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल विपद् व्यवस्थापन तथा केन्द्रीय परिचालन महाशाखा।	निरन्तर
६	मनसुनको समयमा हुन सक्ने सम्भावित विपद्मा प्रभावकारी कार्य सम्पादनका लागि राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र/ प्रदेश विपद् व्यवस्थापन समिति/जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति सरोकारवाला निकायहरूबीच समन्वय गर्ने गरिएको।	विपद् व्यवस्थापन कार्यको सम्पादनमा सहजता आउने।	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका सम्पूर्ण कार्यालयहरू।	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल विपद् व्यवस्थापन तथा केन्द्रीय परिचालन महाशाखा।	निरन्तर

क्र.सं.	क्रियाकलाप	अपेक्षित परिणाम	कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय		समय
			जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	
७	स्थानीय स्तरमा रहेका विद्यालय, क्लब, महिला समूह, वन उपभोक्ता समूह आदिमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा पूर्व तयारी सम्बन्धी अनुशिक्षण तालिम सञ्चालन गर्दै आईरहेको।	विपद् व्यवस्थापन बारेमा जानकारी एवं चेतना बढ्ने।	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका सम्पूर्ण प्रदेशस्तरीय विपद् उद्धार टिमहरू।	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल विपद् व्यवस्थापन तथा केन्द्रीय परिचालन महाशाखा।	निरन्तर
८	काठमाडौं, कैलाली, पोखरामा रहेका ए.पि. एफ. फ्यूल स्टेशनहरूलाई मनसुनको समयमा हुन सक्ने फ्यूल अभाव व्यवस्थापन गर्न Fuel Stock राख्ने गरिएको।	विपद्को समयमा फ्यूलको अभाव भएमा सहयोग पुग्ने।	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल प्रधान कार्यालय तथा सम्बन्धित फ्यूल स्टेशनहरू।	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल प्रधान कार्यालय।	निरन्तर
९	राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र, प्रादेशिक आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रहरू तथा जिल्ला आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रहरूमा आवश्यकता अनुसार सञ्चार तालिम प्राप्त जनशक्ति परिचालन गरिएको साथै राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणमा सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक - १ आवश्यक समन्वयको लागि खटाई पठाइएको।	नेपालभरि हुने तथा हुन सक्ने घटनाहरूको सूचना यथाशीघ्र जानकारी भई चुस्त प्रतिकार्यमा सहयोग पुग्ने।	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल प्रधान कार्यालय, वाहिनीहरू तथा जिल्लास्थित सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका कार्यालयहरू।	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल विपद् व्यवस्थापन तथा केन्द्रीय परिचालन महाशाखा।	निरन्तर
१०	विपद् उद्धार टोली लगायत सम्पूर्ण सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका ईकाइहरूले मनसुन शुरू हुनुपूर्व आफ्नो जिम्मेवारी इलाकामा स्थानीय प्रशासन लगायत विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूसँग समन्वय गरी कार्य गरिरहेको। जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक लगायत मनसुन पूर्व तयारी बैठकहरू सञ्चालन गरी विभिन्न जिम्मेवार/सरोकारवाला निकायहरूबीच समन्वय गरी Focal Person हरूको सम्पर्क नम्बर लगायतका अन्य आवश्यक विवरणहरू अद्यावधिक गरिएको।	योजनाबद्ध रूपमा कार्यहरू सञ्चालन गर्न सघाउ पुग्ने साथै संवेदनशील इलाकाहरूको अग्रिम पहिचान भई आवश्यक तयारी हुने।	स.प्र.बल, नेपाल प्रदेश स्तरीय विपद् उद्धार टिम तथा जिल्ला स्थित स.प्र.बल, नेपालका कार्यालयहरू।	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल विपद् व्यवस्थापन तथा केन्द्रीय परिचालन महाशाखा।	निरन्तर
११	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका विभिन्न युनिटहरूमा रहेका हेभी इन्जिनियरहरू तयारी हालतमा राखिएको।	मनसुका समयमा बाढी पहिरोबाट अवरूद्ध सडक, भौतिक क्षति हटाउन तथा Life line को रूपमा रहेका राजमार्गहरू तत्काल सुचारु गराउन सहयोग पुग्ने।	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका वाहिनीहरू तथा विपद् व्यवस्थापन तालिम शिक्षालय।	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल प्रधान कार्यालय तथा सवारी शाखा सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल प्रधान कार्यालय।	निरन्तर

क्र.सं.	क्रियाकलाप	अपेक्षित परिणाम	कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय		समय
			जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	
१२	USAID को सहयोगमा काठमाडौं उपत्यका तथा बाहिर सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका युनिटहरूमा निर्माण भएका Deep Tube Well हरू विपद्को समयमा प्रयोग गर्नका लागि उपत्यकामा ७ स्थान र उपत्यका बाहिर ४ स्थानमा निर्माण प्रक्रिया पुरा चालु अवस्थामा रहेको र जिल्ला पाल्पा र पश्चिम नवलपरासी बर्दघाटमा निर्माणधिन अवस्थामा रहेको।	विपद्पश्चात पिउन योग्य पानीको अभाव नहुने, Emergency Water Supply मा सहयोग पुग्ने।	Deep Tube Well रहेका तथा निर्माण हुँदै रहेका ईकाइहरू।	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल विपद् व्यवस्थापन तथा केन्द्रीय परिचालन महाशाखा।	निरन्तर
१३	गोताखोर तालिम प्राप्त ३७ जना सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका कर्मचारीहरूलाई विभिन्न क्षेत्रमा हुन सक्ने जलोत्पन्न प्रकोपको समयमा उद्धार कार्यमा परिचालन गर्न सहज होस् भन्ने उद्देश्यका साथ प्रदेश नं. १ को सुनसरी, बागमती प्रदेशको कुरिनटार, काठमाडौं उपत्यका, गण्डकी प्रदेशको पोखरा, लुम्बिनी प्रदेशको शमशेरगञ्ज र सुदूरपश्चिम प्रदेशको कैलालीमा गरी जम्मा ६ स्थानमा गोताखोरको आवश्यक उद्धार सामग्रीहरू सहित तयारी हालतमा राखिएको।	देशभरका जुनसुकै स्थानमा हुन सक्ने जलोत्पन्न प्रकोपका घटनामा गोताखोर तालिम प्राप्त जनशक्तिलाई परिचालन गरी खोज तथा उद्धार कार्य सञ्चालन गर्न सहज हुने।	स.प्र.बल, नेपाल नं. १ बराह वाहिनी सुनसरी, नं. २० गण (विपद् उद्धार), काठमाडौं, विपद् व्यवस्थापन तालिम शिक्षालय, कुरिनटार, नं. २४ गण कालिका, कास्की, लुम्बिनी प्रदेश स्तरिय विपद् व्यवस्थापन टिम शमशेरगञ्ज बाँके र नं. ७ बैद्यनाथ वाहिनी कैलाली।	मानवस्रोत विभाग, सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल प्रधान कार्यालय। सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल विपद् व्यवस्थापन तथा केन्द्रीय परिचालन महाशाखा।	Travel Time बाहेक ३० मिनेट
१४	देशभरका प्रत्येक युनिटमा विपद् उद्धार टोली उपलब्ध उद्धार सामग्रीहरू सहित तैनाथी (Stand by) राख्ने व्यवस्था मिलाईएको।	विपद्पश्चात तुरुन्त प्रतिकार्यका लागि परिचालन हुन।	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका सम्पूर्ण कार्यालयहरू।	सम्बन्धित वाहिनी मुख्यालयहरू।	निरन्तर
१५	जल तथा मौसम विज्ञान विभाग, जल बिज्ञान महाशाखा/बाढी पूर्वानुमान शाखाबाट प्रकाशित हुने बाढी सम्बन्धी बुलेटिन सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका सम्पूर्ण युनिटहरूमा आवश्यक तयारीका लागि विगतमा पठाउने गरेकोमा यस वर्ष पनि पठाईने।	बाढी पूर्वानुमान गरी आवश्यक तयारी गर्न सहज हुने।	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका सम्पूर्ण युनिटहरू।	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल विपद् व्यवस्थापन तथा केन्द्रीय परिचालन महाशाखा।	निरन्तर
१६	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका देशभर रहेका कार्यालयहरूमा आवश्यकतानुसार समय-समयमा ड्राई रिहर्सल सञ्चालन गर्ने गरिएको।	भविष्यमा हुन सक्ने विपद् व्यवस्थापनका लागि सहयोग पुग्ने साथै विपद् उद्धारका सामग्रीहरूको समेत अपडेट हुने।	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका सबै युनिटहरू।		निरन्तर
१७	आवश्यक विपद् उद्धारका सामग्रीहरूको अभिलेख तथा अभाव हुने सामग्रीहरूको माग गर्नका निमित्त विभिन्न मितिमा मजकुर राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणमा विभिन्न मितिमा आवश्यक पत्राचार गर्ने गरिएको।	विपद्को समयमा प्रभावकारी रूपमा प्रयोग गर्न सकिने।	गृह मन्त्रालय।	राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण।	निरन्तर

क्र.सं.	क्रियाकलाप	अपेक्षित परिणाम	कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय		समय
			जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	
१८	जोखिमयुक्त स्थान/बस्ती लगायत अन्य महत्वपूर्ण संरचना जस्तै पुल, कलभर्ट, राजमार्ग, लोकमार्ग इत्यादिको पहिचान गरी खतरा नक्साङ्कन (Hazard Mapping) गरी राख्ने व्यवस्था गरिएको ।	विपद्को समयमा तुरून्त उद्धार तथा परिचालन हुन सहज हुने	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका सम्पूर्ण कार्यालयहरू ।	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल विपद् व्यवस्थापन तथा केन्द्रीय परिचालन महाशाखा ।	निरन्तर
१९	बाढी/पहिरो/डुबान जस्ता विपद्का कारणबाट जोखिमयुक्त स्थान समुदाय बस्तीहरू स्थानान्तरण गर्नुपरेमा स्थानान्तरण गर्ने ठाउँको पहिचान गरी योजना तर्जुमा गर्ने गरिएको ।	विपद्को समयमा तुरून्त उद्धार, राहत तथा पुर्नस्थापनाको लागि कार्यहरू गर्न सहज हुने	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका सम्पूर्ण कार्यालयहरू ।	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल विपद् व्यवस्थापन तथा केन्द्रीय परिचालन महाशाखा ।	निरन्तर
२०	हिमाली जिल्लाहरूमा स्थापना भएको ११ जिल्लाको १३ स्थानहरूमा भएका कार्यालयहरूमा Mountraining Equipment Portable Altitude Chamber वितरण गरी तयारी हालतमा राखिएको ।	हिमाली क्षेत्रमा हुने High altitude rescue मा कार्य गर्न सहज हुने	नं. २ गुल्म हे.का. हिमशिखर, पाँचथर नं. ४ गुल्म हे.का अरूण संखुवासभा नं. १ गुल्म हे.का. कञ्चनजंघा, ताप्लेजुङ नं. २० गुल्म हे.का. रसुवा नं. ३३ गुल्म हे.का. मुस्ताङ नं. ३२ गुल्म हे.का मनाङ नं. ४४ गुल्म हे.का. हुम्ला नं. ४५ गुल्म हे.का. मुगु आश्रीत गुल्म डोल्पा नं. ५० गुल्म हे.का. दार्चुला	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल विपद् व्यवस्थापन तथा केन्द्रीय परिचालन महाशाखा ।	निरन्तर
२१	पानीजन्य विपद्हरूमा उद्धार कार्य गर्नको लागि सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालको ३४ वटा कार्यालयहरूको २६ जिल्लाहरूमा ५५ वटा Rescue Boat र १० जिल्लामा १६ वटा Motor Boat तयारी अवस्थामा राखिएको ।	डुबान, बाढी र पानीजन्य विपद्मा उद्धार गर्न सहज हुने ।	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका कार्यालयहरू ।	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल विपद् व्यवस्थापन तथा केन्द्रीय परिचालन महाशाखा ।	निरन्तर

क्र.सं.	क्रियाकलाप	अपेक्षित परिणाम	कार्यान्वयन गर्ने कार्यालय		समय
			जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	
२२	US Embassy को सहयोगमा विपद् पुर्नलाभ अन्तर्गत विपद्को समयमा विस्थापितहरूलाई स्थानान्तरण गर्नको निमित्त तथा सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालको युनिट विपद्को समयमा क्याम्प खडा गरी अन्यत्र बस्नको लागि आवश्यक पर्ने DRS (Disaster Relief System) ३३ वटा कन्टेनरहरू १४ जिल्लामा तैनाथ गरी राखिएको।	<ul style="list-style-type: none"> अस्थायी शिविर स्थापना गर्न सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालका कर्मचारीहरू विपद्को समयमा खोज तथा उद्धार कार्यमा लामो समयसम्म खटिनुपर्ने अवस्थामा प्रयोग गर्न सहज हुने । विपद्को समय वा विपद्को जोखिममा रहेका बस्तीहरूलाई स्थानान्तरण गर्नु परेको अवस्थामा १ कन्टेनर बराबर १०० जना सम्मलाई(बन्दोबस्तीका लागि आवश्यक सामग्री जस्तै : टेन्ट, खाना पकाउने भाँडाबर्तन, ओढ्ने ओच्छ्याउने लगायत अस्थायी रूपमा बसोवास गर्न प्रयोगमा आउने सामग्रीहरू) सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्न उपयुक्त हुने । 	विपद् व्यवस्थापन तालिम शिक्षालय चितवन नं. १८ गुल्म हे.का. दोलखा नं. १६ गण हे.का. सिन्धुपाल्चोक सुरक्षा बेश लामोसाँघु सिन्धुपाल्चोक आश्रित गुल्म लमजुङ आश्रित गुल्म म्याग्दी नं. २९ गण हे.का. दाङ सुरक्षा वेश तुल्सीपुर दाङ दन्तकाली विशेष कार्य तालिम शिक्षालय सप्तरी नं.६ गण हे.का. सप्तरी नं. ७ बैद्यनाथ वाहिनी कैलाली नं. ६ महेश्वरी वाहिनी मुख्यालय सुर्खेत नं.१ बराह वाहिनी सुनसरी नं. २९ गुल्म हे.का.गोरखा नं. २० गुल्म हे.का. रसुवा ४४ गण हे.का. दार्चुला पर्वतीय उद्धार तालिम शिक्षालय मनाङ	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल विपद् व्यवस्थापन तथा केन्द्रीय परिचालन महाशाखा।	निरन्तर

५.४ नेपाली सेनाको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना

मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य क्रियाकलापहरू

क्र.सं	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय
१	देशका ७७ वटै जिल्लाहरूमा वर्षेनि हुने मनसुनजन्य प्राकृतिक जोखिमहरूको नक्सांकन (Hazard Mapping) गर्न सहयोग गर्ने ।	नेपाली सेना	रक्षा मन्त्रालय/गृह मन्त्रालय र विपद्सँग सरोकारवाला अन्य विभिन्न निकायहरू तथा अन्य सुरक्षानिकाय
२	देशका ७७ वटै जिल्लाहरूमा तैनाथ गणहरूबाट १ X गुल्म नफ्री (१०४ जना) तथा अनाश्रित गुल्महरूबाट १ X से.मु.नफ्री (३० जना) को स्ट्याण्डबाई फौज आधारभूत उद्धार सामग्रीहरू सहित परिचालन गर्न तयारी हालतमा रहेको ।	नेपाली सेना	रक्षा मन्त्रालय/गृह मन्त्रालय र विपद्सँग सरोकारवाला अन्य विभिन्न निकायहरू तथा अन्य सुरक्षानिकाय
३	प्रत्येक वाहिनी तथा छिमेकी जिल्लाहरूबाट प्रभावित जिल्ला/क्षेत्रमा थप फौज तथा उपकरण परिचालन गर्न तयारी हालतमा राखिएको र एक आपसमा निरन्तर रूपमा समन्वय एवं खबरहरू आदान प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइएको ।	नेपाली सेना	रक्षा मन्त्रालय/गृह मन्त्रालय र विपद्सँग सरोकारवाला अन्य विभिन्न निकायहरू तथा अन्य सुरक्षानिकाय
४	प्रत्येक कमाण्ड हे.का.मा तैनाथ विपद् व्यवस्थापन फौज, कम्ब्याट इन्जिनियर्स फौज, कमाण्ड रिजर्भ फौज तथा सम्पूर्ण युद्ध, युद्ध-मद्दती तथा युद्ध-सेवा मद्दती फौजलाई सम्बन्धित कमाण्डको जिम्मेवारी क्षेत्रमा मनसुनजन्य विपद् प्रतिकार्यको लागि आवश्यक इक्विपमेन्ट सहित परिचालन गर्ने ।	नेपाली सेना	रक्षा मन्त्रालय/गृह मन्त्रालय र विपद्सँग सरोकारवाला अन्य विभिन्न निकायहरू तथा अन्य सुरक्षानिकाय
५	आफ्नो जिम्मेवारी भित्र रहेर उद्धार तथा राहत कार्य प्रभावकारी ढंगबाट सञ्चालन गर्नका लागि सरोकारवाला निकायहरूसँग समन्वय गरी हरेक प्रदेश र जिल्लाहरूमा पूर्वतयारी तथा योजना तर्जुमा गर्ने र सामग्रीहरू भण्डारणको व्यवस्था मिलाउन सहयोग गर्ने ।	नेपाली सेना	रक्षा मन्त्रालय/गृह मन्त्रालय र विपद्सँग सरोकारवाला अन्य विभिन्न निकायहरू तथा अन्य सुरक्षानिकाय
६	विपद् व्यवस्थापनसँग आबद्ध विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूसँग भर्चुअल/प्रत्यक्ष रूपमा कार्यशाला तथा अभ्यास मार्फत समन्वय र सम्बन्ध विस्तारलाई निरन्तरता दिइरहेको ।	नेपाली सेना	रक्षा मन्त्रालय/गृह मन्त्रालय र विपद्सँग सरोकारवाला अन्य विभिन्न निकायहरू तथा अन्य सुरक्षानिकाय
७	आफ्नो जिम्मेवारी भित्र रहेर जोखिम इलाकामा भएको बस्तीलाई सुरक्षित इलाकामा स्थानान्तरण गर्न सम्बन्धित निकायहरूलाई आवश्यक सल्लाह/सुझाव पेश गरी समन्वय भईरहेको ।	नेपाली सेना	रक्षा मन्त्रालय/गृह मन्त्रालय र विपद्सँग सरोकारवाला अन्य विभिन्न निकायहरू तथा अन्य सुरक्षानिकाय
८	आफ्नो जिम्मेवारी भित्र रहेर बाढी तथा पहिरोबाट प्रभावित क्षेत्रहरूमा जोखिम न्यूनीकरण गर्नका लागि बाँध, तटबन्ध निर्माण तथा डाईर्भर्सन गर्न सम्बन्धित निकायहरूलाई आवश्यक सल्लाह/सुझाव पेश गरी समन्वय गरिने ।	नेपाली सेना	रक्षा मन्त्रालय/गृह मन्त्रालय र विपद्सँग सरोकारवाला अन्य विभिन्न निकायहरू तथा अन्य सुरक्षानिकाय

क्र.सं	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय
९	आफ्नो जिम्मेवारी भित्र रहेर मनसुनजन्य विपद्का घटना घट्न सक्ने स्थानहरूलाई अति संवेदनशील इलाका, संवेदनशील इलाका, सामान्य इलाकाहरू वर्गिकरण गर्ने । साथै, प्रत्येक जिल्लाका मनसुनजन्य विपद्का 'Hotspot' इलाकालाई युनिटको जिम्मेवारी क्षेत्रको आधारमा विभिन्न क्षेत्र (Cluster) मा विभाजन गरी आवश्यक विपद् व्यवस्थापन सामग्री सहित फौज परिचालनका लागि तयारी राख्ने । कोभिड-१९ महामारी पुनः भयावह रूपमा फैलिकएको अवस्थामा हरेक जिल्लास्थित घरधुरी र बसोवास गर्ने व्यक्तिको विवरण लिई 'होम क्वारेन्टिन' तथा आइसोलेसनमा मा रहेका व्यक्तिहरूलाई छुट्याई आवश्यक व्यवस्था मिलाइने । उक्त इलाकामा आपत्कालीन अवस्थाका लागि हस्पिटल तथा स्वास्थ्य चौकी छुट्याई तयारी हालतमा राख्ने व्यवस्था मिलाउन सम्बन्धित निकायहरूसँग समन्वय गरिने।	नेपाली सेना	रक्षा मन्त्रालय/गृह मन्त्रालय र विपद्सँग सरोकारवाला अन्य विभिन्न निकायहरू तथा अन्य सुरक्षानिकाय
१०	वर्षेनि हुने वर्षातको मौसममा तराईमा डुबान हुन गई ठूलो मात्रामा जनधनको क्षति हुने गरेको हुँदा राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्य ढाँचा २०७० (प्रथम संशोधन २०७५) अनुसार प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय स्तरमा रहेका उद्धार सामग्रीहरू उद्धारकर्मी (सुरक्षानिकाय) ले प्रयोग गर्ने उल्लेख भए अनुसार आफ्नो जिम्मेवार क्षेत्रमा स्थानीय स्रोत तथा साधनहरूको अत्यधिक मात्रामा प्रयोग गर्ने ।	नेपाली सेना	रक्षा मन्त्रालय/गृह मन्त्रालय र विपद्सँग सरोकारवाला अन्य विभिन्न निकायहरू तथा अन्य सुरक्षानिकाय
११	जिम्मेवारी क्षेत्रमा परिस्थितिको मूल्याङ्कन गरी मनसुनको समयमा आवश्यकता अनुसार केन्द्रबाट असरदार थप फौज र विपद् व्यवस्थापन सामग्रीहरूका लागि श्री युद्धकार्य निर्देशनालय र श्री विपद् व्यवस्थापन निर्देशनालय एवं श्री राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र तथा अन्य सरोकारवाला निकायहरूसँग आवश्यक समन्वय गर्ने ।	नेपाली सेना	रक्षा मन्त्रालय/गृह मन्त्रालय र विपद्सँग सरोकारवाला अन्य विभिन्न निकायहरू तथा अन्य सुरक्षानिकाय
१२	परिस्थितिको मूल्याङ्कन गरी नेपाली सेनासँग उपलब्ध हवाई साधनहरूलाई काठमाडौं लगायत इटहरी, चितवन, पोखरा र सुर्खेतमा आवश्यक विपद् व्यवस्थापन सामग्री सहित खोज तथा उद्धार टोली तैनाथ गरी परिचालन गर्ने ।	नेपाली सेना	रक्षा मन्त्रालय/गृह मन्त्रालय र विपद्सँग सरोकारवाला अन्य विभिन्न निकायहरू तथा अन्य सुरक्षानिकाय
१३	आफ्नो जिम्मेवारी भित्र रहेर उद्धारको दौरानमा आवश्यक पर्ने उद्धारका सामग्री, राहत, औषधि उपचार कार्यको लागि प्रदेश तथा स्थानीय तहसँग समन्वय गर्ने ।	नेपाली सेना	रक्षा मन्त्रालय/गृह मन्त्रालय र विपद्सँग सरोकारवाला अन्य विभिन्न निकायहरू तथा अन्य सुरक्षानिकाय
१४	आपत्कालीन प्रतिकार्यको अवधिमा संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहका आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रले आवश्यकता अनुसार मानवीय उद्धार कार्यका लागि खोज तथा उद्धार कमाण्ड पोष्ट स्थापना गर्ने र "खोज तथा उद्धार कमाण्ड पोष्टको कार्य सञ्चालनको कमाण्ड र परिचालन नेपाली सेनाले गर्ने" उल्लेख भए अनुसार विपद् व्यवस्थापनमा नेपाली सेना परिचालन हुँदा विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय नीति, २०७५ मा आधारित रहि आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रको क्षमता विकास गरी घटना नियन्त्रण पद्धति Incident Command System (ICS) अनुसार कार्य गर्ने ।	नेपाली सेना	रक्षा मन्त्रालय/गृह मन्त्रालय र विपद्सँग सरोकारवाला अन्य विभिन्न निकायहरू तथा अन्य सुरक्षानिकाय

क्र.सं	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय
१५	कोभिड-१९ महामारी पुनः भयावह हुनसक्ने अवस्थालाई मद्देनजर राखी उद्धार इलाकामा नेपाल सरकार र नेपाली सेनाबाट विभिन्न समयमा जारी भएको प्रोटोकल पालना गरी खोज उद्धार तथा राहत वितरण गर्ने । साथै, प्रतिकार्यका दौरान स्थानीय निकायहरूसँग निरन्तर समन्वय तथा कोभिड-१९ संक्रमणलाई मद्देनजर गरी हरेक युनिटहरूले सम्बन्धित पक्षसँग समन्वय गरी कमाण्ड पोष्टमार्फत उद्धार कार्य गर्ने र प्रतिकार्यका दौरान शव फेला परेमा कोभिड-१९ शव व्यवस्थापन निर्देशिका अनुसार कार्य गर्ने ।	नेपाली सेना	रक्षा मन्त्रालय/गृह मन्त्रालय र विपद्सँग सरोकारवाला अन्य विभिन्न निकायहरू तथा अन्य सुरक्षानिकाय
१६	आफ्नो जिम्मेवारी भित्र रहेर प्रदेश/जिल्लामा रहेका 'Heavy Equipments' आवश्यक पर्नासाथ प्रयोगमा ल्याउन सकिने गरी रणनीतिक स्थानमा राख्न र विपद्को समयमा मिलापका लागि साझा फ्रिक्वन्सी प्रयोग गर्न प्रदेश/जिल्लामा आवश्यक समन्वय गर्ने ।	नेपाली सेना	रक्षा मन्त्रालय/गृह मन्त्रालय र विपद्सँग सरोकारवाला अन्य विभिन्न निकायहरू तथा अन्य सुरक्षानिकाय
१७	आफ्नो जिम्मेवारी भित्र रहेर विपद् इलाकाको क्षति तथा आवश्यकताको लेखाजोखा (Damage and Need Assessment) गर्ने । साथै, विपद्ग्रस्त इलाकाको राहतको लागि आवश्यक सामग्रीको तथ्याङ्क संकलन, क्षतिग्रस्त इलाकामा जनतालाई पुनःस्थापना र अस्थायी वासस्थानको निर्माण, MSR खुला गर्ने, हेलिप्याडहरूको निर्माण र अत्यावश्यक सेवा जस्तैः स्वास्थ्य, खानेपानी, सञ्चार, यातायात सञ्चालन तथा राहतका सामग्रीहरूको वितरणमा प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई आवश्यक सहयोग गर्ने ।	नेपाली सेना	रक्षा मन्त्रालय/गृह मन्त्रालय र विपद्सँग सरोकारवाला अन्य विभिन्न निकायहरू तथा अन्य सुरक्षानिकाय

५.५ जल तथा मौसम विज्ञान विभागको मनसुन आपत्कालीन कार्ययोजना

यस जल तथा मौसम विज्ञान विभागले आगामी मनसुन-२०७९ मा जल तथा मौसमजन्य प्रकोपबाट जनधनको क्षति न्यूनीकरण गर्न तयारी गरेको कार्ययोजना निम्नानुसार बुँदागत रूपमा उल्लेख गरिएको छ ।

१) सरोकारवालाहरूलाई मौसम पूर्वानुमान, चेतावनी, पूर्वसूचना तथा जानकारी प्रदान गर्नका लागि त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलमा अवस्थित मौसम पूर्वानुमान महाशाखाको मौसम कक्ष (Met briefing room) विगतमा जस्तै २४ सै घण्टा सेवामा रहनेछ ।

२) तीन दिन (७२ घण्टा) सम्मको मौसम पूर्वानुमान, चेतावनी तथा परामर्श लगायतका विवरणहरू समेटेर नियमित रूपमा दैनिक बिहान ६ बजे र बेलुका ६ बजे दैनिक बुलेटिन अपडेट गरिनेछ । मौसमको विशेष अवस्थामा ३ दिन अगावै चेतावनी सहितको आकस्मिक मौसम बुलेटिन जारी हुनेछ । आवश्यकता अनुसार बिग्रंदो मौसमको अवस्थाबारेको पूर्वसूचना समेत जारी गरिनेछ । **देशैभर फैलिन सक्ने अति भारी वर्षाको विशेष पूर्वानुमान ५ दिनअगावै गरी सरोकारवालाहरूलाई पठाईनेछ ।**

३) देशका बाढी प्रभावित विभिन्न नदीनालाको बाढी अनुगमन तथा पूर्वानुमान गर्न, हिमताल विस्फोट वा अन्यकारणले उत्पन्न हुन सक्ने बाढी समेतका लागि पूर्वसूचना प्रबाह गर्न यस विभाग अन्तर्गतको बाढी पूर्वानुमान महाशाखा अन्तर्गतको पूर्वानुमान शाखा मनसुनको अवधिभर चौबीसै घण्टा सूचारू गरिनेछ ।

४) बाढी पूर्वानुमान वा पूर्वसूचना सेवा भौतिक रूपमा वा अनलाइन प्रणाली मार्फत चौबीसै घण्टा सूचारू गरिनेछ ।

५) देशका मुख्य नदीहरू कोसी, गण्डकी, कर्णाली, बागमती, बबई र पश्चिम राप्ती लगायतको बाढी पूर्वानुमान ३ दिन

अगावै गर्ने गरी विकास गरिएको कम्प्युटर मोडेलको प्रयोग, अन्य नदीको हकमा ग्लोबल मोडेल प्रयोग गरी बाढी पूर्वानुमान गर्ने र मुख्य सरोकारवालाबीच जानकारी गराउने कार्यलाई यस बर्ष पनि निरन्तरता दिइनेछ । **स-साना नदीहरूमा हुन सक्ने आकस्मिक वहावको (Flash Flood) २-६ घण्टा अगाडि नै पूर्वानुमान गरी सरोकारवालालाई विभिन्न माध्यमबाट जानकारी गराइनेछ। देशैभर फैलिन सक्ने ठूला बाढीजन्य गतिविधिहरूको पूर्वानुमान ५ दिनअगावै गरी सरोकारवालाहरूलाई पठाइनेछ ।** बाढी प्रभावित समुदायलाई मास एस.एम.एस. (Mass SMS) पठाउने कार्य रियल टाइम तथ्याङ्कको आधारमा गरिनेछ ।

६) मनसुनको समयभरी हरेक दिन बिहान ७ बजे बाढीको पूर्वानुमान बुलेटिन जारी गरिनेछ। पूर्वानुमानको मान्यावधि कम्तिमा २४ घण्टा सम्मको लागि हुनेछ । विशेष अवस्थामा दिन वा रातको कुनै पनि समयमा बुलेटिन जारी हुनेछ ।

७) पूर्वसूचना प्रवाह:

- बाढी र मौसम पूर्वानुमान बुलेटिन जारी गरेपछि पहिलो जानकारी गृह मन्त्रालय- राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण र राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रलाई गराइनेछ ।
- जारी भएको बाढी बुलेटिन तत्कालै यस विभागको आधिकारिक वेबसाइट: www.hydrology.gov.np मा राखिनेछ र मौसम बुलेटिन www.mfd.gov.np मा राखिने छ ।
- तत्कालै राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण र गृह मन्त्रालय विपद् तथा द्वन्द्व व्यवस्थापन महाशाखाले सूचीकृत गरेका सबै मन्त्रालय तथा विभाग साथै रेडक्रस लगायत अन्य विपद्को क्षेत्रमा कार्य गर्ने संघ संस्थाहरूका विपद् सम्पर्क व्यक्तिहरूलाई इमेलमार्फत बुलेटिन पठाइनेछ ।
- जारी भएको बाढी बुलेटिन यस विभागको आधिकारिक Twitter Page: Nepal Flood Alert (नेपाल बाढी सूचना) र Facebook Page: Nepal Flood Alert (नेपाल बाढी सूचना) मा राखिनेछ ।
- त्यसैगरी मौसम बुलेटिन आधिकारिक Twitter Page: Nepal Weather Forecast र Facebook page: Meteorological Forecasting Division मा समेत अपडेट गरिनेछ ।
- बाढी सतर्कता तह नजिक पुग्न लागेमा, सतर्कता तह पार गरेमा, खतरा तह पार गरेमा वा अन्य विषम अवस्थामा देशका मुख्य नदी जलाधारहरूमा नेपाल टेलिकम र एनसेलमार्फत बाढीबाट प्रभावित हुने मुख्य नदी जलाधारका सर्वसाधारणहरूलाई मोवाइलमा निःशुल्क एसएमएस पठाइने छ ।
- देशैभरका सर्वसाधारणका लागि ११५५ नम्बर टोल फ्री सेवा बाढी पूर्वसूचना प्रदान गर्ने उद्देश्यले मनसुनभर सञ्चालन गरिनेछ ।
- मौसम पूर्वानुमानको हकमा सर्वसाधारण लगायतका लागि सम्पर्क टेलिफोन ०१-४११३१९१ र ०१-४४८६८६९ चौबीसै घण्टा खुला राखिनेछ ।
- अत्यन्तै विषम प्रकृतिको बाढी तथा मौसमको पूर्वानुमान भएको खण्डमा प्रेस विज्ञप्ति समेत जारी गरिनेछ ।
- बाढी र मौसमको बुलेटिन सबै सञ्चारमाध्यमहरूलाई नियमित रूपमा प्रदान गरिनेछ ।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	कैफियत
१	<p>तीन दिन (७२ घण्टा) सम्मको मौसमको पूर्वानुमान बिहान ६ बजे र बेलुका ६ बजे बुलेटिन दैनिक रूपमा अपडेट गरिनेछ । विषम अवस्थामा जुनसुकै बेला बुलेटिन जारी हुनेछ । मौसमको विशेष अवस्थामा ३ दिनअगावै चेतावनी सहितको आकस्मिक मौसम बुलेटिन जारी हुनेछ । आवश्यकता अनुसार बिग्रंदो मौसमको अवस्थाबारेको पूर्वसूचना समेत जारी गरिनेछ । देशैभर फैलिन सक्ने अति भारी वर्षाको विशेष पूर्वानुमान ५ दिनअगावै गरी सरोकारवालाहरूलाई पठाईनेछ ।</p>	जल तथा मौसम विज्ञान विभाग - मौसम पूर्वानुमान महाशाखा		३ दिन सम्मको	आकस्मिक मौसम बुलेटिन र मौसम पूर्वसूचना जुनसुकैबेला पनि जारी गरिनेछ ।
२	<p>तीन दिन (७२ घण्टा) सम्मको बाढीको पूर्वानुमान बाढीको पूर्वानुमान तथा पूर्वसूचना बुलेटिन दैनिक रूपमा बिहान ७ बजे अपडेट गरिनेछ । विषम अवस्थामा जुनसुकै बेला बुलेटिन जारी हुनेछ । देशैभर फैलिन सक्ने ठूला बाढीजन्य गतिविधिहरूको पूर्वानुमान ५ दिन अगावै गरी सरोकारवालाहरूलाई पठाईनेछ ।</p>	जल तथा मौसम विज्ञान विभाग - बाढी पूर्वानुमान महाशाखा (बाढी पूर्वानुमान शाखा)		३ दिनसम्मको	ठूला नदीहरूमा ३ दिन र साना नदीहरूमा १ दिन सम्मको पूर्वानुमान गरिनेछ । <u>स-साना नदीहरूमा हुन सक्ने आकस्मिक बहाव (Flash Flood) को २-६ घण्टा अगाडी नै पूर्वानुमान गरिनेछ ।</u>
३	<p>बाढी तथा मौसम पूर्वसूचना प्रवाह</p> <ul style="list-style-type: none"> बाढी तथा मौसम बुलेटिन जारी गरिसकेपछि पहिलो जानकारी गृह मन्त्रालय- राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण र राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रलाई गराइनेछ । जारी भएको बुलेटिन तत्कालै यस विभागको आधिकारिक वेबसाइट: www.hydrology.gov.np र www.mfd.gov.np मा राखिनेछ । तत्कालै गृह मन्त्रालय राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण र गृह मन्त्रालय-विपद् तथा द्वन्द्व व्यवस्थापन महाशाखाले सूचित गरेका सबै मन्त्रालय तथा विभाग साथै रेडक्रस लगायत अन्य विपद्को क्षेत्रमा कार्य गर्ने संघ संस्थाहरूका विपद् सम्पर्क व्यक्तिहरूलाई इमेलमार्फत बुलेटिन पठाइनेछ । 	जल तथा मौसम विज्ञान विभाग-बाढी पूर्वानुमान शाखा तथा मौसम पूर्वानुमान महाशाखा	गृह मन्त्रालय, राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण, नेपाल टेलिकम, एनसेल, मिडिया लगायत	पूर्वानुमान तथा पूर्वसूचना बुलेटिन जारी भएको आधा घण्टाभित्र सम्पूर्ण सरोकारवालाहरू तथा सर्वसाधारणहरूमा प्रवाह भइसक्ने छ	ठूला नदीहरूमा ३ दिन र साना नदीहरूमा १ दिन सम्मको पूर्वानुमान गरिनेछ । आकस्मिक आउने बाढी जस्तै हिमताल विस्फोट जस्ता घटनामा तत्काल सूचना प्रवाह गरिनेछ ।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	कैफियत
	<ul style="list-style-type: none"> जारी भएको बाढी बुलेटिन यस विभागको आधिकारिक Twitter Page: Nepal Flood Alert (नेपाल बाढी सूचना) र Facebook Page: Nepal Flood Alert (नेपाल बाढी सूचना) मा राखिनेछ तथा मौसम बुलेटिन Twitter Page: Nepal Weather Forecast र Facebook page: Meteorological Forecasting Division मा राखिनेछ। बाढी सतर्कता तह नजिक पुग्न लागेमा, सतर्कता तह पार गरेमा, खतरा तह पार गरेमा वा अन्य विषम अवस्थामा देशका मुख्य नदी जलाधारहरूमा नेपाल टेलिकम र एनसेल मार्फत बाढी बाट प्रभावित हुने मुख्य नदी जलाधारका सर्वसाधारणहरूलाई मोवाइलमा एसएमएस पठाइनेछ। देशभरका सर्वसाधारणका लागि ११५५ नंवरको टोल फ्री सेवा बाढी पूर्वसूचना प्रदान गर्ने उद्देश्यले मनसुनभर सञ्चालन गरिनेछ। मौसम पूर्वानुमानको हकमा सर्वसाधारण लगायतका लागि सम्पर्क टेलिफोन ०१-४११३१९१ र ०१-४४८६८६९ चौबिसै घण्टा खुला राखिनेछ। अत्यन्तै विषम प्रकृतिको बाढी तथा मौसमको पूर्वानुमान भएको खण्डमा प्रेस विज्ञप्ति समेत जारी गरिनेछ। बाढी र मौसम बुलेटिन सबै सञ्चारमाध्यमहरूलाई नियमित रूपमा प्रदान गरिनेछ। 				

५.६ सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना

मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य क्रियाकलापहरू

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय
१	मनसुनको समयमा हुनसक्ने सम्भावित जोखिमलाई मद्देनजर गर्दै आवश्यकता अनुरूप तयारी अवस्थामा रहने।	गाउँपालिका/नगरपालिकाहरू	सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, सम्बन्धित स्थानीय तहमा कार्यरत साझेदार निकाय
२	मनसुनजन्य विपद्को जोखिममा भएका गाउँपालिका / नगरपालिकाहरूलाई मनसुनअगावै यस सम्बन्धी पूर्वतयारी तथा जोखिम न्यूनीकरणको सम्बन्धमा अपनाउन सकिने उपायहरूका सम्बन्धमा स्थानीय समुदायमा जनचेतना अभिवृद्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।	गाउँपालिका/नगरपालिकाहरू	सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, सम्बन्धित गाउँपालिका/ नगरपालिकामा कार्यरत साझेदार निकाय, नागरिक मञ्च तथा सम्बन्धित स्थानीय तहमा क्रियाशील सामुदायिक संस्थाहरू
३	गाउँपालिका/नगरपालिकामा भएका पूर्वसूचना प्रणालीलाई चुस्त दुरूस्त अवस्थामा राख्ने।	गाउँपालिका/नगरपालिकाहरू	सबै गाउँपालिका/नगरपालिकाहरू, जल तथा मौसम विज्ञान विभाग, स्थानीय समुदाय

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय
४	विपद् जोखिम न्यूनीकरण, पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यको सन्दर्भमा स्थानीय समुदायमा क्रियाशील विकास साझेदार संघ संस्था, गैरसरकारी संघ संस्थाहरूलाई तयारी अवस्थामा रहन तथा सम्बन्धित स्थानीय तहसँग समन्वय र सहकार्यमा आवश्यक क्रियाकलाप अगाडि बढाउने ।	गाउँपालिका/नगरपालिकाहरू	विकास साझेदार संघ संस्थाहरू, सम्बन्धित गाउँपालिका/नगरपालिका
५	स्थानीय समुदायमा मानवीय सहायताको क्षेत्रमा क्रियाशील संघ संस्थाहरूलाई तयारी अवस्थामा रहनका लागि CBDRM Platform मार्फत अनुरोध गर्ने ।	सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	विकास साझेदार संघ संस्थाहरू, सम्बन्धित गाउँपालिका / नगरपालिका ।
६	विपद्बाट विस्थापितका लागि सात दिनसम्मका लागि खाद्यान्न, सरसफाइ तथा अस्थायी आवास तथा औषधोपचारको प्रबन्ध मिलाउने ।	गाउँपालिका/ नगरपालिकाहरू	विकास साझेदार संघ संस्थाहरू ।
७	कामका लागि नगद/खाद्यान्न कार्यक्रम सञ्चालन गरी जीविकोपार्जन र आयआर्जनको अवसरको सिर्जना गर्ने ।	गाउँपालिका/ नगरपालिकाहरू	विकास साझेदार संघ संस्थाहरू ।
८	कोभिड-१९ को प्रभाव रहुन्जेलसम्म अवलम्बन गर्नुपर्ने सुरक्षाको व्यवस्था गर्दै मनसुन पूर्वतयारी, प्रतिकार्य र पुनर्लाभका क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने।	गाउँपालिका/ नगरपालिकाहरू	सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, सम्बन्धित स्थानीय तहमा कार्यरत विकास साझेदार संघ संस्था ।
९	सामुदायिक आर्थिक सामाजिक पूर्वाधारहरूको पुनर्स्थापना गर्ने ।	गाउँपालिका/ नगरपालिकाहरू	सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, सम्बन्धित स्थानीय तहमा कार्यरत विकास साझेदार संघ संस्था ।

५.७ उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना

मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य क्रियाकलापहरू

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि
१	औद्योगिक कच्चा पदार्थको नियमित आपूर्तिको लागी सहजीकरण गर्ने ।	गाउँपालिका/ नगरपालिकाहरू	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, औ.क्षे.व्य.लि.	२०७९ असार देखि कार्तिक सम्म
२	औद्योगिक क्षेत्रहरू एवं सबै उद्योगहरूमा नियमित विद्वत आपूर्तिमा सहजीकरण गर्ने ।	औ.क्षे.व्य.लि. उद्योग विभाग,	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, ने.वि.प्राधिकरण	२०७९ असार देखि कार्तिक सम्म
३	औद्योगिक पहुँच मार्गलाई अवरोध रहित बनाउने ।	उद्योग विभाग, सम्बन्धित उद्योग	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, सम्बन्धित उद्योग	२०७९ असार देखि कार्तिक सम्म
४	औद्योगिक श्रमिकहरूको सुरक्षित बसाईको लागी सहजीकरण गर्ने ।	उद्योग विभाग, सम्बन्धित उद्योग	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, निजी क्षेत्रका संघ/ सँगठनहरू	२०७९ असार देखि कार्तिक सम्म

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि
५	दैनिक उपभोग्य वस्तु तथा सेवाको सहज आपूर्ति हुने गरी आम उपभोक्ताले उचित मुल्यमा गुणस्तरीय वस्तु तथा सेवाको उपभोग गर्न पाउने व्यवस्था मिलाउने ।	वाणिज्य विभाग, खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी लि.	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, प्रदेश एवं स्थानीय तह	२०७९ असार देखि कार्तिक सम्म
६	औषधिजन्य सामग्री तथा खाद्य वस्तुहरूको नियमित आपूर्तिको व्यवस्था मिलाउने ।	वाणिज्य विभाग, खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी लि.	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	२०७९ असार देखि कार्तिक सम्म
७	विपद्को समयमा प्रयोग हुने वस्तुको बजार मुल्यमा हुने अस्वभाविक मुल्य वृद्धि रोक्न, कालाबजारीलाई अनुगमनद्वारा नियन्त्रण गर्ने	वाणिज्य विभाग एवं अन्तर्गतका कार्यालय जिल्ला प्रशासन कार्यालय	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय उपभोक्ता अधिकारसँग सम्बन्धित संघ/संस्था	२०७९ असार देखि कार्तिक सम्म
८	उद्योगमा जडित मेसिनको पार्टपुर्जाको आयातमा सहजीकरण गर्ने	उद्योग विभाग, सम्बन्धित उद्योग	उद्योग, वाणिज्य आपूर्ति मन्त्रालय भन्सार विभाग	२०७९ असार देखि कार्तिक सम्म
९	कर्कटपाता, त्रिपाल, डोरी लगायत विपन्नमा प्रयोग हुने सामग्रीहरूको प्रयाप्त मौज्दात व्यवस्था गर्ने ।	वाणिज्य विभाग एवं अन्तर्गतका कार्यालय निजि क्षेत्रका आवासीय सँगठन	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	२०७९ असार देखि कार्तिक सम्म
१०	दैनिक उपभोग्य वस्तु तथा सेवाको सहज आपूर्ति हुने गरी आम उपभोक्ताले उचित मुल्यमा गुणस्तरीय वस्तु तथा सेवाको उपभोग गर्न पाउने व्यवस्था मिलाउने ।	वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण विभाग तथा मातहतका कार्यालयहरू	जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरू	२०७९ असार देखि कार्तिक सम्म
११	औषधि, औषधिजन्य सामग्री तथा खाद्य वस्तुहरूको नियमित आपूर्तिको व्यवस्था मिलाउने ।	वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण विभाग, खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी लिमिटेड	उद्योग, वाणिज्य, आपूर्ति मन्त्रालय	२०७९ असार देखि कार्तिक सम्म
१२	श्रमिक तथा कामदारहरूको उचित स्वास्थ्य तथा सुरक्षाको प्रवन्ध सहित औद्योगिक वस्तु उत्पादनको व्यवस्था मिलाउने	उद्योग विभाग	उद्योगसँग सम्बन्धित निजी क्षेत्रका संघ/सँगठनहरू तथा ट्रेड युनियनहरू	२०७९ असार देखि कार्तिक सम्म
१३	दैनिक ज्यालादारीबाट जीविकोपार्जन गर्ने, विपन्न रोजगारी गुमाएका श्रमिकको लागि अत्यावश्यक वस्तु उपलब्ध गराउनका लागि सहजीकरण गर्ने ।	खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी लिमिटेड र साल्ट ट्रेडिङ व्यवस्थापन लिमिटेड	प्रदेश र स्थानीय तहहरू	२०७९ असार देखि कार्तिक सम्म
१४	कालाबजारी, अस्वभाविक मूल्य वृद्धि, कृत्रिम अभाव, मिसावट, नापतौल तथा गुणस्तर कायम नगर्ने जस्ता उपभोक्ता अधिकार विरुद्धका क्रियाकलाप हुन नदिन नियमित अनुगमन गर्ने ।	वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण विभाग तथा मातहतका कार्यालयहरू	जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरू, प्रदेश र स्थानीय तहहरू तथा उपभोक्ता अधिकारसँग सम्बन्धित संघ सँगठनहरू	२०७९ असार देखि कार्तिक सम्म

५.८ जलस्रोत तथा सिंचाई बिभाग, जलउत्पन्न प्रकोप व्यवस्थापन महाशाखाको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना

मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य क्रियाकलापहरू

- सम्झौता भइसकेका निर्माण कार्यहरूबाट जोखिम न्यूनीकरण गर्न वर्षा अगावै अत्यावश्यक कार्य सम्पन्न गर्ने ।
- ठेक्का सम्झौतामा भएका प्रावधान अनुसार समयमा कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउने ।
- बाढी, पहिरो तथा प्रकोप प्रभावित स्थानहरूमा नियमित अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गर्ने ।
- बाढी, पहिरोबाट जोखिम स्थानहरूलाई पहिचान गरी प्राविधिक रूपमा प्राथमिकिकरण गर्ने र आपत्कालीन समस्या समाधानका लागि आवश्यक स्रोतहरू (निर्माण सामग्री, मानव संसाधन) को व्यवस्थापन सम्बन्धित कार्यालयबाट गर्ने ।
- प्रकोप पूर्वतयारी सम्बन्धी कार्यको लागि सरोकारवालाहरूसँग समन्वय गर्ने ।
- विभागसँग अन्य आवश्यक समन्वय तथा सञ्चार नियमित रूपमा गर्ने ।
- हालसम्म यस विभागको प्रयासबाट देश भरि रहेका विभिन्न ४१ वटा नदीहरूमा १२०५ कि.मी. तटबन्ध निर्माण कार्य तथा १२५०० हे. जग्गा उकास भइसकेको छ ।
- मनसुनको समयमा बाढी, पहिरो, डुबान र कटान जस्ता प्रकोपबाट आपत्कालीन बचाउ कार्यको लागि यस विभाग अन्तर्गत देश भरि रहेका विभिन्न १८ फिल्ड कार्यालयहरूलाई तयारी अवस्थामा रहन निर्देशन जारी भएको तथा आपत्कालीन अवस्थामा सम्पर्कको लागि ती कार्यालयहरूको नाम, कार्यालय प्रमुखको नाम, सम्पर्क नं. तथा Email ठेगाना उपलब्ध गराइएको छ ।
- मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको लागि यस विभाग अन्तर्गतका यान्त्रिक कार्यालयहरू मातहत रहेका Excavator, Loader, Dump truck हरू तयारी अवस्थामा राखिएको छ । सिंचाई विभाग मातहत रहेका यन्त्र उपकरण तथा औजारहरूको विवरण अनुसूचीमा राखिएको छ ।

५.९ स्वास्थ्य विषयगत क्षेत्रको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना

नेतृत्व: स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय / स्वास्थ्य सेवा विभाग

सहनेतृत्व: विश्व स्वास्थ्य सँगठन (WHO) / यूएनएफपीए (UNFPA)

मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य क्रियाकलापहरू

क्र.सं.	क्रियाकलाप	नेतृत्वदायी निकाय	सहयोगी निकाय	स्रोत	कैफियत
१	केन्द्रीय स्तरको समन्वय	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय (HEDMU/HEOC)	<ul style="list-style-type: none"> विभागहरू केन्द्र तथा प्रतिष्ठानहरू केन्द्रीयस्तरका अस्पतालहरू प्रादेशिक तथा स्थानीयमातहतका स्वास्थ्य संस्थाहरू (हब तथा सेटलाइट अस्पतालहरू) 	<ul style="list-style-type: none"> मन्त्रालय स्वास्थ्य सेवा विभाग प्रादेशिक स्वास्थ्य आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रहरू सम्बन्धित कार्यालयहरू 	सहनेतृत्व - WHO - UNICEF

क्र.सं.	क्रियाकलाप	नेतृत्वदायी निकाय	सहयोगी निकाय	स्रोत	कैफियत
२	सतर्क र तयारी (सरूवा रोग र महामारी फैलन नदिने, बाढी, मनसुन प्रकोप नियन्त्रण, आगलागी तथा डढेलोबाट हुनसक्ने मानवीय क्षति न्यूनीकरण)	<ul style="list-style-type: none">स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय (HEDMU/HEOC)स्वास्थ्य सेवा विभाग/EDCD	<ul style="list-style-type: none">NEOCस्वास्थ्य सेवा विभाग (व्यवस्थापन महाशाखा, उपचारात्मक सेवा महाशाखा, राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला)आयुर्वेद विभागऔषधि व्यवस्था विभागराष्ट्रिय स्वास्थ्य, शिक्षा, सूचना तथा सञ्चार केन्द्र)हब अस्पतालहरूHEOC/ PHEOCs, प्रादेशिक मेडिकल स्टोर, चिकित्सक/स्वास्थ्यकर्मीहरू	मन्त्रालय, विभाग तथा सम्बन्धित प्रभावित क्षेत्रका कार्यालयहरू	सबै संस्थाका चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी सहितलाई सतर्क र तयार रहन परिपत्र
३	विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी स्वास्थ्य जनशक्ति परिचालनका लागि रोस्टर व्यवस्थापन	<ul style="list-style-type: none">स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय / कर्मचारी प्रशासन महाशाखाप्रदेशतहका मन्त्रालय मातहतका निकाय र स्थानीय तहका पालिकाहरू	<ul style="list-style-type: none">स्वास्थ्य सेवा विभाग, EDCD, CSD, HEDMU/HEOCहब अस्पतालहरूPHEOCsसरकारी तथा निजी अस्पतालहरूचिकित्सक/स्वास्थ्यकर्मीहरू	<ul style="list-style-type: none">स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयप्रदेशतहका मन्त्रालय मातहतका निकाय र स्थानीय तहका पालिकाहरू	क्षेत्रगत साझेदार सहनेतृत्व - WHO - UNICEF
४	स्वास्थ्यकर्मी परिचालन (EMDT, RRT)	<ul style="list-style-type: none">स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयस्वास्थ्य सेवा विभागप्रदेशतहका मन्त्रालय मातहतका निकाय र स्थानीय तहका पालिकाहरू	<ul style="list-style-type: none">HEDMU/HEOC, EDCDहब अस्पतालहरूचिकित्सक/स्वास्थ्यकर्मीहरूसुरक्षानिकाय/DDRC	<ul style="list-style-type: none">मन्त्रालयस्वास्थ्य सेवा विभागसम्बन्धित कार्यालयहरू	सहनेतृत्व - WHO - UNICEF

क्र.सं.	क्रियाकलाप	नेतृत्वदायी निकाय	सहयोगी निकाय	स्रोत	कैफियत
५	एम्बुलेन्स तथा पूर्व-अस्पताल तथा यातायात व्यवस्थापन	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला प्रशासन कार्यालय स्वास्थ्य कार्यालय HEOC PHEOCs 	<ul style="list-style-type: none"> NEOC NRCS, NAS प्रेषण केन्द्रहरू: National, Provincial and District Dispatch Centers केन्द्रीय, प्रादेशिक र हब अस्पतालहरू प्रेषण केन्द्रहरू, निजी अस्पतालहरू अन्य संघ संस्थाहरू 	<ul style="list-style-type: none"> सम्बन्धित कार्यालयहरू 	
६	रोग संक्रमणको निगरानी तथा महामारी प्रकोप फैलन सक्ने क्षेत्रको पहिचान	<ul style="list-style-type: none"> स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, EDCD प्रदेशतहका मन्त्रालय मातहतका निकाय र स्थानीय तहका पालिकाहरू 	<ul style="list-style-type: none"> व्यवस्थापन महाशाखा PHEOCs हब अस्पतालहरू, स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाहरू खानेपानी तथा सरसफाइ मन्त्रालय 	<ul style="list-style-type: none"> मन्त्रालय, सम्बन्धित कार्यालयहरू 	सबै संस्थाका चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी सहितलाई सतर्क र तयार रहन परिपत्र
७	नमुना परीक्षण	<ul style="list-style-type: none"> स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय (राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला) 	<ul style="list-style-type: none"> EDCD प्रादेशिक अस्पतालहरू/ प्रयोगशालाहरू प्रदेश स्वास्थ्य कार्यालय, PHEOCs सरकारी तथा निजी अस्पतालहरू स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाहरू खानेपानी तथा सरसफाइ मन्त्रालय 	<ul style="list-style-type: none"> मन्त्रालय, सम्बन्धित कार्यालयहरू 	
८	उपचारात्मक सेवा	<ul style="list-style-type: none"> स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय 	<ul style="list-style-type: none"> स्वास्थ्य सेवा विभाग, EDCD, CSD हब अस्पतालहरू प्रदेश स्तरीय स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, सामाजिक विकास मन्त्रालय, प्रदेश स्वास्थ्य नि., PHEOCs सरकारी तथा निजी अस्पतालहरू चिकित्सक/ स्वास्थ्यकर्मीहरू 	<ul style="list-style-type: none"> मन्त्रालय, सम्बन्धित कार्यालयहरू 	<ul style="list-style-type: none"> सहनेतृत्व - WHO - UNICEF

क्र.सं.	क्रियाकलाप	नेतृत्वदायी निकाय	सहयोगी निकाय	स्रोत	कैफियत
९	बजेट व्यवस्था	<ul style="list-style-type: none"> स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय प्रदेशतहका मन्त्रालय मातहतका निकाय र स्थानीय तहका पालिकाहरू 			
१०	औषधि तथा औषधिजन्य सामग्री	<ul style="list-style-type: none"> स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय प्रदेशतहका मन्त्रालय मातहतका निकाय र स्थानीय तहका पालिकाहरू 	<ul style="list-style-type: none"> EDCD, व्यवस्थापन महाशाखा प्रदेश आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र प्रदेश स्वास्थ्य कार्यालय/ स्वा. का., PHEOCs प्रादेशिक मेडिकल स्टोर स्थानीय सरकार सरकारी तथा निजी अस्पतालहरू स्थानीय स्वा. सं./ प्राइभेट संस्थानहरू 	<ul style="list-style-type: none"> मन्त्रालय, सम्बन्धित कार्यालय 	विश्व स्वास्थ्य सँगठन, क्षेत्रगत साझेदार
११	पोषण स्वास्थ्य	<ul style="list-style-type: none"> स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय प्रदेशतहका मन्त्रालय मातहतका निकाय र स्थानीय तहका पालिकाहरू 	<ul style="list-style-type: none"> परिवार कल्याण महाशाखा व्यवस्थापन महाशाखा प्रदेश स्वा. का/ स्वा. का., PHEOCs सरकारी तथा निजी अस्पतालहरू स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाहरू 	<ul style="list-style-type: none"> मन्त्रालय, सम्बन्धित कार्यालय, विश्व स्वास्थ्य सँगठन, Cluster partners - UNICEF 	सहनेतृत्व - UNICEF
१२	गर्भावस्था खतरा संकेत, स्तनपान र आपत्कालीन अवस्थामा यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य, अन्तरसंस्था प्रजनन स्वास्थ्य किट भण्डारण, आदि सेवाको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य	<ul style="list-style-type: none"> स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय परिवार कल्याण महाशाखा 	<ul style="list-style-type: none"> प्रदेश स्वा. का/ स्वा. का., PHEOCs सरकारी तथा निजी अस्पतालहरू स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाहरू 	<ul style="list-style-type: none"> RH Sub-cluster partners - UNFPA 	RH Sub-cluster सहनेतृत्व - UNFPA
१३	शव व्यवस्थापन	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला प्रशासन कार्यालय 	<ul style="list-style-type: none"> स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय प्रादेशिक सरकार/ स्थानीय सरकार शव वाहन/ संस्थानहरू सेवा 		

क्र.सं.	क्रियाकलाप	नेतृत्वदायी निकाय	सहयोगी निकाय	स्रोत	कैफियत
१४	कोभिड-१९ संक्रमणको रोकथाम, नियन्त्रण तथा उपचार व्यवस्थापन	<ul style="list-style-type: none"> स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय HEOC प्रदेशतहका मन्त्रालय मातहतका निकाय र स्थानीय तहका पालिकाहरू 	<ul style="list-style-type: none"> राष्ट्रिय/ प्रादेशिक जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला तथा अन्य कोभिड-१९ सम्बन्धी प्रयोगशालाहरू NEOC प्रदेश स्वास्थ्य कार्यालय, PHEOCs कोभिड-१९ सम्बन्धित तोकिएका अस्पतालहरू स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाहरू 	<ul style="list-style-type: none"> स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय प्रदेशतहका मन्त्रालय मातहतका निकाय र स्थानीय तहका पालिकाहरू मन्त्रालय, प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय 	<ul style="list-style-type: none"> सहनेतृत्व - WHO - UNICEF - सरोकारवाला निकाय

प्रजनन स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरू

क्र.सं.	क्रियाकलाप	नेतृत्वदायी निकाय	सहयोगी निकाय	स्रोत	कैफियत
१	अन्तर निकाय प्रजनन स्वास्थ्य सामग्री (Inter-Agency Reproductive Health Kits) संघ, प्रदेशमा पुर्व भण्डारण गर्ने	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय	UNFPA	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, परिवार स्वास्थ्य महाशाखा, UNFPA	सहनेतृत्व UNFPA
२	यौन र प्रजनन स्वास्थ्य सेवाको लागि न्यूनतम प्रारम्भिक सेवा प्याकेज (Minimum Initial Service Package-MISP) सम्बन्धमा पदेश र जिल्लाका स्वास्थ्यकर्मीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय	UNFPA	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, परिवार स्वास्थ्य महाशाखा, UNFPA	सहनेतृत्व UNFPA
३	MISP सम्बन्धी तालिम प्राप्त जनशक्तिको रोष्टर तयार गरी राख्ने	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय	UNFPA	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय परिवार स्वास्थ्य महाशाखा UNFPA	सहनेतृत्व UNFPA
४	गर्भावस्था खतरा संकेत, स्तनपान र आपत्कालीन अवस्थामा यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य जोखिम कम गर्न जोखिमका समयमा गरिने सूचना, शिक्षा तथा सञ्चार सामग्री तयारी अवस्थामा राख्ने	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय	UNFPA	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय परिवार स्वास्थ्य महाशाखा UNFPA	सहनेतृत्व UNFPA

प्रजनन स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी प्रतिकार्यका मुख्य क्रियाकलापहरू

१	न्यूनतम प्रारम्भिक यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सेवा (MISP) प्रदान गर्न तालिम प्राप्त स्वास्थ्य संयोजक र सेवा प्रदायकहरूको परिचालन गर्ने	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय	UNFPA	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, परिवार स्वास्थ्य महाशाखा UNFPA	सहनेतृत्व UNFPA
२	प्रभावित जनसङ्ख्यालाई आवश्यक प्रजनन स्वास्थ्य सेवाहरू प्रदान गर्न अन्तर निकाय प्रजनन स्वास्थ्य सामग्री (IARH Kits) र आवश्यक मातृ स्वास्थ्य र परिवार योजना साधनहरू प्रदान गर्ने	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय	UNFPA	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, परिवार स्वास्थ्य महाशाखा UNFPA	सहनेतृत्व UNFPA

३	यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य, मानसिक स्वास्थ्य र मनोसामाजिक सहयोगका लागि न्यूनतम प्रारम्भिक सेवा प्याकेज (IARH Kits) लागु गर्न सहयोग	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय	UNFPA	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, परिवार स्वास्थ्य महाशाखा UNFPA	सहनेतृत्व UNFPA
४	अत्यावश्यक यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सेवाहरू र आकस्मिक प्रसूति सेवाहरू सुचारु गर्न अति प्रभावित क्षेत्रहरूमा घुम्ती शिविरहरू संचालन गर्ने	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय	UNFPA	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, परिवार स्वास्थ्य महाशाखा UNFPA	सहनेतृत्व UNFPA
५	अस्पतालहरूमा रहेका एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्रहरू (OCMC) लाई लैङ्गिक हिंसामा परेका पीडितहरूलाई सेवा प्रदान गर्न सहयोग गर्ने	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय	UNFPA	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, परिवार स्वास्थ्य महाशाखा UNFPA	सहनेतृत्व UNFPA

Abbreviation

CSD: Curative Service Division, **DDRC**: District Disaster Relief Committee, **EDCD**: Epidemiology and Disease Control Division, **EMDT**: Emergency Medical Deployment Team, **HEDMU**: Health Emergency and Disaster Management Unit, **HEOC**: Health Emergency Operation Center, **NAS**: Nepal Ambulance Service, **NRCS**: Nepal Red Cross Society, **PHEOC**: Provincial Health Emergency Operation Center, **PMS**: Provincial Medical Store, **RRT**: Rapid Response Team, **UNICEF**: United Nations Children's Emergency Fund, **WHO**: World Health Organization

५.१० पोषण विषयगत क्षेत्रको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना

नेतृत्व: पोषण शाखा, परिवार स्वास्थ्य महाशाखा, स्वास्थ्य सेवा विभाग, स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय
सहनेतृत्व: संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय बालकोष (UNICEF)
मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य क्रियाकलापहरू

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	कैफियत
	मनसुन पूर्वतयारी क्रियाकलापहरू				
१	सङ्घीय तथा प्रादेशिक तहका पोषण विषयगत क्षेत्र (Nutrition Cluster) रूको क्षमता विकास गर्ने ।	पोषण शाखा, परिवार स्वास्थ्य महाशाखा, स्वास्थ्य सेवा विभाग र प्रदेश स्वास्थ्य तालिम केन्द्रहरू	यूनिसेफ, पोषण विषयगत क्षेत्र सदस्यहरू	२०७९ ज्येष्ठ मसान्त भित्र	क्षमता विकास सम्बन्धी क्रियाकलापहरू अगाडि बढिरहेको
२	पोषण सम्बद्ध निकायहरूको बैठक बसी मनसुनको कारणले हुने आपत्कीलिन अवस्थाको न्यूनीकरणको रणनीतिक योजना तयार गर्ने ।	पोषण शाखा, परिवार स्वास्थ्य महाशाखा, स्वास्थ्य सेवा विभाग	यूनिसेफ र आकस्मिक योजना निर्माण गर्ने कार्य समूह	२०७९ ज्येष्ठ दोश्रो हप्ता भित्र	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	कैफियत
३	आकस्मिक अवस्थामा कामगर्ने मानवीय स्रोतको आवश्यक व्यवस्थापन तथा क्षमता अबिवृद्धि गर्ने ।	पोषण शाखा, परिवार स्वास्थ्य महाशाखा, स्वास्थ्य सेवा बिभाग	प्रादेशिक स्वास्थ्य निर्देशालयहरू, पोषण विषयगत क्षेत्र सदस्य संस्थाहरू र यूनिसेफ, प्रादेशिक स्वास्थ्य तालिम केन्द्र	२०७९ ज्येष्ठ दोश्रो हप्ता भित्र	क्षमता विकास सम्बन्धी क्रियाकलापहरू अगाडि बढिरहेको
४	कुपोषण व्यवस्थापन सम्बन्धी सामग्री समयमै खरिद गरी रणनीतिक स्थानहरूमा (सम्पूर्ण प्रादेशिक स्वास्थ्य आपूर्ति केन्द्रहरूमा मौज्जात राख्ने (ready to use therapeutic and supplementary food, Multiple-micronutrient powder, Vitamin A capsules, iron and folic acid tablets, anthropometric equipment)	पोषण शाखा, परिवार कल्याण महाशाखा व्यवस्थापन डिभिजन, स्वास्थ्य सेवा बिभाग	प्रादेशिक स्वास्थ्य निर्देशालयहरू, प्रादेशिक स्वास्थ्य आपूर्ति केन्द्रहरू, पोषण विषयगत क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरू	२०७९ ज्येष्ठ मसान्त भित्र	केन्द्रीय तथा प्रादेशिक लजिस्टिक आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्रमा व्यवस्थापन गरी सकिएको
५	आपत्कालीन अवस्थामा पोषण सामग्रीहरूको समयमानै ढुवानी गर्ने व्यवस्था मिलाउने।	व्यवस्थापन महाशाखा	आपूर्ति व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र, विश्व खाद्य कार्यक्रम	२०७९ ज्येष्ठ मसान्त भित्र	
६	पोषण क्षेत्रको सूचना प्रणाली लाई अद्यावधिक गर्ने (4W नक्सांकन सहित)।	पोषण शाखा, परिवार स्वास्थ्य महाशाखा, स्वास्थ्य सेवा बिभाग	विश्व खाद्य कार्यक्रम र पोषण क्लस्टरका सदस्यहरू	२०७९ ज्येष्ठ मसान्त भित्र	
७	मनसुन को कारणले आपत्कालीन अवस्था सृजना भएमा अत्यावश्यक स्वास्थ्य सेवा अबरूद्ध नहुने गरि जनशक्ति लगायत आवश्यक व्यवस्थापन गर्न निर्देशन जारी गर्ने ।	स्वास्थ्य सेवा बिभाग	स्वास्थ्य मन्त्रालय, सङ्घीय मामला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय र स्थानीय तह	२०७९ ज्येष्ठ मसान्त भित्र	
८	आपत्कालीन अवस्थामा जरूरी पर्ने आवश्यक आर्थिक स्रोत र साधनको व्यवस्थापन गर्ने ।	पोषण शाखा, परिवार स्वास्थ्य महाशाखा, स्वास्थ्य सेवा बिभाग	प्रादेशिक स्वास्थ्य निर्देशालयहरू, पोषण विषयगत क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरू र यूनिसेफ	२०७९ ज्येष्ठ मसान्त भित्र आवश्यकता अनुसार	
मनसुन प्रतिकार्य क्रियाकलापहरू					
१	सङ्घीय तथा प्रादेशिक तहका पोषण विषयगत क्षेत्रका सक्रिय बनाई परिचालन गर्ने ।	पोषण शाखा, परिवार स्वास्थ्य महाशाखा, स्वास्थ्य सेवा बिभाग	प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय	जून २०२२ देखि सेप्टेम्बर २०२२ सम्म (आवश्यकता अनुसार)	
२	विपद्पछी पोषण क्षेत्रको द्रुत लेखाजोखा गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।	पोषण शाखा, परिवार कल्याण महाशाखा, स्वास्थ्य सेवा बिभाग, प्रदेश स्वास्थ्य निर्देशनालय	पोषण विषयगत क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरू	जून २०२२ देखि सेप्टेम्बर २०२२ सम्म	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	कैफियत
३	रेडियो, टिभी, अनलाइन तथा सामाजिक संजाल मार्फत सन्देशमुलक सूचना प्रवाह गरी जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने	परिवार कल्याण महाशाखा, NHEICC, प्रादेशिक स्वास्थ्य निर्देशालयहरू	पोषण क्लस्टरका सदस्य संस्थाहरू	जून २०२२ देखि सेप्टेम्बर २०२२ सम्म	
४	बाढी पहिरोबाट प्रभावित, पानीजन्य रोगका विरामी, कुपोषित किशोर किशोरी, महिला तथा पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकाहरूको पहिचान गर्ने	पोषण शाखा, परिवार कल्याण महाशाखा, स्वास्थ्य सेवा विभाग	सम्बन्धित स्थानीय तहहरू, प्रादेशिक स्वास्थ्य निर्देशालयहरू, पोषण विषयगत क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरू	जून २०२२ देखि सेप्टेम्बर २०२२ सम्म	
५	बाढी, पहिरो, डुबान, पानीजन्य रोगको जोखिमयुक्त ठाउँमा आवश्यकता अनुसार पोषण सामग्री पुर्याई आवश्यक उपचार तथा कुपोषित किशोर किशोरी, महिला तथा पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकाहरूलाई पोषण सेवा उपलब्ध गराउने	पोषण शाखा, परिवार कल्याण महाशाखा, स्वास्थ्य सेवा विभाग	सम्बन्धित स्थानीय तहहरू, प्रादेशिक स्वास्थ्य निर्देशालयहरू, पोषण विषयगत क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरू	जून २०२२ देखि सेप्टेम्बर २०२२ सम्म	
६	सम्भावित स्थानमा स्वास्थ्यकर्मीहरू परिचालन गर्ने	प्रादेशिक स्वास्थ्य निर्देशालयहरू, स्थानीय तह	पोषण विषयगत क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरू	जून देखि सेप्टेम्बर २०२२ सम्म	
७	जोखिमयुक्त स्थानमा स्वास्थ्यकर्मीको अभाव हुन नदिन आवश्यक जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्ने	प्रादेशिक स्वास्थ्य निर्देशालयहरू, स्थानीय तह	पोषण विषयगत क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरू	जून २०२२ देखि २०२२ सम्म	
८	विपद्रस्त स्थानहरूमा कुपोषणबाट बचाउन पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकाहरू, गर्भवती तथा स्तनपान गराई रहेका आमाहरूलाई थप पोषिलो खानेकुराको व्यवस्थापन र वितरण गर्ने	शंघिय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभाग, प्रादेशिक स्वास्थ्य निर्देशालयहरू	पोषण विषयगत क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरू	जून २०२२ देखि सेप्टेम्बर २०२२ सम्म	
९	कडा तथा मध्यम शिघ्र कुपोषित बालबालिकाहरूको स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट उपचारको प्रबन्ध मिलाउने	स्वास्थ्य सेवा विभाग, प्रादेशिक स्वास्थ्य निर्देशालयहरू, स्थानीय तहहरू	पोषण विषयगत क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरू	जून २०२२ देखि सेप्टेम्बर २०२२ सम्म	
१०	२ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरूका आमा तथा हेरालु /स्याहारकर्ताहरूलाई शिशु तथा बाल्याकालीन पोषणको परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने	स्वास्थ्य सेवा विभाग, प्रादेशिक स्वास्थ्य निर्देशालयहरू, स्थानीय तहहरू	पोषण विषयगत क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरू	जून २०२२ देखि सेप्टेम्बर २०२२ सम्म	
११	आपत्कालीन अवस्थाबाट प्रभावित ६ महिना देखि ५ वर्ष सम्मका बालबालिकाहरूलाई आवश्यकता अनुसार भिटामिन ए क्याप्सुल, बालभिट्टा तथा जुकाको औषधि खुवाउने व्यवस्था मिलाउने	स्वास्थ्य सेवा विभाग, प्रादेशिक स्वास्थ्य निर्देशालयहरू, स्थानीय तहहरू	पोषण विषयगत क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरू	जून २०२२ देखि सेप्टेम्बर २०२२ सम्म	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	कैफियत
१२	गर्भवती महिला तथा सुत्केरी आमाहरूले नियमित रूपमा आइरन फोलिक एसिड चक्की खाएको सुनिश्चित गर्ने	प्रादेशिक स्वास्थ्य निर्देशालयहरू, स्थानीय तहहरू	प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र/स्थानीय तह/ स्वास्थ्य संस्था	जून २०२२ देखि सेप्टेम्बर २०२२ सम्म	
१३	सेल्टर क्लस्टरसँगको समन्वयमा स्तनपान मैत्री वातावरण सिर्जना गर्ने	स्वास्थ्य सेवा विभाग, प्रादेशिक स्वास्थ्य निर्देशालयहरू, स्थानीय तहहरू	पोषण विषयगत क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरू	जून २०२२ देखि सेप्टेम्बर २०२२ सम्म	
१४	खाद्य सुरक्षा, संरक्षण तथा खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय गरी आवश्यक प्रतिकार्यमा सहयोगी वातावरण मिलाउने	पोषण शाखा, परिवार स्वस्थ महाशाखा, स्वास्थ्य सेवा विभाग	पोषण विषयगत क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरू	जून २०२२ देखि सेप्टेम्बर २०२२ सम्म	
१५	विभिन्न तहको अनुगमन तथा प्रतिवेदन सम्बन्धी योजना बनाइ लागु गर्ने	स्वास्थ्य सेवा विभाग, प्रादेशिक स्वास्थ्य निर्देशालयहरू, स्थानीय तहहरू	पोषण विषयगत क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरू	जून २०२२ देखि सेप्टेम्बर २०२२ सम्म	

५.११ खानेपानी तथा सरसफाइ विषयगत क्षेत्रको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना

नेतृत्व: खानेपानी मन्त्रालय

सहनेतृत्व: संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय बालकोष (UNICEF)

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	कैफियत
पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरू					
१	खानेपानी तथा सरसफाइ विषयगत क्षेत्रको (WASH Cluster) क्षमताको पुनरावलोकन तथा अद्यावधिक (आपूर्ति, मानव संसाधन, कोष, अन्य) (Capacity review and update) गर्ने	खानेपानी मन्त्रालय	क्लस्टरका सदस्य संस्थाहरू र यूनिसेफ	ज्येष्ठ ११, २०७९	त्रैमासिक रूपमा विषयगत क्षेत्रको क्षमता पुनरावलोकन कार्यसम्म गरिएको
२	खानेपानी तथा सरसफाइ क्लस्टरको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धी राष्ट्रिय योजनाको पुनरावलोकन	खानेपानी मन्त्रालय	विषयगत क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरू र यूनिसेफ	ज्येष्ठ ११, २०७९	ज्येष्ठ ११, २०७९
३	प्रादेशिक खानेपानी तथा सरसफाइ क्लस्टरको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको पुनरावलोकन तथा अद्यावधिक	प्रदेश स्तरीय खानेपानी तथा सरसफाइ क्लस्टर/भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	प्रदेशस्तरीय क्लस्टर/ प्रदेशस्तरीय/जिल्ला खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन आयोजना कार्यालय र प्रदेशस्तरीय क्लस्टर सदस्य संस्थाहरू	ज्येष्ठ २०७९	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	कैफियत
४	खानेपानी तथा सरसफाइका क्षेत्रमा पुगेको क्षति र आवश्यकताको मापनका लागि क्लस्टरसम्बन्धित विस्तृत मापनको पुनरावलोकन (Cluster Specific detail Assessment- CSDA)	खानेपानी मन्त्रालय	योजना तथा अनुगमन प्राविधिक कार्य समूहहरू	ज्येष्ठ २०, २०७९	
५	आउँदो मनसुनलाई ध्यानमा राख्दै 4W ढाँचाको पुनरावलोकन	खानेपानी मन्त्रालय	योजना तथा अनुगमन प्राविधिक कार्य समूहहरू	ज्येष्ठ १२, २०७९	
६	प्रतिकार्यका निम्ति उपलब्ध सचेतनामूलक सामग्रीहरूको पुनरावलोकन (समुदायमा सरसफाइ तथा सचेतना अभिवृद्धि र सञ्चार माध्यमसँगको सहकार्यका लागि)	खानेपानी मन्त्रालय	Risk Communication and Community Engagements (RCCE) प्राविधिक कार्य समूह	ज्येष्ठ २०, २०७९	
७	खानेपानी तथा सरसफाइ पूर्वतयारी र प्रतिकार्यका सम्बन्धमा जोखिममा रहेका पालिकाहरूमा अभिमुखिकरण	खानेपानी मन्त्रालय/ खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन विभाग	प्रदेशस्तरीय क्लस्टरका प्रमुख तथा विषयगत क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरू	असार	
८	पालिकाहरूमा तत्काल पुगेको क्षतिको मापन र प्रतिकार्य र पुनरूत्थानका कार्यको आंकलनमा लागि खानेपानी तथा सरसफाइ पूर्वाधार/ सुविधाहरूको जानकारी उपलब्ध तथा अद्यावधिक गर्ने	खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन विभाग/ खानेपानी मन्त्रालय	यूनिसेफ र प्रादेशिक मन्त्रालयहरू	ज्येष्ठ, २०७९	
९	खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धी प्राविधिक समूहको पुनर्गठन गर्ने	खानेपानी मन्त्रालय	विषयगत क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरू र यूनिसेफ	ज्येष्ठ २०, २०७९	योजना र अनुगमन, IPC र RCCE गरी तीनवटा प्राविधिक कार्य समूह कोभिड १९ को अवस्था समेतलाई मद्देनजर गरी तयारी अवस्थामा छन् । वर्तमान अवस्थाको आवश्यकतालाई मद्देनजर गरी यसमा परिमार्जन गरिने प्रकोपको असर र आवश्यकतालाई मद्देनजर गरी प्राविधिक कार्य समूह तयार गरिनेछ
१०	प्रभावित क्षेत्रहरूमा सरसफाइको बारेमा सचेतना अभिवृद्धिका लागि मिडिया साझेदारहरूको तथ्याङ्क तयार गरी समन्वय गर्ने	खानेपानी मन्त्रालय/ खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन आयोजना कार्यालय	विषयगत क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरू		मिडिया साझेदारहरूको अवस्था सम्बन्धी तथ्याङ्क तयारी अवस्थामा राखिने

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	कैफियत
११	आपूर्ति तथा सामग्री तथा सेवा उपलब्ध गराउने संस्थाहरूसँग तत्काल साझेदारीका लागि सूची तयार पार्ने	खानेपानी मन्त्रालय /क्लस्टरका सदस्य संस्थाहरू	विषयगत क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरू		
१२	आयोजना अनुगमन तथा निरीक्षण	आयोजना कार्यालय	नगरपालिका, उ.स	निरन्तर	
१३	खानेपानी आयोजनाको नियमित मर्मत सम्भार कार्य	सेवाप्रदायक	नगरपालिका	निरन्तर	मर्मत अवधिसम्म निर्माण व्यवसायी
प्रतिकार्य सम्बन्धी प्रमुख क्रियाकलापहरू					
१४	प्रकोपको असरका आधारमा खानेपानी मन्त्रालयमा (वा पायक पर्ने अन्य स्थानमा) क्लस्टर सदस्यहरूको बैठक बसी क्लस्टरको सचिवालयलाई पुनः सूचारू गर्ने, प्रकोपको प्रभाव र खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धी तत्कालका आवश्यकता र त्यसका लागि आवश्यक क्षमताको मापन गर्ने	खानेपानी मन्त्रालय	यूनिसेफ	प्रकोप भएको २४ देखि ४८ घण्टाभित्र	
१५	प्रकोपको असरका आधारमा प्रादेशिक तथा जिल्लाका खानेपानी तथा सरसफाइ क्लस्टर सदस्यहरूको पायक पर्ने स्थानमा बैठक बसी क्लस्टरलाई सूचारू गर्ने, प्रकोपको प्रभाव र खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धी तत्कालका आवश्यकता र त्यसका लागि आवश्यक क्षमताको मापन गर्ने	प्रदेश/जिल्ला खानेपानी तथा सरसफाइ कार्यालय	प्रदेशस्तरीय क्लस्टरका प्रमुख/क्लस्टर सदस्य संस्थाहरू	प्रकोप भएको २४ देखि ४८ घण्टाभित्र	
१६	प्रकोप प्रभावित प्रदेश तथा पालिकाहरूसँग सम्पर्कमा रही प्रकोपले पुऱ्याएको क्षतिको विवरण र तत्कालमा प्रतिकार्यसम्बन्धी आवश्यकताहरूको विवरण संकलन गर्ने	प्रदेश/जिल्ला खानेपानी तथा सरसफाइ कार्यालय	प्रदेशस्तरीय क्लस्टरका प्रमुख/क्लस्टर सदस्य संस्थाहरू	प्रकोप भएको २४ देखि ४८ घण्टाभित्र	
१७	सम्भावित तत्काल प्रतिकार्यको कामलाई ध्यानमा राख्दै फरक फरक स्थानीय तह/ प्रदेश र सङ्घीयस्तरका क्लस्टरका सदस्यहरूको क्षमता पुनरावलोकन गर्ने	खानेपानी मन्त्रालय	प्रदेशस्तरीय क्लस्टरका प्रमुख/क्लस्टर सदस्य संस्थाहरू	प्रकोप भएको २४ देखि ४८ घण्टाभित्र	
१८	प्रकोप प्रभावित क्षेत्रहरूमा सबैका लागि अत्यावश्यक दैनिक उपभोग्य जीवनबचत (life-saving) सामग्री उपलब्ध गराउने	खानेपानी मन्त्रालय	खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन विभाग/ प्रदेशस्तरीय/जिल्ला खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन आयोजना कार्यालय र क्लस्टर सदस्य संस्थाहरू	प्रकोप भएको २४ देखि ४८ घण्टाभित्र	यस अन्तर्गत क्षति पुगेका खानेपानी वितरण गरिने मेसिन वा सरसफाइका सामानहरूको मर्मत वा आधारभूत सरसफाइका सामग्रीका साथमा हरेक घरका लागि खानेपानी तथा सरसफाइका सामग्रीहरू पर्दछन् ।
१९	प्रभावित क्षेत्रमा सरसफाइ सम्बन्धी सचेतना अभिवृद्धिका लागि सञ्चारमाध्यमको सूची तयार तथा समन्वय गर्ने	खानेपानी मन्त्रालय	क्लस्टरका सदस्य संस्थाहरू र यूनिसेफ	४८ घण्टादेखि ५ दिनभित्र	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	कैफियत
२०	आवश्यकताको आधारमा प्राविधिक कार्य समूहलाई सूचारू गर्ने	खानेपानी मन्त्रालय / खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन कार्यालय	क्लस्टरका सदस्य संस्थाहरू र यूनिसेफ	१० दिनभित्र	
२१	यदि IRA को सूचना मात्र अपुग भएमा र खानेपानी तथा सरसफाइको क्षेत्रमा धेरै क्षति पुगेको खण्डमा आवश्यकता पहिचान गर्नका निमित्त क्षति मापन गर्ने टोलीको तयारी तथा परिचालन गर्ने	खानेपानी मन्त्रालय / खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन आयोजना कार्यालय	क्लस्टरका सदस्य संस्थाहरू र यूनिसेफ	१० दिनभित्र	
२२	प्रदेशको संयोजन गर्ने संस्थाहरूको छनौट गरी जिम्मेवारीहरू हस्तान्तरण गर्ने; खानेपानी तथा सरसफाइका क्षेत्रका आवश्यकताहरूलाई समयमै प्रभावकारी ढंगले सम्बोधन गर्नका लागि प्रत्येक सम्बन्धित क्षेत्रहरूमा (आवास, स्वास्थ्य, शिक्षा, संरक्षण, अन्य व्यवस्थापन) सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने	खानेपानी मन्त्रालय / खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन आयोजना कार्यालय	क्लस्टरका सदस्य संस्थाहरू र यूनिसेफ	५ देखि १० दिनभित्र	
२३	सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (4Ws), प्रतिकार्य आवश्यकता र प्रगति प्रतिवेदन व्यवस्थापन सम्बन्धी संयन्त्र तयार गर्ने	खानेपानी मन्त्रालय	क्लस्टरका सदस्य संस्थाहरू र यूनिसेफ	एक हप्ताभित्र	
२४	IRA का आधारमा प्रतिकार्य क्रियामा अपुग भएका विषयहरूको पहिचान गरी आवश्यक स्रोतको माग गर्ने, आवश्यक भएका थप स्रोत जुटाउनका निम्ति अन्तर्राष्ट्रिय समुदायको सहयोगका लागि आव्हान गर्ने	खानेपानी मन्त्रालय	क्लस्टरका सदस्य संस्थाहरू र यूनिसेफ	१० देखि १५ दिनभित्र	
२५	विपद् प्रतिकार्य र पुनरूत्थान योजना/रणनीति/आवश्यकताहरूलाई भौगोलिक आधारमा पहिचान गरी तथ्यांक राख्ने जस्तो गर्दा प्रतिकार्य प्रक्रियामा क्लस्टरका सदस्यहरूको सहयोग र सरकार तथा अन्तर्राष्ट्रिय समुदायसँग सहयोग आव्हान गर्नका निम्ति सहयोग पुगोस्	खानेपानी मन्त्रालय	क्लस्टरका सदस्य संस्थाहरू र यूनिसेफ	१० देखि १५ दिनभित्र	योजना/रणनीतिहरूले घरपरिवार, समुदाय, क्याम्प, संस्था, विकट स्थान सबैलाई समेट्नु पर्दछ ।
२६	प्रतिकार्य आवश्यकता र खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रमा विज्ञ संस्थाहरूको भूमिका र जिम्मेवारीको आधारमा प्रभावित प्रदेश तथा पालिकाहरूमा खानेपानी तथा सरसफाइ प्रतिकार्य तथा पुनरूत्थान योजना लागु गर्ने	खानेपानी मन्त्रालय	क्लस्टरका सदस्य संस्थाहरू र यूनिसेफ	क्लस्टरमा निर्णय भए अनुरूप	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	कैफियत
२७	प्रतिकार्य योजनाको पुनरावलोकन गर्ने र सोही अनुसार कार्यान्वयन गर्ने	खानेपानी मन्त्रालय	क्लस्टरका सदस्य संस्थाहरू र यूनिसेफ	प्रतिकार्य र पुर्नस्थापना योजना अनुरूप	
२८	प्रतिकार्यको अवस्था र गुणस्तर बुझ्न संयुक्त अनुगमन गर्ने (Joint Monitoring Visits)	खानेपानी मन्त्रालय	क्लस्टरका सदस्य संस्थाहरू र यूनिसेफ	प्रतिकार्य र पुर्नस्थापना योजना अनुरूप	

५.१२ खाद्य सुरक्षा विषयगत क्षेत्रको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

नेतृत्व: कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय

सहनेतृत्व: विश्व खाद्य कार्यक्रम र खाद्य तथा कृषि संगठन

अनुमानित केसलोड (Projected caseload):

- बाढी र पहिरोबाट प्रभावित हुन सक्ने कुल जनसङ्ख्या: २० लाख मानिस ।
- जीवन बचाउने खाद्य सहायताको लागि अनुमानित जनसङ्ख्या: विगत को बाढी/पहिरो जस्तै सन् २०१७ र २०१९ मा खाद्य सहायताको को आवश्यकतामा रहेको जनसङ्ख्या अनुपातको आधारमा २०७९ मा प्रभावित हुन सक्ने कुल जनसङ्ख्याको लगभग एक तिहाइ (५,७०,००० मानिस - १,१४,००० घरधुरी) ।

खाद्य सुरक्षा क्लस्टरको प्रतिकार्य योजना सारांश:

१. **मनसुन पूर्वानुमानमा आधारित जोखिम न्यूनीकरणका लागि पूर्व प्रतिकार्य परीक्षण (Forecast based anticipatory early action pilot):** मनसुन प्रकोप सम्बन्धी जोखिम न्यूनीकरणको लक्ष्य राख्दै सम्भावित बाढी पहिले नै ठूलो परिमाणको मानवीय तथा भौतिक क्षति रोक्न वा कम गर्न UN Central Emergency Response Fund (CERF) को आर्थिक सहयोगमा नेपालमा पूर्वानुमानमा आधारित पूर्व प्रतिकार्यको पाइलटिङ (anticipatory action pilot) गर्ने योजना रहेको छ । यस अन्तर्गत विभिन्न संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय निकायहरूले जल तथा मौसम विज्ञान विभाग तथा अन्य क्षेत्रीय मौसम पूर्वानुमान एजेन्सीहरूले उपलब्ध गराउने पूर्वसूचना तथा वर्षा पूर्वानुमान सूचना (Early warning and rainfall forecasting information) को आधारमा बाढी पूर्वानुमान को pre-defined threshold and trigger system बमोजिम तत्काल गुजाराकस लागि बहुउद्देश्यीय नगद सहायता प्रदान गर्नेछन् ।

२. **विपद् प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारीका गतिविधिहरू (Preparedness activities):**

- प्रतिकार्य कार्यान्वयन गर्ने साझेदार संस्थाहरू, खाद्य आपूर्तिकर्ताहरू र कृषि बीउविजन र पशु आहारा आपूर्तिकर्तासँग सम्झौता, समझदारी, वार्तालाप र खरिद सम्बन्धी पूर्वतयारीका कार्यहरू गर्ने ।
- नगद प्रदान/हस्तान्तरण कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि वित्तीय सेवाप्रदायकहरूसँग सम्झौता, समझदारी कायम गर्ने ।
- बजार क्रियाशीलता, बजार मूल्य, स्थानीय बजारमा खाद्यान्नको उपलब्धता र आपूर्ति श्रृंखला सम्बन्धी विभिन्न अध्ययन, सर्वेक्षण गरी सूचना तथा जानकारी अद्यावधिक गर्ने ।

३. **विपद् प्रतिकार्यका गतिविधिहरू (Post-disaster response):**

- पहिलो चरण: पहिलो महिना - यदि बाढीको तत्कालपछि बजारहरू क्रियाशिल/सञ्चालनमा रहेको भए १ महिनाका निम्ति लक्षित जनसङ्ख्याका लागि निःशर्त बहुउद्देश्यीय नगद सहायता र यदि बजारहरू क्रियाशिल/सञ्चालनमा

नरहेको भएमा सुरूवाती १० दिनका लागि खाद्यान्न सहायता र २० दिनका लागि नगद सहायता (बहुउद्देश्यीय नगदको रूपमा सामाजिक सहायता वितरण) साथै पशु तथा माछा स्वास्थ्य उपचार र मृत पशुपन्छीको व्यवस्थापन ।

- दोस्रो चरण: एक महिनापछि - खाद्य सुरक्षा, जीविकोपार्जन र कृषि पुनः प्राप्तिका लागि कामका लागि नगद (Cash for Work) गतिविधिहरू, बालीको मौसम अनुसार बाली बीउ वितरण (धान, तरकारी, मकै, आदि) र खाद्यान्न र बालीको सुरक्षित भण्डारणमा सहयोग ।

४. तात्कालिक प्रतिकार्य योजनाका लागि स्रोत साधनको आँकलन:

- जम्मा ५,७०,००० मानिस - १,१४,००० घरधुरीका लागि १ महिना पुग्ने खाद्य सहायता उपलब्ध गराउन आवश्यक बजेट: १८.३९ मिलियन अमेरिकी डलर ।
- विपद्को घोषणा भई सरकारद्वारा अन्तर्राष्ट्रिय सहायताका लागि आह्वान गरेको खण्डमा खाद्य सुरक्षा क्लस्टरका केही सदस्य संस्थाहरूले आपत्कालीन कोषबाट तत्काल परिचालन गर्न सक्ने रकम (खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनीसँग मौज्जात रहेको खाद्यान्न तथा सरकारको विभिन्न तहमा रहेका विपद् व्यवस्थापन कोषमा रहेको रकम बाहेक) १.२९ मिलियन अमेरिकी डलर ।
- कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयको आगामी आव २०७८ | ७९ को बजेटमा आकस्मिक विपद्का कारण क्षति पुगेका कृषकहरूलाई राहतका लागि रू. ५ करोड र बाली तथा पशुपन्छी बीमाको प्रिमियममा अनुदान उपलब्ध गराउन रू ६० करोड रूपैयाँ विनियोजन भएको छ ।

१. मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य क्रियाकलापहरू

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	कैफियत
१	खाद्य सुरक्षा विषयगत क्षेत्रमा संलग्न विकास साझेदार संघ संस्थाहरूसँगको स्टक पाइलको रेकर्ड अद्यावधिक गर्ने	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	FAO र WFP World Vision, Save the Children, Oxfam, Action Aid लगायत अन्य निकायहरू	निरन्तर	FAO, WFP तथा अन्य निकायहरूसँग खाद्यान्न मौज्जातमा नरहेको ।
२	तत्काल खान मिल्ने खाद्यान्न (Ready to eat food) को व्यवस्थापन मिलाउने	प्रदेश/स्थानीय तहहरू	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय, WFP र अन्य गैरसरकारी निकायहरू	निरन्तर	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	कैफियत
३	WFP को दुर संवेदन आधारित प्रविधि (WFP's remote-sensing based 72 hours assessment) प्रयोग गरी द्रुत मनसुन प्रकोप प्रभाव मुल्यांकन गर्ने र खाद्य सहायताको आवश्यकतामा रहेका जनसंख्याको अनुमान गर्ने	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय / प्रदेश भुमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	FAO र WFP World Vision, Save the Children, Oxfam, Action Aid, Mercy Corps लगायत अन्य निकायहरू	प्रकोपको ७२ घण्टाभित्र	Remote-sensing and machine-learning मा आधारित 72-hour rapid assessment and remote vulnerability assessment (mVAM) को कार्यविधि (SOP) र सो को लागि दक्ष जनशक्ति रहेको । खाद्य सुरक्षा क्लस्टरले गर्ने Rapid Assessment Mercy Corps ले परियोजना क्षेत्रमा गर्न सक्ने ।
४	Ready to eat food (चिउरा, High Energy Biscuit, आदि) को वितरण र यदि बाढीको तत्काल पछि बजारहरू क्रियाशिल-सञ्चालनमा रहेको भए १ महिनाको लागि लक्षित जनसंख्याको लागि निशर्त बहुउद्देशिय नगद सहायता र यदि बजारहरू क्रियाशिल/सञ्चालनमा नरहेको भएमा शुरूवाती १० दिनको लागि खाद्यान्न सहायता र २० दिनको लागि नगद सहायता (बहुउद्देशिय नगदको रूपमा सामाजिक सहायता वितरण) ।	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय, WFP and FAO	खाद्य सुरक्षा क्लस्टर सदस्य संस्थाहरू, खाद्य व्यवस्थापन र ट्रेड कम्पनी, Action Aid, World Vision, WHH, DCA, Save the Children, Mercy Corps लगायत अन्य निकायहरू		<ul style="list-style-type: none"> WFP १६ मे.ट. High Energy Biscuit/ BP-5 नेपालगञ्ज स्थित गोदाममा stock रहेको, विपद्को घोषणा भई सरकारद्वारा अन्तर्राष्ट्रिय सहायताको लागि आह्वान गरेको खण्डमा : <ul style="list-style-type: none"> WFP: USD ५०,०,००० हेडक्वाटर स्थित आपतकालीन प्रतिकार्य कोष मार्फत उपलब्ध रहेको । आपत्कालीन प्रतिकार्यका लागि विश्व खाद्य कार्यक्रम र खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी बिच १,००० मे.ट. चामल र २०० मे.ट. दालको तत्काल खरिद गर्नको लागि द्विपक्षीय समझौता रहेको छ । Action Aid Nepal: GBP ५०,००० कोष उपलब्ध । World Vision: USD २,५०,००० कोष उपलब्ध । WHH: खाद्य सुरक्षा, WASH र आश्रय क्षेत्रका लागि Euro ५०,००० कोष उपलब्ध । Save the Children: तत्काल जीवन बचाउ प्रतिकार्यको लागि USD ८०,००० तय ३,००,००० कोष उपलब्ध । थप १०,००० परिवार माझ ७२ घण्टा भित्र गैर खाद्य सामग्री पुराउने क्षमता रहेको जुन देश भर विभिन्न स्थानहरूमा तैनाथ राखिएको छ । Care Nepal: USD १,२०,००० कोष उपलब्ध ।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	कैफियत
					<ul style="list-style-type: none"> Oxfam: ३०० परिवार लाई पुग्ने Ready-to-eat-food खरिदको लागि र मधेस प्रदेशको १,५०० परिवारका लागि early recovery कार्यक्रम को लागि बजेट उपलब्ध रहेको र १०,००० पाउण्ड आपत्कालीन प्रतिकार्य कोष मार्फत उपलब्ध रहेको । Mercy Corps have fund to support 5000 participants with NRs. 10,350 each as emergency support for food security. कुनै पनि क्लस्टर साझेदारहरू सित खाद्यान्न (चामल, दाल, खाने तेल र नुन) मौज्जात नरहेको । आपत्कालीन प्रतिकार्य कोष प्रयोग गरी नगद सहायता अथवा खाद्यान्न खरिद गर्न सकिने । क्लस्टर साझेदारहरू सित आपत्कालीन आवश्यकता र प्रकोप प्रभाव मूल्यांकन गर्न र प्रतिकार्य गर्न अनुभवी र सक्षम मानवीय स्रोत रहेको । <p>नोट : क्लस्टर सदस्य INGOs ले समाज कल्याण परिषद बाट स्वीकृत विभिन्न योजनाहरू अन्तर्गत करिब १०% रकम विपद् प्रतिकार्यमा प्रयोग गर्न सक्ने ब्यवस्था रहेको छ ।</p>
५	खाद्य सुरक्षा, जीविकापार्जन र कृषि पुनः प्राप्तिका लागि कामका लागि नगद (cash for work/assets) गतिविधिहरू, बालीको मौसम अनुसार बाली बीउ वितरण (धान, तरकारी, मकै, आदि) र खाद्यान्न र बालीको सुरक्षित भण्डारणमा सहयोग ।	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय, WFP and FAO	खाद्य सुरक्षा क्लस्टर सदस्य संस्थाहरू	२-४ महिना	सम्भावित दातृ निकायहरूबाट बजेट/स्रोत परिचालन गर्नुपर्ने । Mercy Corps ले ३००० जनाको लागि Cash for Work (Rs. १५,००० each) संचालन गर्ने ।
६	खाद्यान्न र तरकारी बालीको बिउ मौज्जात राख्ने व्यवस्था मिलाउने ।	राष्ट्रिय बीउविजन कम्पनी लिमिटेड, प्रदेश भुमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय/कृषि ज्ञान केन्द्र र स्थानीय तहहरू	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय/कृषि विभाग	निरन्तर	Mercy Corps ले २००० जनाको लागि Agricultural inputs tools support गर्न सक्ने ।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	कैफियत
७	प्रदेश स्तरमा FSC Contingency Plan बनाउन सहजीकरण गर्ने ।	प्रदेश भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय/ कृषि ज्ञान केन्द्र	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय / कृषि विभाग WFP र FAO		प्रदेश समन्वय संस्थाहरूले (Provincial Coordination Focal Point Agency) NDRRMA र राष्ट्रिय क्लस्टरको साथ समन्वयमा मनसुन प्रतिकार्य योजना तयार गर्न प्रदेश सरकार र क्लस्टरलाई सहयोग गर्ने ।
८	स्थानीय माछा, पशुपन्छीको उपचार ।	स्थानीय निकायहरू / भेटनेरी अस्पताल तथा पशुसेवा विज्ञ केन्द्र	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय/ पशु सेवा विभाग	निरन्तर	
९	पशुपन्छीका विभिन्न रोग तथा महामारी (बर्डफ्लु / अन्य) का विरुद्धका भ्याक्सिन लगाउने ।	स्थानीय निकायहरू / भेटनेरी अस्पताल तथा पशुसेवा विज्ञ केन्द्र	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय/ पशु सेवा विभाग	निरन्तर	
१०	मृत पशुपन्छीको व्यवस्थापन	स्थानीय निकायहरू / भेटनेरी अस्पताल तथा पशुसेवा विज्ञ केन्द्र	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय/ पशु सेवा विभाग	निरन्तर	
११	दानाको व्यवस्थापन	स्थानीय निकायहरू / भेटनेरी अस्पताल तथा पशुसेवा विज्ञ केन्द्र	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय/ पशु सेवा विभाग	निरन्तर	
१२	आकस्मिक विपद्का कारण क्षति पुगेका कृषकहरूलाई राहत उपलब्ध गराउने	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	कृषि विभाग	निरन्तर	आ.व. २०७८ ७९ को बजेटमा आकस्मिक विपद्का कारण क्षति पुगेका कृषकहरूलाई राहतका लागि ५ करोड रूपैयाँ विनियोजन भएको छ ।
१३	बाली तथा पशुपन्छी बीमाको प्रिमियममा अनुदान उपलब्ध गराउने	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	कृषि तथा पशु सेवा विभाग	निरन्तर	आ.व. २०७८ ७९ को बजेटमा बाली तथा पशुपन्छी बीमाको प्रिमियममा अनुदान उपलब्ध गराउन ६० करोड रूपैयाँ विनियोजन भएको

५.१३ आपत्कालीन आश्रयस्थल र शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्रको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना

नेतृत्व: शहरी विकास मन्त्रालय / शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग

सहनेतृत्व: आईओएम/आईएफआरसी (IOM/IFRC)

मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य क्रियाकलापहरू

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय	कैफियत
१	विपद् जोखिमयुक्त बस्तीको पहिचान गरी अभिलेख तयार गर्ने	राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण (NDRRMA)	स्थानीय तहहरू, शहरी विकास मन्त्रालय/ शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	निरन्तर प्रक्रिया	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय	कैफियत
२	जोखिमयुक्त बस्ती स्थानान्तरणका लागि सुरक्षित क्षेत्र यकिन गर्ने	शहरी विकास मन्त्रालय / शहरी विकास मन्त्रालय शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण (NDRRMA)	स्थानीय तहहरू	निरन्तर प्रक्रिया	
३	एकीकृत बस्ती निर्माण तथा विकास गर्ने	शहरी विकास मन्त्रालय/शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग/सबै सङ्घीय आयोजना कार्यान्वयन इकाई/सघन शहरी तथा भवन निर्माण आयोजना	स्थानीय तहहरू	निरन्तर प्रक्रिया	
४	आवश्यकता अनुसार आवास सामग्री (Shelter Kits) को व्यवस्थापनमा सहकार्य गर्ने ।	शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग/सबै सङ्घीय आयोजना कार्यान्वयन इकाई/सघन शहरी तथा भवन निर्माण आयोजना	स्थानीय तहहरू, IFRC, Shelter Cluster Nepal/ शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र	निरन्तर प्रक्रिया	
५	आपत्कालीन आवास प्रतिकार्य कोषको स्थापना गर्ने	अर्थ मन्त्रालय	शहरी विकास मन्त्रालय/ शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग	निरन्तर प्रक्रिया	
६	पूर्वतयारी: आवश्यकता र उपलब्ध स्रोत तथा क्षमताको पहिचान तथा अन्तरहरू पहिचान गर्ने	शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग /सबै संघीय आयोजना कार्यान्वयन इकाई /सघन शहरी तथा भवन निर्माण आयोजना	स्थानीय वडाहरू, NRCS-IFRC, Shelter Cluster Nepal	आवश्यकता अनुसार	
७	आपत्कालीन आवास डिजाइन सम्बन्धी जानकारीमूलक पर्चा प्रकाशन गर्ने	शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग /सबै संघीय आयोजना कार्यान्वयन इकाई /सघन शहरी तथा भवन निर्माण आयोजना	स्थानीय वडाहरू, NRCS-IFRC, Shelter Cluster Nepal	आवश्यकता अनुसार	
८	प्रतिकार्य: विपद् प्रभावित क्षेत्रहरू तथा कोभिड-१९ प्रतिकार्यका लागि स्थापित कारेन्टिनहरूमा आवासको लागि गैरखाद्य राहत वितरण गर्ने । आवास सहायताका लागि नगद वा भौचर हस्तान्तरण तथा वितरण गर्ने । आपत्कालीन तथा संक्रमणकालीन आवास समाधानका लागि आवश्यक पहल गर्ने ।	शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग /सबै संघीय आयोजना कार्यान्वयन इकाई /सघन शहरी तथा भवन निर्माण आयोजना	स्थानीय वडाहरू, NRCS-IFRC Shelter Cluster Nepal	आवश्यकता अनुसार	
९	विभिन्न जिल्ला तथा स्थानीय तहमा बनाइएका सामुदायिक भवन वा आश्रयस्थलको (अस्थायी बासस्थानहरू) मापन गरी अद्यावधिक विवरण उपलब्ध गराउने ।	शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग/सबै सङ्घीय आयोजना कार्यान्वयन इकाई/सघन शहरी तथा भवन निर्माण आयोजना	आवास विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू र शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापनका सदस्यहरू	निरन्तर प्रक्रिया	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समय	कैफियत
१०	शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग अन्तर्गत आवास प्रतिकार्य सम्बन्धी सामग्री भण्डारणका लागि स्टोर स्थापना गर्ने ।	शहरी विकास मन्त्रालय शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग/ सबै संघीय आयोजना कार्यान्वयन इकाई/सघन शहरी तथा भवन निर्माण आयोजना	NRCS-IFRC, Shelter Cluster Nepal	निरन्तर प्रक्रिया	
११	खुला क्षेत्रको रूपमा घोषित वा पहिचान गरिएका स्थानहरूका अद्यावधिक विवरण उपलब्ध गराउने ।	शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग/सबै संघीय आयोजना कार्यान्वयन इकाई/सघन शहरी तथा भवन निर्माण आयोजना	स्थानीय तहहरू, IOM/ शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापनका सदस्यहरू	निरन्तर प्रक्रिया	
१२	विभिन्न जिल्ला तथा स्थानीय तहमा बनाइएका सामुदायिक भवन वा आश्रयस्थलको (अस्थायी बासस्थानहरू) मापन गरी अद्यावधिक विवरण उपलब्ध गराउने ।	शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग/सबै संघीय आयोजना कार्यान्वयन इकाई/सघन शहरी तथा भवन निर्माण आयोजना	IOM/Shelter Clusterका सदस्यहरू र शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापनका सदस्यहरू	निरन्तर प्रक्रिया	
१३	आश्रयस्थल वा शिविर/ स्वतस्फुर्त साइटहरूमा रहेका प्रभावित व्यक्तिहरूको संरक्षण, खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (WASH), खाद्यान्न, पोषण, आश्रयस्थल/गैरखाद्य सामग्री सम्बन्धी सूचना व्यवस्थापनको निम्ति Displacement Tracking Matrix (DTM) सम्बन्धी प्रश्नावलीलाई अद्यावधिक गराउने र (स्थानीय सरकार, प्रदेश सरकार वा संघीय सरकार वा अरू क्लस्टरको अनुरोधमा) आवश्यक परेको बेलामा कार्यान्वयन गराउने ।	शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग/सबै संघीय आयोजना कार्यान्वयन इकाई/सघन शहरी तथा भवन निर्माण आयोजना	IOM/ शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापनका सदस्यहरू,	आवश्यकता अनुसार	
१४	खुला क्षेत्रको रूपमा घोषित वा पहिचान गरिएका स्थान तथा आश्रयस्थलमा शिविरको सञ्चालन गर्नेका निम्ति साइट प्लानहरू उपलब्ध गराउने वा स्वतःस्फुर्त साइटहरूको द्रुत गतिमा स्तरोन्नति तथा परिमार्जन गर्नका लागि साइट प्लानहरू उपलब्ध गराउने र आवश्यक पूर्वाधार विकास गर्ने गराउने ।	स्थानीय तहहरू/ शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग/सबै संघीय आयोजना कार्यान्वयन इकाई/सघन शहरी तथा भवन निर्माण आयोजना/ स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिती/ जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	IOM, शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापनका सदस्यहरू, तथा सुरक्षानिकायका CCCM Master Trainers	आवश्यकता अनुसार	
१५	शिविरहरू स्थापना गर्नुपरेको अवस्थामा अरू क्लस्टरहरूको समन्वयमा शिविर तथा आश्रयस्थलहरूमा निरन्तर स्वास्थ्य सेवाहरू, मनोवैज्ञानिक/मानसिक परामर्श, सिफारिसको प्रभावकारी कार्यपद्धति (Referral mechanism) स्थापना गराउने ।	शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग/सबै संघीय आयोजना कार्यान्वयन इकाई/सघन शहरी तथा भवन निर्माण आयोजना	स्थानीय तहहरू, IOM, शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापनका सदस्यहरू र Protection cluster को समन्वयमा	आवश्यकता अनुसार	
१६	शिविरहरू वा आश्रयस्थलहरू बन्द गर्ने (Decommission), निःसंक्रमण (Disinfection) गर्ने र शिविरहरू बन्द गर्दा यथासक्दो साइटहरूलाई आफ्नो मौलिक प्रयोगमा फिर्ता लप्ने ।	शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग/सबै संघीय आयोजना कार्यान्वयन इकाई/सघन शहरी तथा भवन निर्माण आयोजना	स्थानीय तहहरू, IOM, का सदस्यहरू, शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापनका सदस्यहरू	आवश्यकता अनुसार	

५.१४ संरक्षण विषयगत क्षेत्रको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना

नेतृत्व: महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय

सहनेतृत्व: संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय जनसङ्ख्या कोष र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय बालकोष (UNFPA/UNICEF)

क्र.स	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	कैफियत
पूर्वतयारीका मुख्य क्रियाकलापहरू					
१	संरक्षण सम्बन्धी सवालहरू र उपलब्ध संरक्षण सेवाहरू सम्बन्धी सूचनाहरूलाई विभिन्न पहुँचयोग्य ढाँचामा अद्यावधिक र विकास गर्ने ।	महिला तथा बालबालिका विभाग	UNFPA, UNICEF तथा संरक्षण विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू		
२	लैंगिक हिंसा, मनोसामाजिक सहायता र बालबालिका विरुद्ध हुने हिंसामा अत्यावश्यक सेवाहरूका लागि सम्प्रेषण (रेफरल) मार्ग लागु गर्न सहयोग गर्ने ।	महिला तथा बालबालिका विभाग	UNFPA, UNICEF तथा संरक्षण विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू		
३	प्रारम्भिक पहिचान र प्रतिकार्य कार्यलाई सहयोग गर्न संरक्षण अनुगमन संयन्त्र लगायत सतर्कता र वास्तविक समय अनुगमन प्रणालीहरूका कभरेज र सम्पर्क विस्तार गर्ने ।	महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय र महिला तथा बालबालिका विभाग	UNFPA, UNICEF तथा संरक्षण विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू		
४	स्वास्थ्य, शिक्षा आदि जस्ता विभिन्न सेवाहरूमा सम्प्रेषण (रेफरल) र प्रतिकार्यका कार्यहरू सुनिश्चित गर्न संरक्षण सम्बन्धी सेवा प्रदायक तथा प्रतिकार्यमा संलग्न व्यक्तिहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।	महिला तथा बालबालिका विभाग	UNFPA, UNICEF तथा संरक्षण विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू		
५	विपद्को समयमा विशेष आवश्यकता रहने डिप्रीटि किट, किशोरी (adolescent) किट लगायतका जीवन बचाउने राहत सामग्रीहरूको पूर्वनिर्धारण र भण्डारण गर्ने ।	महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय र महिला तथा बालबालिका विभाग	UNFPA, UNICEF तथा संरक्षण विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू	तयारी अवस्थामा	
६	अग्रपंक्तिमा रहेर संरक्षण सेवा प्रदान गर्नेहरू तथा सेवा प्रदायकहरूको क्षमता अभिवृद्धिका गतिविधिहरूमा यौन शोषण र दुर्व्यवहारबाट सुरक्षा सम्बन्धी सत्र (PSEA) लाई समावेश गर्ने ।		यौन शोषण र दुर्व्यवहारबाट सुरक्षा सम्बन्धी सत्र (PSEA Working Group)	जुन	
प्रतिकार्यका मुख्य क्रियाकलापहरू					
७	प्रकोपका कारण अलग भएका बालबालिकाहरू र परिवारहरूको पहिचान, ट्रेसिङ र पुनर्मिलन संयन्त्र लागू गर्ने र आवश्यक परेको अवस्थामा अस्थायी वैकल्पिक हेरचाहाका उपायको स्थापना गर्ने ।	महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय र महिला तथा बालबालिका विभाग	UNFPA, UNICEF तथा संरक्षण विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू		
८	हेल्थ क्लस्टरसँगको समन्वयमा, प्रकोपबाट प्रभावित र मानसिक आघातमा परेका व्यक्ति र उनीहरूको परिवारको मानसिक स्वास्थ्य र मनोसामाजिक अवस्थामा सुधारका लागि सहयोग गर्ने ।	महिला तथा बालबालिका विभाग	UNFPA, UNICEF तथा संरक्षण विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू		
९	संरक्षण सेवाहरू प्रदान गर्न महिला र बालमैत्री स्थलहरूको स्थापना गर्ने ।	महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय र महिला तथा बालबालिका विभाग	UNFPA, UNICEF तथा संरक्षण विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू		

क्र.स	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	कैफियत
१०	महिला (लैंगिक हिंसा, घरेलु हिंसा लगायतका हानिकारक अभ्यासहरू), बालबालिका, आप्रवासि, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, ज्येष्ठ नागरिक, सरोकारका व्यक्तिहरू (वर्तमानको अवस्थामा शरणार्थी) माथि हुन सक्ने जोखिमताका विषयलाई समेटेर तयार गरिएको संरक्षण सम्बन्धी सूचना सन्देशलाई (स्थानीय भाषा र विभिन्न ढाँचामा) प्रशारण गर्ने र सहयोगका लागि हेल्पलाइन र हटलाइन सेवाहरूको प्रयोगलाई प्रवर्द्धन गर्ने ।	महिला तथा बालबालिका विभाग	UNFPA, UNICEF, Thematic Group, Focal Agencies-IOM, UNHCR तथा संरक्षण विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू		
११	अत्यावश्यक जिबिभि रोकथाम र प्रतिकार्य सेवाहरू र मनोसामाजिक परामर्श, सुरक्षित आवास तथा आश्रयस्थलहरू सहित प्रभावित संवेदनशिल सेवाहरू प्रदान गर्ने क्षमता सुनिश्चित गर्ने र सम्प्रेषण (रेफरल) मार्गको सुदृढीकरण गर्ने ।	महिला तथा बालबालिका विभाग	UNFPA, UNICEF तथा संरक्षण विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू		
१२	लैंगिक हिंसा, बाल संरक्षण र मानसिक स्वास्थ्य र मनोसामाजिक समस्या सहित अत्यावश्यक संरक्षण आवश्यकताका बारेमा सतर्कता र जोखिममा परेकाहरूलाई प्रारम्भिक हस्तक्षेप वा सहयोगका लागि हेल्पलाइनहरूको स्तर वृद्धि गर्ने ।	महिला तथा बालबालिका विभाग	UNFPA, UNICEF तथा संरक्षण विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू		
१३	महिला र बहिष्करणमा परेका समूहलाई बृहत/पूर्ण राहत प्याकेजहरू प्रदान गर्ने ।	महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय र महिला तथा बालबालिका विभाग	UNFPA, UNICEF तथा संरक्षण विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू		
१४	यौन शोषण र दुर्व्यवहार जोखिम मूल्याङ्कनलाई या त अलग्गै जोखिम मूल्यांकनको रूपमा वा व्यापक अभ्यासहरूमा एकीकृत गरेर जोखिम मूल्याङ्कन गर्ने । यौन शोषण र दुर्व्यवहार/जिबिभिको जोखिमहरू कम गर्न हस्तक्षेपहरू/प्रतिकार्य कार्यको मूल्याङ्कन र लागू गर्ने र प्रतिकार्यका गतिविधिहरूको कार्यान्वयन गर्दा यौन शोषण र दुर्व्यवहार/GBV को जोखिमताहरू बढ्ने वा सिर्जना हुने छैन भनी सुनिश्चित गर्ने ।		PSEA Working Group	जुन	
१५	महिला (लैंगिक हिंसा, घरेलु हिंसा लगायतका हानिकारक अभ्यासहरू, PSEA), बालबालिका, आप्रवासी, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, ज्येष्ठ नागरिक, सरोकारका व्यक्तिहरू (वर्तमानको अवस्थामा शरणार्थी) माथि हुन सक्ने जोखिमताका विषयलाई समेटेर तयार गरिएको संरक्षण सम्बन्धी सूचना सन्देशलाई (स्थानीय भाषा र विभिन्न ढाँचामा) प्रशारण गर्ने र सहयोगका लागि हेल्पलाइन र हटलाइन सेवाहरूको प्रयोगलाई प्रवर्द्धन गर्ने ।		PSEA Working Group	जुन देखि सेप्टेम्बर	

क्र.स	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	कैफियत
१६	संरक्षणका पहलहरूको केन्द्रमा प्रभावित समुदायप्रतिको र यौन शोषण र दुर्व्यवहारबाट संरक्षणका लागि जवाफदेहिता सुनिश्चित गर्न संयुक्त पैरवी गर्ने । प्रतिकार्यलाई व्यवस्थित रूपमा सूचित गर्न तत्कालीन आवश्यकता, धारणाहरू र सिफारिशका सन्दर्भमा प्रभावित समुदायका आवाजहरूको सुनुवाइ गर्ने ।		PSEA Working Group	जुनदेखि सेप्टेम्बर	

५.१५ शिक्षा विषयगत क्षेत्रको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना

नेतृत्व: शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयका/शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र

सहनेतृत्व: संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय बालकोष/सेभ द चिल्ड्रेन (UNICEF/SC)

मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य क्रियाकलापहरू

क्र. सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	उपलब्ध स्रोत, साधन
१	समुदाय, स्थानीय तह, जिल्ला, प्रदेश र संघस्तरमा सूचनाको समयमा नै आदानप्रदानका लागि प्रभावकारी सञ्चार प्रणालीको स्थापना गर्ने				
१.१	सम्भावित बाढी प्रभावित जिल्लाका स्थानीय तह, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई (शि.वि.तथा स.ई.) जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति (DDMC), शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र, शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय, प्रदेश, जिल्ला तथा राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र (DEOC/NEOC), जिल्ला तथा संघस्तरका शिक्षा समूह (Education Cluster) का सदस्य संस्थाहरूका सम्पर्क व्यक्तिहरूको विवरण संकलन, व्यवस्थापन र अद्यावधिक गर्ने ।	स्थानीय तह, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई, शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र	शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयका Disaster Risk Reduction (DRR) सम्पर्क व्यक्ति, सामाजिक विकास मन्त्रालय/शिक्षा विकास निर्देशनालय, क्षेत्रगत सबै साझेदार	त्रैमासिक रूपमा	शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय र शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रमा जिम्मेवार शाखा र सम्पर्क व्यक्ति तोकिएको ।
१.२	विद्यालयस्तरमा समुदाय, विद्यालय व्यवस्थापन समिति (वि.व्य.स), अभिभावक, शिक्षक, विद्यार्थी सहितको सहभागितामा विभिन्न विपद्का सम्भावित जोखिम र सो को न्यूनीकरणका लागि पूर्व तयारी गर्न आवश्यकता अनुसार प्रत्यक्ष वा अन्य बैकल्पिक माध्यमबाट नियमित बैठक, छलफल तथा अन्तरक्रिया सञ्चालन गर्ने ।	विद्यालय र सम्बन्धित स्थानीय तह	वि.व्य.स, शिक्षक अभिभावक संघ शि.वि. तथा समन्वय इकाई, क्लस्टर सदस्य	वैशाख	
२	स्थानीय, जिल्ला, प्रदेश र केन्द्रस्तरका शिक्षा समूह (Education Cluster) सञ्चालन गर्ने				
२.१	स्थानीय, जिल्ला, प्रदेश तथा संघस्तरका शिक्षा समूह (Education cluster) का सदस्यहरूसँग प्रभावकारी समन्वय र जिम्मेवारी (ToR) निर्धारण र बाँडफाँड गर्ने	शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र, प्रदेश सामाजिक विकास वा शिक्षा सम्बद्ध मन्त्रालय, शिक्षा विकास निर्देशनालय, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई र स्थानीय तह	शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयका DRR सम्पर्क व्यक्ति र जिल्ला, प्रदेश तथा संघ र स्थानीय तह स्तरमा गठन भएका शिक्षा समूहहरू	निरन्तर	
३	आपूर्ति व्यवस्थापन गर्ने				
३.१	उपलब्ध Student Kit, School Kit, ECD kit, स्वअध्ययन सामग्री जस्ता सामग्रीहरूको परिमाण अद्यावधिक गर्ने ।	शिक्षा समूह (Education Cluster)		ज्येष्ठ	उपलब्ध Student Kit, School Kit, ECD kit, स्वअध्ययन सामग्री जस्ता सामग्रीहरूको परिमाण अद्यावधिक गर्ने ।

क्र. सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	उपलब्ध स्रोत, साधन
३.२	नेपाल सरकारका विभिन्न निकायहरूबाट उत्पादन र विकास भएका एवं शिक्षा समूह (Education Cluster) का सदस्य संस्थाहरूसँग उपलब्ध शैक्षिक सामग्रीहरू, सामग्री भण्डारण गरेको स्थान र जनशक्तिको अभिलेख अध्यावधिक राख्ने ।	शिक्षा समूह (Education Cluster)	शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र, प्रदेश सामाजिक विकास वा शिक्षा सम्बद्ध मन्त्रालय तथा शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई, स्थानीय तह	निरन्तर	
३.३	प्रभावित जिल्लाका विद्यालयहरूका लागि आवश्यकता अनुसारको पाठ्य सामग्री तथा बैकल्पिक सिकाइ सामग्रीहरूको प्रबन्ध मिलाउने ।	शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई र स्थानीय तह	शिक्षा समूह (Education cluster)	विपद् पश्चात क्षतिको विवरण प्राप्त भए पछि	आर्थिक बर्ष २०७८।०७९ मा विपद् व्यवस्थापनका लागि शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रमा १ करोड र प्रत्येक प्रदेशमा दुई दुई करोड रकमको व्यवस्था गरिएको
३.४	सामग्री राहतको विकल्पको रूपमा (संस्था र विद्यालय बीच) नगद राहत उपलब्ध गराउनको लागि मार्गदर्शन तयार गर्ने ।	शिक्षा समूहका संयोजक र सह संयोजक	शिक्षा समूह (Education cluster)	ज्येष्ठ	
४	मनसुनबाट उत्पन्न हुन सक्ने आपत्कालीन अवस्थाबारे अभिमुखीकरण वा सचेतना कार्यक्रमको सञ्चालन गर्ने				
४.१	विपद् जोखिम न्यूनीकरण/अल्पिकरण योजनामा शिक्षकहरूको क्षमता अभिवृद्धिलाई विद्यालय सुरक्षा योजनाको एउटा अंगको रूपमा विद्यालय सुधार योजनामा समावेश गर्ने ।	विद्यालय	स्थानीय तह र शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	ज्येष्ठ (विद्यालय सुधार योजना अद्यावधिक गर्ने समयमा)	
४.२	देहायका विषयमा समुदाय, वि.व्य.स., शिक्षक अभिभावक संघहरूको भूमिका तथा जिम्मेवारी सम्बन्धी Public Service Announcement (PSA) तयार गरी प्रसारण गर्ने (१) विद्यालय सुरक्षा योजना, विपद् जोखिम न्यूनीकरण/अल्पिकरण, (२) बाढीले थुपारेको फोहोरको सरसफाई, (३) अस्थायी सिकाइ कक्षा निर्माण तथा सञ्चालन र मर्मत संभार	शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र, प्रदेश सामाजिक विकास वा शिक्षा सम्बद्ध मन्त्रालय, स्थानीय तह र शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय, शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र र शिक्षा समूह (Education Cluster)	ज्येष्ठ	
४.३	विद्यालयलाई अन्तिम विकल्पका रूपमा रहने गरी प्रभावित क्षेत्रमा अन्य उपयुक्त आश्रयस्थलको खोजी र व्यवस्थापनका लागि स्थानीय र प्रदेश तहमा प्रबन्ध मिलाउने	शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय, शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र, शिक्षा समूह, स्थानीय तह	गृह मन्त्रालय, सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, NDRR	आवश्यकता अनुसार	
४.४	शिक्षकहरूलाई खोज तथा उद्धार कार्यमा खटाउँदा र विद्यालयलाई आश्रयस्थलको रूपमा प्रयोग गर्दा त्यसबाट शिक्षामा पर्ने प्रभावबारे शिक्षकहरूलाई (PSA/ Online Learning Materials का माध्यमबाट सचेतना/ अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	स्थानीय तह र शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र र शिक्षा समूह	ज्येष्ठ	

क्र. सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	उपलब्ध स्रोत, साधन
४.५	शिक्षक तथा विद्यार्थी विद्यालयसम्म पुग्नका लागि सुरक्षित अन्य वैकल्पिक बाटोहरूको खोजी र प्रयोगको व्यवस्था मिलाउने ।	विद्यालय	स्थानीय तह, विव्यस, शिअसं, शिविसइ	आवश्यकता अनुसार	
५	क्षमता अभिवृद्धि/तालिम कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने				
५.१	शिक्षा समूहका सदस्यहरू, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई, स्थानीय तह, वि.व्य.स., शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूलाई विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा अस्थायी सिकाइ केन्द्र, कक्षा व्यवस्थापन र स्थापनाको मार्गदर्शन तथा आपत्कालीन अवस्थाको शिक्षाका शैक्षिक सामग्रीहरूको वितरण र व्यवस्थापन सम्बन्धमा प्रत्यक्ष वा अनलाइन जस्ता अन्य वैकल्पिक माध्यमबाट अभिमुखीकरण गर्ने ।	स्थानीय तह र शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र र शिक्षा समूह	बैशाख, ज्येष्ठ	
५.२	शिक्षा समूहका सदस्यहरूलाई आपत्कालीन अवस्थामा पालना गर्नु पर्ने आचारसंहिता (Code of Conduct), सञ्चारमाध्यमसँग प्रस्तुत हुने तरिका सम्बन्धी सूचना तथा सन्देशहरू सम्प्रेषण गर्ने सम्बन्धमा विद्युतीय सञ्चारमाध्यमबाट जानकारी गराउने ।	शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र र शिक्षा समूह	शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	ज्येष्ठ	
५.३	क्षतिको विवरण संकलन गर्नका लागि भैपरी योजना २०७६ (Contingency Plan 2019) बमोजिम सही सूचना सम्प्रेषण गर्नका लागि सूचनाहरूको मस्यौदा, खेसा गर्न तथा सूचना फारमहरू भर्ने सीप विकासको लागि शिक्षक/DRR Focal Person हरूलाई प्रत्यक्ष वा अनलाइन जस्ता अन्य वैकल्पिक माध्यमबाट अभिमुखीकरण गर्ने ।	शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र र शिक्षा समूह	शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय, सामाजिक विकास मन्त्रालय, स्थानीय तह	ज्येष्ठ	
६	अस्थायी सिकाइ केन्द्र/कक्षाकोठा निर्माणका लागि स्थान छनोट गर्ने				
६.१	अस्थायी सिकाइ केन्द्र/कक्षाकोठा निर्माणका लागि प्राथमिक र वैकल्पिक स्थानको पहिचान तथा छनोट	स्थानीय तह एवं विद्यालय	शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र, प्रदेश सामाजिक विकास वा शिक्षा सम्बद्ध मन्त्रालय र शिक्षा समूह	ज्येष्ठ	अस्थायी सिकाइ केन्द्र/कक्षाकोठा निर्माणका लागि प्राथमिक र वैकल्पिक स्थानको पहिचान तथा छनोट
प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू					
१	प्रभावित जिल्लाका बिद्यालयहरूका लागि सम्बन्धित निकायहरूको समन्वयमा आवश्यकता अनुसार पाठ्य सामग्री र वैकल्पिक सिकाइ सामग्रीहरूको प्रबन्ध मिलाउने ।	MoEST, CEHRD, CDC, Local Level, Cluster	प्रदेश सामाजिक विकास वा शिक्षा सम्बद्ध मन्त्रालय, EDCU	आवश्यकता अनुसार	
२	सिकाइ निरन्तरताको निम्ति आपत्कालीन र स्वअध्ययन सामग्री उपलब्ध गराउने ।	MoEST, CEHRD, CDC, Local Level, Cluster	प्रदेश सामाजिक विकास वा शिक्षा सम्बद्ध मन्त्रालय, EDCU	आवश्यकता अनुसार	

क्र. सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	उपलब्ध स्रोत, साधन
३	बालबालिका, शिक्षक तथा अभिभावकहरूलाई मनोसामाजिक परामर्श गर्ने	MoEST, CEHRD, ETC, Local Level, Cluster	प्रदेश सामाजिक विकास वा शिक्षा सम्बद्ध मन्त्रालय, EDCU	आवश्यकता अनुसार	
४	कक्षा कोठा तथा WASH Facilities को निर्माण तथा मर्मत कार्य गर्ने	Local Level, School, Local level Cluster	प्रदेश सामाजिक विकास वा शिक्षा सम्बद्ध मन्त्रालय, EDCU	आवश्यकता अनुसार	

५.१६ शीघ्र पुनर्लाभ विषयगत क्षेत्रको मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना

नेतृत्व: सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय

सहनेतृत्व: संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय विकास कार्यक्रम (UNDP)

मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य क्रियाकलापहरू

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	कैफियत
१	मनसुनको समयमा हुनसक्ने सम्भावित जोखिम, खासगरी जीविकोपार्जनका स्रोत साधनहरूमाथि पर्नसक्ने आघातको लेखाजोखा र पुनर्लाभमा सहयोगका लागि तयारी रहने	गाउँपालिका/ नगरपालिकाहरू	सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	असार मसान्तसम्म	लेखाजोखाको प्राबिधिक सहयोग युएनडिपीबाट
२	शीघ्र पुनर्लाभ विषयगत क्षेत्रको आवश्यक तयारीका लागि सातै प्रदेशका सम्बन्धित नेतृत्व मन्त्रालयमा अनुरोध पत्राचार गर्ने	सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय		२० ज्येष्ठ २०७९	
३	शीघ्र पुनर्लाभ विषयगत क्षेत्रको आवश्यक तयारीका लागि सातै प्रदेशका सम्बन्धित सहयोगी (co-lead) निकायलाई युएनडिपीमार्फत पत्राचार गर्ने	युएनडिपी		२० ज्येष्ठ २०७९	
४	शीघ्र पुनर्लाभ विषयगत समूहको सदस्यहरूको लिस्ट, सम्पर्क तथा स्रोतको उपलब्धता र सम्भावना अद्यावधिक गर्ने	सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	युएनडिपी	२५ ज्येष्ठ	शीघ्र पुनर्लाभ विषयगत समूह सदस्यहरूको सहभागिता र सहयोगमा
५	शीघ्र पुनर्लाभका सम्भावित कार्यक्रमको लिस्ट र कार्यान्वयन विधि अद्यावधिक गर्ने	सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	युएनडिपी	३१ ज्येष्ठ	शीघ्र पुनर्लाभ विषयगत समूह सदस्यहरूको सहभागिता र सहयोगमा
६	नगद कार्य समूह (Cash Working Group) सँग समन्वय र सहकार्य गर्ने	सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	युएनडिपी	असार पहिलो साता	
७	शीघ्र पुनर्लाभ विषयगत समूहको बैठक सञ्चालन	सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	युएनडिपी	३१ ज्येष्ठ भित्र	

खण्ड : तीन

अनुसूचीहरू

अनुसूची १: विगतमा मनसुनजन्य विपद्बाट भएको क्षतिको विवरण

क. बाढी

वर्ष	घटना सङ्ख्या	मृत्यु	बेपत्ता	आंशिक घर क्षति	पूर्ण घर क्षति	अनुमानित क्षति
२०६८	२५९	१२६	९३	४४८	७२३	५१२१०४५००
२०६९	४५	९	७	३०९	१३९	२१३७६०००
२०७०	२६६	१३१	१३३	१०८	२६३	२०३२७३००
२०७१	६५	१२९	१३३	२४४४७	८६२२	१४९१७६१३९३८
२०७२	१५	०	३	४	१४	१६५८५०००
२०७३	२३०	१०१	३६	१८०	५८३	३०७११५०१
२०७४	३३८	१६६	४२	१३८८६	२६४	२६४१३५००
२०७५	८२	१७	३	५३८	२२	३४५३०९००
२०७६	२०४	७३	२७	१९०७	४५२	१०६३४९५२४९
२०७७	९७	४२	३७	४८	१६६	४८८११०००
२०७८	१५५	६३	३४	१७२	४८४	११५३९१५००
जम्मा	१७५६	८५७	५४८	४२०४७	११७३२	१६८०७३६०३८८

ख. पहिरो

वर्ष	घटना सङ्ख्या	मृत्यु	बेपत्ता	आंशिक घर क्षति	पूर्ण घर क्षति	अनुमानित क्षति
२०६८	१२७	११३	२४	६	१००	४५७२६८००
२०६९	१०४	६८	८	७४	६६	२०५९७५००
२०७०	९५	७९	२२	६०	१३४	१६९१२७४५८
२०७१	७७	११६	१२९	३७	१४३	२३६६५९७९
२०७२	६२	१३५	१३	९६	१२१	६४२४००
२०७३	२३६	१४७	९	४४०	३५९	८१०६४२२००
२०७४	१६३	७५	१५	४०	१३९	६१३४३०००
२०७५	३३४	८८	२	११४	१८८	१३३८१९०००
२०७६	४३४	८३	११	१५८५	११३२	४०१४८६०००
२०७७	४८९	३०१	६४	६८	३८६	५०९६४९००
२०७८	३४४	१८२	३३	११९	२६२	३४६३५०००
जम्मा	२४६५	१३८७	३३०	२६३९	३०३०	१७५२६५०२३७

ग. भारी वर्षा

वर्ष	घटना सङ्ख्या	मृत्यु	बेपत्ता	आंशिक घर क्षति	पूर्ण घर क्षति	अनुमानित क्षति
२०६८	९६	११	१	३५	५०	२४२५६६००
२०६९	१३७	११	०	६०	७०	२३६३१०००
२०७०	५६	५	०	१२	४६	८०८९०००
२०७१	२१	६	०	४	१२	१३९४४२०००
२०७२	१५	०	०	३	१७	४००००००
२०७३	११२	९	०	३९	१०३	१७५६९५००
२०७४	९६	१३	०	५०	११८	२८३७०५००
२०७५	२४७	१७	०	१४३	१३४	६१२४४६६०
२०७६	१०२	९	०	३८	४४	१८१९८९००
२०७७	३६०	१५	०	१६८	४९९	६९९४०२००
२०७८	३६२	२२	१	१५५	१८४	१२९०४४१२०
जम्मा	१६०४	११८	२	७०७	१२७७	५२३७८६४८०

अनुसूची २: विषयगत क्षेत्रको सम्पर्क विवरण

क्र.सं.	विषयगत क्षेत्र	नेतृत्व	सम्पर्क फोन	इमेल	सहनेतृत्व	सम्पर्क फोन	इमेल
१	स्वास्थ्य (Health)	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय	9851255838	डा. संगीता कौशल मिश्रा महाशाखा प्रमुख स्वास्थ्य समन्वय महाशाखा drsangeetamishra@gmail.com	विश्व स्वास्थ्य सँगठन (WHO)	9802300664	डा. एलिसन गोकोटानो टिम लिड, WHO Health Emergencies gocotanoa@who.int
२	खानेपानी सरसफाइ तथा स्वास्थ्य प्रवर्द्धन (WASH)	खानेपानी मन्त्रालय	9851126245 9851244520	तीर्थ खत्री ktires@gmail.com प्रभात श्रेष्ठ shres_prabhat@yahoo.com; mows.seiu@gmail.com	संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय बालकोष (UNICEF)	9851248283	अरिनीता श्रेष्ठ amaskeyshrestha@unicef. org
३	आपत्कालीन आश्रयस्थल (Emergency Shelter)	शहरी विकास मन्त्रालय, शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग	9851205497 9841312742	mahtocs@gmail.com mgb435@hotmail.com	NRCS IFRC	9843588311 9851215946	manish.timsina@nrcs.org prajwal.acharya@ifrc.org
४	खाद्य सुरक्षा (Food Security)	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	9851174179 9841827444	डा. राजेन्द्र मिश्र सह सचिव rmishrarp@gmail.com लेखराज ढकाल शाखा अधिकृत lekh.dhakal1@gmail.com	विश्व खाद्य कार्यक्रम/खाद्य तथा कृषि सँगठन (WFP/ FAO)	9801083533 9860574912	krishna.jogi@wfp.org WFP: Krishna Jogi, mahendra.adhikari@fao. org FAO: Mahendra Adhikari,
५	पोषण (Nutrition)	स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय	9851147361 9841327361	Thapalila20@gmail.com	संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय बालकोष (UNICEF)	9851088567	ansharma@unicef.org
६	शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापन (CCCM)	शहरी विकास मन्त्रालय	9851205497 9841312742	mahtocs@gmail.com Chandra Shekhar Mahto (MoUD) mgb435@hotmail.com Mira Gyawali (DUDBC)	International Organization of Migration (IOM)	9801004571 9801023982	jbohara@iom.int Jitendra Bohara dsharma@iom.int Dipina Sharma Rawal
७	संरक्षण (Protection)	महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय	9855024279	parajulik42@yahoo.com	UNFPA UNICEF	9801247857 9841220289	aghimire@unfpa.org Alisha Ghimire rgurung@unicef.org Radha Gurung
८	शीघ्र पुनर्लाभ (Early Recovery)	सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	9841296990	acharya22005@gmail.com	संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय विकास कार्यक्रम (UNDP)	9851007816	kedar.dhungana@undp.org Kedar Dhungana

क्र.सं.	विषयगत क्षेत्र	नेतृत्व	सम्पर्क फोन	इमेल	सहनेतृत्व	सम्पर्क फोन	इमेल
९	शिक्षा (Education)	शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	9856035455 9846278754	gsaryal@gmail.com arjundhakal52@yahoo.com	संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय बालकोष / सेभ द चिल्ड्रेन (UNICEF/SC)	9851064207 9851164908	sajoshi@unicef.org laxmi.paudyal@ savethechildren.org
१०	बन्दोबस्ती (Emergency Logistic)	गृह मन्त्रालय	9851096139	kkacharya2021@yahoo.com Mr. Khumkanta Acharya	विश्व खाद्य कार्यक्रम (WFP)	9851220123	ratindra.khatri@wfp.org Ratindra Khatri
११	आपत्कालीन सञ्चार (Emergency Communication)	सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय	9841028510	anil.dutta@nepal.gov.np Mr. Anil Kumar Dutta, Joint Secretary, MOCIT	विश्व खाद्य कार्यक्रम (WFP)	9841623774	shrawan.shrestha@wfp.org Mr. Shrawan Kumar Shrestha, IT Operation Officer, WFP

अनुसूची ३: आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	प्रदेश / जिल्ला	दर्जा	नाम थर	सम्पर्क नम्बर	कार्यालयको नम्बर	कर्मचारी सङ्ख्या
१	NEOC काठमाडौं	उप सचिव	खुमकान्त आचार्य	9851096139	01-4200257	
प्रदेश नं. १ मा रहेका प्रदेश तथा जिल्ला आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रहरूको सम्पर्क विवरण						
१	PEOC मोरङ	प्र.स.नि.	ईश्वर खड्का	9842044770	021-470500	४
२	DEOC मोरङ	प्र.स.नि.	गिरीराज खतिवडा	9842238438	021-570383	४
३	DEOC सुनसरी	स.प्र.स.ह.	तेज जंग कार्की	9842957875 9801933208	025-565494 9852088015	३
४	DEOC धनकुटा	प्र.ह.	युबराज भुजेल	9842273345	026-523631	३
५	DEOC संखुवासभा	स.प्र.ब.ह.	अजय कुमार यादव	9867127811	029-561130	३
६	DEOC भोजपुर	स.प्र.स.ह.	सुब्बा शोर्पा	9862619728 9820900359	029-420420	३
७	DEOC झापा	स.प्र.स.ह.	नबराज रिजाल	9863606587	023-454123	३
८	DEOC इलाम	स.प्र.ह.	लेखनाथ कोइराला	9842922630		३
९	DEOC ताप्लेजुङ	स.प्र.ब.ह.	खेम राज राई	9801454881 9844646911		३
१०	DEOC खोटाङ	प्र.ह.	मान ब. कार्की	9843997944	036-420681	३
११	DEOC सोलुखुम्बु	स.प्र.स.ह.	नानी बाबु ढुंगाना	9851259594	038-520510	३
१२	DEOC ओखलढुङ्गा	स.प्र.ह.	कृष्ण ब. कार्की	9860801352	037-520733	२
१३	DEOC तेह्रथुम	स.प्र.ब.ह.	शंकर नेपाल	9863009129	026-460600 9852023566	३
१४	DEOC उदयपुर	स.प्र.स.ह.	निर ब. खड्का	9814356556 9840986525	035-421743	२
१५	DEOC पाँचथर	स.प्र.स.ह.	मुक्ति खनाल	9851258552	9863903475	
मधेश प्रदेशमा रहेका प्रदेश तथा जिल्ला आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रहरूको सम्पर्क विवरण						
१	PEOC मधेश	प्र.ह.	बिनोद देवकोटा	9845540109		३
२	DEOC पर्सा	प्र.ह.	विकास कुर्मि	9845556710	9869888068	३
३	DEOC बारा	प्र.ह.	मिथिलेश कु. झा	9813586671	053-550156	३
४	DEOC रौतहट	प्र.ह.	सँतोस सिंह	9844310457	055-520424	३
५	DEOC सर्लाही	प्र.ब.ह.	रणबिर सिंह	9845254438	046-520477	३
६	DEOC महोत्तरी	स.प्र.ह.	शेख ब. खवास	9846251904	044-520005	३
७	DEOC धनुषा	प्र.स.नि.	शर्मा प्रसाद यादव	9866191610	04-420417	३
८	DEOC सिरहा	स.प्र.ह.	सन्तोष कुमार चौधरी	9842924868 9801965735	033-520055	३
९	DEOC सप्तरी	स.प्र.ह.	भिम बहादुर बिष्ट	9842428424		३
बागमती प्रदेशमा रहेका प्रदेश तथा जिल्ला आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रहरूको सम्पर्क विवरण						
१	PEOC हेटौँडा	प्र.स.नि.	दिपेन्द्र थापा	9855090917	057-523384	४
२	DEOC मकवानपुर	प्र.स.नि.	राजन प्रसाद तिमिल्सेना	9845252787	057-524712	३
३	DEOC चितवन	प्र.ह.	बैकुण्ठ रेग्मी	9855090875	9844208888	४
४	DEOC धादिङ	प्र.ब.ह.	गंगा प्रसाई	9845074209	010-521464	४
५	DEOC नुवाकोट	प्र.ह.	उर्मिला सुवेदी	9851290444	010-561933	४
६	DEOC रसुवा	स.प्र.ब.ह.	सिताराम कार्की	9841061445	010-540019	२
७	DEOC सिन्धुपाल्चोक	स.प्र.ह.	बैधनाथ चौधरी	9845117909	011-620470	३
८	DEOC काभ्रे	प्र.ह.	भगवान अधिकारी	9841065542		४
९	DEOC दोलखा	स.प्र.ब.ह.	सरोज के.सी.	9841676055	049-421990	२
१०	DEOC रामेछाप	स.प्र.स.ह.	बिर बहादुर तामाङ	9861593719	048-540088	३
११	DEOC सिन्धुली	स.प्र.स.ह.	बासु आचार्य	9845238274	047-521309	३
गण्डकी प्रदेशमा रहेका प्रदेश तथा जिल्ला आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रहरूको सम्पर्क विवरण						
१	PEOC कास्की	शा.अ.	प्रकाश ढुङ्गाना	9846024246	9856017541	५
२	DEOC गोरखा	प्र.स.ह.	सागर पौडेल	9846479205	9748430200	३

क्र.सं.	प्रदेश / जिल्ला	दर्जा	नाम थर	सम्पर्क नम्बर	कार्यालयको नम्बर	कर्मचारी सङ्ख्या
३	DEOC तनहुँ	स.प्र.स.ह.	सन्त बहादुर थापा	9846564244	065-564161	३
४	DEOC स्याङ्जा	स.प्र.ह.	रूपेन्द्र नाथ	9801941701	063-420032	२
५	DEOC लमजुङ	प्र.ह.	लोक माया महतो	9846246435	066-520134	३
६	DEOC बाग्लुङ	प्र.ह.	नबराज ढकाल	9846611515	068-522131	३
७	DEOC पर्वत	प्र.ह.	युबती श्रेष्ठ	9846313201	067-521172	३
८	DEOC मुस्ताङ	प्र.ब.ह.	बिक्रम कमर	9856090223	069-590000	३
९	DEOC मनाङ	स.प्र.स.ह.	सुबास सापकोटा	9867522865	066-440357	२
११	DEOC म्याग्दी	स.प्र.ब.ह.	बलराम खड्का	9849783620	069-520994	२
लुम्बिनी प्रदेशमा रहेका प्रदेश तथा जिल्ला आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रहरूको सम्पर्क विवरण						
१	PEOC बुटवल	प्र.स.नि.	राम प्रसाद पराजुली	9847130354	071-549662	३
२	DEOC रूपन्देही	स.प्र.स.ह.	सुरेश खनाल	9846702938	9857020820	३
३	DEOC नवलपरासी पश्चिम	स.प्र.स.ह.	ओम बहादुर अर्याल	9847540279	078-5273	३
४	DEOC कपिलवस्तु	स.प्र.ह.	प्रेम कुमार अधिकारी	9848140825	076-560230	२
५	DEOC दाङ	स.प्र.ब.ह.	रेशम बस्नेत	9841869118		३
६	DEOC प्युठान	स.प्र.ज.	राजेश राना	9848236102	086-420224	३
७	DEOC बाँके	स.प्र.ब.ह.	भक्त बहादुर खड्का	9847558050		४
८	DEOC बर्दिया	स.प्र.ब.ह.	राजेन्द्र बहादुर रावल	9848441567	084-420999	३
९	DEOC रोल्पा	स.प्र.ब.ह.	नारायण गिरी	9848085419	086-440110	३
१०	DEOC पाल्पा	स.प्र.ब.ह.	लोकराज महतरा	9843882541	075-521890	३
११	DEOC गुल्मी	स.प्र.ब.ह.	खिमराज थापा	9868637288	079-521141	४
१२	DEOC अर्घाखाँची	स.प्र.स.ह.	सुरेश चन्द्र जिस्सी	9844730945	077-420873	३
कर्णाली प्रदेश प्रदेशमा रहेका प्रदेश तथा जिल्ला आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रहरूको सम्पर्क विवरण						
१	PEOC सुर्खेत	प्र.स.नि.	शेर बहादुर चौधरी	9867117164	083-521350	४
२	DEOC सुर्खेत	प्र.स.नि.	जित बहादुर खड्का	9849692602	083-521300	३
३	DEOC दैलेख	स.प्र.ह.	पदम बस्याल	9848105957	089-410233	३
४	DEOC जाजरकोट	प्र.ना.नि.	हिरा खत्री	9864937606		२
५	DEOC पश्चिम रूकुम	स.प्र.ह.	शोभाराम कुँवर	9847828925		२
६	DEOC जुम्ला	स.प्र.ना.नि.	गणेश रोका मगर	9845035273		२
७	DEOC डोल्पा	प्र.ह.	छबिलाल ढकाल	9862488506	087-550154	३
८	DEOC सल्यान	प्र.ज.	सरिता कुँवर	9860130779	088-520071	१
९	DEOC हुम्ला	स.प्र.ह.	राजिवबन सन्यासी	9845463645	087-680033	२
१०	DEOC कालिकोट	कामु स.प्र.ब.ह.	नर ब.भण्डारी	9862720201	087-440181	३
११	DEOC मुगु	स.प्र.ब.ह.	पदमराज गिरी	9742371186		२
सुदूरपश्चिममा प्रदेशमा रहेका प्रदेश तथा जिल्ला आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रहरूको सम्पर्क विवरण						
१	PEOC धनगढी (कैलाली)	प्र.स.नि.	जनक बहादुर बम	9868564845	091-521324	४
२	DEOC कैलाली	प्र.स.नि.	रूप सिंह साउद	9868547962	091-521705	३
३	DEOC कञ्चनपुर	प्र.ह.	दान बहादुर पाल	9848839611	099-525245	३
४	DEOC दार्चुला	प्र.स.नि.	नर बहादुर साउद	9848480514	093-420078	३
५	DEOC अछाम	स.प्र.ह.	राम साउद	9864010236	097-620133	२
६	DEOC डडेल्धुरा	स.प्र.ब.ह.	किरण रावत	9845183987	096-420748	२
७	DEOC बैतडी	स.प्र.ह.	मिन बहादुर बम	9846483147	095-520583	१
८	DEOC बझाङ	प्र.ह.	दिल ब थापा	9848436756	092-421025	२
९	DEOC बाजुरा	प्र.ह.	महेश सिंह साउद	9858458544	9864314066/ 097-541314	१

अनुसूची ४: खोज उद्धार तथा राहत सामग्रीहरूको मौज्दाती विवरण

४.१ नेपाल प्रहरीसँग रहेको जनशक्ति तथा सामग्रीहरूको विवरण

क. मनसुनजन्य विपद् खोज तथा उद्धार व्यवस्थापन कार्यका लागि नेपाल प्रहरीमा स्थापित रहेको सङ्ख्या

क्र.सं.	केन्द्र/प्रदेश	प्रहरी युनिटको नाम	स्थापित रहेको सङ्ख्या	कैफियत
१	नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालय	राष्ट्रिय प्रहरी प्रशिक्षण प्रतिष्ठान, महाराजगञ्ज	५०	५०
		नेपाल प्रहरी शिक्षालय, भरतपुर	५०	५०
		नेपाल प्रहरी युक्ति तालिम महाविद्यालय, नवलपरासी (बर्दघाट-सुस्ता पश्चिम)	५०	५०
		नेपाल प्रहरी स.प्र. गण नं. १, नक्साल	५०	५०
		नेपाल प्रहरी केन्द्रीय विशेष कार्यदल र गुल्म	५०	५०
		नेपाल प्रहरी सङ्गीत विद्यालय	५०	५०
२	काठमाडौं उपत्यका प्रहरी कार्यालय, रानीपोखरी	काठमाडौं उपत्यका प्रहरी स.प्र. गण नं.२ महाराजगञ्ज	१२५	१२५
		काठमाडौं उपत्यका विशेष सुरक्षा प्रहरी गण, त्रिपुरेश्वर	१२५	१२५
		नेपाल प्रहरी पहरा गण, सामाखुशी	२५	२५
		जिल्ला प्रहरी परिसर(काठमाडौं, ललितपुर, भक्तपुर)	३०*३	९०
		प्रहरी वृत्त	१५*१८	२७०
		प्रहरी प्रभाग	१०*६५	६५०
३	प्रदेश प्रहरी कार्यालय (सबै)	प्रदेश प्रहरी तालिम केन्द्र	३०*७	२१०
		नेपाल प्रहरी विशेष सुरक्षा गण	१२५*७	८७५
		प्रदेश प्रहरी गण	१२५*७	८७५
		नेपाल प्रहरी प्रदेश कार्यालय	२५*७	१७५
४	जिल्ला प्रहरी कार्यालय (सबै)	प्र.उ. कार्यालय प्रमुख भएको	३०*३९	११७०
		प्र.ना.उ. कार्यालय प्रमुख भएको	१५*३५	५२५
५	इलाका प्रहरी / वडा प्रहरी कार्यालय/ नगर प्रहरी कार्यालय (सबै)	प्र.ना.उ. कार्यालय प्रमुख भएको	१५*३६	५४०
		प्र.नि. कार्यालय प्रमुख भएको	१०*२६५	२६५०
		जु.प्र.अ. कार्यालय प्रमुख भएको	५*२९६	१४८०
जम्मा				१००८५

ख. मनसुनजन्य विपद् घटनाहरूमा प्रतिकार्यकालागि थप मद्दतका रूपमा परिचालन हुनसक्ने कार्यालयहरू

क्र.सं.	प्रहरी युनिटको नाम	स्थापित रहेको सङ्ख्या	कैफियत
१	नेपाल प्रहरी विशेष सुरक्षा गण (सात)	८७५	
२	प्रदेश प्रहरी गण(सात)	८७५	
३	उपत्यका प्रहरी विशेष सुरक्षा गण	१२५	
४	नेपाल प्रहरी सशस्त्र प्रहरी गण नं १	१२५	
५	काठमाडौं उपत्यका प्रहरी सशस्त्र गण नं २	१२५	
जम्मा		२१२५	

ग. मौज्दात हेभी इक्विपमेन्टहरू:

काठमाडौं उपत्यका प्रहरी कार्यालय तथा प्रदेशप्रहरी कार्यालय अन्तर्गतका विपद् घटनाहरूमा यथाशीघ्र परिचालनका लागि दक्ष जनशक्तिसहित निम्नानुसारका स्थानहरूमा हेभी इक्विपमेन्ट प्रयोगमा ल्याउने गरी तयारी हालतमा राखिएको ।

क्र.सं.	क्षेत्र	उपकरण रहेको कार्यालय	उपकरणको विवरण	सङ्ख्या
१	नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालय	नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालय सवारी महाशाखा	एस्काभेटर १	१
२	काठमाडौं उपत्यका प्रहरी कार्यालय	उपत्यका ट्राफिक महाशाखा	लिफ्टर क्रेन - १, च्याकर-३	४
३	प्रदेश नं. १	१ नं. प्रदेश प्रहरी कार्यालय, विराटनगर	कुनै पनि उपकरण नभएको ।	
४	मधेश प्रदेश	मधेश प्रदेश प्रदेश प्रहरी कार्यालय, जनकपुर	कुनै पनि उपकरण नभएको ।	
५	बागमती प्रदेश	बा.प्र.ट्रा.प्र.का., रामनगर	च्याकर-१ थान	१
६	गण्डकी प्रदेश	गण्डकी प्रदेश प्रहरी कार्यालय	वाटर क्यानन-१ थान हिल लोडर-१ थान मिनी एस्काभेटर-१ थान	३
७	लुम्बिनी प्रदेश	५ नं. प्रदेश प्रहरी कार्यालय, दाङ	कुनै पनि उपकरण नभएको	
८	कर्णाली प्रदेश	जि.प्र.का., कालिकोट	डोजर-१५ थान , एस्काभेटर-२ थान	१७
९	सुदूरपश्चिम प्रदेश	सुदूरपश्चिम प्रदेश प्रहरी कार्यालय, दिपायल	कुनै पनि उपकरण नभएको	
कुल जम्मा सङ्ख्या				स्काभेटर-४ थान लिफ्टर क्रेन-१ थान च्याकर-४ थान वाटर क्यानन-१ थान हिल लोडर-१ थान डोजर-१५ थान

घ. मौज्जात डुङ्गाहरूः

नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालय तथा नेपाल प्रहरी प्रदेश कार्यालय अन्तर्गत मनसुनको समयमा घट्न सक्ने विपद् घटनाहरूमा यथाशीघ्र प्रयोगमा ल्याउन सक्ने गरी निम्न डुङ्गाहरू तयारी हालतमा राखिएको ।

क्र.सं.	कार्यालय	डुङ्गाको विवरण	रहने कार्यालय	जम्मा
१	नेपाल प्रहरी विपद् व्यवस्थापन कार्यालय, सामाखुशी			
२	काठमाडौं उपत्यका प्रहरी कार्यालय, रानीपोखरी	रबर बोट १ थान	प्र.प्रभाग पाटन ढोका, ललितपुर	१ थान
३	१ नं. प्रदेश प्रहरी कार्यालय, विराटनगर	रबर बोट १ थान	जि.प्र.का. मोरङ	रबर बोट-४ थान मोटर बोट-६ थान काठको डुङ्गा-३ थान
		रबर बोट १ थान	नेपाल प्रहरी विशेष सुरक्षा गण दुहबी, सुनसरी	
		मोटर बोट ६ थान	इ.प्र.का. महेन्द्रनगर, सुनसरी	
		काठको डुङ्गा ३ थान	सिशौसिघाटमा-२ थान , राजाबासमा-१ थान	
४	मधेश प्रदेश प्रहरी कार्यालय, जनकपुर	रबर बोट २ थान	१ नं.प्रदेश विपद् गुल्म चन्द्रगढी झापा- १	रबर बोट- १२ थान मोटर बोट-१ थान
		रबर बोट १ थान	जि.प्र.का. सप्तरी	
		रबर बोट १ थान	जि.प्र.का. धनुषा	
		रबर बोट १ थान	जि.प्र.का. महोत्तरी	

क्र.सं.	कार्यालय	डुङ्गाको विवरण	रहने कार्यालय	जम्मा
४	मधेश प्रदेश प्रहरी कार्यालय, जनकपुर	रबर बोट १ थान	जि.प्र.का. सर्लाही	रबर बोट- १२ थान मोटर बोट-१ थान
		रबर बोट २ थान मोटर बोट १ थान	जि.प्र.का. रौतहट	
		रबर बोट १ थान	जि.प्र.का. बारा	
		रबर बोट २ थान	जि.प्र.का. पर्सा	
		रबर बोट १ थान	मधेश प्रदेश प्र.द.नि.प्र.गण, जनकपुर	
		रबर बोट १ थान	मधेश प्रदेश स.प्र.गण, जनकपुर	
		रबर बोट १ थान	मधेश प्रदेश विपद् व्यवस्थापन गुल्म, बीरगंज	
५	बागमती प्रदेश प्रहरी कार्यालय, हेटौडा	काठको डुङ्गा १ थान	जि.प्र.का., चितवन	काठको डुङ्गा-१ थान रबर बोट-२ थान
		रबर बोट १ थान	जि.प्र.का. रसुवा	
		रबर बोट १ थान	प्र.प्र.विपद् व्यवस्थापन गुल्म	
६	गण्डकी प्रदेश प्रहरी कार्यालय, पोखरा	मोटर बोट १ थान	स.प्र.गण, पोखरा	१ थान
७	लुम्बिनी प्रदेश प्रहरी कार्यालय, दाङ	मोटर बोट १ थान	जि.प्र.का. नवलपरासी (वसुपा) मातहत समेत	मोटर बोट-१ थान रबर बोट-१ थान
		रबर बोट १ थान	इ.प्र.का. गढवा, दाङ	
८	कर्णाली प्रदेश प्रहरी कार्यालय, सुर्खेत	केही नभएको ।	केही नभएको ।	
९	सुदूरपश्चिम प्रदेश प्रहरी कार्यालय, दिपायल	रबर बोट १ थान	इ.प्र.का. टीकापुर, कैलाली	२ थान
		रबर बोट १ थान	इ.प्र.का. चिसापानी, कैलाली	
कुल जम्मा सङ्ख्या				रबर बोट-२२ थान मोटर बोट-९ थान काठका डुङ्गा-४ थान

ड. प्रदेश प्रहरी विपद् व्यवस्थापन गुल्महरूमा रहेको मनसुनजन्य विपद् खोज तथा उद्धार सामग्रीहरू

क्र. सं.	उद्धार सामग्रीहरूको नाम	सामग्री रहेको स्थान सङ्ख्या								जम्मा
		नेपाल प्रहरी, विपद् व्यवस्थापन कार्यालय सामाखुसी	प्रदेश विपद् व्यवस्थापन गुल्महरू							
			१ नं. प्रदेश, झापा	मधेश प्रदेश, वीरगञ्ज	बागमती प्रदेश, हेटौडा	गण्डकी प्रदेश, बागलुङ	लुम्बिनी प्रदेश, दाङ	कर्णाली प्रदेश, जुम्ला	सु.प. प्रदेश, कञ्चनपुर	
१	Shovel		२५ थान		९२ थान	२१ थान		२२ थान		
२	Knife	९ थान	१३ थान				३ थान			
३	Water Helmet		२४ थान	२ थान		७ थान	२ थान	२ पिस	२ थान	
४	Throw Bag	२० थान	१६ थान	४ थान		८ थान	३ थान	३ पिस	३ थान	
५	Tape sling Tubular		२ थान	१० थान						
६	Tube		१० थान	२ थान	१० थान				११ थान	
७	Life Jacket	८५ थान	१३७ थान	५१ थान	६८ थान	९२ थान	३६ थान	५५ थान	६१ थान	
८	Big Water V Type PFD (Life Jacket)						१ थान		१ थान	

क्र. सं.	उद्धार सामग्रीहरूको नाम	सामग्री रहेको स्थान सङ्ख्या								जम्मा
		नेपाल प्रहरी, विपद् व्यवस्थापन कार्यालय सामाखुसी	प्रदेश विपद् व्यवस्थापन गुल्महरू							
			१ नं. प्रदेश, झापा	मधेश प्रदेश, वीरगञ्ज	बागमती प्रदेश, हेटौडा	गण्डकी प्रदेश, बाग्लुङ	लुम्बिनी प्रदेश, दाङ	कर्णाली प्रदेश, जुम्ला	सु.प. प्रदेश, कञ्चनपुर	
९	Rain Coat		१० थान			३१ सेट				
१०	Paddle		१८ थान							
११	Big Pulley	२ थान	२ थान							
१२	Life Buoy		५ थान						३ थान	
१३	Air Pump		२ थान							
१४	Dynamic rope	२६ मि	१०० मिटर	१२० मिटर	५ रोल	५३० मि				
१५	Safety Bult (waist Harness)			४ थान						
१६	Auto Lock Carabineer			५ थान						
१७	Figure 8 (Belay Device)			५ थान						
१८	Dynamic Rope 10 mm					७०० मि		२५० मिटर		
१९	Water Shoes			२ जोर						
२०	Tent					५६ सेट				
२१	Water Filter					१५ थान				
२२	Helmet					८ थान				
२३	Folding Stretcher					४ थान				
२४	Portable Generator					१ सेट				
२५	Extension Chord					२ सेट				
२६	Kodalo (Spade)					१०० थान				
२७	Pry Bar (Gal)					२१ थान				
२८	Pick					१७५ थान	२२ थान	३१ थान		
२९	Axe					१३ थान				
३०	Hand Saw Small					४ थान				
३१	Khukuri					५ थान				
३२	Crow Bar					१२ थान				
३३	Pray Bar						७ थान			
३४	Mega Phone					१ थान				
३५	Chain Saw 24"					२ सेट				
३६	Bucket (Tin)					४० थान				
३७	Light Boot					१५ जोर				
३८	Safety shoe 40/2, 41/2,42/2							६ थान		
३९	Search Light					१४ थान				
४०	Tarpaulin					२७५ थान				
४१	Normal Rope					६ रोल		२०० मीटर		
४२	Medical Mask					४० प्याक				

क्र. सं.	उद्धार सामग्रीहरूको नाम	सामग्री रहेको स्थान सङ्ख्या								जम्मा	
		नेपाल प्रहरी, विपद् व्यवस्थापन कार्यालय सामाखुसी	प्रदेश विपद् व्यवस्थापन गुल्महरू								
			१ नं. प्रदेश, झापा	मधेश प्रदेश, वीरगञ्ज	बागमती प्रदेश, हेटौडा	गण्डकी प्रदेश, बाग्लुङ	लुम्बिनी प्रदेश, दाङ	कर्णाली प्रदेश, जुम्ला	सु.प. प्रदेश, कञ्चनपुर		
४३	Sand Bag/sack				९०० थान						
४४	Rescue Gloves				८० जोर						
४५	Safety Belt					३ थान					
४६	Rescue Helmet	१० थान				५९ थान					
४७	River Knife					३ थान		३ पिस	३ थान		
४८	Rubber Gum Boots					५० जोर					
४९	Swimmer Shoes					३ जोर			२० जोर		
५०	Gum boot steel						१० थान				
५१	Eye protection Glass For Swimming								९ थान		
५२	Water Command Paddle	९ थान									
५३	Hand Pump	२ थान									
५४	Raft Carry Cover	१ थान									
५५	Motor Tube	४३ थान									
५६	Hooks	१४ थान									

४.२ सशस्त्र प्रहरी बलसँग रहेको जनशक्ति तथा सामग्रीहरूको विवरण

क. विपद्को समयमा तुरुन्त परिचालन गर्न तयारी अवस्थामा राखिएको उपत्यका लगायत प्रदेश स्तरीय विपद् उद्धार टिमको तालिम प्राप्त दक्ष जनशक्तिको विवरण

क्र.सं.	कार्यालयको नाम र स्थान	नफ्री
१	स.प्र.बल, नेपाल नं. १ बराह वाहिनी मुख्यालय, सुनसरी ।	३९
२	स.प्र.बल नेपाल नं. २ छिन्नमस्ता वाहिनी मुख्यालय, महोत्तरी ।	२१
३	स.प्र.बल नेपाल नं. ३ गढिमाई वाहिनी मुख्यालय, मकवानपुर ।	२०
४	स.प्र.बल, नेपाल नं. ४ मुक्तिनाथ वाहिनी मुख्यालय, कास्की। (नं. २४ गण हे.का. कालिका, कास्कीमा रहेको) ।	४९
५	स.प्र.बल, नेपाल नं. ५ बिन्ध्यावासिनी वाहिनी मुख्यालय, रूपन्देही (प्रदेश स्तरीय विपद् व्यवस्थापन बेश शम्शेरगञ्जमा रहेको) ।	३१
६	स.प्र.बल नेपाल, नं. ६ महेश्वरी वाहिनी मुख्यालय, सुर्खेत ।	३९
७	स.प्र.बल, नेपाल नं. ७ बैद्यनाथ वाहिनी मुख्यालय, कैलाली ।	२१
८	स.प्र.बल, नेपाल नं. ९ पशुपतिनाथ वाहिनी मुख्यालय, काठमाडौं ।	३४
९	स.प्र.बल, नेपाल विपद् व्यवस्थापन तालिम शिक्षालय, कुरिनटार ।	१०९
१०	स.प्र.बल, नेपाल नं. २० गण हे.का. (विपद् उद्धार) काठमाडौं ।	४५

ख. विपद् व्यवस्थापन बिशिष्टीकृत तालिम प्राप्त प्रदेश अन्तर्गतका वाहिनी मातहत कार्यालयहरूमा कार्यरत जनशक्तिको विवरण

क्र.सं.	वाहिनी तथा मातहत कार्यालयहरू	नफ्री
१	स.प्र.बल, नेपाल नं. १ बराह वाहिनी मुख्यालय, सुनसरी तथा मातहतका विभिन्न युनिटहरूमा	१४४
२	स.प्र.बल नेपाल नं. २ छिन्नमस्ता वाहिनी मुख्यालय, महोत्तरी तथा मातहतका विभिन्न युनिटहरूमा	१३९
३	स.प्र.बल नेपाल नं. ३ गढिमाई वाहिनी मुख्यालय, चितवन तथा मातहतका विभिन्न युनिटहरूमा	९४
४	स.प्र.बल, नेपाल नं. ४ मुक्तिनाथ वाहिनी मुख्यालय, कास्की तथा मातहतका विभिन्न युनिटहरूमा	९४
५	स.प्र.बल, नेपाल नं. ५ विश्वासिनी वाहिनी मुख्यालय, रूपन्देही तथा मातहतका विभिन्न युनिटहरूमा	१४७
६	स.प्र.बल नेपाल, नं. ६ महेश्वरी वाहिनी मुख्यालय, सुर्खेत तथा मातहतका विभिन्न युनिटहरूमा	३७
७	स.प्र.बल, नेपाल नं. ७ बैद्यनाथ वाहिनी मुख्यालय, कैलाली तथा मातहतका विभिन्न युनिटहरूमा	१३२
८	स.प्र.बल, नेपाल नं. ९ पशुपतिनाथ वाहिनी मुख्यालय, काठमाडौं तथा मातहतका विभिन्न युनिटहरूमा	११२

ग. गोताखोर तालिम प्राप्त स.प्र.क.हरूको परिचालन विवरण

क्र.सं.	युनिटको नाम	गोताखोर तालिम प्राप्त स.प्र.क. हरूको सङ्ख्या	गोताखोरका उद्धार सामग्रीहरू
१	नं. १ बराह वाहिनी मुख्यालय	७	३ सेट
२	विपद् व्यवस्थापन तालिम शिक्षालय कुरिनटार	१०	७ सेट
३	नं. २४ गण हे.का. कालिका कास्की	५	४ सेट
४	नं. २० गण हे.का. विपद् उद्धार	६	४ सेट
५	नं. ५ प्रदेश स्तरीय विपद् व्यवस्थापन टिम शम्शेरगञ्ज	४	५ सेट
६	नं. ७ बैद्यनाथ वाहिनी मुख्यालय	३	३ सेट
७	यू.एन.मिसन	२	
जम्मा		३७ जना	२५ सेट

घ. सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालमा रहेको हेभी इक्विपमेन्टहरूको प्रदेश स्तरीय वितरण

क्र.सं.	उपकरणको विवरण	सङ्ख्या	उपकरण रहेको कार्यालय
१	२२ टन एक्साभेटर (चेन भएको) २१ टन हवील लोडर	२	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल नं. १ बराह वाहिनी मुख्यालय, सुनसरी, पकली
२	२२ टन एक्साभेटर (चेन भएको) २१ टन हवील लोडर, २.२ टन हवील लोड	३	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल विपद् व्यवस्थापन तालिम शिक्षालय कुरिनटार, चितवन
३	२२ टन एक्साभेटर (चेन भएको) २.२ टन हवील लोडर	२	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल नं. २४ गण हे.का. कालिका, कास्की
४	२२ टन एक्साभेटर (चेन भएको)	१	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल नं. ६ महेश्वरी वाहिनी मुख्यालय, सुर्खेत
५	२२ टन एक्साभेटर (चेन भएको)	१	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल नं. ७ वैद्यनाथ वाहिनी मुख्यालय, कैलाली
६	२.२ टन हवील लोडर -२, २.२ टन हवील लोडर (सानो-Bob Cat) -१, ३.२ टन एक्साभेटर (चेन भएको सानो Back Hoe) -१	४	सवारी शाखा, स.प्र.बल, नेपाल प्र.का. काठमाडौं
जम्मा		१३	

मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य राष्ट्रिय कार्ययोजना - २०७९

ड. सशस्त्र प्रहरी बल, नेपालमा रहेका विपद् उद्धार सामग्रीहरूको प्रदेशगत वितरण

सि.नं.	विवरण	प्र. का.	प्रदेश नं. १				मधेश प्रदेश				बागमती प्रदेश			गण्डकी प्रदेश			लुम्बिनी प्रदेश			कर्णाली	सुदूरपश्चिम प्रदेश		उपत्यका						जम्मा
			सं. प्र. बल, नेपाल प्रधान कार्यालय	नं. १ वाहिनी र नं. ४ गण सुनसरी	नं. २ गण झापा	नं. ३ गण मोरङ	सुरक्षा बेश मुलघाट धनकुटा र सुरक्षा बेश रामपुर उदयपुर	नं. २ छिन्नमस्ता वाहिनी, महोत्तरी	नं. ६ गण सप्तरी र नं. ७ गण सिराहा	नं. ९, १०, ११, १२, १३ गण धनुषा, सर्लाही, रौतहट पर्सा	दत्तकाली वि. ता. शिक्षालय सप्तरी	नं. ३ गडिमाई वाहिनी वितवन	नं. १५ गण काभ्रे	तालिम शिक्षालय कुरिनटार वितवन	नं. ४ वाहिनी पोखरा कास्की	नं. २४ गण कालिका कास्की	नं. ३१ गुल्म पुनवलपरासी	नं. ५ बिन्ध्याबासिनी वाहिनी रूपन्देही	नं. २६, २७, २८, २९, ३० र ४२ गण पुनवलपरासी, रूपन्देही, दाङ, बाँके		नं. ६ महेश्वरी वाहिनी सुर्खेत	नं. ७ बैद्यनाथ वाहिनी कैलाली	नं. ३४ गण र नं. ५० गुल्म छाङ्गू	नं. १९ गण बिशेष कार्यदल	नं. २० गण विपद् उद्धार काठमाडौं	नं. २१ गण दक्षिणकाली लेलितपुर	नं. २२ गण गृहेश्वरी भक्तपुर	नं. ९ पशुपतिनाथ वाहिनी काठमाडौं	
1	Collapsed Structure Search and Rescue (Full Set)		4				4					१		14			4			१	4		1	1	1	1	16		56
2	Fire Fighting Equipment (Full Set)		4				2				२		4	2			2			१	2		4	4			2		31
3	Rappelling Climbing Equipment (Full Set)		2				2				1	1		4			3			1	3		1	3			3		26
4	Deep Diving Equipment (Full Set)	1	3										7				4				3		4						25
5	OBM (Motor Boat)	1					1	3	3				3			2					1								17
6	Rubber Boat		5	3	1	2	5	2	6	१			8		2	1	3	8	1	2	2		1						53
7	Stretcher		14	13	2		15	10	22			3	3	6	15	12		11	64	7	26	3		7					233
8	Life Jacket		309	121	76	52	235	142	539	६६	131	39	210	83	94	11	198	594	85	487	80	49	66			10	25	66	3768
9	Gumboot		59	34		12	526	15	1103	५	48		200	61	96		836	1276	47	92			105			75		4590	
10	Safety Helmet		158	46	10	15	334	30	106	७	209	30	399	98	319		144	220	60	375	27	273		50	240	198		3348	
11	Throw Bag		43			12	29	8	2	३	6		70	1	33	16	17	53	18	37	8	20	3				2	381	
12	Tube+ Life Bouy		44	55			33	9	105				17	2		21	2	6	27	78	12	17	5			4	2	439	
13	Life Detecting Equipment	1											1												1	1			4
14	Heavy Vehicle (Loader + Excavator)	3	2										3		2					1	1		1					13	
15	Generator		2			1	3					5		7		2		3		1			2	1	1	5		33	
16	Fire Extinguisher		28	26		1	6		58	4	12	3	14	10	12	4	9	34	10	3	2				4			240	
17	Hydraulic Jack		2			1							16	11		16		3		4		14	4		1			74	
19	Head Light/Search light		54				41		2				58		167	2	28		32	57	1	10		46	1		22	521	
20	Back Board		11										5		4					3			5					28	
21	Ladder		3			1			2				8	6	4	4	4	3		1	5		5	6		2	3	57	

मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य राष्ट्रिय कार्ययोजना - २०७९

सि.नं.	विवरण	प्र. का.	प्रदेश नं. १				मधेश प्रदेश				बागमती प्रदेश			गण्डकी प्रदेश			लुम्बिनी प्रदेश			कर्णाली		सुदूरपश्चिम प्रदेश			उपत्यका					जम्मा
			स.प्र.बल, नेपाल प्रधान कार्यालय	नं. १ वाहिनी र नं. ४ गण सुनसरी	नं. २ गण झापा	नं. ३ गण मोरङ	सुरक्षा बेश मुलाघाट धनकुटा र सुरक्षा बेश रामपुर उदयपुर	नं. २ छिन्नमस्ता वाहिनी, महोत्तरी	नं. ६ गण साप्तरी र नं. ७ गण सिराहा	नं. ९, १०, ११, १२, १३ गण धनुषा, सर्लाही, रौतहट पर्सा	दन्तकाली वि. ता. शिक्षालय साप्तरी	नं. ३ गडिमाई वाहिनी चितवन	नं. १५ गण काभ्रे	तालिम शिक्षालय कुरिनटार चितवन	नं. ४ वाहिनी पोखरा कास्की	नं. २४ गण कालिका कास्की	नं. ३१ गुल्म पु.नवलपरासी	नं. ५ बिन्ध्याबासिनी वाहिनी रूपन्देही	नं. २६, २७, २८, २९, ३० र ४२ गण पु.नवलपरासी, रूपन्देही, दाङ्ग, बाँके	नं. ६ महेश्वरी वाहिनी सुर्खेत	नं. ७ बैद्यनाथ वाहिनी कैलाली	नं. ३४ गण र नं. ५० गुल्म छाङ्गरू	नं. ११ गण बिशेष कार्यदल	नं. २० गण विपद् उद्धार काठमाडौं	नं. २१ गण दक्षिणकाली ललितपुर	नं. २२ गण गृहेश्वरी भक्तपुर	नं. ९ पशुपतिनाथ वाहिनी काठमाडौं	रा.स.प्र.बल प्र.प्र. मातातिर्थ		
22	Extension Cord		3							1		6	1			2			4		3	6								26
23	Pick		14				40	14	182	42	14	10	72	17	4	48	102	54	60	23	5				190	17			908	
24	Hoe		6				50	15	38	18	4	10	28		2	42	125	28	17	39	10					5		437		
25	Shovel		74	84	5		83	20	242	75	14	56	119	10	14	79	190	95	63	45	20	43	5	243	32			1611		
26	Pry/Cro Bar		52				47		553	24	7	33	44	7		27	14	36	26	6	3	29	5	51	9			973		
27	GAMOW BAG/PAC BAG		5							1		1	2					4	1											

४.३ नेपाली सेनाको विपद् प्रतिकार्यसँग सम्बन्धित जनशक्ति सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	जनशक्ति रहेको स्थान	जनशक्तिको विवरण	सङ्ख्या	कैफियत
१	नेपाली सेनाको ४X कमाण्ड हे.का.हरू, वाहिनी हे.का., गण/गुल्म तथा श्री नं. १ विपद् व्यवस्थापन गण, सुन्दरीजल, श्री नं. २ विपद् व्यवस्थापन गण, सुन्दरीजल, श्री राष्ट्रिय विपद् व्यवस्थापन शिक्षालय, गोकर्ण	-	२०७६ श्रावणदेखि २०७८ चैत्र सम्म १९,८४१ जना	समुदायस्तरमा सञ्चालन हुने "सामुदायिक विपद् प्रतिकार्य" तालिम
२	नेपाली सेनाको ४Xकमाण्ड हे.का.हरू, वाहिनी हे.का., गण/गुल्म तथा श्री नं.१ विपद् व्यवस्थापन गण, सुन्दरीजल, श्री नं.२ विपद् व्यवस्थापन गण, सुन्दरीजल, श्री राष्ट्रिय विपद् व्यवस्थापन शिक्षालय, गोकर्ण	-	विगतदेखि २०७८ चैत्र महिनासम्म ९,७१६ जना	नेपाली सेनाका सकलदर्जाहरू सहभागी गराई सञ्चालन हुने विभिन्न विपद् सम्बन्धी तालिम

क. विपद् प्रतिकार्यका लागि उपलब्ध, उपकरण तथा सामग्रीहरूको विवरण

क्र.सं.	उपकरण / सामग्री रहेको कार्यालय /स्थान	उपकरण / सामग्रीको विवरण	सङ्ख्या	कैफियत
१	श्री पूर्वी कमाण्ड हे.का, इटहरी, हिले धनकुटा: सुनसरी-१०, सर्लाही-२, महोत्तरी-२, उदयपुर-१, झापा-२, सिरहा-२, सप्तरी-१, धनुषा-२, मकवानपुर-१, मोरङ-३	OBM Boat	२६	रिभराइन बोट-१ (कोशी नदी)
	श्री पूर्वी कमाण्ड हे.का, इटहरी, हिले धनकुटा: (सुनसरी, धनकुटा, मोरङ)-१०, सर्लाही-४, महोत्तरी-१०, उदयपुर-२, झापा-२, (काभ्रेपलाञ्चोक, सिन्धुपाल्चोक, दोलखा, रामेछाप,)-१, सिरहा-१, सप्तरी-१, धनुषा-२, मकवानपुर-१	Rubber Boat	३४	
२	श्री मध्य कमाण्ड हे.का, पोखरा: कास्की-३, तनहुँ-५, चितवन-९, दाङ-३, नवलपरासी (ब.सु.प.)-१, बारा-२, पर्सा-३, रौतहट-५, मकवानपुर-१	OBM Boat	३२	रिभराइन बोट-१ (नारायणी नदी)
	श्री मध्य कमाण्ड हे.का, पोखरा: कास्की-७, तनहुँ-३, धादिङ-२, चितवन-१, दाङ-४, नवलपरासी (ब.सु.प.)-१, पर्सा-६, रौतहट-५, मकवानपुर-१	Rubber Boat	३०	
	श्री मध्य कमाण्ड हे.का, पोखरा: बारा (जितपुर)-१, धादिङ (गजुरी)-१ र काठमाडौँ- १	बेलीब्रिज	३	
३	श्री पश्चिम कमाण्ड हे.का, सुर्खेत: कञ्चनपुर-१, बाँके-४, बर्दिया-३, कैलाली-३, डोटी-१	OBM Boat	१२	
	श्री पश्चिम कमाण्ड हे.का, सुर्खेत: कञ्चनपुर-४, बझाङ-१, बाँके-३, बर्दिया-३, कैलाली-३, डोटी-१	Rubber Boat	१५	
४	श्री उपत्यका कमाण्ड हे.का, काठमाडौँ: काठमाडौँ-१ (का.म.न.पा. ९, गौचर ब्यारेक)	OBM Boat	१	
	श्री उपत्यका कमाण्ड हे.का, काठमाडौँ: काठमाडौँ-१ (का.म.न.पा. ९, गौचर ब्यारेक)	Rubber Boat	१	
जम्मा			१५४	

४.४ बन्दोबस्ती विषयगत क्षेत्र अन्तर्गत रहेको स्रोत, साधन, सामग्री तथा जनशक्तिको विवरण

क. विपद् प्रतिकार्यका लागि उपलब्ध, उपकरण तथा सामग्रीहरूको विवरण

क्र.सं.	उपकरण / सामग्री रहेको कार्यालय /स्थान	उपकरण / सामग्रीको विवरण	सङ्ख्या	कैफियत
१	मानवीय सहायता स्थल, काठमाडौँ	मोबाइल स्टोरेज युनिट (३२ × १० sqm) २० फीट कन्टेनर अफिस प्रेफाब इन्धन भण्डारण क्षमता फोर्कलिफ्ट (३-८ मेट्रिक टन क्षमता) जेनेरेटर (८ र १६ kVA) अन्य विभिन्न लजिस्टिक र दूरसञ्चार सामग्रीहरू	९ वटा ३९ वटा २९ वटा ५८,००० लिटर ५ वटा १४ वटा	(लजिस्टिक र दूरसञ्चार सामग्रीहरूका सुची विश्व खाद्य कार्यक्रमलाई अनुरोध गरेमा उपलब्ध गराइनेछ)
२	मानवीय सहायता स्थल, धनगढी	मोबाइल स्टोरेज युनिट (३२ × १० sqm) २० फीट कन्टेनर प्रेफाब अफिस इन्धन भण्डारण क्षमता फोर्कलिफ्ट (३ मेट्रिक टन क्षमता) जेनेरेटर (८ र १६ kVA) अन्य विभिन्न लजिस्टिक र दूरसञ्चार सामग्रीहरू	४ वटा ६ वटा ३ वटा ७५०० लिटर १ वटा २ वटा	(लजिस्टिक र दूरसञ्चार सामग्रीहरूका सुची विश्व खाद्य कार्यक्रमलाई अनुरोध गरेमा उपलब्ध गराइनेछ)

क्र.सं.	उपकरण / सामग्री रहेको कार्यालय /स्थान	उपकरण / सामग्रीको विवरण	सङ्ख्या	कैफियत
३	मानवीय सहायता स्थल, वीरगञ्ज	मोबाइल स्टोरेज युनिट (३२ × १० sqm) २० फीट कन्टेनर प्रेफाब अफिस इन्धन भण्डारण क्षमता फोर्कलिफ्ट (३ मेट्रिक टन क्षमता) जेनेरेटर (८ र १६ kVA) अन्य विभिन्न लजिस्टिक र दूरसञ्चार सामग्रीहरू	४ वटा ६ वटा ३ वटा ७५०० लिटर १ वटा २ वटा	(लजिस्टिक र दूरसञ्चार सामग्रीहरूका सुची विश्व खाद्य कार्यक्रमलाई अनुरोध गरेमा उपलब्ध गराइनेछ)
४	मानवीय सहायता स्थल, नेपालगञ्ज	मोबाइल स्टोरेज युनिट (३२ × १० sqm) २० फीट कन्टेनर प्रेफाब अफिस इन्धन भण्डारण क्षमता फोर्कलिफ्ट (३ मेट्रिक टन क्षमता) जेनेरेटर (८ र १६ kVA) अन्य विभिन्न लजिस्टिक र दूरसञ्चार सामग्रीहरू	४ वटा ६ वटा ३ वटा ७५०० लिटर १ वटा २ वटा	(लजिस्टिक र दूरसञ्चार सामग्रीहरूका सुची विश्व खाद्य कार्यक्रमलाई अनुरोध गरेमा उपलब्ध गराइनेछ)
५	मानवीय सहायता स्थल, सुर्खेत	मोबाइल स्टोरेज युनिट (३२ × १० sqm) २० फीट कन्टेनर प्रेफाब अफिस इन्धन भण्डारण क्षमता फोर्कलिफ्ट (३ मेट्रिक टन क्षमता) जेनेरेटर (८ र १६ kVA) अन्य विभिन्न लजिस्टिक र दूरसञ्चार सामग्रीहरू	४ वटा ६ वटा ३ वटा ७५०० लिटर १ वटा २ वटा	(लजिस्टिक र दूरसञ्चार सामग्रीहरूका सुची विश्व खाद्य कार्यक्रमलाई अनुरोध गरेमा उपलब्ध गराइनेछ)
६	मानवीय सहायता स्थल, भैरहवा	मोबाइल स्टोरेज युनिट (३२ × १० sqm) २० फीट कन्टेनर प्रेफाब अफिस इन्धन भण्डारण क्षमता फोर्कलिफ्ट (३ मेट्रिक टन क्षमता) जेनेरेटर (८ र १६ kVA) अन्य विभिन्न लजिस्टिक र दूरसञ्चार सामग्रीहरू	४ वटा ६ वटा ३ वटा ७५०० लिटर १ वटा २ वटा	(लजिस्टिक र दूरसञ्चार सामग्रीहरूका सुची विश्व खाद्य कार्यक्रमलाई अनुरोध गरेमा उपलब्ध गराइनेछ)
७	मानवीय सहायता स्थल, तेह्रथुम	मोबाइल स्टोरेज युनिट (३२ × १० sqm) २० फीट कन्टेनर प्रेफाब अफिस इन्धन भण्डारण क्षमता जेनेरेटर (८ र १६ kVA) अन्य विभिन्न लजिस्टिक र दूरसञ्चार सामग्रीहरू	२ वटा ६ वटा २ वटा ७५०० लिटर १ वटा	(लजिस्टिक र दूरसञ्चार सामग्रीहरूका सुची विश्व खाद्य कार्यक्रमलाई अनुरोध गरेमा उपलब्ध गराइनेछ)
८	मानवीय सहायता स्थल, जुम्ला	मोबाइल स्टोरेज युनिट (३२ × १० sqm) २० फीट कन्टेनर प्रेफाब अफिस इन्धन भण्डारण क्षमता जेनेरेटर (८ र १६ kVA) अन्य विभिन्न लजिस्टिक र दूरसञ्चार सामग्रीहरू	२ वटा ६ वटा २ वटा ७५०० लिटर १ वटा	(लजिस्टिक र दूरसञ्चार सामग्रीहरूका सुची विश्व खाद्य कार्यक्रमलाई अनुरोध गरेमा उपलब्ध गराइनेछ)

क्र.सं.	उपकरण / सामग्री रहेको कार्यालय /स्थान	उपकरण / सामग्रीको विवरण	सङ्ख्या	कैफियत
९	मानवीय सहायता स्थल, खोड्पे	मोबाइल स्टोरेज युनिट (३२ × १० sqm) २० फीट कन्टेनर प्रेफाब अफिस इन्धन भण्डारण क्षमता जेनेरेटर (८ र १६ kVA) अन्य विभिन्न लजिस्टिक र दूरसञ्चार सामग्रीहरू	२ वटा ६ वटा २ वटा ७५०० लिटर १ वटा	(लजिस्टिक र दूरसञ्चार सामग्रीहरूका सुची विश्व खाद्य कार्यक्रमलाई अनुरोध गरेमा उपलब्ध गराइनेछ)
१०	मानवीय सहायता स्थल, बर्दिबास	मोबाइल स्टोरेज युनिट (३२ × १० sqm) २० फीट कन्टेनर प्रेफाब अफिस इन्धन भण्डारण क्षमता जेनेरेटर (८ र १६ kVA) अन्य विभिन्न लजिस्टिक र दूरसञ्चार सामग्रीहरू	२ वटा ६ वटा २ वटा ७५०० लिटर १ वटा	(लजिस्टिक र दूरसञ्चार सामग्रीहरूका सुची विश्व खाद्य कार्यक्रमलाई अनुरोध गरेमा उपलब्ध गराइनेछ)

ख. विपद् प्रतिकार्यसँग सम्बन्धित जनशक्ति सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	जनशक्ति रहेको स्थान	जनशक्तिको विवरण	सङ्ख्या	कैफियत
१	प्रदेश नं. १	सशस्त्र प्रहरी बल (४१), नेपाल प्रहरी (४४), नेपाली सेना (१७) र अन्य संघ संस्था (१८)	१२०	प्रदेश नं. १ मा तीनवटै सुरक्षानिकायहरूबाट आपत्कालीन लजिस्टिक प्रशिक्षण लिएका प्रशिक्षार्थीहरूको विवरण
२	मधेश प्रदेश	सशस्त्र प्रहरी बल (८१), नेपाल प्रहरी (७४), नेपाली सेना (३९) र अन्य संघ संस्था (१८)	२१२	मधेश प्रदेशमा तीनवटै सुरक्षानिकायहरूबाट आपत्कालीन लजिस्टिक प्रशिक्षण लिएका प्रशिक्षार्थीहरूको विवरण
३	बागमती प्रदेश	सशस्त्र प्रहरी बल (२०३), नेपाल प्रहरी (१३३), नेपाली सेना (१९१) र अन्य संघ संस्था (१५९)	६८६	बागमती प्रदेशमा तीनवटै सुरक्षानिकायहरूबाट आपत्कालीन लजिस्टिक प्रशिक्षण लिएका प्रशिक्षार्थीहरूको विवरण
४	गण्डकी प्रदेश	सशस्त्र प्रहरी बल (३८), नेपाल प्रहरी (२२), नेपाली सेना (१२) र अन्य संघ संस्था (१२)	८४	गण्डकी प्रदेशमा तीनवटै सुरक्षानिकायहरूबाट आपत्कालीन लजिस्टिक प्रशिक्षण लिएका प्रशिक्षार्थीहरूको विवरण
५	लुम्बिनी प्रदेश	सशस्त्र प्रहरी बल (८५), नेपाल प्रहरी (५७), नेपाली सेना (३९) र अन्य संघ संस्था (७३)	२५४	लुम्बिनी प्रदेशमा तीनवटै सुरक्षानिकायहरूबाट आपत्कालीन लजिस्टिक प्रशिक्षण लिएका प्रशिक्षार्थीहरूको विवरण
६	कर्णाली प्रदेश	सशस्त्र प्रहरी बल (३७), नेपाल प्रहरी (४८), नेपाली सेना (१५) र अन्य संघ संस्था (४७)	१४७	कर्णाली प्रदेशमा तीनवटै सुरक्षानिकायहरूबाट आपत्कालीन लजिस्टिक प्रशिक्षण लिएका प्रशिक्षार्थीहरूको विवरण
७	सुदूरपश्चिम प्रदेश	सशस्त्र प्रहरी बल (५२), नेपाल प्रहरी (४८), नेपाली सेना (२४) र अन्य संघ संस्था (५७)	१८१	सुदूरपश्चिम प्रदेशमा तीनवटै सुरक्षानिकायहरूबाट आपत्कालीन लजिस्टिक प्रशिक्षण लिएका प्रशिक्षार्थीहरूको विवरण
जम्मा			१,६८४	

४.५ स्वास्थ्य विषयगत क्षेत्र अन्तर्गत रहेका स्रोत साधन सामग्री तथा जनशक्तिको विवरण

क. विपद् प्रतिकार्यका लागि उपलब्ध, उपकरण तथा सामग्रीहरूको विवरण

क्र.सं.	उपकरण / सामग्री रहेको कार्यालय / स्थान	उपकरण / सामग्रीको विवरण	संख्या	कैफियत
	विश्व स्वास्थ्य संगठन (WHO)	१. स्वास्थ्य सेवा प्रावधानका लागि मेडिकल क्याम्प किट (MCK) र पाल । २. अन्तर-एजेन्सी आपत्कालीन स्वास्थ्य किटहरू (IEHK आधारभूत एकाइ) । ३. हैजा प्रतिक्रिया वस्तुहरू । ४. प्रयोगशाला वस्तुहरू (परीक्षण किटहरू, मनसुनमा प्राथमिकताका रोगहरूको लागि अभिकर्मकहरू आदि) । ५. न्यापिड रेस्पोजन्स टोली (RRTs) को लागि कर्मचारी तैनाती किटहरू । ६. आपत्कालीन चिकित्सा तैनाती टोली (EMDT) ब्याकप्याकहरू । ७. WASH-सम्बन्धित वस्तुहरू, र अन्य उपलब्धतामा आधारित	सीमित	स्वास्थ्य आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र (HEOC) र सम्बन्धित प्रादेशिक स्वास्थ्य आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रहरू (PHEOCs) मार्फत आवश्यकता-आधारित अनुरोध प्राप्त गरेपछि / उपलब्धताको अधीनमा स्वास्थ्य नेतृत्व एजेन्सीको रूपमा स्वास्थ्य र जनसङ्ख्या मन्त्रालयसँग समन्वय गरी सहयोग प्रदान गरिनेछ ।
	युएनएफपिए			
१	विश्व खाद्य कार्यक्रम (WFP) ले व्यवस्थापन गरेको गोदाम, काठमाडौं	अन्तरसंस्था प्रजनन स्वास्थ्य किट (IARH Kits) - Kit 0, 1A, 2A, 3, 4, 6A, 6B, 7A, 9 र 10)	७० सेट	
२	युएनएफपिए प्रादेशिक कार्यालय, जनकपुर	IARH Kits (Kit 2A, 4 र 6A)	५ सेट	
३	विश्व खाद्य कार्यक्रम (WFP) ले व्यवस्थापन गरेको गोदाम, काठमाडौं	झुल	९००	
४	युएनएफपिए प्रादेशिक कार्यालय, जनकपुर	झुल	१८७	
५	युएनएफपिए प्रादेशिक कार्यालय, धनगढी	झुल	२००	
६	विश्व खाद्य कार्यक्रम (WFP) ले व्यवस्थापन गरेको गोदाम, काठमाडौं	सौर्य बत्ती	११०३	
७	युएनएफपिए प्रादेशिक कार्यालय, जनकपुर	सौर्य बत्ती	१३४	
८	युएनएफपिए प्रादेशिक कार्यालय, बुटवल	सौर्य बत्ती	९६	
९	विश्व खाद्य कार्यक्रम (WFP) ले व्यवस्थापन गरेको गोदाम, काठमाडौं	त्रिपाल	१३४०	
१०	युएनएफपिए प्रादेशिक कार्यालय, जनकपुर	त्रिपाल	४५	
११	युएनएफपिए प्रादेशिक कार्यालय, बुटवल	त्रिपाल	२००	
१२	युएनएफपिए प्रादेशिक कार्यालय, धनगढी	त्रिपाल	९८	
१३	विश्व खाद्य कार्यक्रम (WFP) ले व्यवस्थापन गरेको गोदाम, काठमाडौं	टेण्ट (२४ बर्ग मीटर)	८	अस्थायी स्वास्थ्य सेवास्थल स्थापना गर्न र / वा घुम्ती प्रजनन स्वास्थ्य शिविर
१४	युएनएफपिए प्रादेशिक कार्यालय, जनकपुर	टेण्ट (४२ बर्ग मीटर)	१	
१५	युएनएफपिए प्रादेशिक कार्यालय, बुटवल	टेण्ट (४२ बर्ग मीटर)	२	
१६	CARE Nepal, ललितपुर	Hygiene किट	८०	
१७	CARE Nepal, ललितपुर	त्रिपाल	५२०	
१८	CARE Nepal, ललितपुर	आधारभूत आश्रय किट (त्रिपाल, डोरी र गद्दा)	१५०	
१९	CARE Nepal, ललितपुर	ढक्कन भएको बाल्टिन (२० लिटर)	५००	

४.६ पोषण विषयगत क्षेत्र अन्तर्गत रहेका स्रोत, साधन, सामग्री तथा जनशक्तिको विवरण

क. विपद् प्रतिकार्यका लागि उपलब्ध, उपकरण तथा सामग्रीहरूको विवरण

क्र.सं.	उपकरण / सामग्रीको विवरण	एकाइ	उपकरण / सामग्री रहेको कार्यालय / स्थान										कैफियत
			पथलैया	टेकु	प्रदेश नं. १	मधेश प्रदेश	बागमती प्रदेश	गण्डकी प्रदेश	लुम्बिनी प्रदेश	कर्णाली प्रदेश	सुदूरपश्चिम प्रदेश	जम्मा मौज्जात	
1	Portable baby/child/adult L-H measurement system/set-2	सेट	0	0	0	0	10	0	4	10	17	41	
2	F-75 (400GM)	जार	0	160	324	96	0	0	47	0	8	635	F100, F75 र ReSoMal खरिद भैसकेको छ
3	F-100 (400GM)	जार	0	520	84	144	0	459	48	0	203	1,458	
4	ReSoMal	स्याचेट											
5	Bal Vita (MNP) Sachet	स्याचेट	5,652,700	8,440	1,020,740	0	300,000	160,610	748,820	300,000	238,838	8,430,148	
6	Retinol (Vitamin A) 200 000 I.U. Capsule	क्याप्सुल	0	2,114,990	148,300	73,144	64,900	150,900	244,000	64,900	64,200	2,925,334	
7	RUTF (Eezee Paste Nut) Packet	स्याचेट	1,215,900	28,889	31,320	89,470	12,450	9,375	39,950	12,450	14,310	1,454,114	
8	MUAC Adult without color coded	प्याकेट	301,225	0	0	156	0	0	0	0	9,490	310,871	
9	MUAC Child with Color Coded	प्याकेट	10,000	0	0	643	149	4	0	149	39,360	50,305	
10	Portable Baby/Child Height Measuring System	पिस	0	0	0	1	0	0	0	0	6	7	
11	Scale Electronic Mother/Child 150 kg & times; 100 g	पिस	0	0	0	4	0	5	0	0	14	23	
12	Iron and Folic Acid	ट्याब्लेट	0	0	32142700	10398831	7879000	286550	7859500	0	2828002	61394583	
13	Deworming	ट्याब्लेट	1,213,700	0	690200	1616770	2434500	1015590	1211500	0	0	8182260	
14	Super cereal	मेडिक टन		0	0	0	0	0	156	0	0	156	
15	Super cereal plus	स्याचेट	115,000	0	0	0	0	0	0	0	0	115,000	
16	Vitamin A	क्याप्सुल	0	10,124,990	28,300	48344	162,900	73,300	237,600	15,400	2200	10,693,034	

४.७ खानेपानी तथा सरसफाइ विषयगत क्षेत्र अन्तर्गत रहेको स्रोत, साधन, सामग्री तथा जनशक्तिको विवरण
क. विपद् प्रतिकार्यका लागि उपलब्ध, उपकरण तथा सामग्रीहरूको विवरण

क्र.सं.	उपकरण / सामग्रीको विवरण	सामग्री रहेको स्थान										
		मोरङ	पर्सा	जनकपुर	पर्सा	काठमाडौं	ललितपुर	पोखरा	बुटवल	नेपालगञ्ज	सुर्खेत	कञ्चनपुर
१	Bleaching powder					20			20			
२	Bucket without tap (10 ltr)	760	1000			1200	50	700	750		1200	1200
३	Squatting plate	20	40	25				20	85	50	60	5
४	Hygiene Kit	650	700	2500		2000		600	2150	1500	700	
५	Aqua tabs	50000	50000					20000	20000		50000	
६	Water purification solutions			3000		1500			1500	500		
७	Buckets and mugs set			2500		1500			1300	1500		
८	Soap			3000								
९	Water testing kit			7			1400		1400			
१०	Water tank /bladder tank of various capacity			3								
११	IEC materials package			3000			1000		500	500		
१२	Tarpuline rolls			65			50		50	30		
१३	WASH set						200					
१४	Water treatment system						1					
१५	Bladder tanks								3			
१६	Filter										200	
१७	Dignity Kit											4

पानी परीक्षण तथा प्रयोगशाला सम्बन्धी विवरण

१	सङ्घीय खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन आयोजना अन्तर्गत - इटहरी, जनकपुर, काठमाडौं, पोखरा, भरतपुर, नेपालगञ्ज, धनगढी र सुर्खेत	पानी प्रयोगशाला केन्द्र	8	प्रति कार्यालय एक
२	सङ्घीय खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन आयोजन अन्तर्गत - इटहरी, जनकपुर, काठमाडौं, पोखरा, भरतपुर, नेपालगञ्ज, धनगढी र सुर्खेत	मोबाइल पानी परीक्षण भ्यान	8	प्रति कार्यालय एक
३	खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन विभाग, काठमाडौं	Bleaching powder	3000 kg	मौज्दात रहेको
४	खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन विभाग, काठमाडौं	Bleaching powder	7500 kg	खरिद प्रकृत्यामा रहेको
		Chlorine tablet	100000 Tablet	
		Chlorine solution 60 ml	2000 Bottle	
		Chlorination solution 240 ml	1000 Bottle	

४.८ शिक्षा विषयक्षेत्र अन्तर्गत रहेको स्रोत, साधन, सामग्री तथा जनशक्तिको विवरण

क्र.सं.	उपकरण / सामग्रीको विवरण	राजविराज	बर्दिबास	जनकपुर	काठमाडौं	भैरहवा	नेपालगन्ज	धनगढी	कैफियत
१	ECD Kit	23	4	79	250	13	50	45	Age: 4-5 years and one kit serves 25 children in one TLC
२	School Kit	30	30		179		20	25	One School Kit serves 40 students in one TLC and it's for Basic education: 1-8 grade
३	Student Kit, Junior (Child Kit, Primary level)		3151		2803		1168	200	Student Kit - Junior - one kit per student, Grade : 1-5, Age : 6-10 years
४	Student Kit, Senior (Adolescent Kit, Secondary level)		2917		930		2299	200	Student Kit - Senior - one kit per student, Grade : 6+ and Age : 6-10 years
५	School Kit Teacher	30	15		628		50	25	Two teachers' kits to support 120 children up to grade 5. Similarly two kits to support 120 students from grades 6 to 8
६	Recreation Kit	18			168			25	Two kits to support 120 children up to grade 5. Similarly two kits for 120 students from grades 6 to 8

४.९ नेपाल रेडक्रस सोसाइटीसँग उपलब्ध रहेको जनशक्ति तथा सामग्रीहरूको विवरण

क. नेपाल रेडक्रस सोसाइटीका तालिम प्राप्त विपद् प्रतिकार्य जनशक्ति

S.No.	Trained on (Responders Type)	No. of Trained Volunteers
1	Community Action for Disaster Response in Emergency (CADRE)	5,587
2	First Aid Trained	14,667
3	Advance First Aider	182
4	District Disaster Response Team (DDRT)	7,633
5	National Disaster Response Team (NDRT-Induction, WASH, Relief, Assessment)	431
6	WASH Response Team – WRT	120
7	Public Health In Emergency (PHIE)	30
8	Shelter and camp management trained	220
9	CVA trained for cash feasibility, market survey and cash implementation	102
10	Restoring Family link (77 Districts)	304
11	Assessment Coordination Team (ACT)	84
12	Protection Gender and inclusion – PGI trained	150
13	Red Cross Emergency Clinic (RCEC)	59
14	Emergency Response Team (ERT)	77 districts (15 member in each districts)

ख. नेपाल रेडक्रस सोसाइटीसँग उपलब्ध राहत सामग्रीहरूको विवरण

S.No.	Name of Relief Items	Unit	Stock (Quantity)	Remarks/Family set
1	Blanket	Pcs	29,579	12,968
2	Tarpaulin	Pcs	45,212	22,606
3	Utensil set	Set	8,313	8,313
4	Bucket 20 ltr.	Pcs	10,121	5,060
5	Print cloth	Meter	39,992	5,713
6	Teri cotton cloth	Meter	16,978	4,244
7	Plain cloth	Meter	32,151	16,075
8	Suiting cloth	Meter	18,782	5,366
9	Cotton Saree	Meter	6,827	6,827
10	Male Dhoti	Pcs	23,769	23,769
11	Packing bag	Pcs	16,010	
12	Rope	Pcs	16,395	8,197
14	Mosquito Net	Pcs	13,937	
15	Stretcher	Pcs	208	
16	Dignity Kit	Pcs	3,237	
17	Health Kit	Pcs	7,186	
18	Eva Foam Mat	Pcs	18,125	
19	Hygiene Kit	Pcs	2,742	
20	Squatting plate	Pcs	539	

४.१० जलस्रोत तथा सिंचाइ विभाग र मातहतमा रहेका मेसिनरी औजारहरूको विवरण

क्र.सं.	कार्यालयको नाम	मेसिनको नाम	अवस्था			कुल	कैफियत
			संचालनमा रहेको	मर्मत गरेमा संचालन हुन सक्ने	सिंचाइको विभिन्न आयोजनामा संचालनमा रहेको		
१	यान्त्रिक कार्यालय, मोरङ, बिराटनगर	Excavator	४	२		६	
		Loader	१			१	
		Dump Truck	३			३	
२	यान्त्रिक कार्यालय, पर्सा, बिरगंज	Excavator	८	८	२	१८	
		Loader	२			२	
		Dump Truck	३	२		५	
३	यान्त्रिक कार्यालय, बाँके, नेपालगंज	Excavator	१	१	३	५	
		Loader	१	१	२	४	
		Dump Truck	१	१		५	

जलस्रोत तथा सिंचाइ विभाग मातहत रहेका फिल्ड कार्यालयहरूको विवरण र सम्पर्क नम्बरहरू

क्र.सं.	आयोजना/कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने कार्यालयको नाम	नदीको नाम	जिल्ला	कार्यालय प्रमुखको नाम	सम्पर्क नं.	ईमेल
१	जनताको तटबन्ध कार्यक्रम फि.का.नं. १, गैडे, झापा	बिरिङ्ग नदी नियन्त्रण	झापा	श्री रूप नारायण अधिकारी	9852665432 / 9852676843	pep1dwidp@gmail.com
		कन्काई नदी नियन्त्रण	झापा			
		रतुवा मावा नदी नियन्त्रण	झापा			
		रतुवा मावा नदी नियन्त्रण	मोरङ			
		कमल नदी नियन्त्रण	झापा			
		मेची नदी नियन्त्रण	झापा			
२	जनताको तटबन्ध कार्यक्रम फि.का.नं. २, जलेश्वर, महोत्तरी	औरही नदी नियन्त्रण	महोत्तरी	श्री रमेश लाल कर्ण	9842046071	pepmahottari@gmail.com
		मराहा नदी नियन्त्रण	महोत्तरी			
		रातो नदी नियन्त्रण	महोत्तरी			
३	जनताको तटबन्ध कार्यक्रम फि.का.नं. ३, हरिवन, सर्लाही	बाँके नदी नियन्त्रण	सर्लाही	श्री प्रसाद शाह	9842068302	pep3sarlahi@yahoo.com
		लखनदेही नदी नियन्त्रण	सर्लाही			
		झिम नदी नियन्त्रण	सर्लाही			
४	जनताको तटबन्ध कार्यक्रम फि.का.नं. ५, बुटवल, रूपन्देही	तिनाउ दानव कन्चन नदी नियन्त्रण	रूपन्देही	श्री ईश्वरी तिवारी	9863614368	pep5bdwidp@gmail.com
		रोहिणी नदी नियन्त्रण	रूपन्देही			
५	जनताको तटबन्ध कार्यक्रम फि.का.नं. ६, लमही, दाङ्ग	पश्चिम राप्ती नदी नियन्त्रण	बाँके	श्री जित बहादुर थापा	9858030566/ 9841453747	pep6dang@gmail.com
६	जनताको तटबन्ध कार्यक्रम फि.का.नं. ७, महेन्द्रनगर, कन्चनपुर	दोधा (मछेली) नदी नियन्त्रण	कन्चनपुर	श्री मनोरञ्जन कुमार सिंह	9851200222	pep7dwidp@gmail.com
		मोहना नदी नियन्त्रण	कन्चनपुर			
		मोहना नदी नियन्त्रण	कैलाली			
		खुटिया नदी नियन्त्रण	कैलाली			
		महाकाली नदी नियन्त्रण	कन्चनपुर			

क्र.सं.	आयोजना/कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने कार्यालयको नाम	नदीको नाम	जिल्ला	कार्यालय प्रमुखको नाम	सम्पर्क नं.	ईमेल
७	कोशी तथा बक्राहा नदी व्यवस्थापन आयोजना, मोरङ	डाँस बक्राहा नदी नियन्त्रण	मोरङ	श्री कैलाश श्रेष्ठ	9851088569/ 9852044302	koshibakraharmp@gmail.com
		लोहेन्द्रा नदी नियन्त्रण				
		बक्राहा नदी नियन्त्रण				
		कोशी नदी नियन्त्रण				
		चिसाङ्ग नदी नियन्त्रण				
८	खाँडो नदी व्यवस्थापन आयोजना, सप्तरी	खाँडो नदी व्यवस्थापन	सप्तरी	श्री एकराज भट्टराइ	9852075199 / 9854021017	project.khado@gmail.com
९	त्रियुगा नदी नियन्त्रण योजना, उदयपुर	त्रियुगा नदी नियन्त्रण योजना	उदयपुर	श्री रेवाकान्त यादव	9852831124	triyugarmp@dwri.gov.np
१०	कमला नदी नियन्त्रण आयोजना, धनुषा	कमला नदी नियन्त्रण	सिराहा, धनुषा, सिन्धुली	श्री बिष्णु देव यादव	9854021017	kamalariver@gmail.com
११	बागमती तथा लाल बकैया नदी नियन्त्रण आयोजना, बारा	लाल बकैया नदी नियन्त्रण	रौतहट	श्री मनोज प्रसाद पटेल	9841505091	blbrtbara@gmail.com
		बागमती नदी नियन्त्रण	रौतहट र सर्लाही			
१२	नारायणी नदी नियन्त्रण आयोजना, चितवन	पूर्वी राप्ती नदी नियन्त्रण, चितवन	मकवानपुर, चितवन	श्री रविन्द्र थापा	9851115037 / 9841310037	pep4dwidp@gmail.com
		नारायणी नदी नियन्त्रण, नवलपरासी	नवलपरासी, चितवन			
१३	बबई, भादा र औरही नदी व्यवस्थापन आयोजना, वर्दिया	बबई, भादा र औरही नदी व्यवस्थापन	वर्दिया	श्री अनुभव चौधरी	9851030566	bbarm.p.dwidm@gmail.com
१४	कर्णाली नदी व्यवस्थापन आयोजना, वर्दिया	कर्णाली नदी व्यवस्थापन	वर्दिया, कैलाली	श्री कुसाङ्ग शेर्पा	9803550864	krtprajapur@gmail.com,
१५	महाकाली नदी नियन्त्रण आयोजना, दार्चुला	महाकाली नदी नियन्त्रण	दार्चुला	श्री कमल सिंह महत	9858782088	dwidp.mrtp@gmail.com
१६	रूपाताल संरक्षण एकीकृत विकास परियोजना, कास्की	कालीगण्डकी नदी नियन्त्रण	पर्वत, म्याग्दी	श्री बिदुरमान श्रेष्ठ	9856045800	rupatalsamrakchan@gmail.com
१७	जोखिमयुक्त पहिरो व्यवस्थापन आयोजना, ललितपुर	पहिरो व्यवस्थापन आयोजना	ललितपुर	श्री श्रीकमल द्विवेदी	9851239265	vlmp2074@gmail.com,
१८	पालुङ्गटार कुण्डुटार सिंचाइ आयोजना, गोरखा	मस्याङ्गदी नदी नियन्त्रण	मनाङ्ग	श्री दिनेश आचार्य	9866499989	pkip2075@gmail.com
		दरौदी खोला नियन्त्रण, गोरखा	गोरखा			
		दोर्दी खोला नियन्त्रण, लमजुङ्ग	लमजुङ्ग			

मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य राष्ट्रिय कार्ययोजना - २०७९

४.११ सडक विभाग मातहत रहेका हेभी उपकरणहरूको विवरण

**Department of Roads
Mechanical Branch
Equipment Deployment, Rainy Season 2078/079**

Description of Equipment	HED Itahari		HED Janakpur		HED Hetauda		HED KTM		HED Pokhara		HED Butwal		HED Nepalgunj		HED Godavari		No. of Total Equipments		
	At Site	Std-by	Site	Std-by	Site	Std-by	Site	Std-by	Site	Std-by	Site	Std-by	Site	Std-by	Site	Std-by	At Site	Std-by	Total
Air Compressor								1										1	1
Backhoe Loader	7		1	2	2	1	5	1	4	2	2		7	1	4		32	9	41
Crane Truck		1						2		1		2		1		1		8	8
Dozer Track						2	1	1		1		1		1			1	5	6
Excavator Track		4		2		1	4	3		4		4	1	3	3		9	22	31
Excavator Wheel						1		1	1			1	1				1	3	4
Flat Bed Truck		1		1		1				1		2		1		1		8	8
Mobile Crane								1				1						2	2
Tipper Truck	1	7		4		6	2	3		5		2		6	3	2	7	35	42
Transporter	7	2		1		2	1	1	1	1		2		2		2	1	13	14
Wheel Loader		2		4	6	1	6	3	4	4	6	4	8	1	5		42	19	61
Total	15	17	1	14	8	15	19	17	10	19	8	19	17	16	15	6	93	125	218
Grand Total	32		15		23		36		29		27		33		21				

Summary of Deployment:

Deployed at Site	93			Specialized equipment Deployed	85			Other Equipment Deployed	8	
Standby at HEDs and Mos	125			Specialized equipment Stand by	58			Other Equipment Stand by	67	
Total Equipment	218			Total Specialized Equipment	143			Others Total	75	

Note:

Specialized Equipment: Dozer Track, Wheel Loader, Backhoe Loader, Excavator Track, Excavator Wheel

Other Equipment: Truck (Transporter, Crane Mounted, Flat Bed, Tipper), Mobile Crane, Air Compressor

पृष्ठभुमी

यस बर्षको वर्षायाममा नेपाल भित्रका क्वल् (सामरीक सडक संजाल) सुचारू राख्नको लागि सडक विभाग अन्तर्गतका विभिन्न सडक डिभिजन तथा योजना कार्यालयहरूले संघीय सडक सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन कार्यालयहरू मातहत रही विभिन्न हेभी इक्विपमेन्ट डिभिजनहरूसँग रहेका इक्विपमेन्टहरू आवश्यकता अनुसार पहिरोको जोखिम युक्त क्षेत्रमा परिचालन गर्नुका साथै अन्य उपकरणहरू सडक विभागका विभिन्न कार्यालयमै कतबलम दथ राखिएका छन् ।

Site मा परिचालित उपकरण संख्या - ९३
Stand By राखिएका उपकरण संख्या - १२५
कूल जम्मा - २१८

पहिरो पन्छाउने Specilized उपकरण (Loader, Excavator, Back hoe loader, dozer) संख्या - १४३
सहायक उपकरणहरूको संख्या - ७५
कूल जम्मा - २१८

विभिन्न संघीय सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन कार्यालय अन्तर्गत वर्षायाममा खटिएका (Deployed) यान्त्रिक उपकरणहरू

Federal Road Supervision and Monitoring Office, Itahari (S.Er. Gyanendra Kumar Jha, 9851136250)

S. No.	Placement	Description of Equipment	RD/ Regd. No.	Area to be Covered (Includes)	Operator's Name	Contact No.
1	Katari,Udaypur	Backhoe Loader, JCB/3DX Super	070-034	Mirchaiya Katari Ghurmi sadak	Udit Narayan Das	9815751023
2	RD Ilam	Backhoe Loader, JCB/3DX Super	070-027	fechi-Highway (Ilam-Phikkal-Pashupatinagar)	Suresh Kumar Mandal	9810500428
3	Leguwaghat	Backhoe Loader, JCB/3DX Super	070-050 (Ba. 1 Ga 335)	Leguwaghat-Bhojpur- Sadak	Mohan Prasad Shah	9864096179
4	Khandabari	Backhoe Loader, JCB/3DX Super	070-051	Uttar -Dakshin-Koshi sadak yojana	sagar Rai	9841775840
5	Halesi, Khotang	Backhoe Loader, JCB/3DX Super	070-022 (Ba, 1 Ga 2712)	Halesi-Diktel Road	Dharmendra Thakuri	9849518496
6	RD Harkapur	Backhoe Loader, JCB/3DX Super	Ba.1 Ga 2785	Harkapur-Okhaldhunga-patale Sadak	Ram Prasad Gautam	9814725133
7	Katari, Udaypur	Tipper Truck	Na. Ga.774	Mirchaiya Katari Ghurmi sadak	Yagya Prasad Pokhrel	9842828426
8	Kabeli, Panchthar	Backhoe Loader, JCB/3DX Super	070-031	Mechi Highway(Phidim- Taplejung)	Devi Shrestha	9806000579
9	Pangrevir, Panchthar	Wheel Loader, Hyundai/ HL757-9s	068-142	Mechi Highway(illam-phidim)	Dipesh BK	9805364317
10	Mulghat	Wheel Loader, Hyundai/ HL757-9s	068-131 (Ba. 1 Ga 3249)	Bhedetar-Mulghat-Dhankuta Sadak	Gyan Bahadur Rai	9842097071
11	RD Tumlingtar	Wheel Loader, Kawasaki/70ZIV-2	068-116	Tutedeurali-Mude -Chainpur -khandabari-Sadk	Kumar Shingh Rai	9862896900
12	Patale	Wheel Loader, Kawasaki/70ZIV-2	068-105	Patale- Tingala-Sisneribhir- Salleri Sadak	Chhatrapati Dhungana	9842665698
13	Chatara-Barahkshetra	Wheel Loader, Kawasaki/70ZIV-2	068-122	Dharan- Bhedetar, Chatara-Barahkshetra	Shankar Dhunagana	9842065203
14	RD Lahan	Wheel Loader, Hyundai/ HL757-9s	068-081	Lahan Kadmaha-Ganighat	Chandeshwor Kamat	
15	Gaighat Bokshe	Wheel Loader,Dooshan	068-156	Gaighat Dictel Sadak	Sovit Prasad Yadav	9842825589

Federal Road Supervision and Monitoring Office, Kathmandu (S. Er. Dr. Bijay Jaisi, 9851176893)

16	RD Chadrapur	Backhoe Loader JCB 3Dx super	070-044	Chandranigahpur Sadak	Md. Sarfraz	9864215572
17	Mungling RD Bharatpur	Backhoe Loader	070-035	Narayanghat-Mungling	Anuj Rajbahak	9845382112

S. No.	Placement	Description of Equipment	RD/ Regd. No.	Area to be Covered (Includes)	Operator's Name	Contact No.
18	20 Kilo Seti Dovan RD	Wheel Loader, Doosan	068-152	Narayanghat-Mungling	Basu Dulal	9855076650
19	Bharatpur RD Bharatpur	Wheel Loader, Dusan	068-147	Bharatpur-Gaighat	Amar Gurung	9845030232
20	Daman RD Hetauda	Wheel Loader, Hyundai	068-137	Bhaise-Daman-Tistung	Dilmohamad	9845133391
21	Gajuri RD Nuwakot	Wheel Loader, Kawasaki 70ZIV	068-117	Krishnavir Gajuri	Ashok Shrestha	9845032409
22	Chhapeli Bazar Kanti Rajamarg Sadak	Wheel Loader, Kawasaki 70ZIV	068-091	Kanti Rajamarg	Shambhu Baitha	9845515112
23	Bhaghjora RD Hetauda	Wheel Loader, Kawasaki 70ZIV	068-130	Hetauda-Bhaghjora-Bhaise	Hem Khadka	9845028461
24	Gajuri	Backhoe Loader JCB 3DX	070-052	Naubishe to Gajuri, Dhading	Clanesh Baniya	9843752996
25	RD Kathmandu	Backhoe Loader JCB 4DX	070-017	RD Kathmandu	Suman Humagain	9841753111
26	RD Bhaktapur	Backhoe Loader JCB-3DX	070-030	RD Bhaktapur	Suman Das Ulak	9851162904
27	Khurkot	Backhoe Loader JCB-3DX	070-026	RD Khurkot	Harikrishna Shrestha	9841947651
28	Charikot	Backhoe Loader JCB-3DX	070-021	Charikot-Jiri Road	Operator from DRO Charikot	
29	Jure	Dozer Track Komatsu D85ESS2A	031-075	Araniko Highway	Shreedhar Poudel	9849390106
30	Grang	Excavator Track Hyundai/SMART R220L	042-050	Grang, Rasuwa	Prabin Jarka Magar	9849999564
31	Shyaphrubeshi	Excavator Track JCB 225LC eco+	042-053	Syafubesi, Rasuwa	Dinesh Dahal	9851196712
32	Bahrabise	Excavator Track Volvo EC210D	042-055	Araniko Highway	Rupshing Bhandari	9815563469
33	Bahrabise	Excavator Track Volvo EC210D	042-056	Araniko Highway	Gopilal Kafle	9841844919
34	RD Nuwakot	Tipper Truck Tata 407	Bal Ga 3589	RD Nuwakot	Binod Bohara	9841548622
35	RD Nuwakot	Transporter Truck Tata 2518	Bal Ga 2827	RD Nuwakot		
36	Bahrabise	Wheel Loader Doosan DL250A	068-151	Araniko Highway	Nabin Prajapati	9860389284
37	Dhunche	Wheel Loader Hyundai HL757-9S	068-144	Dhunche, Rasuwa	Shrawan Kr. Kuikel	9841443248
38	Naubishe	Wheel Loader Hyundai HL757-9S	068-143	Naubishe-Piplamod TRP (Satghumti)	Govinda Thapa Magar	9848033663
39	Khadichaur	Wheel Loader Hyundai HL757-9S	068-136	Araniko Highway	Nima Tenjen Lama	9851165171
40	RD Kathmandu	Wheel Loader JCB 432ZX	068-109	RD Kathmandu	Aman Rai	9843901585
41	Chhahare	Wheel Loader JCB 432ZX	068-115	Chhaharo-Gurjebhanjyang	Operator of MO Nuwakot	
42	Kanti Rajmarga Sadak Yojana	Wheel Loader Kawasaki 70ZIV-II	068-118	Kanti Rajmarga Sadak Yojana	Ganga Bahadur Shrestha	9841101222
43	Manthali	Wheel Loader Kawasaki 70Z1V-11	068-123	RD Khurkot	Indra Bahadur Magar	9855018655

Federal Road Supervision and Monitoring Office, Pokhara (S. Er. Lalijan Khanal, 985111102122)						
S. No.	Placement	Description of Equipment	RD/ Regd. No.	Area to be Covered (Includes)	Operator's Name	Contact No.
44	Dumre Besisahar Chame Sadak Yojana, Lamjung	Backhoe Loader (JCB 3DX)	070-038	Arkhale-Rar Bazar Section	Puspak Dahal/ Nagendra Thapa Magar	9869023358
45	RD Pokhara	Backhoe Loader (JCB 3DX)	070-028	Siddhartha Rajmarga (Waling Syangja, Mirdi-Kyakmi- Bhimad, Putali Khet-karki Neta-Kusma Section)	Damodar Kafle	9846910888
46	RD Baglung	Backhoe Loader (JCB 3DX)	070-054	Baglung Maldhunga Beni Section	Khim Raj Tripathi	9846108594
47	Uttar dakchhin Kaligandaki Koridor (Beni-Jomsom-Koralamustang)	Backhoe Loader (JCB 3DX)	070-055	Galeswor, Tatopani, Ghasa, Lete Section	Bal Krishna Dhakal	9846477327
48	Dumre Besisahar Chame Sadak Yojana,	Excavator Track (Volvo)	042-062	Khotro-Dharapani section	Mahesh Tharu / Chok Bahadur Gurung	9860696908
49	Lamjung RD Pokhara	Tipper Truck	Ba 1 Ga 3591	Siddhartha Rajmarga (Waling Syangja, Mirdi-Kyakmi- Bhimad, Putali Khet-karki Neta-Kusma Section)	Sher Bahadur B.K.	9846087304
50	11 kilo Chhepetar Bhaluswara Barpak Sadak Yojana, Gorkha	Wheel Loader (70ZIV)	068-121	Chanauti-Baluwa-Barpak-Laprak-Gumda Section	Damodar Pandey	9851205335
51	RD Pokhara	Wheel Loader (Doosan)	068-148	Siddhartha Rajmarga (Kuvinde Pokhara Section)	Narayan Giri	9845241027
52	RD Pokhara	Wheel Loader (Hundai HL 757-9s)	068-132	Siddhartha Rajmarga (Waling Syangia Section)	Amit Ghalan	9855018475
53	DRO Damauli	Wheel Loader (Kawasaki 70 ZIV)	068-128	Prithvi Rajmarga Mugling Abu Khairani Section	Rameswor Dhungana/ Raju Magar	9851001341
54	RD Palpa Rampur	Backhoe Loader, JCB 3DX	070-056	Aryabhanjyang-Rampur	Op. Kapil Naupane	9857035453
55	Salghandi	Backhoe Loader, JCB 3DX	070-057	Salghandi sandhikhark Project	Op. Sital Bhusal	9867353037
56	Jhumsha	Wheel Loader Doosan	068-149	Siddhababa-Jhumsha	Sr. Op. Sanjaya Karki	9847341389
57	Arghali	Wheel Loader HL 757-9S	068-108	Tamghas Road	Sr. Op. Jit Bdr. Tharu	9867420787
58	Thada	Wheel Loader HL 757-9S	068-138	Shivpur,Gorusinghe - Sandhikharka Road	Sr. Op. Ashok K. Bhandari / Shambhu karki	9847035565
59	RD Butwal	Wheel Loader Kawasaki 70ZIV II	068-079	MRM & SRM Pakhapani Siddhababa	Op. Off. Krishna psd. Pokharel	9847027053
60	Bartung	Wheel Loader Kawasaki 70ZIV-2	068-126	Hiudekhola Ramdi	Op. Off. Surendra Karki	9857026076
61	Dhankhola	Wheel Loder JCB	068-110	Dhankhola Road	Sr. Op. Jeeban Ranabhat	9847057969

Federal Road Supervision and Monitoring Office, Surkhet (S. Er. Rupak Rajbhandari, 9841380463)

S. No.	Placement	Description of Equipment	RD/ Regd. No.	Area to be Covered (Includes)	Operator's Name	Contact No.
62	Jamune Bazar	Backhoe Loader, JCB 3DX Super	070-025	Chhinchhu Jajarkot	Tek Raj Bohara	9847899860
63	RD, Surkhet	Backhoe Loader, JCB 3DX Super	070-058	Ratna Highway	Deepak Subedi	9845682819
64	Hulma, Kalikot	Backhoe Loader, JCB 3DX Super	070-059	Karnali Highway	Operator From RD, Jumla	
65	Jumla	Backhoe Loader, JCB 3DX Super	070-040	Nagma-Gamgadhi Road	Operator From RD, Jumla	
66	Solabang, West Rukum	Backhoe Loader, JCB 3DX Super	070-047	Rapti Highway (Khoola-Salle Section)	Jagat Muktan	9841215285
67	Matela	Backhoe Loader, JCB 3DX Super	070-046	Chheda-Jajarkot Road	Umesh Parajuli	9857074282
68	Kapurkot, Salyan	Backhoe Loader, JCB 3DX Super	070-039	Amelia- Dhankhola	Santa Kumar Chaudhary	9868049794
69	Jumla	Excavator Track, Volvo	042-059	Karnali Highway	Sushil Chaudhary	9868340629
70	Jumla	Excavator Wheel, Hyundai	044-004	Karnali Highway	Sushil Chaudhary	9868340629
71	Tallo Dugeswor	Wheel Loader, Doosan DL250A	068-150	Surkhet Jumla	Tulasi Oli	9863163202
72	Manma, Kalikot	Wheel Loader, Doosan DL250A	068-159	Karnali Highway	Puran Deb Puri	9860413083
73	MO, Dang	Wheel Loader, Furukawa FL-200	068-060	Ghorahi, Dang	Prem Jarga Magar	9866911012
74	Babai	Wheel Loader, Hyundai HL 757-9S	068-120	Chisapani-Harre	Rang B Rana/Bishnu Bahadur Tharu	9844929941 9849560302
75	Ghartigaun, Rolpa	Wheel Loader, Hyundai HL 757-9S	068-141	Ghorahi-Thabang-Mahat	Manoj Kumar Chaudhary	9812874604
76	Lamahi Camp	Wheel Loader, Hyundai HL 757-9S	068-135	Rapti Highway	Tej Narayan Yadav	9809537639
77	Chakchake, Pyuthan	Wheel Loader, Kawasaki 70 ZIV II	068-129	Bhalubang-Chakchake-Libang	Karn B Khadka	9868086809
78	Rakam, Dailekh	Wheel Loader, Kawasaki 70 ZIV-II	068-124	Surkhet Jumla	Dil Bahadur Oli	9848040535
79	RD Patan, Baitadi	Backhoe Loader, JCB	070-041	Anarkholi, Baitadi	Bhuwan Joshi	9843675224
80	RD Sanfe, Acham	Backhoe Loader, JCB	070-042	Sanfe-Mangalsen	Santosh BK	9849974238
81	RD Kulpate, Doti	Backhoe Loader, JCB	070-060 (Ba1 Ga 3361)	Kulpate-chaukhutte	Hark Oad	9848459931
82	RD Mahendranagar	Backhoe Loader, JCB	070-061	Sahajpur	Mohan B. Gurung	9841357409
83	RD Mahendranagar	Excavator Track, Daewoo	042-022	Bhasu Veer, Kailali	Prem B. Pun	9868871889
84	RD Sanfe, Acham	Excavator Track, Hyundai, L215	042-045	Bajura Road Baldehi	Bhuwan Malla	9848663097
85	RD Kulpate, Doti	Excavator Track, Volvo	042-061	Shahu kharka, Dadeldhura	Raj B. Chand	9868530039
86	RD Mahendranagar	Tipper Truck Tata	116-401 (Ba1Ga 2891)	Budhitola	Min Bohara	9863362399
87	RD Sanfe, Acham	Tipper Truck Tata	Ba 1 Ga 3585	sanfe Bagar, Acham	Ashish Lamichane	9848679021
88	RD Patan, Baitadi	Tipper Truck Tata	Ba 1 Ga 3586	Patan, Baitadi	Udhab Bista	9860549267
89	RD Sanfe, Acham	Wheel Loader Hyundai	068-139	Sanfe Bagar, Acham	Dayaram Chaudry	9868718219
90	RD Mahendranagar	Wheel Loader Hyundai	068-088	Buditola, Kailali	Krishna B. Khatri	9848662400
91	RD Kulpate, Doti	Wheel Loader Kawasaki	068-119	Bhatkada, Dadeldhura	Uday BK	9848776529
92	RD Patan, Baitadi	Wheel Loader Kawasaki	068-125	Paniyabaj Darchula	Bal B. Khanal	9848442205
93	RD Patan, Baitadi	Wheel Loader Kawasaki	068-127	Khodpe- Bajhang	Raj K. Khatri	9849001404

Department of Roads
HEAVY EQUIPMENT DIVISION, GODAWARI
Equipment Deployment Plan
Rainy Season 2078/079
Federal Road Supervision and Monitoring Office, Surkhet

S.N.	Placement	Description of Equipment	RD/ Regd. No.	Area to be Covered (Includes)	Present Location	Present Condition (Status)	Operator's Name	Mobile No.
1	RD Mahendranagar	Wheel Loader Hyundai	068-088	Buditola, Kailali	HED Godawari	Under Repair	Krishna B. Khatri	9848662400
2	RD Sanfe, Acham	Wheel Loader Hyundai	068-139	Shanfe Bagar, Acham	HED Godawari	Under Repair	Dayaram Chaudry	9868718219
3	RD Kulpate, Doti	Wheel Loader Kawasaki	068-119	Bhatkada, Dadeldhura	HED Godawari	Under Repair	Uday BK	9848776529
4	RD Patan, Baitadi	Wheel Loader Kawasaki	068-125	Paniyabaj Darchula	HED Godawari	Running	Bal B. Khanal	9848442205
5	RDPatan, Baitadi	Wheel Loader Kawasaki	068-127	Khodpe-Bajhang	Khodpe, Baitadi	Running	Raj K. Khatri	9849001404
6	RD Mahendranagar	Excavator Track, Daewoo	042-022	Bhasu Veer, Kailali	HED Godawari	Under Repair	Prem B. Pun	9868871889
7	RD Sanfe, Acham	Excavator Track, Hyundai, L215	042-045	Bajura Road Baldehi	Baldehi, Bajura	Running	Bhuvan Malla	9848663097
8	RD Kulpate, Doti	Excavator Track, Volvo	042-061	Shahu kharka, Dadeldhura	HED Godawari	Running	Raj B. Chand	9868530039
9		Transporter, Isuzu CXZ	Na1Ga 447		HED Godawari	Running	Basant K. Thapa	9814615886
10		Transporter, Tata	118-022/ Na1Ga 723		HED Godawari	Running	Dilip B. Kadayet	9848627503
11	RD Kulpate, Doti	Flatbed Truck Tata	115-104/ Ba1Ga 3029		HED Godawari	Running	Dan B. Shahi	9809452076
12	RD Patan, Baitadi	Backhoe Loader, JCB	070-041	Anarkholi, Baitadi	Budar	Under Repair	Bhuvan Joshi	9843675224
13	RD Sanfe, Acham	Backhoe Loader, JCB	070-042	Shanfe-Mangalsen	Sanfe Acham	Running	Santosh BK	9849974238
14	RD Kulpate, Doti	Backhoe Loader, JCB	070-060/ Ba1Ga 3361	Kulpate-chaukhutte	Bhatkada	Running	Hark Oad	9848459931
15	RD Mahendranagar	Backhoe Loader, JCB	070-061	Sahajpur	HED Godawari	Under Repair	Mohan B.Gurung	9841357409
16		Tipper Truck Tata	116-357 Ba1 Ga 2853	HED,Godawari	HED Godawari	Running		
17		Tipper Truck Tata	116-346/ Ba1Ga 2840	HED,Godawari	HED Godawari	Running		
18	RD Mahendranagar	Tipper Truck Tata	116-401/ Ba1Ga 2891	Budhitola	RD Mahendranagar	Running	Min Bohara	9863362399
19	RD Sanfe, Acham	Tipper Truck Tata	Ba 1 Ga 3585	sanfe Bagar,Acham	RD Sanfe Bagar	Running	Ashish Lamichane	9848679021
20	RD Patan, Baitadi	Tipper Truck Tata	Ba 1 Ga 3586	Patan, Baitadi	RD Patan	Running	Udhab Bista	9860549267
21		Crane Mounted Truck PK6500	114-019/ ba1Ga 3253	HED,Godawari	HED Godawari	Running		

Department of Roads
HEAVY EQUIPMENT DIVISION, NEPALGUNJ
 Equipment Deployment Plan
 Rainy Season 2078/079
Federal Road Supervision and Monitoring Office, Surkhet

S.N.	Placement	Description of Equipment	RD/ Regd. No.	Area to be Covered (Includes)	Present Location	Present Condition (Status)	Operator's Name	Mobile No.	Remarks
1	Jamune Bazar	Backhoe Loader, JCB 3DX Super	070-025	Chhinchhu Jajarkot	HED Nepalgunj	Running	Tek Raj Bohara	9847899860	RD Surkhet
2	RD, Surkhet	Backhoe Loader, JCB 3DX Super	070-058	Ratna Highway	HED Nepalgunj	Running	Deepak Subedi	9845682819	RD Surkhet
3	Tallo Dungeshwor	Wheel Loader, Doosan DL250A	068-150	Surkhet Jumla	HED Nepalgunj	Running	Tulasi Oli	9863163202	RD Surkhet
4	Rakam, Dailekh	Wheel Loader, Kawasaki 70 ZIV-II	068-124	Surkhet Jumla	HED Nepalgunj	Running	Dil Bahadur Oli	9848040535	RD Surkhet
5	Hulma, Kalikot	Backhoe Loader, JCB 3DX Super	070-059	Karnali Highway	RD Jumla	Running	Operator From RD, Jumla		RD Jumla
6	Manma, Kalikot	Wheel Loader, Doosan DL250A	068-159	Karnali Highway	HED Nepalgunj	Running	Puran Deb Puri	9860413083	RD Jumla
7	Jumla	Backhoe Loader, JCB 3DX Super	070-040	Nagma-Gamgadhi Road	RD Jumla	Running	Operator From RD, Jumla		RD Jumla
8	Jumla	Excavator Track, Volvo	042-059	Karnali Highway	Postal Highway Office, Nepalgunj	Running	Sushil Chaudhary	9868340629	RD Jumla
9	Jumla	Excavator Wheel, Hyundai	044-004	Karnali Highway	Postal Highway Office, Nepalgunj	Running	Sushil Chaudhary	9868340629	RD Jumla
10	Solabang, West Rukum	Backhoe Loader, JCB 3DX Super	070-047	Rapti Highway (Khoulas-Salle Section)	HED Nepalgunj	UR	Jagat Muktan	9841215285	RD Chaurjahari
11	Matela	Backhoe Loader, JCB 3DX Super	070-046	Chheda-Jajarkot Road	HED Nepalgunj	Running	Umesh Parajuli	9857074282	RD Chaurjahari
12	Babai	Wheel Loader, Hyundai HL 757-9S	068-120	Chisapani-Harre	Postal Highway Office, Nepalgunj	Running	Rang B Rana Bishnu Bahadur Tharu	9844929941 9849560302	RD Nepalgunj
13	Chakchake, Pyuthan	Wheel Loader, Kawasaki 70 ZIV II	068-129	Bhalubang-Chakchake-Libang	HED Nepalgunj	Running	Karn B Khadka	9868086809	RD Pyuthan
14	Ghartigaun, Rolpa	Wheel Loader, Hyundai HL 757-9S	068-141	Ghorahi-Thabang-Mahat	MO Dang	Running	Manoj Kumar Chaudhary	9812874604	SMRP Rolpa
15	Kapurkot, Salyan	Backhoe Loader, JCB 3DX Super	070-039	Amelia-Dhankhola	MO Dang	Running	Santa Kumar Chaudhary	9868049794	RD Dang
16	Lamahi Camp	Wheel Loader, Hyundai HL 757-9S	068-135	Rapti Highway	MO Dang	Running	Tej Narayan Yadav	9809537639	RD Dang
17	HED Nepalgunj	Dozer Track, Komatsu D85-ESS	031-116	Standby at HED Nepalgunj	Postal Highway Office, Nepalgunj	Running			
18	HED Nepalgunj	Excavator Track, Hyundai 215 LC-7	042-036	Standby at HED Nepalgunj	HED Nepalgunj	UR			
19	HED Nepalgunj	Excavator Track, Hyundai 215 LC-7	042-044	Standby at HED Nepalgunj	Postal Highway Office, Nepalgunj	Running			

Department of Roads
HEAVY EQUIPMENT DIVISION, NEPALGUNJEquipment Deployment Plan
Rainy Season 2078/079**Federal Road Supervision and Monitoring Office, Surkhet**

S.N.	Placement	Description of Equipment	RD/ Regd. No.	Area to be Covered (Includes)	Present Location	Present Condition (Status)	Operator's Name	Mobile No.	Remarks
20	HED Nepalgunj	Excavator Track, JCB/JS140	042-032	Standby at HED Nepalgunj	HED Nepalgunj	Running			
21	HED Nepalgunj	Backhoe Loader, JCB 4DX	070-020	Standby at HED Nepalgunj	HED Nepalgunj	UR			
22	HED Nepalgunj	Wheel Loader, Kawasaki 70 ZIV II	068-090	Standby at HED Nepalgunj	HED Nepalgunj	Running			
23	MO, Dang	Wheel Loader, Furukawa FL-200	068-060	Ghorahi, Dang	MO Dang	UR	Prem Jarga Magar	9866911012	
24	HED Nepalgunj	Tipper Truck Tata	116-408 (Na. 1 Ga 770)	Standby at HED Nepalgunj	HED Nepalgunj	Running			
25	HED Nepalgunj	Tipper Truck Tata	116-409 (Na. 1 Ga 771)	Standby at HED Nepalgunj	Postal Highway Office, Nepalgunj	Running			
26	HED Nepalgunj	Tipper Truck Tata	116-367 (Ba 1 Ga 2858)	Standby at HED Nepalgunj	Postal Highway Office, Nepalgunj	Running			
27	HED Nepalgunj	Tipper Truck Tata	116-396 (Ba 1 Ga 2903)	Standby at HED Nepalgunj	HED Nepalgunj	UR			
28	HED Nepalgunj	Tipper Truck Tata	116-356 (Ba. 1 Ga 2852)	Standby at HED Nepalgunj	HED Nepalgunj	Running			
29	MO, Dang	Tipper Truck Tata	116-365 (Ba 1 Ga 2834)	Standby at MO Dang	MO Dang	Running			
30	HED Nepalgunj	Flatbed Truck	115-101 (Ba. 1 Ga 2955)	Standby at HED Nepalgunj	HED Nepalgunj	Running			
31	HED Nepalgunj	Crane Mounted Truck	114-016 (Na. 1 Ga 703)	Standby at HED, Nepalgunj	HED Nepalgunj	Running			
32	HED Nepalgunj	Transporter, 10 Wheeler (Tata)	118-016 (Ba. 1 Ga 2825)	Standby at HED, Nepalgunj	HED Nepalgunj	Running			
33	HED Nepalgunj	Transporter, Mitsubishi	118-010 (Bhe. 1 Ga 65)	Standby at HED, Nepalgunj	HED Nepalgunj	Running			

Department of Roads
HEAVY EQUIPMENT DIVISION, BUTWAL

Equipment Deployment Plan
Rainy Season 2078/079

Federal Road Supervision and Monitoring Office, Pokhara

S.N.	Placement	Description of Equipment	RD/ Regd. No.	Area to be Covered (Includes)	Present Location	Present Condition (Status)	Operator's Name	Mobile No.
1	Thada	Wheel Loader HL 757-9S	068-138	Shivpur, Goringhe - Sandhikharka Road	HED Butwal	Running	Sr. Op. Ashok K. Bhandari / Shambhu karki	9847035565
2	Dhankhola	Wheel Loder JCB	068-110	Dhankhola Road	HED Butwal	Running	Sr. Op. Jeeban Ranabhat	9847057969
3	Arghali	Wheel Loader HL 757-9S	068-108	Tamghas Road	HED Butwal	Under Repair	Sr. Op. Jit Bdr. Tharu	9867420787
4	Bartung	Wheel Loader Kawasaki 70ZIV-2	068-126	Hiudekhola Ramdi	HED Butwal	Running	Op. Off. Surendra Karki	9857026076
5	Rampur	Backhoe Loader, JCB 3DX	070-056	Aryabhanjyang-Rampur	HED Butwal	Running	Op. Kapil Naupane	9857035453
6	Jhumsha	Wheel Loader Doosan	068-149	Siddhababa-Jhumsha	HED Butwal	Under Repair	Sr. Op. Sanjaya Karki	9847341389
7	Salghandi	Backhoe Loader, JCB 3DX	070-057	Salghandi sandhikhark Project	HED Butwal	Running	Op. Sital Bhusal	9867353037
8	RD Butwal	Wheel Loader Kawasaki 70ZIV II	068-079	MRM & SRM Pakhapani Siddhababa	HED Butwal	Running	Op. Off. Krishna psd. Pokharel	9847027053
9	HED Butwal	Wheel Loader Kawasaki 70ZIV II	068-106	Stand by at HED, Butwal	HED Butwal	Under Repair	Op. Off. Krishna psd. Pokharel	9847027053
10	HED Butwal	Wheel Loader JCB 4DX	070-018	Stand by at HED, Butwal	HED Butwal	Running	Jay Praksh Oli	9868129526
11	HED Butwal	Exavator Wheel Doosan 220	044-002	Stand by at HED, Butwal	HED Butwal	Under Repair		
12	HED Butwal	Crane mounted Truck A/Leyland	Na. 1 Ga 704	Stand by at HED, Butwal	HED Butwal	Running	Khimanand Khanal	9869306754
13	HED Butwal	Crane Mobilite TADANO	Lu. 1 Ga 2	Stand by at HED, Butwal	HED Butwal	Running	Bal bdr. Tamang	9847027090
14	HED Butwal	Wheel Loader Hyundai HL757-7	068-084	Stand by at HED, Butwal	HED Butwal	Running	Krishna bdr. Rokaya	9857048831
15	HED Butwal	Wheel Loader Hyundai HL757-8	068-086	Stand by at HED, Butwal	HED Butwal	Under Repair		
16	HED Butwal	Dozer Track, Komatsu, D65 EX-15	031-079	Stand by at HED, Butwal	HED Butwal	Running	Bal bdr. Tamang	9847027090
17	HED Butwal	Excavator Track, Komatshu PC200	042-024	Stand by at HED, Butwal	HED Butwal	Running	Shambhu karki	9869211182
18	HED Butwal	Excavator Track, JCB JS140	042-033	Stand by at HED, Butwal	HED Butwal	Running	Bal krishna Pandey	9847221781
19	HED Butwal	Excavator Track, Hyundai R215 LC-7	042-039	Stand by at HED, Butwal	HED Butwal	Running	Tej bdr. Thapa	9857034651

Department of Roads
HEAVY EQUIPMENT DIVISION, BUTWAL
Equipment Deployment Plan
Rainy Season 2078/079
Federal Road Supervision and Monitoring Office, Pokhara

S.N.	Placement	Description of Equipment	RD/ Regd. No.	Area to be Covered (Includes)	Present Location	Present Condition (Status)	Operator's Name	Mobile No.
20	HED Butwal	Excavator Hyundai R220 LC-8	042-049	Stand by at HED, Butwal	HED Butwal	Running	Govind Pokhrel	9847027088
21	HED Butwal	Crane mounted Truck Issuzu HTR	Lu. 1 Ga. 51	Stand by at HED, Butwal	HED Butwal	Running	Badri Psd. Rijal	9847221781
22	HED Butwal	Flat Bed Truck Issuzu/HTR	Lu. 1 Ga. 52	Stand by at HED, Butwal	HED Butwal	Running	Badri Psd. Rijal	9847221781
23	HED Butwal	Flat Bed Truck Tata/1613	Ba1Ga 2957	Stand by at HED, Butwal	HED Butwal	Running	Tej bdr. Thapa	9857034651
24	HED Butwal	Transporter Trailer Tata/2518C	Lu 1 Ga 316	Stand by at HED, Butwal	HED Butwal	Running	Bal bdr. Tamang	9847027090
25	HED Butwal	Transporter Trailer/Prima 4923S	Ba1Ga 2829	Stand by at HED, Butwal	HED Butwal	Running	Bal bdr. Tamang	9847027090
26	HED Butwal	Tipper Truck Tata	Na. 1 Ga. 768	Stand by at HED, Butwal	HED Butwal	Running	Khimanand Khanal	9869306754
27	HED Butwal	Tipper Truck Tata	Na. 1 Ga. 769	Stand by at HED, Butwal	HED Butwal	Running	Mohan Gautam	9847274154

Department of Roads
HEAVY EQUIPMENT DIVISION, POKHARA

Equipment Deployment Plan
Rainy Season 2078/079

Federal Road Supervision and Monitoring Office, Pokhara

S.N.	Placement	Description of Equipment	RD/ Regd. No.	Area to be Covered (Includes)	Present Location	Present Condition (Status)	Operator's Name	Mobile No.	Remarks
1	Dumre Besisahar Chame Sadak Yojana, Lamjung	Excavator Track (Volvo)	042-062	Khotro-Dharapani section	MO Dumre	Running	Mahesh Tharu / Chok Bahadur Gurung	9860696908	
2	Dumre Besisahar Chame Sadak Yojana, Lamjung	Backhoe Loader (JCB 3DX)	070-038	Arkhalde- Ram Bazar Section	MO Dumre	Running	Puspak Dahal/ Nagendra Thapa Magar	9869023358	
3	DRO Damauli	Wheel Loader (Kawasaki 70 ZIV)	068-128	Prithvi Rajmarga Mugling Abu Khairani Section	MO Dumre	Running	Rameswor Dhungana/ Raju Magar	9851001341	
4	11 kilo Chhepetar Bhaluswara Barpak Sadak Yojana, Gorkha	Wheel Loader (70ZIV)	068-121	Chanauti-Baluwa-Barpak-Laprak-Gumda Section	HED Pokhara	Running	Damodar Pandey	9851205335	
5	RD Pokhara	Wheel Loader (Hundai HL 757-9s)	068-132	Siddhartha Rajmarga (Waling Syangja Section)	HED Pokhara	Running	Amit Ghalan	9855018475	
6	RD Pokhara	Wheel Loader (Doosan)	068-148	Siddhartha Rajmarga (Kuvinde Pokhara Section)	HED Pokhara	Running	Narayan Giri	9845241027	
7	RD Pokhara	Backhoe Loader (JCB 3DX)	070-028	Siddhartha Rajmarga (Waling Syangja, Miridi-Kyakmi-Bhimad, Putali Khet-karki Neta-Kusma Section)	HED Pokhara	Running	Damodar Kafle	9846910888	
8	RD Pokhara	Tipper Truck	Ba 1 Ga 3591	Siddhartha Rajmarga (Waling Syangja, Miridi-Kyakmi-Bhimad, Putali Khet-karki Neta-Kusma Section)	HED Pokhara	Running	Sher Bahadur B.K.	9846087304	
9	RD Baglung	Backhoe Loader (JCB 3DX)	070-054	Baglung Maldhunga Beni Section	HED Pokhara	Running	Khim Raj Tripathi	9846108594	

Department of Roads
HEAVY EQUIPMENT DIVISION, POKHARA

Equipment Deployment Plan

Rainy Season 2078/079

Federal Road Supervision and Monitoring Office, Pokhara

S.N.	Placement	Description of Equipment	RD/ Regd. No.	Area to be Covered (Includes)	Present Location	Present Condition (Status)	Operator's Name	Mobile No.	Remarks
10	Uttar dakchhin Kaligandaki Koridor (Beni-Jomsom-Korala-Mustang)	Backhoe Loader (JCB 3DX)	070-055	Galeswor, Tatopani, Ghasa, Lete Section	HED Pokhara	Running	Bal Krishna Dhakal	9846477327	
11	HED Pokhara	Dozer Track, Komatsu D85	031-115	Stand by at HED Pokhara	HED Pokhara	Running			
12	HED Pokhara	Excavator Track (JCB JS140)	042-034	Stand by at HED Pokhara	HED Pokhara	Running			under maintainance
13	HED Pokhara	Excavator Track (Hundai R215LC-7)	042-035	Stand by at HED Pokhara	HED Pokhara	Running	Navaraj Kapadi	9866091756	
14	HED Pokhara	Excavator Track (Hundai R220L)	042-048	Stand by at HED Pokhara	HED Pokhara	Running	Ranjan Mishra	9841158616	
15	HED Pokhara	Excavator Track (JCB 225 LC Eco+)	042-052	Stand by at HED Pokhara	HED Pokhara	Running			
16	HED Pokhara	Wheel Loader (Kawasaki 70 ZIV)	068-070	Stand by at HED Pokhara	HED Pokhara	Running			under maintainance
17	HED Pokhara	Wheel Loader (Kawasaki 70ZIV-2)	068-089	Stand by at HED Pokhara	HED Pokhara	Running			
18	HED Pokhara	Wheel Loader (JCB 432ZX)	068-113	Stand by at HED Pokhara	HED Pokhara	Running			
19	HED Pokhara	Wheel Loader Doosan (DL250A)		Stand by at HED Pokhara	HED Pokhara	Running			
20	HED Pokhara	Backhoe Loader (JCB 4DX)	070-019	Stand by at HED Pokhara	HED Pokhara	Running			under maintainance
21	MO Dumre	Backhoe Loader (Escorts)	070-045	Stand by at MO Dumre	MO Dumre	Running			
22	HED Pokhara	Tipper Truck Tata	116-326 Ba 1 Ga 2721	Stand by at HED Pokhara	HED Pokhara	Running			
23	HED Pokhara	Tipper Truck Tata	116-354 Ba 1 Ga 2850	Stand by at HED Pokhara	HED Pokhara	Running			
24	HED Pokhara	Tipper Truck Tata	116-413 Ba.1.Ga.3592	Stand by at HED Pokhara	HED Pokhara	Running	Shyam Kumal	9846636301	
25	HED Pokhara	Transporter (TATA/ LPT2518TC/48)	118-017 Ba 1 Ga 2826	Stand by at HED Pokhara	HED Pokhara	Running	Chiranjivi Devkota	9857077226	

Department of Roads
HEAVY EQUIPMENT DIVISION, POKHARA

Equipment Deployment Plan
Rainy Season 2078/079

Federal Road Supervision and Monitoring Office, Pokhara

S.N.	Placement	Description of Equipment	RD/ Regd. No.	Area to be Covered (Includes)	Present Location	Present Condition (Status)	Operator's Name	Mobile No.	Remarks
26	HED Pokhara	Crane Mounted Truck (Ashok Leyland)	114-014 Na 1 Jha 702	Stand by at HED Pokhara	HED Pokhara	Running			
27	HED Pokhara	Flat Bed Truck (Tata 1613c)	115-099 Ba 1 Ga 2956	Stand by at HED Pokhara	HED Pokhara	Running			
28	RD Damauli	Tipper Truck (Tata 407)	116-364 Ba 1 Ga 2833	Stand by at MO Dumre	MO Dumre	Running	Ishor Thapa		
29	RD Damauli	Tipper Truck (Tata 909)	116-324 Ba 1 Ga 2726	Stand by at MO Dumre	MO Dumre	Running			

Department of Roads
HEAVY EQUIPMENT DIVISION, KATHMANDUEquipment Deployment Plan
Rainy Season 2078/079**Federal Road Supervision and Monitoring Office, Kathmandu**

S.N.	Placement	Description of Equipment	RD/ Regd. No.	Area to be Covered (Includes)	Present Location	Present Condition (Status)	Operator's Name	Mobile No.
1	HED Kathmandu	Air Compressor Atlascopco XA187	017-063	Standby	HED Kathmandu	Running	Karna Bahadur Ale	9869371244
2	HED Kathmandu	Air Compressor Atlascopco XA76	017-064	Standby	HED Kathmandu	Running		
3	Gajuri	Backhoe Loader JCB 3DX	070-052	Naubishe to Gajuri, Dhading	MO Nuwakot	Running	Ganesh Baniya	9843752996
4	HED Kathmandu	Backhoe Loader JCB 3DX	070-023	Standby	HED Kathmandu	Running	Shyam Prasad Dhital	9841624607
5	HED Kathmandu	Backhoe Loader JCB 3DX	070-043	Standby	HED Kathmandu	Running		
6	RD Kathmandu	Backhoe Loader JCB 4DX	070-017	RD Kathmandu	RD Kathmandu	Running	Suman Humagain	9841753111
7	RD Bhaktapur	Backhoe Loader JCB-3DX	070-030	RD Bhaktapur	RD Bhaktapur	Running	Suman Das Ulak	9851162904
8	Khurkot	Backhoe Loader JCB-3DX	070-026	RD Khurkot	MO Mulkot	Running	Harikrishna Shrestha	9841947651
9	Charikot	Backhoe Loader JCB-3DX	070-021	Charikot-Jiri Road	RD Charikot	Running	Operator from DRO Charikot	
10	HED Kathmandu	Backhoe Loader Terex TLB844S	070-015	Standby	HED Kathmandu	Running		
11	HED Kathmandu	Crane Mounted Truck A/L Ecomet 1214	Ba 1 Ga 3254	Standby	HED Kathmandu	Running		
12	MO Nuwakot	Crane Mounted Truck ISUZU TXD	Ba 1 Ga 1077	Standby	MO Nuwakot	Running		
13	HED Kathmandu	Dozer Track Komatsu D53A	031-071	Standby	HED Kathmandu	Running		
14	Jure	Dozer Track Komatsu D85ESS2A	031-075	Araniko Highway	HED Kathmandu	Running	Shreedhar Poudel	9849390106
15	HED Kathmandu	Excavator Track Daewoo -220LCV	042-019	Standby	HED Kathmandu	Running		
16	HED Kathmandu	Excavator Track Hyundai/ R215LC-7	042-038	Standby	HED Kathmandu	Running	Muna Shrestha	
17	Grang	Excavator Track Hyundai/SMART R220L	042-050	Grang, Rasuwa	MO Nuwakot	Running	Prabin Jarka Magar	9849999564
18	Shyaphrubeshi	Excavator Track JCB 225LC eco+	042-053	Syafrubesi, Rasuwa	MO Nuwakot	Running	Dinesh Dahal	9851196712
19	RD Khurkot	Excavator Track JCB JS-140	042-030	Stand by	MO Mulkot	Running	Ramchandra Khulimuli	9861287616
20	Bahrabise	Excavator Track Volvo EC210D	042-055	Araniko Highway	HED Kathmandu	Running	Rupshing Bhandari	9815563469
21	Bahrabise	Excavator Track Volvo EC210D	042-056	Araniko Highway	HED Kathmandu	Running	Gopilal Kafle	9841844919
22	HED Kathmandu	Excavator Wheel Doosan DX210WA	044-001	Standby	HED Kathmandu	Running	Harisharan Bhujel	9841520714

Department of Roads
HEAVY EQUIPMENT DIVISION, KATHMANDU

Equipment Deployment Plan
Rainy Season 2078/079

Federal Road Supervision and Monitoring Office, Kathmandu

S.N.	Placement	Description of Equipment	RD/ Regd. No.	Area to be Covered (Includes)	Present Location	Present Condition (Status)	Operator's Name	Mobile No.
23	HED Kathmandu	Mobile Crane 40 Ton RT740B	021-008	Standby	HED Kathmandu	Running		
24	RD Nuwakot	Tipper Truck Mini Tata 407	Ba 1 Ga 2729	Standby	MO Nuwakot	Running	Purnaman Shrestha	9841384684
25	MO Nuwakot	Tipper Truck Tata 1618C	Ba 1 Ga 3589	Standby	MO Nuwakot	Running	Raju Maharjan	
26	HED Kathmandu	Tipper Truck Tata 1618C	Ba 1 Ga 3590	Standby	HED Kathmandu	Running	Babu Kaji Maharjan	9849189151
27	RD Nuwakot	Tipper Truck Tata 407	Ba 1 Ga 3589	RD Nuwakot	MO Nuwakot	Running		
28	HED Kathmandu	Tipper Truck Tata 909	Ba 1 Ga 2716	Standby	HED Kathmandu	Running	Hira Raj Maharjan	9841236044
29	RD Nuwakot	Transporter Truck Tata 2518	Ba 1 Ga 2827	RD Nuwakot	MO Nuwakot	Running	Binod Bohara	9841548622
30	HED Kathmandu	Transporter Truck Tata 2518C	118-026	Standby	HED Kathmandu	Running	Rajesh Dahal	9841531249
31	Bahrabise	Wheel Loader Doosan DL250A	068-151	Araniko Highway	HED Kathmandu	Running	Nabin Prajapati	9860389284
32	Dhuncha	Wheel Loader Hyundai HL757-9S	068-144	Dhuncha, Rasuwa	MO Nuwakot	Running	Shrawan Kr. Kuikel	9841443248
33	Naubishe	Wheel Loader Hyundai HL757-9S	068-143	Naubishe-Piplamod TRP (Satghumti)	HED Kathmandu	Running	Govinda Thapa Magar	9848033663
34	Khadichaur	Wheel Loader Hyundai HL757-9S	068-136	Araniko Highway	HED Kathmandu	Running	Nima Tenjen Lama	9851165171
35	RD Kathmandu	Wheel Loader JCB 432ZX	068-109	RD Kathmandu	HED Kathmandu	Running	Aman Rai	9843901585
36	Chhahare	Wheel Loader JCB 432ZX	068-115	Chhahare-Gurjebhanjyang	MO Nuwakot	Running	Operator of MO Nuwakot	
37	HED Kathmandu	Wheel Loader Kawasaki 70ZIV	068-064	Standby	HED Kathmandu	Running		
38	Kanti Rajmarga Sadak Yojana	Wheel Loader Kawasaki 70ZIV-II	068-118	Kanti Rajmarga Sadak Yojana	HED Kathmandu	Running	Ganga Bahadur Shrestha	9841101222
39	Manthali	Wheel Loader Kawasaki 70ZIV-II	068-123	RD Khurkot	MO Mulkot	Running	Indra Bahadur Magar	9855018655

Department of Roads
HEAVY EQUIPMENT DIVISION, HETAUDA

Equipment Deployment Plan
Rainy Season 2078/079

Federal Road Supervision and Monitoring Office, Kathmandu

S.N.	Placement	Description of Equipment	RD/ Regd. No.	Area to be Covered (Includes)	Present Location	Present Condition (Status)	Operator's Name	Mobile No.
1	HED Hetauda	Backhoe Loader	070-049	Stand by at HED Hetauda	RD Bharatpur	Running	Shambhu Khadka	9864022117
2	Mungling RD Bharatpur	Backhoe Loader	070-035	Narayanghat-Mungling	Mungling	Running	Dipak Syangtan	9849417086
3	HED Hetauda	Backhoe Loader	070-048	Stand by at HED Hetauda	HED Hetauda	Running	Anuj Rajbahak	9845382112
4	HED Hetauda	Dozer Track Komatsu D85	031-076	Stand by at HED Hetauda	HED Hetauda	Running		
5	HED Hetauda	Excavator Track Kobelco	042-040	Stand by at HED Hetauda	HED Hetauda	Running		
6	HED Hetauda	Excavator Track Volvo	042-057	Stand by at HED Hetauda	HED Hetauda	Running		
7	HED Hetauda	Excavator Wheel Hyundai	044-003	Stand by at HED Hetauda	HED Hetauda	Running		
8	HED Hetauda	Flat Bed Truck, Isuzu	Na.1 Ga. 356	Stand by at HED Hetauda	HED Hetauda	Running		
9	HED Hetauda	Tippers Truck		Stand by at HED Hetauda	HED Hetauda	Running		
10	HED Hetauda	Tippers Truck		Stand by at HED Hetauda	HED Hetauda	Running		
11	HED Hetauda	Tippers Truck		Stand by at HED Hetauda	HED Hetauda	Running		
12	HED Hetauda	Tippers Truck		Stand by at HED Hetauda	HED Hetauda	Running		
13	RD Bharatpur	Tippers Truck		Stand by at RD Bharatpur	RD Bharatpur	Running		
14	RD Bharatpur	Tippers Truck		Stand by at RD Bharatpur	RD Bharatpur	Running		
15	HED Hetauda	Transporter Low Bed Tata	Na.1Ga. 2828	Stand by at HED Hetauda	HED Hetauda	Running		
16	HED Hetauda	Transporter Tata	P-2-03-001 Ga 0018	Stand by at HED Hetauda	HED Hetauda	Running		
17	20 Kilo Seti Dovan RD Bharatpur	Wheel Loader, Doosan	068-152	Narayanghat-Mungling	HED Hetauda	Running	Basu Dulal	9855076650
18	RD Bharatpur	Wheel Loader, Dusan	068-147	Bharatpur-Gaighat	RD Bharatpur	Running	Amar Gurung	9845030232
19	Daman RD Hetauda	Wheel Loader, Hyundai	068-137	Bhaise- Daman-Tistung	HED Hetauda	Running	Dilmohamad	9845133391
20	HED Hetauda	Wheel Loader, Hyundai	068-133	Stand by at HED Hetauda	HED Hetauda	Running	Shreekrishan	9845729486
21	Gajuri RD Nuwakot	Wheel Loader, Kawasaki 70ZIV	068-117	Krishnavir - Gajuri	HED Hetauda	Running	Ashok Shrestha	9845032409
22	Chhapeli Bazar Kanti Rajamarg Sadak Yojana	Wheel Loader, Kawasaki 70ZIV	068-091	Kanti Rajamarg	HED Hetauda	Running	Shambhu Baitha	9845515112
23	Bhaghjora RD Hetauda	Wheel Loader, Kawasaki 70ZIV	068-130	Hetauda-Bhaghjora -Bhaise	HED Hetauda	Running	Hem Khadka	9845028461

Department of Roads
HEAVY EQUIPMENT DIVISION, HETAUDA
 Equipment Deployment Plan
 Rainy Season 2078/079

Federal Road Supervision and Monitoring Office, Kathmandu

S.N.	Placement	Description of Equipment	RD/ Regd. No.	Area to be Covered (Includes)	Present Location	Present Condition (Status)	Operator's Name	Mobile No.
1	RD Chadrapur	Backhoe Loader	070-044	Chandranigahpur Sadak			Md. Sarfraj	9864215572
2	HED Janakpur	Backhoe Loader	070-014	Stand By HED Janakpur				
3	HED Janakpur	Backhoe Loader JCB	070-033	Stand By HED Janakpur			Murli Prasad Yadav	9842859429
4	HED Janakpur	Excavator Track	042-046	Stand By HED Janakpur				
5	HED Janakpur	Excavator Track	042-051	Stand By HED Janakpur				
6	HED Janakpur	Flat Bed Truck	Ba.1.Ga 2954	Stand By HED Janakpur				
7	HED Janakpur	Tipper Truck	Ba.1.Ga 3593	Stand By HED Janakpur			Shrawan Kumar Chaudhary	9815793229
8	HED Janakpur	Tipper Truck	116-415	Stand By HED Janakpur				
9	HED Janakpur	Tipper Truck	Ja.1.Ga 296	Stand By HED Janakpur				
10	HED Janakpur	Tipper Truck	Ba.1.Ga 3584	Stand By HED Janakpur				
11	HED Janakpur	Transporter	Na.1.Ga 722	Stand By HED Janakpur				
12	HED Janakpur	Wheel Loader	068-135	Stand By HED Janakpur				
13	HED Janakpur	Wheel Loader	068-081	Stand By HED Janakpur				
14	HED Janakpur	Wheel Loader Hyundai	068-140	Stand By HED Janakpur			Dev Chandra Yadav	9804836107
15	HED Janakpur	Wheel Loader JCB	068-112	Stand By HED Janakpur			Ram Dinesh Mandal	9807981939

Department of Roads HEAVY EQUIPMENT DIVISION, ITAHARI Equipment Deployment Plan Rainy Season 2078/079 Federal Road Supervision and Monitoring Office, Itahari								
S.N.	Placement	Description of Equipment	RD/ Regd. No.	Area to be Covered (Includes)	Present Location	Present Condition (Status)	Operator's Name	Mobile No.
1	Katari,Udaypur	Backhoe Loader, JCB/3DX Super	070-034	Mirchaiya Katari Ghurmi sadak	MO Lahan	Running	Md. Sarfraj	9864215572
2	RD Ilam	Backhoe Loader, JCB/3DX Super	070-027	Mechi -Highway (Ilam-Phikkal-Pashupatinagar)	HED Itahari	Running		
3	Leguwaghat	Backhoe Loader, JCB/3DX Super	070-050 (Ba. 1 Ga 3351)	Leguwaghat -Bhojpur- Sadak	HED Itahari	Running	Murli Prasad Yadav	9842859429
4	Khandabari	Backhoe Loader, JCB/3DX Super	070-051	Uttar -Dakshin-Koshi sadak yojana	HED Itahari	Running		
5	Halesi, Khotang	Backhoe Loader, JCB/3DX Super	070-022 (Ba. 1 Ga 2712)	Halesi-Diktel Road	HED Itahari	Running		
6	RD Harkapur	Backhoe Loader, JCB/3DX Super	Ba.1 Ga 2785	Harkapur -Okhaldhunga-patale Sadak	RD Harkapur	Running		
7	Kabeli, Panchthar	Backhoe Loader, JCB/3DX Super	070-031	Mechi Highway(Phidim- Taplejung)	MO Phidim	Running	Shrawan Kumar Chaudhary	9815793229
8	HED Itahari	Crane Mounted Truck AL/ Ecomet1214	114-018 (Ba. 1 Ga 3255)	Stand by HED Itahari	HED Itahari	Running		
9	HED Itahari	Excavator Track Hyundai/ R215LC-7	042-037	Stand by HED Itahari	HED Itahari	Running		
10	HED Itahari	Excavator Track Hyundai/ R215LC-7	042-042 (Ba. 1 Ga 3256)	Stand by HED Itahari	HED Itahari	Running		
11	HED Itahari	Excavator Track JCB/JS 140	042-029 (Ba. 1 Ga 2739)	Stand by HED Itahari	HED Itahari	Running		
12	HED Itahari	Excavator Track,Volvo	042-060	Stand by HED Itahari	HED Itahari	Running		
13	HED Itahari	Flat Bed Truck TATA/LPT1615C	115-103 (Ba. 1 Ga 3028)	Stand by HED Itahari	HED Itahari	Running		
14	Katari, Udaypur	Tipper Truck	Na. 1 Ga.774	Mirchaiya Katari Ghurmi sadak	MO Lahan	Running	Dev Chandra Yadav	9804836107
15	MO Phidim	Tipper Truck, TATA/LPK1615	Ba. 1 Ga 2477	Stand by MO Phidim	MO Phidim	Running	Ram Dinesh Mandal	9807981939
16	MO Phidim	Tipper Truck, TATA/LPK1615	Ba. 1 Ga 2478	Stand by MO Phidim	MO Phidim	Running		
17	HED Itahari	Tipper Truck, TATA/LPK1618C	116-402 (Na. 1 Ga 772)	Stand by HED Itahari	HED Itahari	Running		
18	HED Itahari	Tipper Truck, TATA/LPK407Ex	116-335 (Ba. 1 Ga 2731)	Stand by HED Itahari	HED Itahari	Running		
19	HED Itahari	Tipper Truck, TATA/LPK909HD	116-351 (Ba. 1 Ga 2845)	Stand by HED Itahari	HED Itahari	Running		
20	MO Lahan	Tipper Truck, TATA/LPK909HD	Ba.1. Ga.2836	Stand by MO Lahan	MO Lahan	Running		
21	HED Itahari	Tipper Truck,TATA/ LPK1618C	116-403 (Na. 1 Ga 773)	Stand by HED Itahari	HED Itahari	Running		
22	HED Itahari	Transporter, IvecoTrakker	118-015 (Ko. 1 Ga 86)	Stand by HED Itahari	HED Itahari	Running		

Department of Roads
HEAVY EQUIPMENT DIVISION, ITAHARI
 Equipment Deployment Plan
 Rainy Season 2078/079

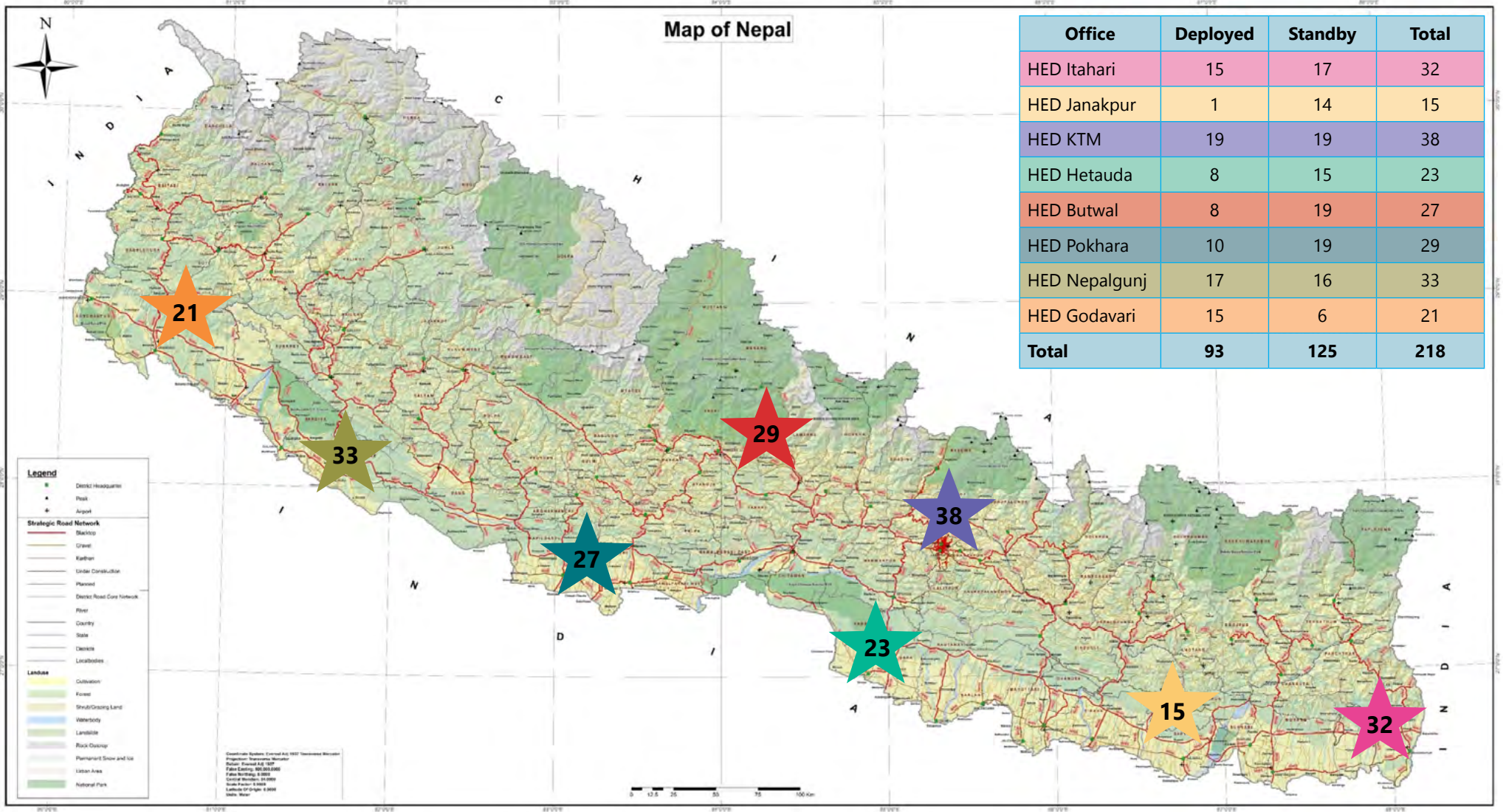
Federal Road Supervision and Monitoring Office, Itahari

S.N.	Placement	Description of Equipment	RD/ Regd. No.	Area to be Covered (Includes)	Present Location	Present Condition (Status)	Operator's Name	Mobile No.
23	HED Itahari	Transporter, Tata	118-024	Stand by HED Itahari	HED Itahari	Running		
24	HED Itahari	Wheel Loader, DOOSAN/ DL250A	068-145 (3-01-001 Ga 3821)	Stand by HED Itahari	HED Itahari	Running		
25	Pangrevir, Panchthar	Wheel Loader, Hyundai/HL757-9s	068-142	Mechi Highway(illam-phidim)	MO Phidim	Running		
26	Mulghat	Wheel Loader, Hyundai/HL757-9s	068-131 (Ba.1 Ga 3249)	Bhedetar-Mulghat-Dhankuta Sadak	HED Itahari	Running		
27	MO Phidim	Wheel Loader, Kawasaki/70 ZIV	068-066	Standby MO Phidim	MO Phidim	Running		
28	RD Tumlingtar	Wheel Loader, Kawasaki/70ZIV-2	068-116	Tutedeurali -Mude -Chainpur -khandabari-Sadak	HED Itahari	Running		
29	Patale	Wheel Loader, Kawasaki/70ZIV-2	068-105	Patale- Tingala -Sisneribhir-Salleri Sadak	HED Itahari	Running		
30	Chatara-Barakhshetra	Wheel Loader, Kawasaki/70ZIV-2	068-122	Dharan-Bhedetar, Chatara-Barakhshetra	HED Itahari	Running		
31	RD Lahan	Wheel Loader, Hyundai/HL757-9s	068-081	Lahan Kadmaha-Ganighat	MO Phidim	Running		
32	Gaighat Bokshe	Wheel Loader, Dooshan	068-156	Gaighat Dictel Sadak	MO Lahan	Running		

मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य राष्ट्रिय कार्ययोजना - २०७९

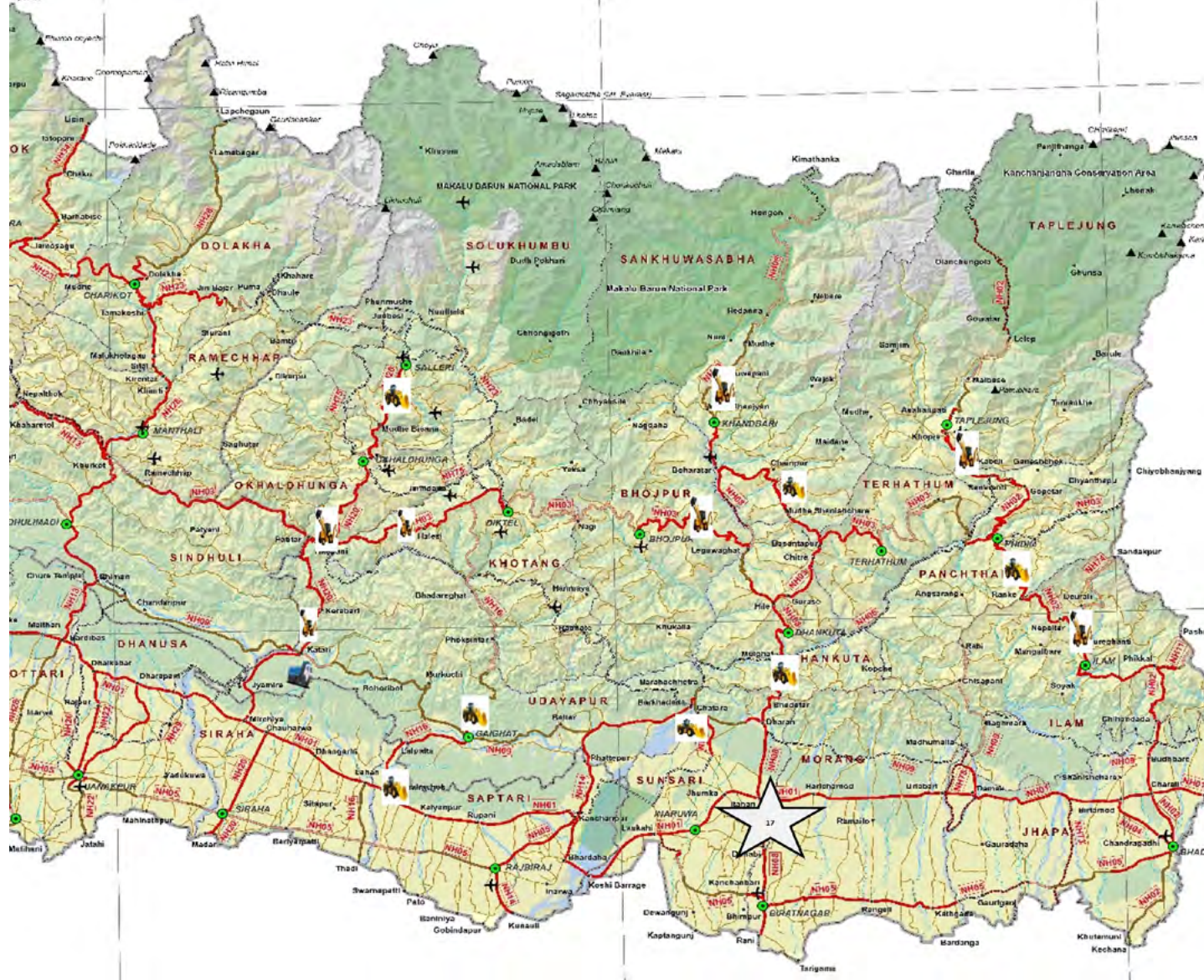
Map of Nepal

मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य राष्ट्रिय कार्ययोजना - २०७९

संघीय सडक सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन निर्देशनालय, ईटहरी

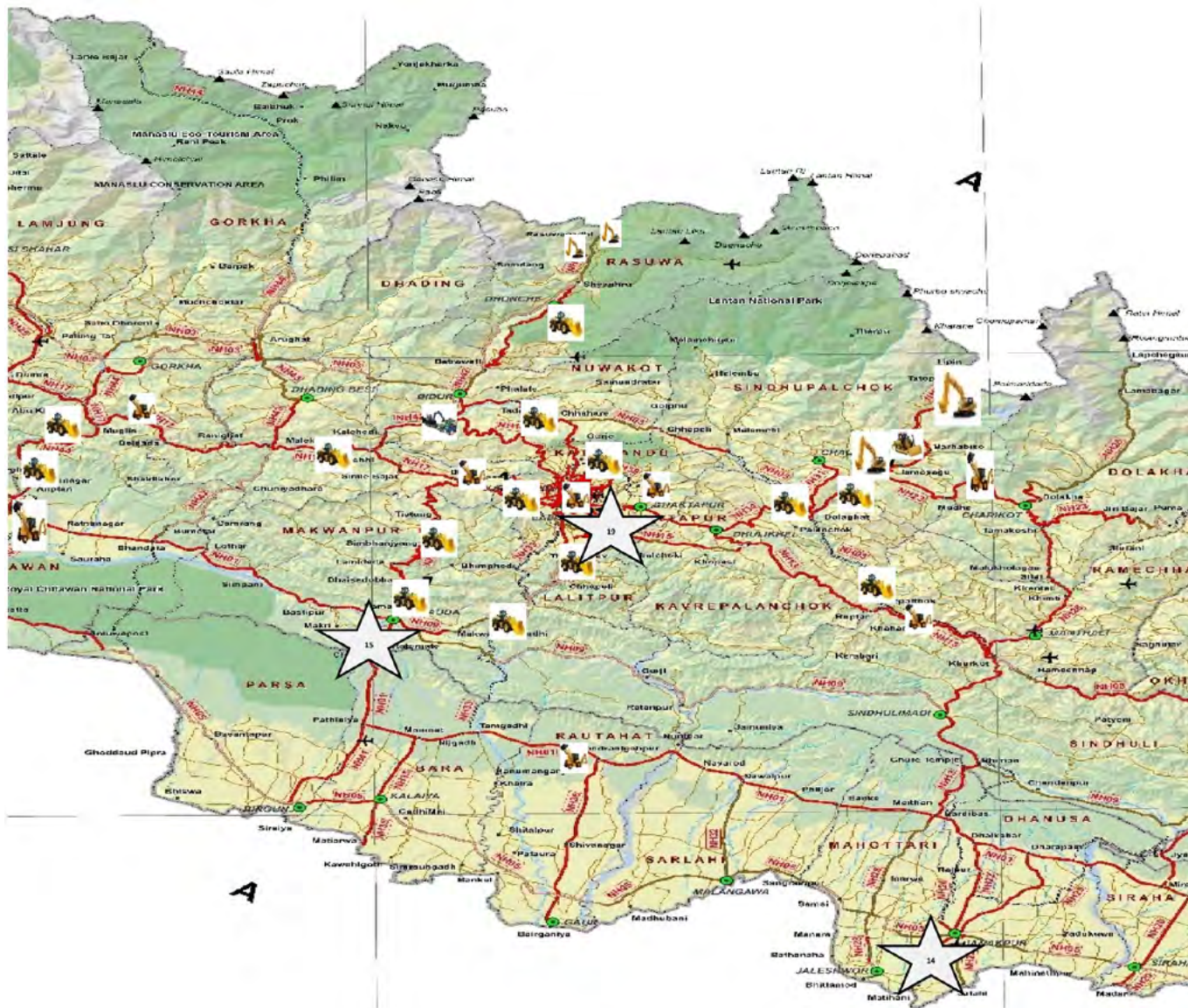
Machine	Nos.
Backhoe Loader	7
Wheel Loader	7
Tipper Truck	1
Total (Deployed at Site)	15
Standby at HED Itahari	17
Grand Total	32

S.N.	Description of Equipment	Area to be Covered (Includes)
1	Wheel Loader, Hyundai/HL757-9s	Mechi Highway (Phidim-Taplejung)
2	Backhoe Loader, JCB/3DX Super	Mechi -Highway
3	Back Hoe Loader	Mechi Highway (Phidim-Taplejung)
4	Wheel Loader, Hyundai/HL757-9s	Bhedetar-Mulghat-Dhankuta Sadak
5	Wheel Loader, Kawasaki/70ZIV	Dharan-Bhedetar-Chatara-Barahakshetra
6	Backhoe Loader, JCB/3DX Super	Utar -Dakshin-Koshi sadak yojana
7	Wheel Loader, Kawasaki/70ZIV-2	Tutedeurali -Mude -Chainpur -Khandabari-Sadk
8	Backhoe Loader, JCB/3DX Super	Leguwaghat -Bhojpur- Sadak
9	Wheel Loader, Kawasaki/70ZIV-2	Patale- Tingala -Sisneribhir-Salleri Sadak
10	Wheel Loader	Gaighat-Diktel Sadak
11	Wheel Loader	Lahan-Kadmah-Ganighat
12	Backhoe Loader, JCB/3DX Super	Mirchaiya-Katari-Ghurmi Sadak
13	Tipper Truck	Mirchaiya-Katari Ghurmi Sadak
14	Backhoe Loader, JCB/3DX Super	Halesi-Diktel Road
15	Backhoe Loader, JCB/3DX Super	Harkapur -Okhaldhunga-patale Sadak

मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य राष्ट्रिय कार्ययोजना - २०७९

संघीय सडक सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन निर्देशनालय, काठमाडौं

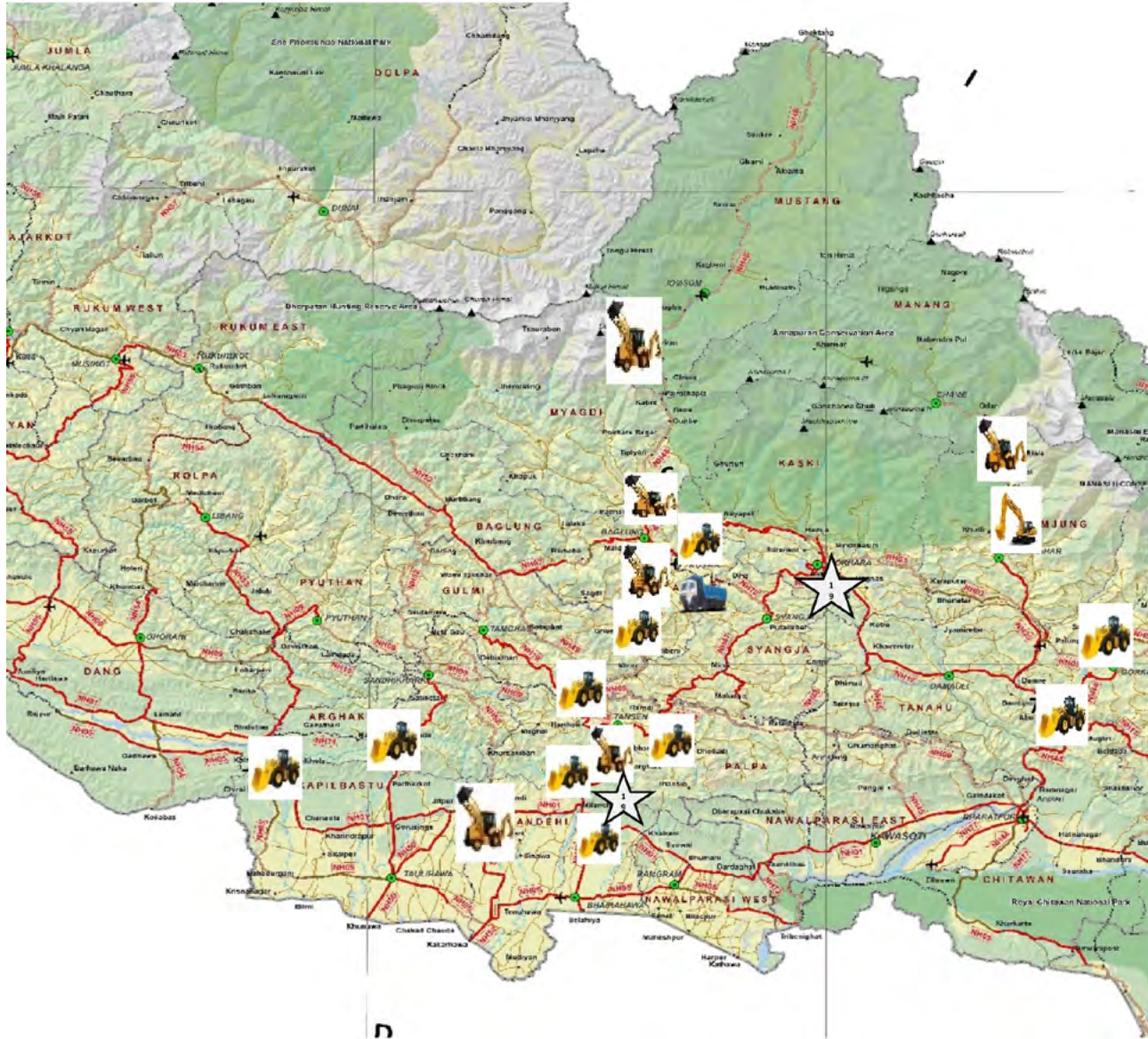
Machine	Nos.
Backhoe Loader	8
Dozer Track	1
Excavator Track	4
Wheel Loader	12
Tripper Truck	2
Transporter	1
Total (Deployed at Site)	28
Standby at HED Janakpur 14, Hetauda 15, Kathmandu 19	48
Grand Total	76

S.N.	Description of Equipment	Area to be Covered (Includes)
1	Backhoe Loader JCB	Chandranigahpur Sadak
2	Wheel Loader Kawasaki 70ZIV-II	Kantirajmarg Sadak Yojana
3	Wheel Loader Kawasaki 70ZIV-II	Kantirajmarg Sadak Yojana
4	Wheel Loader, Kawasaki 70ZIV	Hetauda-Bhaghjora-Bhaise
5	Wheel Loader, Hyundai	Bhaise-Daman-istung
6	Backhoe Loader	RD Bharatpur
7	Wheel Loader, Dusan	Bharatpur-Gaighat
8	Wheel Loader, Dusan	Narayanghat-Mungling
9	Back Hoe Loader JCB 4DX	Narayanghat-Mungling
10	Wheel Loader, Kawasaki 70ZIV	Krishnavir Gajuri
11	Backhoe Loader	Naubishe-Gajuri Dhading
12	Wheel Loader Hyundai	Naubishe Piplamod TRP (Satghumti)
13	Backhoe Loader	RD Kathmandu
14	Wheel Loader JCB 432ZX	RD Kathmandu
15	Back Hoe Loader JCB-3DX	RD Bhaktapur
16	Back Hoe Loader JCB-3DX	RD Khurkot
17	Wheel Loader Kawasaki 70ZIV-II	RD Khurkot
18	Transporter	RD Nuwakot
19	Wheel Loader Hyundai HL757-9S	Araniko Highway
20	Excavator Track Volvo	Araniko Highway
21	Excavator Track Volvo	Araniko Highway
22	Dozer Track	Araniko Highway
23	Wheel Loader Doosan DL250A	Araniko Highway
24	Back Hoe Loader JCB-3DX	Charikot-Jiri Road
25	Excavator Track JCB	Shyaphrubeshi RASHUWA
26	Wheel Loader Hyundai	Dhunche RASHUWA
27	Excavator Track Hyundai	Grang- RASHUWA
28	Wheel Loader JCB	Chhaharea Gurjubhanjyang

मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य राष्ट्रिय कार्ययोजना - २०७९

संघीय सडक सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन निर्देशनालय, पोखरा

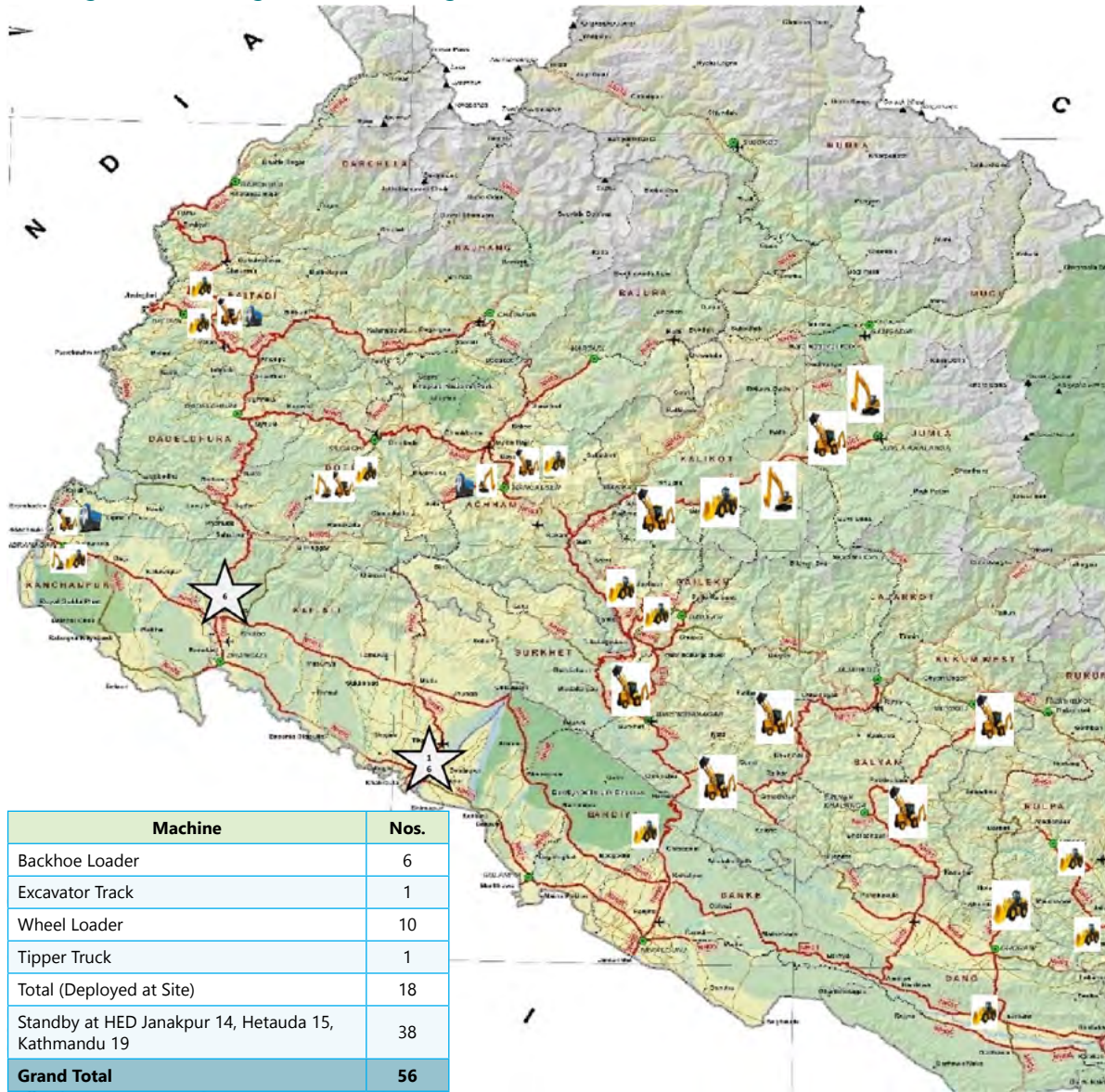
Machine	Nos.
Backhoe Loader	6
Excavator Track	1
Wheel Loader	10
Tipper Truck	1
Total (Deployed at Site)	18
Standby at HED Butwal 19, Pokhara 19	38
Grand Total	56

S.N.	Description of Equipment	Area to be Covered (Includes)
1	Wheel Loader (70ZIV)	Chanauti-Baluwa-Barpak-Laprak-Gumda
2	Wheel Loader (Hundai HL 757-9s)	Sidharth Rajmarg Waling-Syangja Section
3	Wheel Loader	Siddhartha Rajmarga, Kuvinde Section
4	Back Hoe Loader (JCB 3DX)	Baglung-Mal Dhunga-Beni Section
5	Back Hoe Loader (JCB 3DX)	Galeswor-Tatopani-Ghasa-Lete Section
6	Wheel Loader (Kawasaki 70 ZIV)	Prithvi Rajmarga Mungling Aabuhairani Section
7	Backhoe JCB 3DX	Khotro-Dharapani Section
8	Backhoe JCB 3DX	Siddhartha Rajmarga
9	Tipper Truck	Sidhartha Rajmarg (Waling-Syangja-Mirdi- kyakmi-Bhimad-Putalikheth-Karkineta-Kusma Section
10	Wheel Loader Kawasaki	RD Palpa SRM Hiudekhola Ramdi
11	Wheel Loader Kawasaki	RD Palpa SRM Siddhababa-Jhumsa
12	Backhoe JCB 3DX	Arkhale-Ram Bazar Section
13	Back Hoe Loader (JCB 3DX)	Aaryabhanjyang-Rampur
14	Wheel Loader Hyundai HL757-9S	Tamghas Road
15	Wheel Loader Hyundai HL757-9S	RD Shivpur, Gorusinghe-Sandhikharka Road
16	Wheel Loder JCB	RD Shivpur, Dhankhola Road
17	JCB Backhoe 3DX	Saljhandi-Sandhikharka Project
18	Wheel Loader Kawasaki	RD Butwal MRM & SRM Pakhapani Siddhababa

मनसुन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य राष्ट्रिय कार्ययोजना - २०७९

संघीय सडक सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन निर्देशनालय, सुर्खेत

S.N.	Description of Equipment	Area to be Covered (Includes)
1	Backhoe Loader, Furukawa	Ghorahi Dang
2	Backhoe Loader, JCB 3DX Super	Ameliya-Dhankhola
3	Loader Wheel, Kawasaki	Bhalubang-Chakchake-Libang
4	Loader Wheel, Hyundai	Rapti Highway
5	Loader Wheel, Hyundai	Ghorahi-Thawang-Mahat
6	Backhoe Loader, JCB 3DX Super	Rapti Highway (Khoula-Salle Section)
7	Wheel Loader, Doosan	Karnali Highway
8	Backhoe Loader, JCB 3DX Super	Ratna Highway
9	Backhoe Loader, JCB 3DX Super	Chhinchhu Jajarkot
10	Backhoe Loader, JCB 3DX Super	Chheda-Jajarkot Road
11	Wheel Loader, Kawasaki	Surkhet Jumla
12	Wheel Loader, Doosan	Surkhet Jumla
13	Backhoe Loader, JCB 3DX Super	Karnali Highway
14	Backhoe Loader, JCB 3DX Super	Nagma-Gamgadhi Road
15	Wheel Loader Hyundai	Chishapani-Harre
16	Excavator Track Volvo	Karnali Highway
17	Excavator Wheel Hyundai	Karnali Highway
18	Backhoe Loader, JCB 3DX Super	Anarkholi, Baitadi
19	Backhoe Loader, JCB 3DX Super	Shanphe-Mangalshen
20	Backhoe Loader, JCB 3DX Super	Kulpate-Chaukutte
21	Backhoe Loader, JCB 3DX Super	Sahajpur
22	Loader Wheel, Hyundai	Shaphebagar, Aachham
23	Loader Wheel, Hyundai	Bhudhitola, Kailali
24	Loader Wheel Kawasaki	Bhatkanda, Dadeldhura
25	Loader Wheel Kawasaki	Paniyabag, Darchula
26	Loader Wheel Kawasaki	Khodpe Bajhang
27	Excavator Track, Daewoo	Bhasuvir, Kailali
28	Excavator, Hyundai, L215	Bajura Road, Baldehi
29	Excavator Track, Volvo	Shaukhark, Dadeldhura
30	Tipper Truck Tata	Bhudhitola
31	Tipper Truck Tata	Shaphebagar, Aachham
32	Tipper Truck Tata	Patan, Baitadi

प्रकाशन

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय

राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण
सिंहदरबार, काठमाडौं

पोष्ट बक्स नं: २१३२१३
फोन नं: ९७७-१-४४९३८४७, ९७७-१-४४३९४८५
इमेल: info@bipad.gov.np
वेबसाइट: http://bipad.gov.np
विपद् डाटा पोर्टल: http://bipadportal.gov.np
Facebook: https://www.facebook.com/NDRRMA
Twitter: @NDRRMA_Nepal

प्रवक्ता:

डा. डिजन भट्टराई
उप-सचिव
सम्पर्क: ०१-४२११४७१ / ९८५१२०००३३
इमेल: dijansmita@gmail.com